Protokol fra bestyrelsesmøde den 9. marts 2020 kl. 16.00 i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S, Ryttermarken 21, 5700 Svendborg.

Deltagere:	Bestyrelsesformand:	Søren Kongegaard (afbud)
	Bestyrelsesnæstformand:	Arne Knudsen
	Bestyrelsesmedlem:	Niels Christian Nielsen
	Bestyrelsesmedlem:	Birger Jensen
	Bestyrelsesmedlem:	Per Nykjær Jensen
	Bestyrelsesmedlem:	Jesper Kiel
	Bestyrelsesmedlem:	Claus Mogensen
	Bestyrelsesmedlem:	Peer Munk
	Bestyrelsesmedlem:	Hans Jordan Kroman
	Direktion:	Ole Steensberg Øgelund
	Økonomichef:	Michael Jørgensen (punkt 5, 6, 7,8, 9)
	Projektleder:	Troels Kærgaard Bjerre (punkt 9)
	Rådgiver Orbicon:	Jan Nymark Thaysen (punkt 9)

Dagsorden:

1) Godkendelse af dagsorden
2) Meddelelser fra formanden
3) Forelæggelse og stillingtagen til revisionsprotokollen
4) Beretning fra direktionen om selskabets virksomhed i den forløbne periode
5) Budgetopfølgning
6) Finansiel strategi 2020
7) Takstprincipper affald 2021
8) Inddrivelse af restancer
9)
10)
11) Strategiplan 2030
12) Opfølgning på virksomhedsplan 2018-2020
13) Mål og målsætninger 2020
14) Forsikringsoversigt
15) Indkøbspolitik
16) Brancheudvikling
17) Eventuel

1) Godkendelse af dagsorden

Det indstilles at:
Dagsordenen godkendes.

Beslutning:
Dagsordenen blev godkendt.

2) Meddelelser fra formanden

Der var ingen meddelelser fra næstformanden.

3) Forelæggelse og stillingtagen til revisionsprotokollen

PWC har ikke konstateret forhold i forbindelse med den løbende revision den 3. december 2019, som gav anledning til udarbejdelse af et løbende revisionsprotokollat.
PWC omtaler den udførte løbende revision i revisionsprotokollatet til årsrapporten 2019.

Det indstilles at:
Ovenstående tages til efterretning.

Beslutning:
Bestyrelsen tog ovenstående til efterretning.

4) Beretning fra direktionen om selskabets virksomhed i den forløbne periode

Beretning fra direktionen er vedlagt som bilag.

Det indstilles at:
Beretningen tages til efterretning.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S tog beretningen til efterretning.

5) Budgetopfølgning

Budgetopfølgning for 4. kvartal 2019 for Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S er vedlagt. Økonomichef Michael Jørgensen gennemgår budgetopfølgningen på mødet. Endvidere er der efter ønske fra Per Nykjær vedhæftet tidligere 40 år likviditetsbudgetter fra budget 2018, budget 2019 og budget 2020.

Det indstilles at:
Budgetopfølgningen for 4. kvartal 2019 tages til efterretning.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S tog budgetopfølgningen for 4. kvartal 2019 til efterretning.

6) Finansiel strategi 2020

I den finansielle strategi 2019 står der følgende: *Den finansielle strategi vil løbende blive revideret i takt med udviklingen i de finansielle markeder og selskabets vurderinger af finansiel risiko, dog minimum en gang om året i forbindelse med selskabets regnskabsaflæggelse eller låneoptagelse*
I forhold til den finansielle strategi 2020 er der kun foretaget mindre ændringer der er markeret i teksten. Endvidere er låneoversigt vedhæftet.

Det indstilles at:
Den finansielle strategi 2020, revision 09.03.2020 for Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Forsyningsservice A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S og Svendborg Affald A/S godkendes.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S godkendte den finansielle strategi rev. 09.03.2020, med bemærkning om at finansielle instrumenter (rente og valutaswap) skal besluttes af bestyrelsen. Revideret udgave af finansiel strategi fremlægges til næste møde.

7) Takstprincipper affald 2021

For at kunne overholde det nationale mål om genanvendelse på minimum 50 % i 2022 er der som bekendt planlagt store ændringer af alle affaldsordninger. Disse ændringer forventes at få genanvendelsesprocenten til at stige fra nuværende ca 36 % til ca 55 %. De nye ordninger for dagrenovation udrulles fra september 2020, og ny ordning for genbrugsbil (tidligere storskrald) fra 1. januar 2021.
I vedhæftede notat er der udarbejdet et oplæg til nye takstprincipper for dagrenovation og boligbidrag, som når endelig afklaret, skal anvendes til beregning af takster gældende fra 1. januar 2021. Økonomichef Michael Jørgensen gennemgår principperne på mødet.

Det indstilles at:
Bestyrelsen i Svendborg Affald A/S drøfter de skitserede principper og videresender disse i evt. revideret udgave til politisk godkendelse i Svendborg Kommune. Principper vil blive anvendt som grundlag for udarbejdelsen af takstbudget 2021.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Affald A/S godkendte de skitserede principper og besluttede at disse skal sendes videre til politik behandling og godkendelse hos Svendborg Kommune, Miljø og Naturudvalget. Det præciseres at procentsatser under boligbidrag inden fremsendelse.

8) Inddrivelse af restancer

Fra den 1. januar 2020 er det blev muligt for kommunalt ejede forsyningsselskaber at benytte privat inddrivelse i stedet for inddrivelse via gældsstyrelsen, se vedhæftet notat. Vi anbefaler at vi afprøver privat inddrivelse de kommende 3 år.

Det indstilles at:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyningsservice A/S vedtager at vi overgår til privat inddrivelse i en periode på 3 år.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyningsservice A/S besluttede at vi overgår til privat inddrivelse i en periode på 3 år.

9)

10)

11) Strategiplan

Gældende strategiplan 2030 er vedhæftet. Jf. forretningsordenen skal bestyrelsen årligt evaluere selskabernes strategier.

Det indstilles at:
Bestyrelsen drøfter nuværende strategiplan og om der er behov for justeringer.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S drøftede og fandt strategiplan 2030 dækkende.

12) Opfølgning på virksomhedsplan 2018- 2020

Jævnfør forretningsordenen skal bestyrelsen årligt evaluere virksomhedens strategier. Opfølgning på virksomhedsplan 2018-2020, status pr. 1. marts 2020 er vedlagt.

Det indstilles at:
Bestyrelsen vurderer om status på virksomhedsplan 2018-2020, giver anledning til justeringer af indsatser og prioritering.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S vurderede status på realisering af virksomhedsplan 2018-2020 og fandt ikke anledning til ændringer af gældende virksomhedsplan. Ved ny virksomhedsplan skal indsatsområde omkring energianlæg/ Svendborg Kraftvarme samt plast oprettes.

13) Mål og målsætninger 2020

I forbindelse med ledelsens evaluering af det integrerede ledelsessystem (certificeret efter kvalitet, miljø, arbejdsmiljø og fødevaresikkerhed) er mål og målsætninger 2020 blevet revideret. Udkast til mål og målsætninger 2020 er vedlagt.

Det indstilles at:
Bestyrelsen fastsætter mål og målsætninger for 2020.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S drøftede det fremlagte forslag til mål og målsætninger for 2020 og fastholdt disse.

14) Forsikringsoversigt

Jævnfør forretningsordenerne skal bestyrelsen vurdere om selskabet er tilstrækkeligt forsikret. Til brug for denne, er oversigt over forsikringsforholdene i selskaberne vedlagt. Forsikringerne har været udbudt i regi af SamAqua A/S været udbudt i 2019. Police på bestyrelses- og direktionsforsikring er endvidere vedlagt.

Det indstilles at:
Bestyrelsen vurderer om selskaberne vurderes tilstrækkeligt forsikrede.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S vurderede at selskaberne er tilstrækkelig forsikret.

15) Indkøbspolitik

Gældende indkøbspolitik er vedhæftet.

Det indstilles at:
Bestyrelsen drøfter om der er behov for ændringer eller om indkøbspolitikken kan godkendes i nuværende form.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S fastholder gældende indkøbspolitik, med tilføjelse at der tages udgangspunkt i Svendborg Kommunes indkøbspolitik med hensyn til social dumpning mv.

16) Brancheudvikling

Jfr. forretningsordenen skal bestyrelsen årligt evaluere brancheudviklingen mv. Til belysning af brancheudviklingen mv. er der vedhæftet: Kommissorium for klimapartnerskaber, Svendborg Kommunes klima og energiplan, Svendborg Kommunes bæredygtighedsstrategi samt casesamling om direkte genbrug fra Dansk Affalds Forening.

Det indstilles at:
Bestyrelsen drøfter brancheudviklingen, og om der på denne baggrund er behov for igangsætning af særlige initiativer eller justeringer af gældende strategier og planer.

Beslutning:
Bestyrelsen i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S og Svendborg Forsyningsservice A/S drøftede brancheudviklingen og fastholdt de nuværende igangsatte initiativer. Mulighed for at samarbejde om etablering af social økonomisk virksomhed skal undersøges nærmere i forbindelse med fx mere direkte genbrug.

17) Eventuelt

Bestyrelsen vurderer offentliggørelse af protokol fra dagens møde.
Alle punkter med tilhørende bilag undtagen punkt 9) og 10) offentliggøres på www.vandogaffald.dk

Ovenstående vedtaget på bestyrelsesmøde i Svendborg Forsyning A/S, Svendborg Forsyningsservice A/S, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S og Svendborg Affald A/S 9. marts 2020.

Søren Kongegaard	*Arne Knudsen*	*Niels Christian Nielsen*
Birger Jensen	*Per Nykjær Jensen*	*Jesper Kiel*
Claus Mogensen	*Hans Jordan Kroman*	*Peer Munk*

Beretning fra direktionen, Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S, Svendborg Forsyningsservice A/S og Svendborg Forsyning A/S, den 9. marts 2020

Tværgående udviklingsaktiviteter i den forløbne periode

Der arbejdes løbende med implementering af de muligheder som Office365 giver, bl.a. er tidligere ESDH (dokumentstyringssystem) overgået til OneDrive og SharePoint og Planner bruges til styring af forbedringsprojekter

Der arbejdes på at etablerer et Data Warehouse, så al data er samlet ét sted, hvorved tilgængelighed og samkøringer bliver nemmere.

FAS (Forbrugsafregningssystem) er i dag hostet ved KMD, EASY Energy. Udbud i samarbejde med 8 forsyninger i SamAqua regi er afsluttet og der er tegnet kontrakt med KMD om en 6-årig periode.

Ny hjemmeside blev taget i brug den 17. februar 2020 med en lang række forbedringer, se www.vandogaffald.dk.

I forbindelse med årsaflæsninger har vi bedt om samtykke fra vores kunder, i alt 10287 har nu været inde og give os dette, hvilket er et meget flot resultat.

Den 2. og 3. december have vi ekstern audit af ledelsessystemet, se vedhæftet auditrapport. Der var generel ros til virksomheden og 4 mindre afvigelser.

Uddrag af artikler og annoncer i perioden er vedhæftet som bilag.

Driftsspecifikke aktiviteter i den forløbne periode

Vand

Vi må desværre forvente at der går en rum tid, inden revisionen af grundvandskortlægningen i Svendborg Kommune er afsluttet. Så vidt vi er orienteret, vil vi tidligst se resultatet omkring årsskiftet 2020/2021. Det vil samtidig formelt blive startskuddet på Svendborg Kommunes arbejde med en nye indsatsplan og BNBO.

Alle partner har godkendt at der arbejdes videre med partnerskabet om offentlig skovrejsning indenfor oplandet til Skovmølleværket. Der blev afholdt offentligt møde med lodsejerne den 30. januar, og offentligt møde er planlagt til den 11. marts. Skovrejsningsaftalen forventes først underskrevet i løbet af 3. kvartal, da aftalen skal igennem en formel miljøvurdering.

Der er endelig lykkedes at få søsat partnerskabet om pesticidpunktkilder med Svendborg Kommune og Region Syddanmark. I december er der i denne forbindelse udtaget knap 10

vandprøver fra indvindingsboringerne på Skovmølleværket, der skal analyseres for mere end 200 forskellige pesticider og nedbrydningsprodukter. I starten af 2020 skal der desuden udtages vandprøver fra private anlæg samt statens overvågningsboringer indenfor oplandet til Skovmølleværket. Som et led i partnerskabsprojektet skal der foretages punktkildeopsporing. Her retter opmærksomheden sig i særdeleshed imod indvindingsboring B12. Jakob Nørby fra Svendborg Kommune er projektleder.

Med hensyn til fornyelsen af vandindvindingstilladelserne for Vand & Affalds kildepladser er der i 4. kvartal 2019 fremsendt en ansøgning til Svendborg Kommune, der omfatter alle Vand og Affalds kildepladser. Det er aftalt at der skal udarbejdes yderligere vurdering af vandindvindingens påvirkning af Hvidkilde Sø.

Miljøstyrelsen har udført en massescreening for sprøjtemidler i grundvandet, og har i den forbindelse undersøgt 263 vandboringer for 415 forskellige pesticidstoffer. Der er i forbindelse med undersøgelsen fundet for høje koncentrationer i flere boringer rundt i landet. Undersøgelsen har ikke fundet stoffer over grænseværdierne i Svendborg-området. Dette, kombineret med at der for nylig er foretaget en grundige boringsundersøgelse fra boringerne ved Skovmølleværket, gør at administrationen i Svendborg Kommune vurderer, at der ikke er behov for yderligere analyser fra VA's boringer og Vandværker p.t. Vi følger situationen nøje, og afventer eventuelle krav fra de statslige eller kommunale myndigheder.

Fra Landet Vandværk leveres fortsat drikkevand til det private Bjerreby vandværk, som i deres afgangsvandværk havde for høje koncentrationer af DMS.

Stenodden Vandværk er fortsat lukket. Der forsynes fra Bjerreby Vandværk/Landet Vandværk. Udredningsarbejde med at finde den rette løsning på vandforsyningen til Stenodden er igangværende, da vandværket er i en stand hvor alternative forsyningsmuligheder skal overvejes og risikovurderes.

Vandtab i 2019 er nu opgjort til 5,4 procent og er historisk lavt. Der er gennem årene arbejdet systematisk med sektionering, lækagesøgning og ledningsrenovering, hvilket nu afspejler sig i den lave tabsprocent.

Spildevand

Forslag til Spildevandsplan 2020-2031 blev 1. behandlet i Miljø- og Naturudvalget i februar 2020 og skal igennem 2. behandling på udvalgsmødet den 3. marts 2020. Principper og visioner fra Masterplan for regn- og spildevand er indarbejdet i Forslag til Spildevandsplan 2020-2031, og når Spildevandsplanen er vedtaget og gældende, vil der kunne arbejdes ud fra disse principper.

Der er foretaget en analyse af forslag til Svendborg Kommunes serviceniveau for vand på terræn jfr. Skrift 31. Resultaterne af denne analyse er ligeledes indarbejdet i forslag til Spildevandsplan 2020-2031.

Der arbejdes sammen med Svendborg Kommune om koordinering af såvel realisering af ”Fase 1 i den blå kant” samt ”liv i min by” anlægsarbejde i Frederiksgade og vores regnvandsafhjælpnings projekt i Jessens Mole. Udførsel starter op efter sommerferien.

Placering af Hovedpumpestationen har været behandlet af Svendborg byråd den 25. februar 2020, der besluttede at den ny pumpestation skal placeres på land (scenarie 1). Vi arbejder herefter videre med at optimere denne placering.

Gasmotoranlæg til produktion af el og varme fra den producerede biogas på Egebjerg Syd renseanlæg blev i idriftsat i december 2019.

Processen med omlægningen af trykledning på Nordre Kajgade er igangværende og der mangler pt. en endelig fastlæggelse af vejtraceet inden projekteringen kan afsluttes og udbydes endeligt.

Affald

Beslutning om evt. etablering af fælles fynsk biopulp anlæg (Pulp A/S) har været behandlet af flere omgange på det fynske borgmesterforum og forsinket en del. Pt. arbejdes der for et fælles udbud og kontroludbud for 6 kommuner/affaldsselskaber

Forprojekt for et evt. fælles fynsk eftersorteringsanlæg er startet op igen, efter den politiske pause omkring pulpanlægget. Kommissorium er udarbejdet og infobrev er vedhæftet til orientering. Alle fynske kommuner og affaldsselskaber er med i forprojektet og det har været behandlet på både Kommunaldirektørforum og Borgmesterforum, hvor det blev besluttet at igangsætte forprojektet.

Jeg er blevet bedt om at være formand for styregruppen og havde den 20. februar fornøjelse af at præsentere projektet for de 10 fynske borgmestre, som bakkede op om forprojektet.

Forprojektet har alene til formål at afdække tekniske, økonomiske og organisatoriske forhold for et fynsk eftersorteringsanlæg med henblik på at kunne understøtte et fremtidigt politisk beslutningsgrundlag om organisering.

Der er nedsat en arbejdsgruppe, som skal gøre de nuværende ordninger på direkte genbrug mere permanente.

På Miljøvej etableres en cirka 250 m2 stålhal på "øen" i midten af genbrugspladsen. Karrusellen flyttes over i hallen, så der afleveres ting til genbrug i den ene side og udleveres i den anden. Dette er sket i dialog med Karrusellen. Omkostning for stålhal og underlag er 400.000 og findes i indeværende budget.

Der er afsat en øremærket ressource til mere direkte genbrug. Vedkommende skal arbejde med at få kunder til at deltage aktivt i at aflevere deres genbrugelige affald på udvalgte steder. Herefter skal der arbejdes med at få etableret et vareflow til genbrugsbyggemarkedet i Hesselager.

Det socialøkonomiske projekt med dåsesortering, som VA har haft sammen med Virksomhedsporten, er afsluttet pr. 28. februar i henhold til koncessionskontrakten, der blev indgået i 2015 og er tidsbegrænset i en femårig periode. Projektet har ikke været økonomisk rentabelt, og der er ikke udsigt til, at projektet bliver rentabelt i fremtiden.
Der er rigtig mange igangværende aktiviteter i relation til "Svendborg uden affald", status er oplistet på særskilt punkt på dagsordenen.

Realiserede mål pr. 31. december 2019

I forbindelse med det integrerede ledelsessystem er de realiserede præstationer for 4. kvartal opgjort. Grafisk oversigt over KPI'er med bemærkninger er vedhæftet som bilag.

vand og affald

Dashboard: VA målsætninger

Periode: Dec 2019

KPI		Indeværende Periode			Sidste år (Samme periode)		
		Budget / Mål	Aktuel	Afvigelse / Difference		Frekvens	Data
Elforbrug - Vand	-13%	983.343 kWh	**856.738 kWh**	-126.605 kWh	887.415 kWh	Måned	ÅTD
Filterskyllevand	9%	20.000 m^3	**21.779 m^3**	1.779 m3	20.640 m3	Måned	ÅTD
Vandkvalitet - Akk.analyseoverskridelse	-7%	0,0 %	**7,1 %**	7,1 %	0,0 %	Måned	ÅTD
Antal egenkontroller	-43%	1.000 %	**572 %**	-427,8 %	750 %	Måned	ÅTD
Ledningsbrud - Vand	-69%	7	**2,2**	-4,8	8,7	Måned	ÅTD
Vandtabs-%	-31%	7 %	**5,4 %**	-1,6 %	8,1 %	År	2019
Kundetilfredshed - Vand	5%	95 %	**100,0 %**	5,0 %	100,0 %	Halvår	2019
Elforbrug - Rens (kWh/m^3)	-16%	0,3675 kWh/m^3	**0,4378 kWh/m^3**	0,0702 kWh/m^3	0,4184 kWh/m^3	Måned	ÅTD
Rensekvalitet			Se anlægsgrafer			Måned	Måned
Elforbrug - Transport	19%	1.280.013 kWh	**1.580.742 kWh**	300.729 kWh	1.196.582 kWh	År	2019
Driftsstop - Transport	-40%	20	**12**	-8	15	Måned	ÅTD
Kundetilfredshed - Transport	5%	95 %	**100,0 %**	5,0 %	100,0 %	Halvår	2019
Genbrugs-% - Affald	-4%	60 %	**57,6 %**	-2,4 %	54,7 %	Måned	ÅTD
Storskrald - uafhentet	-45%	0,50 ‰	**0,91 ‰**	0,41 ‰	0,84 ‰	Måned	ÅTD
Dagrenovation - uafhentet	-3%	1,50 ‰	**1,55 ‰**	0,05 ‰	1,57 ‰	Måned	ÅTD
Sygefravær	-29%	3,00 %	**2,13 %**	-0,87 %	2,87 %	Kvartal	ÅTD

Generelle - Målsætninger - KPI

Nærved-hændelser

Årsag og Aktiviteter ift mål

Der er fortsat et lavt niveau af indberetninger

Graf

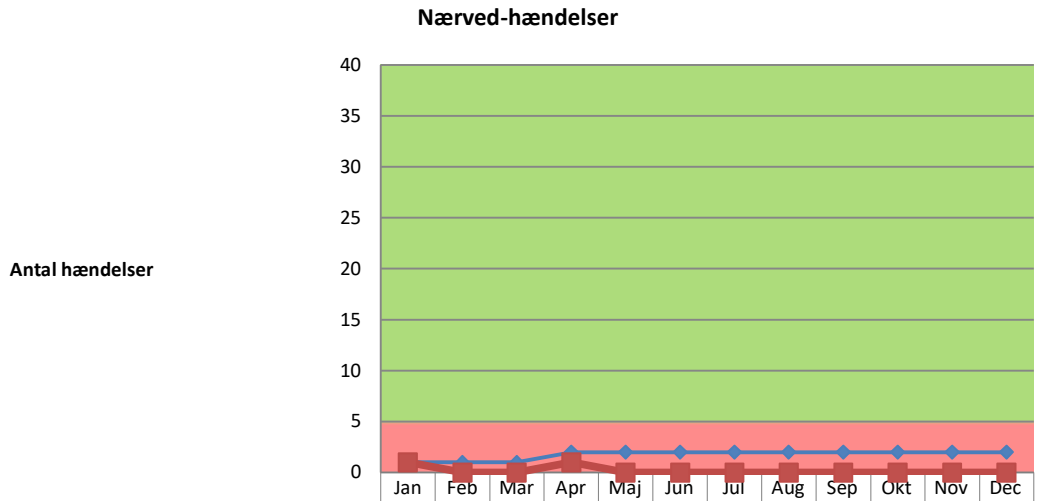

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Nærved-hændelser ÅTD	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Antal nærver-hændelser pr måned	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0

Vand - Målsætninger - KPI

Elforbrug

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der ses et noget lavere energiforbrug i.f.t samme periode året før. Dette skyldes primær, at der i perioden har være en noget lavere udpumpning end tidligere, cirka 55.000 m3

Q2: Der ses et noget lavere energiforbrug i.f.t samme periode året før. Dette skyldes primær, at der i perioden har være en noget lavere udpumpning end tidligere, cirka 100.000 m3 ÅTD.

Q3: Der ses et noget lavere energiforbrug i.f.t samme periode året før. Dette skyldes primær, at der i perioden har være en noget lavere udpumpning end tidligere, cirka 120.000 m3 ÅTD.

Q4: Der ses et noget lavere energiforbrug i.f.t samme periode året før. Dette skyldes primær, at der i perioden har være en noget lavere udpumpning end tidligere, cirka 120.000 m3 ÅTD.

Graf

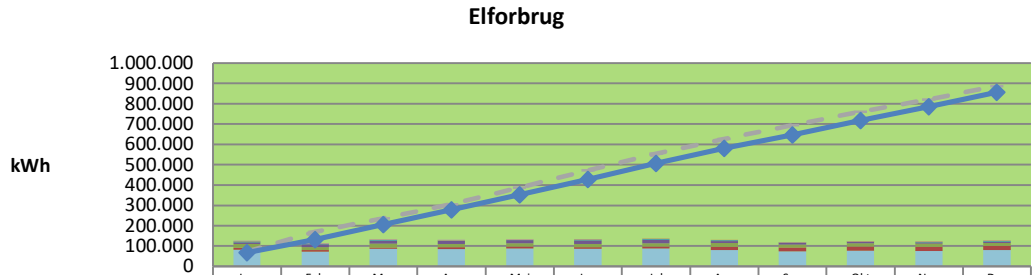

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Drejø	91	114	147	927	1.140	109			620	709	682	703
Skarø	14	56	14	14	54	0			0	0	0	0
Stenodden	704	656	684	802	771	851	1.264	1.105	384	151	128	143
Landet	4.825	4.152	4.942	1.857	1.102	4.546	4.574	4.491	3.313	2.318	3.512	4.550
Lunde	8.518	12.580	14.557	15.417	15.641	16.620	17.410	9.714	7.447	6.792	6.056	6.440
Skovmøllen	17.258	14.738	17.696	15.579	15.245	15.342	15.849	17.999	13.814	15.277	14.326	13.603
Grubemøllen	9.305	7.949	6.679	8.271	8.749	8.605	8.770	15.862	19.039	20.267	20.002	20.786
Sørupværket	82.785	72.478	86.861	85.792	88.916	86.249	88.318	80.272	73.756	78.011	76.652	80.105
Sidste år kWh - ÅTD	72.042	170.090	236.232	306.443	388.088	472.350	554.467	626.312	693.778	760.111	821.488	887.415
kWh ÅTD	67.851	131.352	204.836	277.914	351.537	427.090	505.561	579.712	647.100	717.272	785.681	856.738

Filterskyllevand

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Filterskyllevandet er på niveau med samme periode året før.

Q2: Filterskyllevandet er på niveau med samme periode året før.

Q3: Filterskyllevandet er på niveau med samme periode året før.

Q4: Filterskyllevandet er på niveau med samme periode året før.

Graf

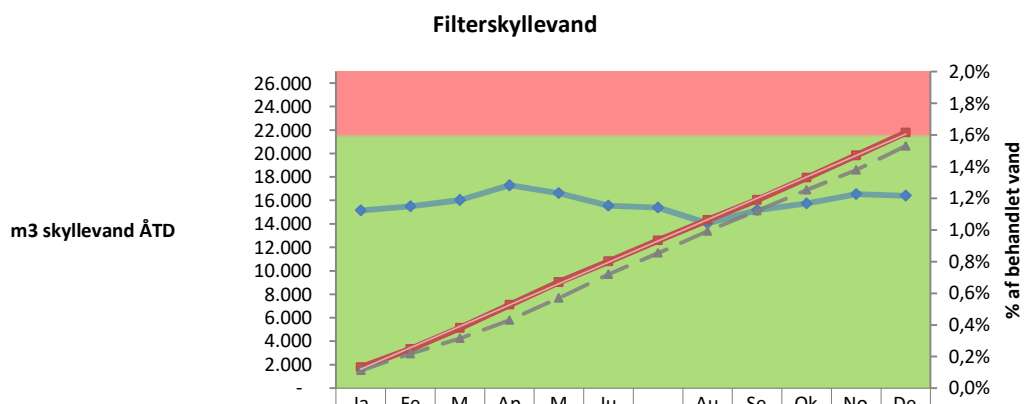

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Filterskyllevands-% pr. md.	1,1%	1,1%	1,2%	1,3%	1,2%	1,2%	1,1%	1,0%	1,1%	1,2%	1,2%	1,2%
Filterskyllevand ÅTD [m3]	1.77	3.32	5.13	7.09	9.02	10.7	12.5	14.3	16.0	17.9	19.8	21.7
Sidste år - ÅTD	1.50	2.93	4.24	5.79	7.70	9.69	11.5	13.3	15.1	16.9	18.5	20.6

Klager og afvigelser

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der har været en henvendelse om urent vand. Det har ikke været muligt at genskabe problemet ved den efterfølgende kontakt med kunden.

Q2: Ingen afvigelser

Q3: Ingen afvigelser

Q4: Ingen afvigelse

Graf

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
urent vand	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
afvigende / dårlig smag	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Kundetilfredshed

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1+Q2: Kundetilfredshedsmetoden er under revison

Q3+Q4: Kundetilfredshedsmetoden er under revision

Graf

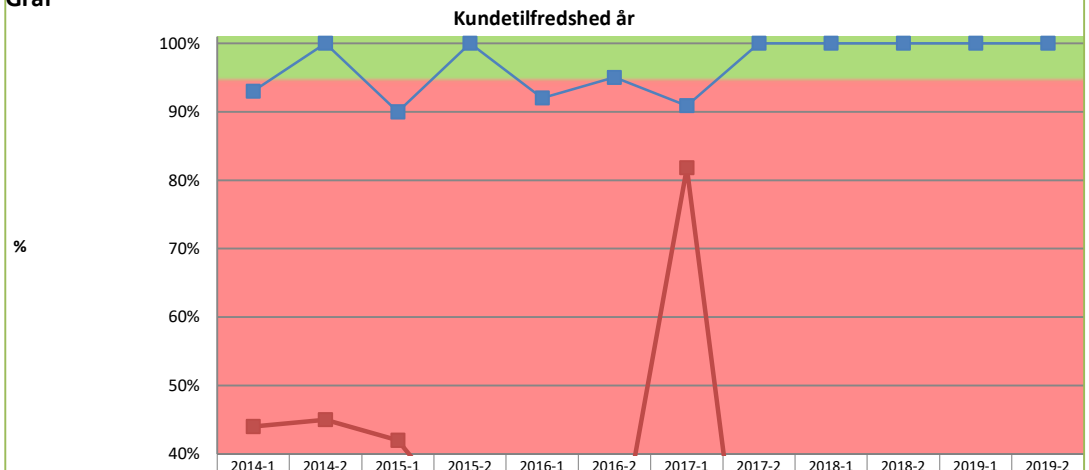

	2014-1	2014-2	2015-1	2015-2	2016-1	2016-2	2017-1	2017-2	2018-1	2018-2	2019-1	2019-2
Kundetilfredshed	93%	100%	90%	100%	92%	95%	91%	100%	100%	100%	100%	100%
Svar-% kvt	44%	45%	42%	29%	38%	23%	82%	0%	5%	8%	21%	15%

Vand - Målsætninger - KPI

Vandkvalitet

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der har ikke været overskridelser på de bakteriologiske målinger

Q2: Der har ikke været overskridelser på de bakteriologiske målinger

Q3: Der har i perioden været coliforme overskridelser på Skovmøllen, Grubemøllen og på Stenodden.
Stenodden vandværk er lukket ned, og der er vandforsyning fra Bjerreby Vand/Landet vanværk. Der udestår et større arbejde med at finde en løsning på vandforsyningen på Stenodden. Vandværket er i en stand, hvor alternative forsyningsmuligheder skal overvejes og riskovurderes

Q4: Der har ikke været overskridelser på de bakteriologiske målinger

Graf

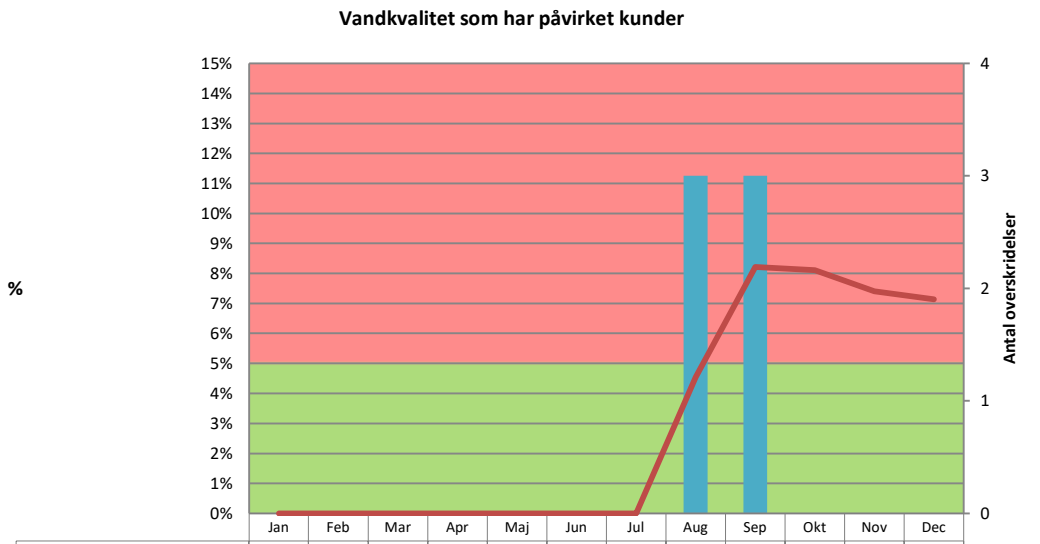

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Akk - Antal overskridelser	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0
Akk. - %-overskridelse	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	4,5%	8,2%	8,1%	7,4%	7%

Vandkvalitet - antal prøver

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1:

Q2:

Q3:

Q4:

Graf

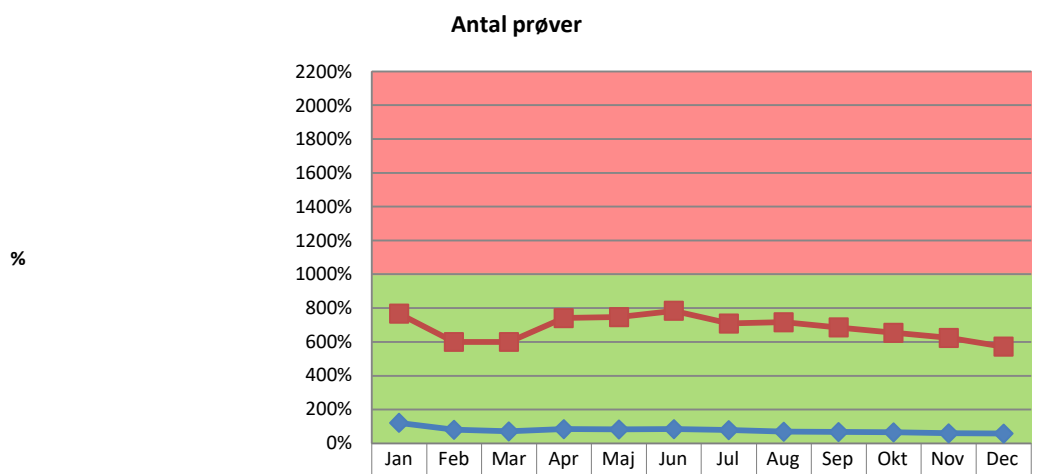

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
% prøver ift plan - ÅTD	121%	80%	71%	85%	84%	85%	79%	69%	67%	66%	61%	58%
% prøver ift egenkontrolkrav ÅTD	767%	600%	600%	742%	747%	783%	710%	717%	685%	653%	624%	572%

Ledningsbrud

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der har i perioden været registreret 2 brud. Samlet set ligger antallet af brud noget under målsætningen.

Q2: Antallet af brud i perioden er i gennemsnit et om måneden, hvilket er noget under målsætningen på 7

Q3: Antallet af brud i perioden er i gennemsnit et om måneden, hvilket er noget under målsætningen på 7

Q4: Antallet af brud i perioden er i gennemsnit et om måneden, hvilket er noget under målsætningen på 7

Graf

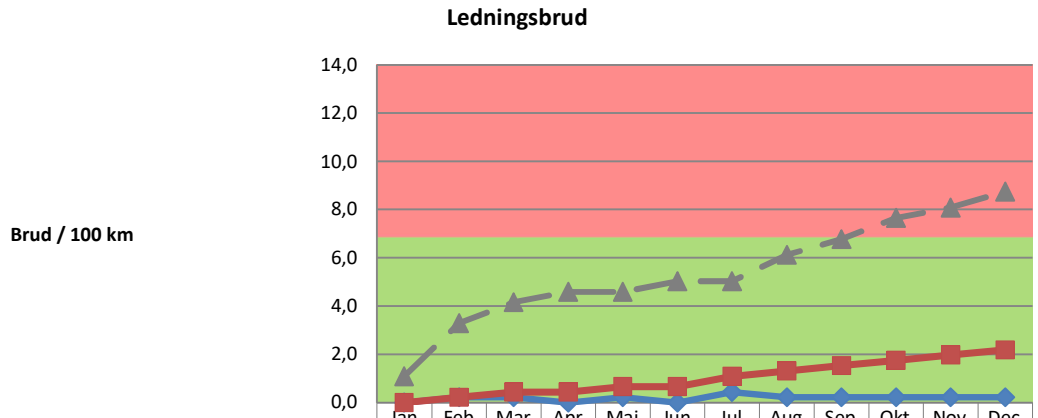

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Antal brud pr. 100 km/md	0,0	0,2	0,2	0,0	0,2	0,0	0,4	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Antal brud pr. 100 km- ÅTD	0,0	0,2	0,4	0,4	0,7	0,7	1,1	1,3	1,5	1,7	2,0	2,2
Brud pr. 100 km, sidste år - ÅTD	1,1	3,3	4,2	4,6	4,6	5,0	5,0	6,1	6,8	7,7	8,1	8,7

Vandtabs-%

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Måles årligt. Fortsat fokus på sektionering og lækagesøgning

Q2: Måles årligt. Fortsat fokus på sektionering og lækagesøgning

Q3: Måles årligt. Fortsat fokus på sektionering og lækagesøgning

Q4:

Graf

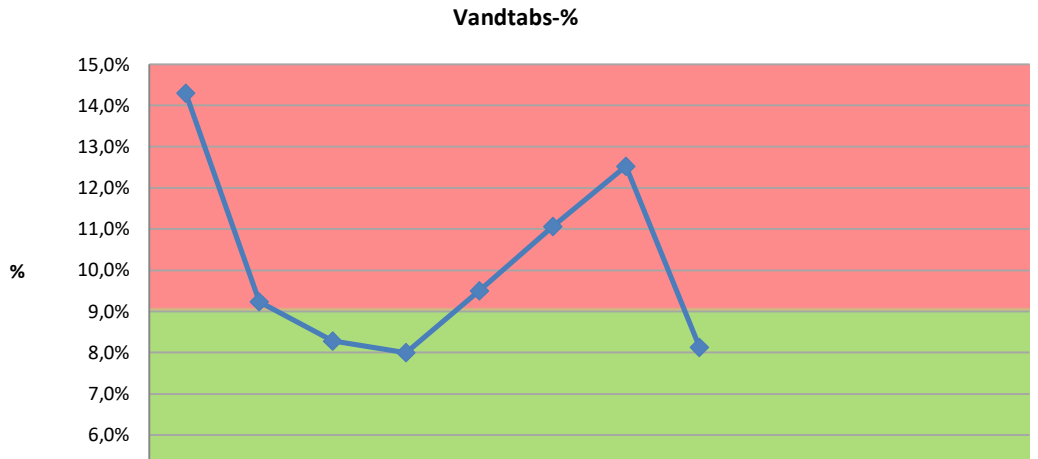

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tabs-%	14,3%	9,2%	8,3%	8,0%	9,5%	11,1%	12,5%	8,1%				

Udpumpet vandmængde

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1:

Q2: Udpumpet vandmængde er ÅTD ca 100.000 m3 mindre end de foregående år.

Q3: Udpumpet vandmængde er ÅTD ca 120.000 m3 mindre end de foregående år.

Q4: Udpumpet vandmængde er ÅTD ca 120.000 m3 mindre end de foregående år.

Graf

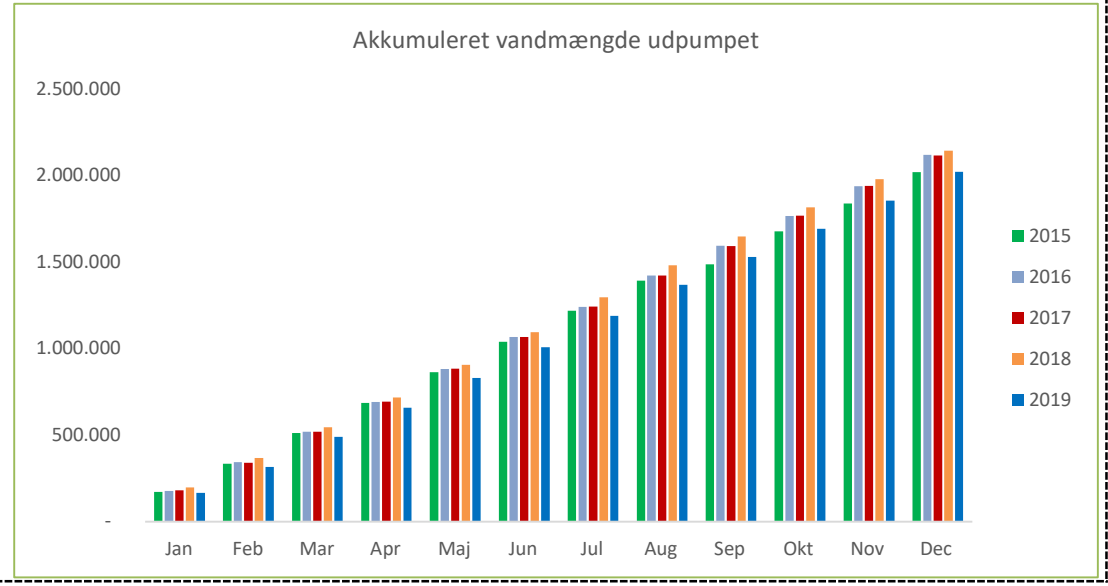

Transport - Målsætninger - KPI

Elforbrug

Årsag og Aktiviteter ift mål

Opgøres årligt

Graf

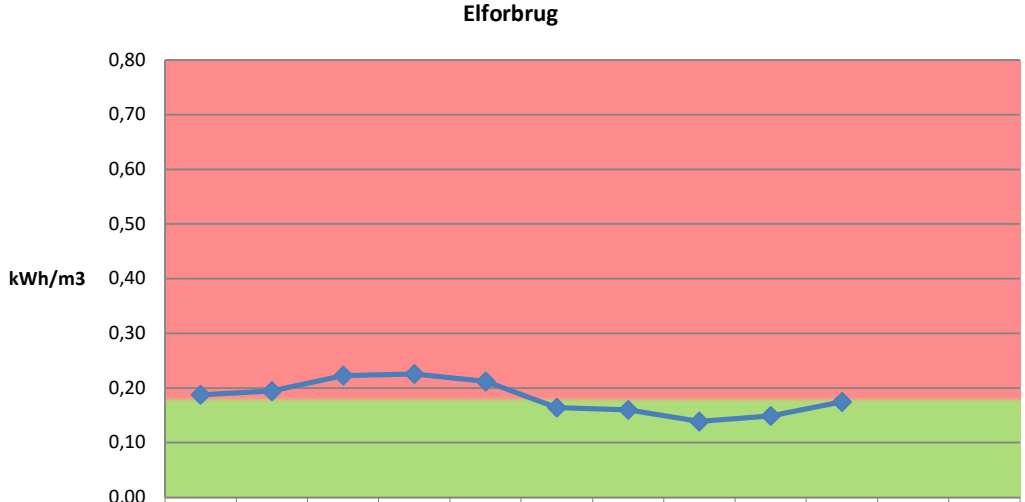

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Elforbrug	0,19	0,19	0,22	0,23	0,21	0,16	0,16	0,14	0,15	0,17		

Kundetilfredshed

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1+Q2: Kundetilfredshedsmetoden er under revison

Q3+Q4: Kundetilfredshedsmetoden er under revison

Graf

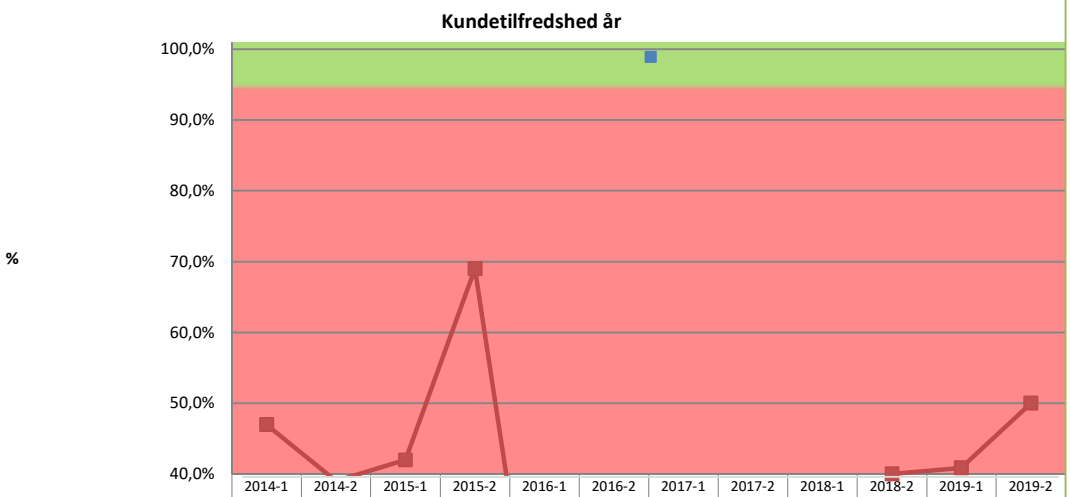

	2014-1	2014-2	2015-1	2015-2	2016-1	2016-2	2017-1	2017-2	2018-1	2018-2	2019-1	2019-2
Kundetilfredshed [%]	98,0%	87,0%	100%	98%	63%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Svar-%	47%	39%	42%	69%	4%	17%	36%	20%	10%	40%	41%	50%

Driftsstop

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Antallet af kundeoplevede driftsstop er lavere end samme periode sidste år

Q2: Antallet af kundeoplevede driftsstop er på niveau med samme periode sidste år (ÅTD) I perioden har der været et drifsstop

Q3: Antallet af kundeoplevede driftsstop er på niveau med samme periode sidste år (ÅTD) I perioden har der været to drifsstop

Q4:Antallet af kundeoplevede driftsstop er lidt lavere ende samme periode sidste år (ÅTD) I perioden har der været nul driftstop

Graf

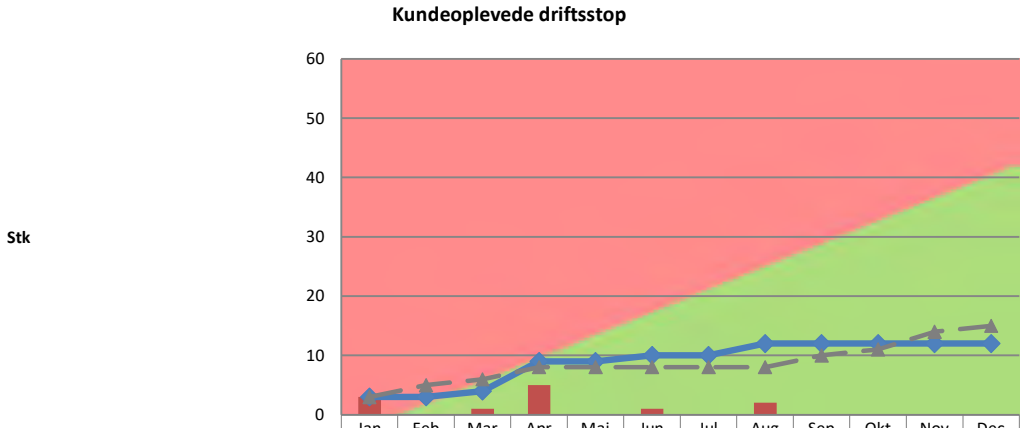

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Driftsstop oplevet af kunde [stk]	3	0	1	5	0	1	0	2	0	0	0	0
Antal driftsstop ÅTD [stk]	3	3	4	9	9	10	10	12	12	12	12	12
Sidste år - ÅTD	3	5	6	8	8	8	8	8	10	11	14	15

Elforbrug

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der har i perioden været et højere elforbrug i.f.t. den rensede mængde spildevand.
Det er især Egebjerg syd, som har udfordringer med at rense vandet. Dette skyldes, at der i en stor del af perioden har været en hæmning af

Q2: I perioden har der samlet set været et lavere energiforbrug per m3 renset spildevand if.t sidste år, hvor den varme sommer krævede relativt mere energi til rensning af mere koncentreret spildevand. ÅTD er energiforbruget ringere end året før og noget lavere end målsætningen. Dette er en komination af udfordringer på specielt Egebjerg Syd i starten af året, og en meget tør april måned med et dertil hørende dårligt forhold mellem anvendt energi og vandmængder (kWh/m3)

Q3: I perioden har der samlet set været et energiforbrug per m3 renset spildevand på niveau med sidste år. ÅTD er energiforbruget ringere end året før og noget lavere end målsætningen. Dette er en komination af udfordringer på specielt Egebjerg Syd i starten af året og en større nedbørsmængde end i et normalår.

Q4: I perioden har der samlet set været et energiforbrug per m3 renset spildevand på niveau med sidste år. ÅTD er energiforbruget ringere end året før og noget lavere end målsætningen. Dette er en komination af udfordringer på specielt Egebjerg Syd i starten af året og en større

Graf

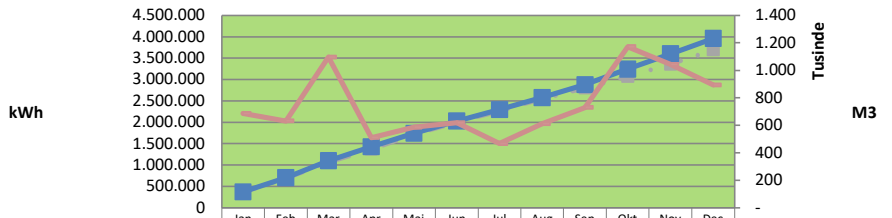

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Bjerreby	6.050	5.500	5.980	5.510	5.630	5.440	5.660	5.410	5.350	5.480	5.400	5.300
Hørup	20.680	18.235	22.237	16.528	16.119	15.812	14.836	14.747	14.781	18.130	16.615	17.012
Gudme	13.314	12.313	15.673	11.758	12.040	11.474	11.474	13.289	12.066	14.452	13.468	14.020
Strandgården	26.627	22.344	26.625	24.292	23.821	24.221	27.914	27.219	24.933	24.963	23.747	26.554
Egebjerg Syd	74.350	72.583	82.944	70.865	67.484	68.523	54.304	63.947	66.730	67.088	65.988	66.269
Egsmade	232.42	202.43	239.52	200.09	188.16	161.95	148.08	160.78	180.07	232.47	233.57	228.73
kWh sidste år - ÅTD	362.87	683.00	1.065.	1.372.	1.711.	1.999.	2.264.	2.544.	2.806.	3.076.	3.357.	3.687.
kWh ÅTD	373.44	706.86	1.099.	1.428.	1.742.	2.029.	2.291.	2.577.	2.881.	3.243.	3.602.	3.960.
Renset spildevand [m3]	686.44	631.35	1.095.	510.34	587.49	619.01	468.47	613.26	728.91	1.170.	1.041.	893.63

Rensekvalitet

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Der har i perioden været to overskridelser på Egsmade RA (Slam i udløb) og to på Hørup.

Q2: Der har i perioden været en overskridelse på Egebjerg S (PE på 156% i maj måned)

Q3: Der har i perioden været en overskridelse på Bjerreby (Ammonium) og en på Egebjerg (Ammonium)

Q4:Der har i perioden været en overskridelse på Bjerreby i forbindelse med udskiftning af PLC (aflastning ammonium)

Graf

Rensekvalitet

Udløbskvalitet for renseanlæg

Interne spildevandsanalyser - Udnyttelse af krav

Svendborg (Egsmade) RA — 2019

Antal	Dato	Udnyttelsesgrad af tilladelse Kap. PE	COD (mg/l)	NH4-N (mg/l)	Total-N (mg/l)	Total-P (mg/l)	SS (mg/l)	Samlet	Antal analyser	Antal overskridelser
Krav		105.000	75	3	8	1,0	20			
			%	%	%	%	%	%		(dage)
1	Jan	44,5	38,6	19,7	45,4	53,0	52,7	42,3	3	1
2	Feb	38,0	29,0	30,0	49,3	42,1	16,2	34,1	7	0
3	Mar	35,3	23,9	20,4	38,1	43,7	28,2	31,6	11	1
4	Apr	56,1	34,1	12,3	22,7	44,2	28,0	32,9	2	0
5	Maj	46,5	32,7	21,1	38,1	32,8	19,7	31,8	4	0
6	Jun	45,5	24,9	21,4	20,5	35,5	19,8	27,9	4	0
7	Jul	37,0	31,0	12,5	19,0	27,4	9,8	26,1	8	0
8	Aug	33,0	27,6	14,3	22,0	36,1	13,0	24,3	4	0
9	Sept	38,4	28,2	27,1	38,3	25,5	15,4	28,8	5	0
10	Okt	35,3	21,7	13,1	26,1	26,7	13,0	22,7	5	0
11	Nov	41,6	19,3	18,3	25,8	21,2	9,4	22,6	10	0
12	Dec	46,9	24,5	6,6	35,8	20,1	11,5	24,2	3	0
Middel/Sum		41,5	28,0	18,1	31,7	35,7	19,7	29,1	66	2
Stdafv.		6,3	5,3	6,4	9,9	10,3	11,6	5,5	3	0
Min		33,0	19,3	6,6	19,0	20,1	9,4	22,6	2	0
Maks		56,1	38,6	30,0	49,3	53,0	52,7	42,3	11	1

Hørup RA — 2019

Antal	Dato	Udnyttelsesgrad af tilladelse Kap. PE	COD (mg/l)	NH4-N (mg/l)	Total-N (mg/l)	Total-P (mg/l)	SS (mg/l)	Samlet	Antal analyser	Antal overskridelser
Krav		5.300	75	3	8	1,0	15			
			%	%	%	%	%	%		(dage)
1	Jan	85,9	18,3	4,2	18,8	12,2	14,0	25,6	2	0
2	Feb	120,4	21,2	22,9	31,1	16,8	17,9	38,4	5	1
3	Mar	94,2	25,6	3,4	25,9	42,8	48,4	40,1	5	1
4	Apr	134,7	21,9	5,3	21,9	22,3	5,3	35,2	3	0
5	Maj	158,2	25,2	6,0	24,1	23,0	8,7	40,9	2	0
6	Jun	78,4	25,2	3,0	30,1	16,2	10,7	27,3	2	0
7	Jul	58,2	24,5	3,4	28,0	25,0	6,0	24,2	2	0
8	Aug	66,7	26,2	3,4	34,5	26,8	9,3	27,8	2	0
9	Sept	140,3	23,3	13,8	30,6	18,1	13,0	39,8	4	0
10	Okt	103,7	19,4	11,1	26,1	34,4	9,3	34,0	4	0
11	Nov	95,0	19,9	2,4	22,1	35,3	10,7	30,9	4	0
12	Dec	49,9	22,2	7,3	27,0	33,8	12,4	25,4	3	0
Middel/Sum		98,8	22,7	7,2	26,7	25,5	13,8	32,5	38	2
Stdafv.		32,6	2,5	5,8	4,3	8,9	10,9	6,1	1	0
Min		49,9	18,3	2,4	18,8	12,2	5,3	24,2	2	0
Maks		158,2	26,2	22,9	34,5	42,8	48,4	40,9	5	1

Bjerreby RA — 2019

Antal	Dato	Udnyttelsesgrad af tilladelse	COD (mg/l)	NH4-N (mg/l)	Total-N (mg/l)	Total-P (mg/l)	SS (mg/l)	Samlet	Antal analyser	Antal overskridelser
Krav		3.000	75	3	8	1,0	20			
			%	%	%	%	%	%		(dage)
1	Jan	49,4	30,9	143,2	95,4	19,9	29,5	61,4	2	1
2	Feb	37,7	24,8	19,8	49,7	12,1	13,0	26,2	5	0
3	Mar	42,5	22,3	15,2	58,0	12,7	12,0	27,1	5	0
4	Apr	47,5	31,9	31,0	42,3	21,1	7,0	30,1	3	0
5	Maj	69,5	34,3	73,7	67,5	36,8	12,5	49,0	2	0
6	Jun	35,7	29,6	24,7	28,3	32,0	21,0	28,5	2	0
7	Jul	36,6	32,7	34,7	40,0	41,8	22,0	34,6	2	0
8	Aug	68,2	46,5	21,6	57,3	30,4	55,0	46,5	2	0
9	Sept	110,4	29,3	43,5	55,2	14,5	16,5	44,9	4	1
10	Okt	28,5	23,4	18,8	56,2	10,3	4,7	23,7	3	0
11	Nov	63,9	23,4	45,7	52,7	13,6	10,0	34,9	7	1
12	Dec		26,1	17,8	51,1	15,9	9,7	24,1	3	0
Middel/Sum		53,6	29,6	40,8	54,5	21,8	17,7	35,9	40	3
Stdafv.		22,3	6,4	34,7	15,7	10,3	13,1	11,4	2	0
Min		28,5	22,3	15,2	28,3	10,3	4,7	23,7	2	0
Maks		110,4	46,5	143,2	95,4	41,8	55,0	61,4	7	1

Strandgården RA — 2019

Antal	Dato	Udnyttelsesgrad af tilladelse Kap. PE	COD (mg/l)	NH4-N (mg/l)	Total-N (mg/l)	Total-P (mg/l)	SS (mg/l)	Samlet	Antal analyser	Antal overskridelser
			%	%	%	%	%	%		(dage)
1	Jan	15,7	45,4	22,0	20,6	18,4	20,5	23,8	2	0
2	Feb	18,1	41,9	20,5	24,5	20,2	13,5	23,1	4	0
3	Mar	25,6	38,3	22,6	24,0	23,3	18,5	25,4	4	0
4	Apr	20,3	57,5	34,6	32,4	24,1	20,5	31,6	2	0
5	Maj	55,0	58,7	28,2	42,4	23,8	19,5	37,9	2	0
6	Jun	21,5	49,3	17,5	25,4	21,1	15,0	25,0	3	0
7	Jul	27,1	53,5	28,6	31,1	19,7	15,0	29,2	2	0
8	Aug	23,1	42,0	15,4	25,6	26,3	7,0	23,2	3	0
9	Sept	95,5	38,6	20,9	20,2	22,9	7,3	34,3	3	0
10	Okt	21,7	36,8	16,8	22,4	30,4	9,3	22,9	4	0
11	Nov	15,1	36,5	20,5	21,9	24,1	17,0	22,5	4	0
12	Dec	38,7	38,9	29,4	27,3	25,7	14,5	29,1	2	0
Middel/Sum		31,5	44,8	23,1	26,5	23,3	14,8	27,3	35	0
Stdafv.		22,1	7,7	5,6	6,0	3,1	4,6	4,9	1	0
Min		15,1	36,5	15,4	20,2	18,4	7,0	22,5	2	0
Maks		95,5	58,7	34,6	42,4	30,4	20,5	37,9	4	0

Gudme RA — 2019

Antal	Dato	Udnyttelsesgrad af tilladelse Kap. PE	COD (mg/l)	NH4-N (mg/l)		Total-P (mg/l)	SS (mg/l)	Samlet	Antal analyser	Antal overskridelser
Krav		3.000	75	3		1,5	15			
1	Jan	77,5	25,5	4,0		14,7	8,0	25,9	2	0
2	Feb	61,7	25,9	1,9		20,0	4,7	22,8	4	0
3	Mar	79,1	22,3	2,5		14,8	5,7	24,9	4	0
4	Apr	77,8	28,9	3,7		10,5	6,7	25,5	2	0
5	Maj	151,1	28,6	4,1		12,1	10,7	41,3	2	0
6	Jun	64,8	27,2	3,3		15,9	6,2	23,5	3	0
7	Jul	58,3	29,7	2,7		17,2	6,7	22,9	2	0
8	Aug	75,8	23,3	1,3		15,6	5,8	24,4	3	0
9	Sept	51,8	19,6	2,5		12,3	4,4	18,1	3	0
10	Okt	86,5	19,7	2,1		15,3	2,3	25,2	4	0
11	Nov	84,2	21,0	1,6		14,2	3,3	24,9	4	0
12	Dec	56,7	22,3	2,5		13,3	4,7	19,9	2	0
Middel/Sum		77,1	24,5	2,7		14,7	5,8	24,9	35	0
Stdafv.		24,9	3,5	0,9		2,4	2,1	5,4	1	0
Min		51,8	19,6	1,3		10,5	2,3	18,1	2	0
Maks		151,1	29,7	4,1		20,0	10,7	41,3	4	0

Egebjerg Syd RA — 2019

Antal	Dato	Udnyttelsesgrad af tilladelse Kap. PE	COD (mg/l)	NH4-N (mg/l)	Total-N (mg/l)	Total-P (mg/l)	SS (mg/l)	Samlet	Antal analyser	Antal overskridelser
Krav		20.000	75	3	8	1,0	20			
			%	%	%	%	%	%		(dage)
2	Feb	86,9	55,0	38,7	49,4	12,9	50,3	48,9	10	0
3	Mar	93,8	50,7	47,8	53,8	11,9	48,0	51,0	12	0
4	Apr	61,4	77,3	12,0	41,3	20,0	74,0	47,7	5	0
5	Maj	156,4	74,4	20,4	47,6	36,8	78,7	69,0	3	1
6	Jun	90,7	58,0	13,1	30,5	7,3	37,5	39,5	6	0
7	Jul	91,1	78,0	13,9	26,2	12,9	53,0	45,9	5	0
8	Aug	139,7	81,3	24,9	38,7	21,8	54,0	60,1	7	0
9	Sept	94,1	70,7	30,1	22,2	13,0	54,2	47,4	9	1
10	Okt	86,8	33,7	10,8	30,9	15,7	29,7	34,6	7	0
11	Nov	79,9	46,0	10,1	29,9	6,1	21,0	32,2	8	0
12	Dec	76,0	44,0	22,5	47,4	6,2	30,5	37,8	8	0
Middel/Sum		92,8	60,1	24,8	39,9	14,3	47,4	46,6	87	2
Stdafv.		27,4	15,1	14,2	11,5	8,4	16,6	10,0	2	0
Min		57,3	33,7	10,1	22,2	6,1	21,0	32,2	3	0
Maks		156,4	81,3	53,3	60,5	36,8	78,7	69,0	12	1

Udskrevet d. 9. januar 2020

EnviTronic © EnviDan 2018

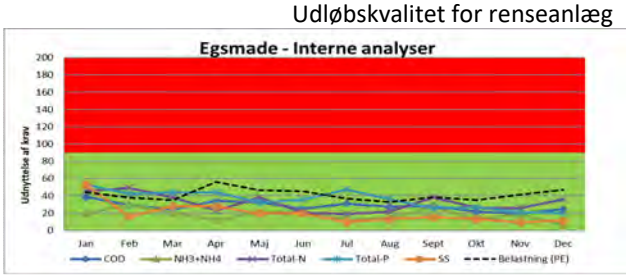

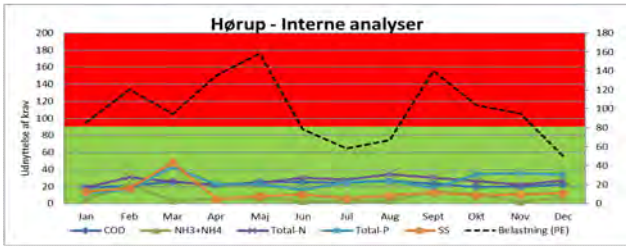

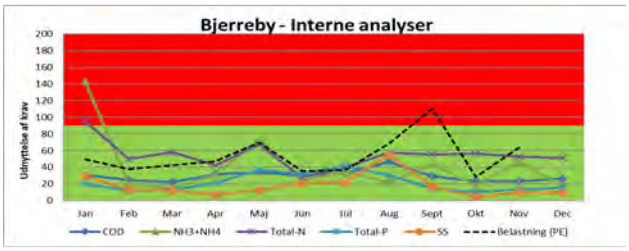

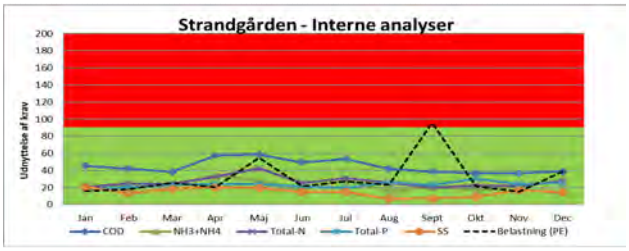

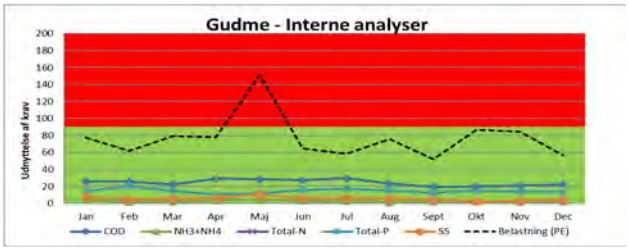

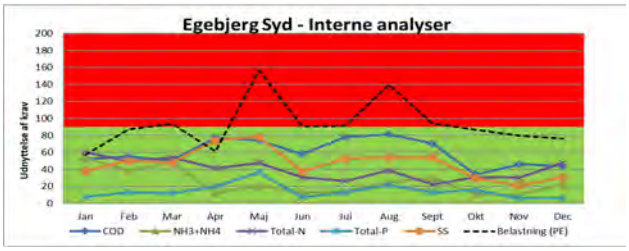

Affald - Målsætninger - KPI

Afvigelser Dagrenovation

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1: Uafhentet dagrenovation er på et lavere niveau end samme periode året før

Q2: Uafhentet dagrenovation er ÅTD på niveau med året før. Der har været et enkelt udsving i maj måned

Q3: Uafhentet dagrenovation er i perioden lidt over niveauet året før.

Q4:Uafhentet dagrenovation er i perioden lidt over niveauet året før.

Graf

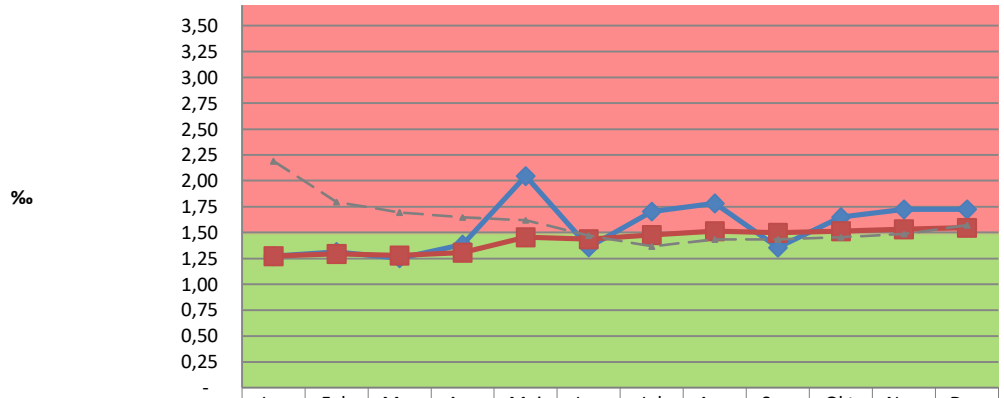

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Resultat måned	1,27	1,31	1,25	1,38	2,05	1,36	1,71	1,78	1,35	1,65	1,72	1,72
Resultat ÅTD	1,27	1,29	1,28	1,31	1,45	1,44	1,48	1,51	1,50	1,51	1,53	1,55
Sidste år - ÅTD	2,19	1,80	1,70	1,65	1,62	1,47	1,37	1,43	1,43	1,46	1,49	1,57

Afvigelser Storskraldsordning

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1:

Q2: Den uafhentede mængde storskrald er for nedadgående og er i slutningen af perioden på et tilfredsstillende niveau.

Q3: Den uafhentede mængde storskrald er på niveau med året før

Q4:

Graf

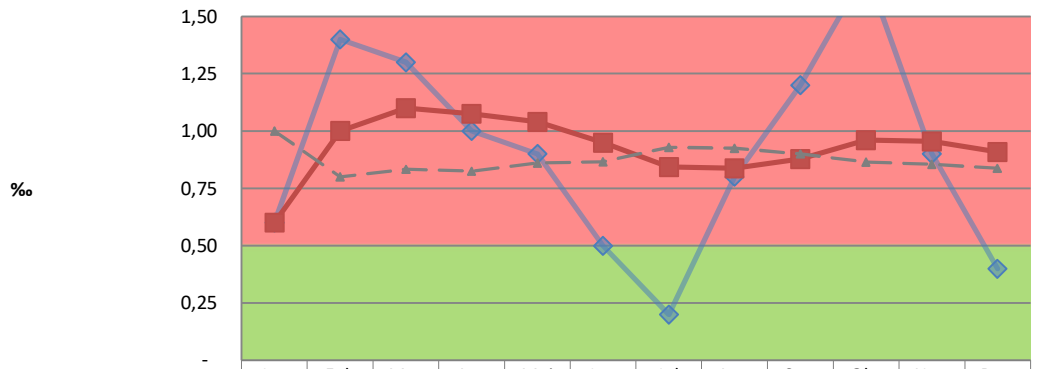

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Resultat måned	0,60	1,40	1,30	1,00	0,90	0,50	0,20	0,80	1,20	1,70	0,90	0,40
Resultat ÅTD	0,60	1,00	1,10	1,08	1,04	0,95	0,84	0,84	0,88	0,96	0,95	0,91
Sidste år - ÅTD	1,00	0,80	0,83	0,83	0,86	0,87	0,93	0,93	0,90	0,86	0,85	0,84

Genbrugs-%

Årsag og Aktiviteter ift mål

Q1:

Q2: Genbrugsprocenten er stigende, og ligger ÅTD 1,2 procent point over samme tidspunkt sidste år. En del af stigningen skyldes formentlig ændringen i fraktionerne for affaldstræ, så en mindre andel end tidligere ryger på forbrændingen

Q3: Genbrugsprocenten er stigende, og ligger ÅTD 4 procent point over samme tidspunkt sidste år. En del af stigningen skyldes formentlig ændringen i fraktionerne for affaldstræ, så en mindre andel end tidligere ryger på forbrændingen

Q4: Genbrugsprocenten er stigende, og ligger ÅTD knap 3 procent point over samme tidspunkt sidste år. En del af stigningen skyldes formentlig ændringen i fraktionerne for affaldstræ, så en mindre andel end tidligere ryger på forbrændingen

Graf

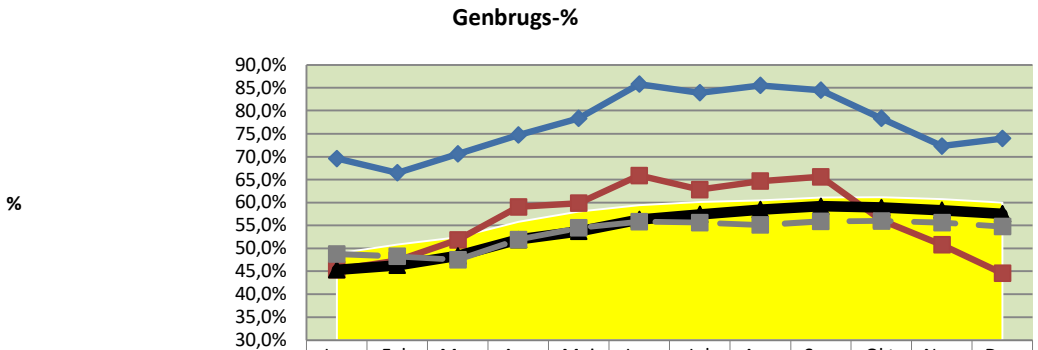

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Periodiseret mål ÅTD	48,8%	50,8%	52,4%	55,8%	58,0%	59,4%	60,1%	60,4%	61,1%	61,1%	60,7%	60,0%
GBS md. - Genbrugs-%	70%	66%	71%	75%	78%	86%	84%	85%	84%	78%	72%	74%
Total md. - Genbrugs-%	45%	47%	52%	59%	60%	66%	63%	65%	66%	56%	51%	45%
Total ÅTD - Genbrugs-%	45,3%	46,3%	48,4%	51,9%	53,7%	56,3%	57,4%	58,4%	59,2%	58,9%	58,3%	57,6%
Sidste år - genbrugs-%	48,8%	48,3%	47,5%	51,9%	54,4%	55,8%	55,6%	55,1%	55,9%	56,0%	55,6%	54,7%

Auditrapport

Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

10435687

BV Certification Denmark

Vedligeholdelsesbesøg 3 / DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 - ISO 9001:2015 - ISO 14001:2015

Denne rapport er fortrolig og distribution er begrænset til auditteamet, virksomheden og Bureau Veritas Certification.

Indeks

1 Generel information

1.1 Virksomhedsinformation

1.2 Kontaktinformation

2 Audit information

2.1 Auditstandarder

2.2 Certificeringens gyldighedsområde

2.3 Auditorinformation

2.4 Audit scope

- Målsætning for audit
- Auditprogram
- Auditkriterier - Love, normer og standarder

3 Auditproces

3.1 Auditornoter

3.2 Auditresumé pr. standard

3.3 Afvigelsesrapport

4 Oversigt over afvigelser

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner

5.2 Oversigt over auditresultater

5.3 Ledelsessystemets effektivitet

5.4 Forbedringsmuligheder

5.5 Observationer

6 Team leaders anbefalinger

7 Audit program

8 Bilag

9 Certifikate information

1 Generel information

1.1 Virksomhedsinformation

Virksomhedsnavn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948		
By	Svendborg		
Postnr.	5700		
Amt	-		
Land	Denmark		
Telefonnr.	4563215540	FAX nr.	
Kontrakt nr.:	10435687		

1.2 Kontaktinformation

Kontaktperson	Peer Wichmann		
Email	pwi@vandogaffald.dk	Telefonnr.	4563215540

2 Audit information

2.1 Auditstandarder

Auditstandard(er)	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 - ISO 9001:2015 - ISO 14001:2015

2.2 Certificeringens gyldighedsområde

Sprog	Standard	Site navn	Hovedkontor	Gyldighedsområde
Engelsk	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	✓	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug
Engelsk	ISO 9001:2015	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	✓	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug
Engelsk	ISO 14001:2015	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	✓	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug

Antal sites	25
Antal medarbejdere	77
Hovedkontor	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Hvis dette er en "multi-site" audit vil der til auditrapporten være vedhæftet en liste over alle de relevante sites

Audit type	Vedligeholdelsesbesøg 3				
Audit fra dato	02-12-2019	Audit til dato	04-12-2019	Varighed (number) manddage	1,7

2.3 Auditorinformation

Ledende auditor	Initialer	Auditor	Initialer
Asger Lorentzen	AHLDK	Jan Hedemand	JEH

2.4 Audit scope

Målsætning for audit

1. at bekræfte, at ledelsessystemet opfylder alle kravene i de(n) auditerede standard(er);
2. at bekræfte, at virksomheden effektivt har implementeret de planlagte foranstaltninger;
3. at bekræfte, at ledelsessystemet er i stand til at opfylde virksomhedens politikker, mål og målsætninger samt evaluering af ledelsessystemets evne til at sikre virksomhedens overholdelse af relevante lovkrav og kontraktmæssige krav;
4. hvis relevant at identificere områder for løbende forbedringer af ledelsessystemet.

5. at bekræfte, at det certificerede ledelsessystem er i overensstemmelse med kravene i den auditerede standard, inklusive - men ikke begrænset til:

a) intern audit og ledelsens evaluering;
b) gennemgang af korrigerende handlinger på afvigelser rejst under sidste audit;
c) behandling af klager;
d) ledelsesssystemets effektivitet med hensyn til opnåelse af virksomhedens mål;
e) fremdrift i planlagte aktiviteter for at opnå løbende forbedring;
f) vedvarende driftsstyring;
g) gennemgang af ændringer;
h) brug af certificeringsorganets logo m.v. eller anden brug af reference til certificering.

Auditprogram

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
02-12-2019 - 09:00 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Opstartsmøde	AHLDK, JEH	
02-12-2019 - 09:15 Audit	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Systemansvarlig	AHLDK, JEH	Præsentation af Mål og løbende forbedringer.
	Kravelement : DPB-4.5.5 Intern audit DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse DPB-BVCERT 0 Brug af logo 9K-9.3 Ledelsens evaluering 9K-9.3.2 Input til ledelsens evaluering 9K-10.1 Forbedring generelt 9K-10.3 Løbende forbedring 14K-9.2.2 Internt auditprogram 14K-10.1 Forbedring generelt 14K-10.3 Løbende forbedring	DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger DPB-4.6 Ledelsens evaluering DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer). 9K-9.2 Intern audit 9K-9.3.1 Generelt 9K-9.3.3 Output fra ledelsens evaluering 9K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling 9K-Brug af BV logo 14K-9.3 Ledelsens evaluering 14K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling 14K-Brug af BV logo		
02-12-2019 - 10:30 Audit	Bjerreby Renseanlæg	Produktion - team rens	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-6.1.4 Planlægning af handlinger 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.4.6 Driftsstyring 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering		

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
02-12-2019 - 10:30 Audit	Stenodden Vandværk	produktion - team vand	JEH	
	Kravelement : 9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder 9K-6.3 Planlægning af ændringer 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser	9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører		
02-12-2019 - 12:00 Frokost	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	
02-12-2019 - 13:00 Audit	Skovmølleværket	produktion - team vand	JEH	
	Kravelement : 9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder 9K-6.3 Planlægning af ændringer 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser	9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører		
02-12-2019 - 13:00 Audit	Genbrugsstation Svendborg	Produktion - team affald	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.4.6 Driftsstyring DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigerende handlinger og forebyggende handlinger 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger		
02-12-2019 - 14:00 Audit	Højdebeholder Heldagervej	produktion - team vand	JEH	
	Kravelement : 9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder 9K-6.3 Planlægning af ændringer 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser	9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører		
02-12-2019 - 15:00 Auditorforberelse til statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
02-12-2019 - 15:30 Statusmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK, JEH	Præsentation af dagens resutat - slut kl 16.00
04-12-2019 - 09:00 Audit	Svendborg Centralrenseanlæg	Produktion - team rens	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger 9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-6.1.4 Planlægning af handlinger 14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.4.6 Driftsstyring 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-8.2 Krav til produkter og ydelser 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring 14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering		
04-12-2019 - 11:00 Audit	Svendborg Vejbelysning	Vejbelysning	AHLDK	
	Kravelement : DPB-4.4.6 Driftsstyring 9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang 9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem 9K-9.3 Ledelsens evaluering 14K-6.1.2 Miljøforhold 14K-6.2 Miljømål og plan for at opnå dem	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-4.5.5 Intern audit 9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder 9K-9.2 Intern audit 14K-4.3 Fastlæggelse af miljøledelsessystemets omfang 14K-6.1.3 Bindende forpligtelser 14K-9.2 Intern audit		
04-12-2019 - 12:30 Afslutningsmøde	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		AHLDK	Incl frokost slut kl. 13.00

Dato for udarbejdelse af auditprogram	25-11-2019
Bemærkning	Udvidelse med Vejbelysning På denne audit besøges sites. Fokus på at afprøve systemets effektivitet med tilbageløb fra processer til system. Miljøgodkendelser, LE, politikker samt effekt af afvigelser. Ledelsens evaluering bedes fremsend inden audit til auditorerne.

Auditkriterier - Love, normer og standarder

Følgende relevant lovgivning er berørt på denne audit:

3 2015 Vejledning fra Miljøstyrelsen Vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg

46 2017 Lov om fødevarer

118 2018 Vandforsyningsbekendtgørelsen

125 2017 Lov om vandforsyning m.v. 596 2009 Kontrol

132 2013 Kvalitetssikring på almene vandforsyningsanlæg

469 2009 Vandsektorloven

470 2019 Vandindvinding og vandforsyning

492 2013 Lov om ændring af lov om vandforsyning m.v.

582 2018 om anvendelse af måleinstrumenter til måling af forbrug af vand, gas, el eller varme

802 2016 Vandkvalitet og tilsyn med vandforsyningsanlæg

1007 2016 Bekendtgørelse om markedsføring og salg af byggevarer i kontakt med drikkevand

1068 2018 Drikkevandsbekendtgørelsen

1199 2013 Vandforsyningsloven

1787 2015 ændring om kvalitet af drikkevand

EN 15975-2 Sikkerhed i drikkevandsforsyning - Vejledning i risiko- og kriseledelse - Del 2 Risikoledelse

Håndtering af overskridelser af de mikrobiologiske drikkevandsparametre. Vejledning fra Miljøministeriet, marts 2013

(kogevejledningen)

ISO 22000

DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015

Lovgivning - arbejdsmiljø og miljø.

Gældende arbejdsmiljølovgivning og bindende forpligtigelser for miljø.

3 Auditproces

3.1 Auditornoter

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	02-12-2019	Opstartsmøde	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Peer Wickmann Michael Jørgensen Morten Schytte (17 år som linjeofficer i flyvevåbnet) Gry Tully Robsahm

Noter
Præsentation og rammer for audit. Send plan 14 dage før - det har været 1 uge denne gang. Det er der enighed om. Agenda fastholdes - selvom der er lukket Stenodde Vandværk. Færdiggjort renoveringsprojektet for Heldagervej højdebeholder. Skovrejsningsprojektet er godkendt af bestyrelsen og bevilget. Der startes efteråret 2020 med 2-rums beholdere til affaldssortering til 4 kategorier (mad, rest, pap og papir, metal og glas). Gl. beholdere tilbydes at tages retur. På næste audit skal hele processen omkring affaldssortering og indsamling auditeres. Der har været meget fokus på energiforbedringer og besparelser og der har været gode resultater med også at dokumentere dette, fordi det er blevet bedre implementeret, og processerne herom er blevet mere effektive. (Jeppe Bøllehus er den der er ansvarlig for dette område). I det vedvarende energiselskab arbejdes der i samarbejde med kommunen. Desuden 3 vindmøller og varmepumper. Gasmotor på Egebjerg renseanlæg. Medarbejderstab er antalsmæssigt 74 FTE og der er kun få udskiftninger. Efter hovedrenovering af højdebeholder Heldagervej er denne atter i drift. Logoer bruges ikke overhovedet. Billeder af BV certifikater i CSR hæfte.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	02-12-2019	Systemansvarlig	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Peer Morten Gry Thomas.

Noter

Auditeret afvigelser fra sidste audit, hvor både major og minor afvigelserne er lukkede og fortsat effektivt implementerede.

Auditeret intern auditplan for 2016 – 2019, som opfylder standardens krav. Gennemgået rapport fra19. Juni 2019.
Afvigelsesbehandling er et punkt, som er revideret siden denne audit.
Hvordan sikres at punkter der er planlagt auditeres?
Peer og Hanne har foretaget denne audit.
Kompetence for 4 interne auditorer er kursus for år siden og Hanne skal på kursus.

Auditeret risikoanalyser og haccp plan og drøftet, at der ligger en plan i VØN for revision af Risk Assessment og Haccp planen, som skal gennemføres i Q1 2020.

I relation til lukning af major afvigelsen fra sidste audit har Morten og Gry deltaget i Haccp kursus i BV, men der var desværre ikke fokus på ISO22000:2018 kravene.

Interne afvigelser håndteres nu efter den skabelon der nu foreligger og på et tidspunkt vil Per og Morten sige, at det nu er helt færdigt og den yderligere verifikation af at systemet virker, vil blive foretaget under de interne audit.

Drøftet organisation, struktur, beføjelser, ansvar og kompetencer og set det aktuelle organisationsdiagram med opdeling i produktion, Økonomi/Administration og Anlæg hvor henholdsvis Morten Schytte, Michael Jørgensen og Gry Tully Robsahm er chefer.

VØN angiver forbedringer.
- Skovmølleværket er nu i drift.
- Energiforbedringer i rens.
- Genbrugsstationer - hente til genbrugsbutikker. Nu åben for alle. Byggematerialer - salg heraf.

Hjemtager slamsugning. - RV skal udarbejdes.

Skovrensningsprojekt - mod øst for byen.

Svendborg uden affald. 2 beholdere i 2020. 4 fraktioner. 80 % af udgiften er transport.
Eksisterende beholderer kan tages med retur som et tilbud - det er borgernes beholder.

3500 husstandsanlæg.
Ingen plan forligger.

74 ansatte - fultidsansatte.
Logo - bruges i CSR rapport - eller ikke.

Eksterne energigennemgang - egen projektleder tager det op.
ATEX også en opgave.

Ulykker:

1 ulykke er sket i perioden. Fald i terræn på genbrugsplads 26.09.2019.

Plan for risikovurderinger - proces - Jan fremsender inspiration hertil.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	02-12-2019	Produktion - team rens	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Rene Jensen Hanne Abildgaard (guide)

Noter
Besøgt Bjerreby renseanlæg. Talt med medarbejder, set laboratorie, anlægget og dokumentation. Auditeret og dokumenteret: Alenearbejde - der er G4S overvågning/alarm som har virket et år. Der anvendes gasalarm under arbejdet. Udledningskrav: Der foretages analyser og holdes op mod styreparametre. Slamvolumet overvåges. Balancen mellem nitrat og amium overvåges via målere og PLC styrer efter denne indstilling. Ved overskridelse orienteres kommunen - Anette udfylder. Set eksempel fra 27.11.2019 - 2019111920 - der er afsluttet. Ved sand og fedtfilter renses dyser og anlæg skilles ad - se forbedringsforslag. Set slampresse med åbning - se afvigelse Der er etableret luft til luft opvarmning. energikonsulent har kortlagt og anlægget har COP 4,7. Testudstyr er kalibereret og testet, fx amonium 3 test 26/7 - 2019, og pH målere. Anlægget: Kraner og spil ved basiner ses ikke efterset. Rækværk ved bassin - åbning mangler afspæring ved udløbsanlæg. Slampresse - der er ikke monteret dæksel til bevægelige dele.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	produktion - team vand	ISO 9001:2015	Gry Tully Robsahm René Jørgensen

Noter

Stenodden vandværk:
Gennemgået indre af værket, som har en forsyningslinje og hvor der oprindelig var 3 tilhørende boringer. Værket er p.t. ude af drift, idet der har været problemer med pesticid kontaminering i 2 af de tilhørende boringer (se observation).

Set resultater fra Geus fra boringerne DGU-NR 173.207 og 173.453 fra 19. september 2012 analyseret på Agrolab-AAUK for 2,6-Dichlorbenzamid og som viser et indhold på henholdsvis <0,01 µg/l og 2,2 µg/l.

Drøftet at begge boringer blev sløjfet i maj 2014 (DGU 173.207 og 173.453) og, at de ifølge ikke har været i drift siden 2007. I 2014 valgte man at sløjfe dem, da den ene stadig indeholdt BAM over grænseværdien, og det blev vurderet, at der ville være en risiko for at trække BAM-forurening til den aktive boring, hvis grundvandsstrømningen blev påvirket ved igangsætning af indvinding fra de øvrige boringer.

Gennemgået analyserapport 1967494-670005 fra Agrolab Group 10-9-2019 med resultater fra boringskontrol fra boring 3, hvor alle resultater på de undersøgte uønskede stoffer er under de lovmæssige grænseværdier.

Auditeret historik og infrastruktur i vandforsyning på Tåsinge:
-der er 4 vandværker på Tåsinge: Bjerreby og Vindeby, som begge er private samt Stenodden og Landet som tilhører V&A.
-Vindeby og Landet er udstyret med kulfilter
-Stenodden og Landet er ikke forbundet
-Flowforbindelsen er således: Landet > Bjerreby > Stenodden
-For Bjerreby blev i 2018 påvist DMS i 3 ud af 3 boringer
-Vindeby forsyner Vorneskov, som egentlig er en del af Landets forsyningsområde, og V&A har derfor indsigt i den del af SRO systemet for Vindeby, som forsyner Vorneskov
-V&A vil egentlig helst lukke både Stenodden og Landet og etablere en underboret forbindelse til Sørupværket

Gennemgået de ydre faciliteter, hvor der ikke er indhegning men værket ligger midt i et sommerhus kvarter.

Drøftet forsyningssikkerhed, vandkvalitet og fødevaresikkerhed samt kapaciteter, og set liste over antal forbrugere, hvor der for Landet er anført 389 og for Stenodden 289.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	produktion - team vand	ISO 9001:2015	Gry Tully Robsahm René Jørgensen Lene Linné Lauesen

Noter
Skovmølleværket: Gennemgået de ydre faciliteter, hvor der inden for trådhegnet også ligger en lager/værkstedsbygning, som er i dårlig stand og bl.a. er blevet raseret af mår (se afvigelse). Gennemgået værket indvendig, som er etableret i 1976, og som indgår i V&A's strategi om fremtidens vand. Værket forsynes fra 2 kildefelter, henholdsvis Skårup Tværvej/ Skovmøllen og Holmdrup, med i alt 9 boringer, hvoraf en (DGU-NR 165.144) er ude af drift på grund af forhøjet fund af DMS. Værket har to forsyningslinjer til henholdsvis zone 1 (lav kote) og 2 (høj kote (Heldagervej)). Drøftet renovering, som er nært forestående, og herunder forberedelserne hertil i forhold til kontrakter med entreprenører, regler, regler og hygiejne, som der gennemføres meget grundigt. Udbud gennemføres i partnerring, hvor entreprenører er med i formuleringen af beskrivelserne. Auditeret sikkerhed, skiltning og adgang til især røde zoner (se forbedringsmuligheder).

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	02-12-2019	Produktion - team affald	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Per Thomsen Hanne Abildgaard (Guide)

Noter

Besøgt Genbrugsstation Svendborg

Talt med medarbejder, set arbejdslokaler, pladsen og dokumentation.
Arbejdsmiljørepræsentant havde fri.

Auditeret og dokumenteret:
Hændelser tages op på månedsmøder.
Morten er på pladsen torsdage - ansvar er fordelt og skrevet ned.

Mål: Storskraldsordning - stor hal. Personalet har kunnet melde sig til arbejdsgruppen på et personalemøde.

Risikovurdering af processer i hallen ses på komende audit.

Uddannelse:
Alle har grundkompetence i sortering og ekstra dag er gennemført. MOTAS instruerer. Truck og lastbilkørekort, samt termograf og kørekort er kravet som dokumenteres.

Miljøstation:
Set sortering og procedure for fyrværkerri, nødrakketter og farligt affald.

Miljøuheld:
Ingen uheld og olie udskiller er tømt og der er alarm.

Psykisk arbejdsmiljø:
Der holdes formøde inden månedsmøder på ½ time.
Der er accept af forskellighed.
Der er fællesskab på arbejdspladsen med aktiviteter fx grill.
Der er skiftende arbejdstid - kl.9.00 er der kaffe for alle.

Der er mål om restaffald - som der er kampange om.

Talt om sygefravær.

Hændelser - set hvor de registreres - Morten tar aktion.
Der er indkøbt vibrator, der er luftstyret. Den er ophængt i værkstedet. Risikovurdering kunne ikke forevises.
APV/Risikovurdering er dateret januar 2013 - på genbrugspladsen.
Mål relateret til genbrugspladsen Svendborg kunne ikke forevises.
Containere er forsynet med hydraulik til oplukning af låg. CE mærkning og brugsanvisning kunne ikke forevises.
Det var uklart hvor instruktioner på kemiske stoffer er tilgængelige - fx. Wurth produkter og diverse mærkede vare - lager/værksted.
Der er komprimatorer på genbrugspladsen til fx pap. Nøgle sidder i betjeningspanelet og kan aktiveres af andre end ansatte. Det skal sikres at der komprimeres under sikre og kontrollerede forhold.
Der er gasoplag i bygningen fx 10 fyldte gasflasker placeret på gulvet ved spilolietanke. Oplagsenheder skal vurderes

og styres.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	produktion - team vand	ISO 9001:2015	Gry Tully Robsahm René Jørgensen Lene Linné Lauesen

Noter
Heldagervej højdebeholder: Gennemgået området på Heldagervej, er bygget midt i 1960'erne. Beholderen er oprindelig konstrueret med to betonbeholdere, hvoraf den ene er lukket og den anden er komplet renoveret og hvor der er installeret to rustfri tanke på hver 750 m3 (se forbedringsmulighed). Højdebeholderen er netop færdig renoveret og taget i drift 8-8-2019 og indgår, som et element i fremtidens vandforsyning. Den forsyner til 4 zoner og kan også forsyne til Lunde vandværk. Auditeret igangværende arbejde med ydre svejsning på den ene beholder og herunder hygiejne, adfærd og anvendelse af eksterne håndværkere samt medbragte værktøjer, materialer og reservedele. Set prøveudtagningssteder, som er entydig mærket.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	04-12-2019	Produktion - team rens	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Lars Tina Lars - arbejdsmiljørepræsentant Anette Hoff - lab

Noter

Besøgt Svendborg Centralrenseanlæg
Der er 4 ansat på siten.
Talt med medarbejder, set bygninger, anlægget og dokumentation.

Auditeret og dokumenteret:
Overvågning:
Alle alarmer kan ses og vagt tar aktion på dem.

Overskridelser:
01.08.2019 blev målt 11 microgram CROM ved ekstern analyse. Egen analyse viste 10 gange mindre.

På Bjerreby har der været overskridelser pga ny PLC - SRO anlæg. Programmet var kopi. Sætpunkter har ikke være korrekt fra start.

Arbejdsmiljø:
Nærved uheld registreres - fx stige ved syre, eller dræn i polymer.
APV er ok. Arbejdsmiljørunderinger foretages og rød gul grøn raiding foretages.

Psykisk arbejdsmiljø:
Niras har været indraget i et forløb med team udvikling, spørgeskema, samtaler og månedsmøder.
Godt forløb og de er gode til at spotte tendenser. Marethe er trivselskonsulent (står for rengøringen) og plejer samværet.

Miljøbevisthed:
Måler kemi ud å der ikke forbruges noget unødigt.
Oprydning i kemiske stoffer - Nørskov hjælper med udfasning.
Indkøbsaftale anvendes.
Der anvendes biomidler i rensekar.

Værksted:
Porte og kraner er efterset 3/2019.
Talt om varetransport til 1 sal.

Kemiplan for pumpestation mærket 15/11.
Kemi - opbevares i skabe - CemiControl er udgået - nu telefonen.

Polymer modtages i 1000 kilo tanke - flyttes med manuel palleløfter.

Ved presser er der gangbro uden rækværk - risiovurdering kunne ikke forevises.

I kælder er glasblæser uden afkast til det fri.
I kælder er vejsalt og dunke på 25 kilo.

Udearealer:

Håndspil kunne ikke dokumenters efterset.

Der er oplagsplads for materialer, hvor også der er olie tønder.

H2S måler efterset og gældende til 10/2020.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	04-12-2019	Vejbelysning	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 ISO 9001:2015 ISO 14001:2015	Lotte Madsen Peer

Noter

Talt med medarbejder i Svendborg Vejbelysning og set dokumentation.
Drift og vedligeholdelse af belysningsanlæg.
Auditeret og dokumenteret:
Der er 1 person der er ansat til at drive Svendborg Vejbelysning. Tidligere lå Svendborg Vejbelysning i kommunalt regi. Fremgår af organisationsplan.

Der anvendes eksterne entreprenører på kontrakter - 4 år + 3 måneder.

Set belysningsplan med målsætninger på miljø og kvalitet.
Tillæg til belysningsplan 2013 gældende for 2020-2025. Her er status på fx af 62% af kommunernes belysningsanlæg er udskiftet med LED armaturer. Der er sat mål forsatte investeringer i vejbelysningsanlægget med et energibevidst fokus. Set investeringsoversigt med 2,6 million årlig investering.

Risikovurdering for vejbelysning foreligger på processer og kritiske kontrolpunkter. Fint skema med kriterier og risikoprofil. udskrevet 28.11.2019.

Lovgivning:
Overblik over lovgivning er forevist og inddraget i planer.
- Bek nr. 1082 bekendtgørelse om sikkerhed for udførelse og drift af elektriske installationer.
- CIR nr. 152 af 12/10/1999 - Cirkulære om vejbelysning
- Håndbog Vejbelysning - Vejregler

Overvågning
CO_2 udledning på vejbelysning er forevist fra 2013 - 2018. Der er fald årligt i gennemsnit 58.047 kilo. Elforbruget er opgjort og er under 3 millioner i 2018.

De holdes 4 møder årligt.
set referat fra 2.09.2019 - indeholdende alle væsentlige status på drift og vedligeholdelse, samt fx renoveringsplanspunkt.

projekter følges - med kontrol undervejs og evaluering. Rapportering sker.

Reklamationer fra borgere modtages via hjemmeside. påkørsler går gennem politi til Sydfyn Energiforsyning.

1000 armaturer skiftes årligt - garanti 5 år.

ORIGO Service A/S har entreprisen pt. - SEF Teknik.

Arbejdsmiljø
Medarbejder har kursus i vejen som arbejdsplads - kursusbevis.
Arbejdstøj med synlig felter vil vejarbejde.

Er sammen med ADM team i forhold til arbejdsmiljøarbejdet - risikovurdering. Har deltaget i trivselsforløbet.

Styrke:

Meget fin dokumentation og planer i vejbelysning. Fin overvågning.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Asger Lorentzen	04-12-2019	Afslutningsmøde		Peer Wickmann Michael Jørgensen Morten Schytte Gry Tully Robsahm

Noter
Gennemgået resultat af audit: 22000: Der er rejst 1 mindre afvigelse, beskrevet 1 observation og 3 forbedringsmuligheder. Det indstilles at virksomheden opretholder certificeringen når en tilfredsstillende plan for afhjælpende foranstaltninger for den rejste afvigelse er fremlagt og godkendt ved indsendelse af dokumentation inden 2. marts 2020. Målsætningen med audit er opnået.

3.2 Auditresumé pr. standard DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015

Kravelementer	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Se processer og planlægning af fase 2	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget
DPB-4.1 Generelle krav																			
DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik																			
DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering...											✓	1							
DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav											✓	✓							
DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer)																			
DPB-4.4.1 Ressourcer, roller, ansvar, ansvarlighed og beføje...																			
DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed																			
DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation																			
DPB-4.4.4 Dokumentation																			
DPB-4.4.5 Styring af dokumenter																			
DPB-4.4.6 Driftsstyring											1	✓							
DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger											✓								
DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer																			
DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse												✓							
DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigeren...												✓						✓	
DPB-4.5.4 Styring af registreringer																			
DPB-4.5.5 Intern audit																		✓	
DPB-4.6 Ledelsens evaluering																			
DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse																		✓	
DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljø...											1							✓	
DPB-BVCERT 0 Brug af logo																		✓	
9K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkår																			
9K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger																			
9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang																			
9K-4.4 Kvalitetsledelsessystemet og dets processer																			
9K-5.1 Lederskab og forpligtelse																			
9K-5.1.1 Generelt																			
9K-5.1.2 Kundefokus																			
9K-5.2 Politik																			
9K-5.2.1 Udarbejdelse af kvalitetspolitikken																			
9K-5.2.2 Kommunikation af kvalitetspolitikken																			
9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen									✓										
9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder									✓										
9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem									✓		✓								
9K-6.3 Planlægning af ændringer									✓										
9K-7.1 Ressourcer																			

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Se processer og planlægning af fase 2	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget
9K-7.1.1 Generelt																			
9K-7.1.2 Medarbejdere og andre personer underlagt organisati...																			
9K-7.1.3 Infrastruktur									1										
9K-7.1.4 Miljø for drift af processer																			
9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling																			
9K-7.1.6 Organisatorisk viden																			
9K-7.2 Kompetencer																			
9K-7.3 Bevidsthed																			
9K-7.4 Kommunikation																			
9K-7.5 Dokumenteret information																			
9K-7.5.1 Generelt																			
9K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering																			
9K-7.5.3 Styring af dokumenteret information																			
9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring									✓		✓	✓							
9K-8.2 Krav til produkter og ydelser									✓		✓	✓							
9K-8.2.1 Kommunikation med kunden																			
9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydels...																			
9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser																			
9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser																			
9K-8.3 Udvikling af produkter og ydelser																			
9K-8.3.1 Generelt																			
9K-8.3.2 Udviklingsplanlægning																			
9K-8.3.3 Input til udvikling																			
9K-8.3.4 Styring af udvikling																			
9K-8.3.5 Output fra udvikling																			
9K-8.3.6 Udviklingsændringer																			
9K-8.4 Styring af processer, produkter og ydelser leveret ud...																			
9K-8.4.1 Generelt																			
9K-8.4.2 Type og omfang af styring																			
9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører									✓										
9K-8.5 Produktion samt tilvejebringelse af ydelser																			
9K-8.5.1 Styring af produktion samt tilvejebringelse af ydel...																			
9K-8.5.2 Identifikation og sporbarhed																			
9K-8.5.3 Ejendom tilhørende kunder eller eksterne leverandør...																			
9K-8.5.4 Bevarelse																			
9K-8.5.5 Aktiviteter efter levering																			
9K-8.5.6 Styring af ændringer																			
9K-8.6 Frigivelse af produkter og ydelser																			
9K-8.7 Styring af afvigende output																			
9K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering																			
9K-9.1.1 Generelt																			

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Se processer og planlægning af fase 2	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget
9K-9.1.2 Kundetilfredshed																			
9K-9.1.3 Analyse og evaluering																			
9K-9.2 Intern audit																		✓	
9K-9.3 Ledelsens evaluering																			
9K-9.3.1 Generelt																			
9K-9.3.2 Input til ledelsens evaluering																			
9K-9.3.3 Output fra ledelsens evaluering																			
9K-10.1 Forbedring generelt																		✓	
9K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																		✓	
9K-10.3 Løbende forbedring																		✓	
9K-Brug af BV logo																		✓	
14K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkå..																			
14K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger																			
14K-4.3 Fastlæggelse af miljøledelsessystemets omfang																			
14K-4.4 Miljøledelsessystem																			
14K-5.1 Lederskab og forpligtelse																			
14K-5.2 Miljøpolitik																			
14K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen																			
14K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder																			
14K-6.1.1 Generelt																			
14K-6.1.2 Miljøforhold											✓								
14K-6.1.3 Bindende forpligtelser											✓								
14K-6.1.4 Planlægning af handlinger											✓								
14K-6.2 Miljømål og plan for at opnå dem																			
14K-6.2.1 Miljømål																			
14K-6.2.2 Planlægning af handlinger med henblik på at nå mil...																			
14K-7.1 Ressourcer																			
14K-7.2 Kompetencer																			
14K-7.3 Bevidsthed																			
14K-7.4 Kommunikation																			
14K-7.4.1 Generelt																			
14K-7.4.2 Intern kommunikation																			
14K-7.4.3 Ekstern kommunikation																			
14K-7.5 Dokumenteret information																			
14K-7.5.1 Generelt																			
14K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering																			
14K-7.5.3 Styring af dokumenteret information																			
14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring											✓	✓							
14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger											✓	✓							
14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering											✓	✓							
14K-9.1.1 Generelt																			

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Systemgennemgang af ISO 9001 + 14001:2015	Systemgennemgang af OHSAS 18001 og 1191	Topledelsen	Se processer og planlægning af fase 2	Afslutningsmøde	Projekter og nyanlæg	Anlæg - ledelse	Produktion - ledelse	produktion - team vand	Produktion - team transport	Produktion - team rens	Produktion - team affald	Økonomi/administration	Drift, overvågning	Kommunikation og Kunder	Vedligehold og service	Indkøb, lager	Systemansvarlig	Arbejdsmiljøudvalget
14K-9.1.2 Evaluering af overholdelse																			
14K-9.2 Intern audit																			
14K-9.2.1 Generelt																			
14K-9.2.2 Internt auditprogram																		✓	
14K-9.3 Ledelsens evaluering																			
14K-10.1 Forbedring generelt																		✓	
14K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																		✓	
14K-10.3 Løbende forbedring																		✓	
14K-Brug af BV logo																		✓	
Total									**1**		**2**	**1**							

Udeladelser	Begrundelse for udeladelser

3.2 Auditresumé pr. standard DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015

Kravelementer	Afdeling / Aktivitet / Proces																	
	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil	-	ISO 22000 - se program	Vejbelysning	Opstartsmøde													Total
DPB-4.1 Generelle krav																		
DPB-4.2 Arbejdsmiljøpolitik																		
DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering...				✓														1
DPB-4.3.2 Lovkrav og andre krav																		
DPB-4.3.3 Målsætninger og program(mer)																		
DPB-4.4.1 Ressourcer, roller, ansvar, ansvarlighed og beføje...				✓														
DPB-4.4.2 Kompetence, uddannelse/træning og bevidsthed				✓														
DPB-4.4.3 Kommunikation, deltagelse og konsultation																		
DPB-4.4.4 Dokumentation																		
DPB-4.4.5 Styring af dokumenter																		
DPB-4.4.6 Driftsstyring				✓														1
DPB-4.4.7 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger																		
DPB-4.5.1 Måling og overvågning af præstationer																		
DPB-4.5.2 Evaluering af overholdelse																		
DPB-4.5.3 Undersøgelser af hændelser, afvigelser, korrigeren...																		
DPB-4.5.4 Styring af registreringer																		
DPB-4.5.5 Intern audit																		
DPB-4.6 Ledelsens evaluering																		
DPB-Bek. 1191-1 Medarbejderinddragelse																		
DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljø...																		1
DPB-BVCERT 0 Brug af logo																		
9K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkår				✓														
9K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger				✓														
9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang				✓														
9K-4.4 Kvalitetsledelsessystemet og dets processer																		
9K-5.1 Lederskab og forpligtelse																		
9K-5.1.1 Generelt																		
9K-5.1.2 Kundefokus																		
9K-5.2 Politik																		
9K-5.2.1 Udarbejdelse af kvalitetspolitikken																		
9K-5.2.2 Kommunikation af kvalitetspolitikken																		
9K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen																		
9K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder				✓														
9K-6.2 Kvalitetsmål og planlægning for at opnå dem				✓														
9K-6.3 Planlægning af ændringer																		
9K-7.1 Ressourcer				✓														

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil	-	ISO 22000 - se program	Vejbelysning	Opstartsmøde														Total
9K-7.1.1 Generelt																			
9K-7.1.2 Medarbejdere og andre personer underlagt organisati...				✓															
9K-7.1.3 Infrastruktur																			1
9K-7.1.4 Miljø for drift af processer				✓															
9K-7.1.5 Ressourcer til overvågning og måling				✓															
9K-7.1.6 Organisatorisk viden				✓															
9K-7.2 Kompetencer				✓															
9K-7.3 Bevidsthed				✓															
9K-7.4 Kommunikation				✓															
9K-7.5 Dokumenteret information																			
9K-7.5.1 Generelt																			
9K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering																			
9K-7.5.3 Styring af dokumenteret information																			
9K-8.1 Driftsplanlægning og -styring				✓															
9K-8.2 Krav til produkter og ydelser																			
9K-8.2.1 Kommunikation med kunden				✓															
9K-8.2.2 Fastlæggelse af krav knyttet til produkter og ydels...																			
9K-8.2.3 Gennemgang af krav knyttet til produkter og ydelser																			
9K-8.2.4 Ændringer af krav til produkter og ydelser																			
9K-8.3 Udvikling af produkter og ydelser																			
9K-8.3.1 Generelt																			
9K-8.3.2 Udviklingsplanlægning																			
9K-8.3.3 Input til udvikling																			
9K-8.3.4 Styring af udvikling																			
9K-8.3.5 Output fra udvikling																			
9K-8.3.6 Udviklingsændringer																			
9K-8.4 Styring af processer, produkter og ydelser leveret ud...																			
9K-8.4.1 Generelt																			
9K-8.4.2 Type og omfang af styring																			
9K-8.4.3 Information til eksterne leverandører																			
9K-8.5 Produktion samt tilvejebringelse af ydelser																			
9K-8.5.1 Styring af produktion samt tilvejebringelse af ydel...																			
9K-8.5.2 Identifikation og sporbarhed																			
9K-8.5.3 Ejendom tilhørende kunder eller eksterne leverandør...																			
9K-8.5.4 Bevarelse																			
9K-8.5.5 Aktiviteter efter levering																			
9K-8.5.6 Styring af ændringer																			
9K-8.6 Frigivelse af produkter og ydelser																			
9K-8.7 Styring af afvigende output																			
9K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering				✓															
9K-9.1.1 Generelt																			

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil	-	ISO 22000 - se program	Vejbelysning	Opstartsmøde														Total
9K-9.1.2 Kundetilfredshed				✓															
9K-9.1.3 Analyse og evaluering				✓															
9K-9.2 Intern audit																			
9K-9.3 Ledelsens evaluering																			
9K-9.3.1 Generelt																			
9K-9.3.2 Input til ledelsens evaluering																			
9K-9.3.3 Output fra ledelsens evaluering																			
9K-10.1 Forbedring generelt				✓															
9K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																			
9K-10.3 Løbende forbedring																			
9K-Brug af BV logo																			
14K-4.1 Forståelse af organisationen og dens rammer og vilkå..				✓															
14K-4.2 Forståelse af interessenters behov og forventninger				✓															
14K-4.3 Fastlæggelse af miljøledelsessystemets omfang				✓															
14K-4.4 Miljøledelsessystem																			
14K-5.1 Lederskab og forpligtelse																			
14K-5.2 Miljøpolitik																			
14K-5.3 Roller, ansvar og beføjelser i organisationen																			
14K-6.1 Handlinger til adressering af risici og muligheder																			
14K-6.1.1 Generelt																			
14K-6.1.2 Miljøforhold				✓															
14K-6.1.3 Bindende forpligtelser				✓															
14K-6.1.4 Planlægning af handlinger				✓															
14K-6.2 Miljømål og plan for at opnå dem				✓															
14K-6.2.1 Miljømål				✓															
14K-6.2.2 Planlægning af handlinger med henblik på at nå mil...																			
14K-7.1 Ressourcer																			
14K-7.2 Kompetencer																			
14K-7.3 Bevidsthed																			
14K-7.4 Kommunikation																			
14K-7.4.1 Generelt																			
14K-7.4.2 Intern kommunikation				✓															
14K-7.4.3 Ekstern kommunikation				✓															
14K-7.5 Dokumenteret information																			
14K-7.5.1 Generelt																			
14K-7.5.2 Udarbejdelse og opdatering																			
14K-7.5.3 Styring af dokumenteret information																			
14K-8.1 Driftsplanlægning og -styring																			
14K-8.2 Nødberedskab og afværgeforanstaltninger																			
14K-9.1 Overvågning, måling, analyse og evaluering																			
14K-9.1.1 Generelt																			

	Afdeling / Aktivitet / Proces																	
	Samtale med 3 medarbejdere og arbejdsmiljø, mil	-	ISO 22000 - se program	Vejbelysning	Opstartsmøde													Total
14K-9.1.2 Evaluering af overholdelse																		
14K-9.2 Intern audit				✓														
14K-9.2.1 Generelt																		
14K-9.2.2 Internt auditprogram																		
14K-9.3 Ledelsens evaluering																		
14K-10.1 Forbedring generelt																		
14K-10.2 Afvigelse og korrigerende handling																		
14K-10.3 Løbende forbedring																		
14K-Brug af BV logo																		
Total																		**4**

Udeladelser	Begrundelse for udeladelser
	Ingen udeladelser

3.3 Afvigelsesrapport

Virksomheden skal behandle de rejste afvigelser med relevante korrektioner og korrigerende handlinger i overensstemmelse med standardens krav og i overenstemmelse med virksomhedens procedure for korrigerende handlinger.

Herunder vil du finde Bureau Veritas Certification krav for:

- Forventede tidsfrister ved behandling af afvigelserne (a)
- Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Forventet tidsfrist til behandling af afvigelserne (a)

De korrigerende handlinger til afhjælpning af større (major) afvigelser skal foretages snarest muligt. Korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger **samt** tilfredsstillende beviser for implementering skal indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag, med mindre Bureau Veritas Certification og virksomheden er blevet enig om en kortere tidsramme, der vil være fastsat af auditor ud fra afvigelsens karakter.**
Gennemgang af svar på større (major) afvigelser vil blive foretaget på kontoret eller, hvor auditor skønner dette nødvendigt, ved et opfølgningsbesøg for bedømmelse af implementerede handlinger og deres effektivitet. Herefter vil auditor tage stilling til om (re)certificering / hhv. fortsat fortsat certificering kan anbefales.
For mindre (minor) afvigelser skal korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag** og skal godkendes af auditor. Implementering og effektivitet af de korrigerende handinger vil så blive bedømt ved den efterfølgende audit.
Vi anbefaler virksomheden at indsende materialet i en god tid inden den aftalte tidsfrist, således at auditor om nødvendigt kan rekvirere yderligere dokumentation inden for tidsfristen.
Ved recertificering vil tidsfrist for behandling af afvigelser blive fastsat af auditor for at sikre godkendelse før udløbsdato for eksisterende certifikat.
Alle svar på de rejste afvigelser kan håndteres i papirform eller elektronisk form (foretrukket) og indsendes til Bureau Veritas Certification.

Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Virksomhedens svar på afvigelserne vil blive gennemgået af auditor i 3 trin: korrektion, årsagsanalyse og korrigerende handling.
Ved gennemgang af de 3 trin vil auditor evaluere virksomhedens fremsendte dokumentation, planlagte aktioner og beviser for implementering for at bedømme om nedenstående forhold er omfattet:

Korrektion - beskrives i feltet med Korrigerende handling - (Handling for at fjerne en påvist afvigelse)

1. Omfanget af afvigelsen er blevet klarlagt. Det konkrete forhold er blevet rettet og virksomheden har undersøgt systemet for at sikre, at der ikke er tilsvarende forhold, der skal rettes. Eller med andre ord: ”Er dette et isoleret tilfælde - eller er der risiko for at tilsvarende gør sig gældende i andre områder / afdelinger / sites ?”.

2. Hvis korrektion ikke umiddelbart kan foretages, skal der foreligge en plan med angivelse af ansvarlig og tidsfrist.

3. Bevis for at korrektion er implementeret eller bevis for at planen for korrektion er under implementering - for multiple-site modellen på alle berørte sites.

Årsagsanalyse - (Hvorfor gik det galt)

1. Angivelse af den grundliggende årsag er ikke bare at gentage ordlyden i afvigelsen; den grundliggende årsag er (som regel) ikke den direkte årsag til forholdet.

2. Vel gennemført årsagsanalyse for at finde den sande grundliggende årsag. F. eks er det, at en person ikke fulgte en procedure den direkte årsag, mens fastlæggelsen af hvorfor proceduren ikke blev fulgt, vil føre til den sande grundliggende årsag.

3. Årsagsanalysen skal fokusere på det konkrete forhold og der må ikke efterfølgende være nogle åbenlyse ”hvorfor”-spørgsmål. Hvis der kan stilles ”hvorfor”-spørgsmål til årsagsanalysen indikerer dette, at den ikke har været tilbundsgående nok. Ved brug af multiple-site modellen tilllige: Omfanget af problemet (findes det også på andre sites).

4. Sørg for, at årsagsanalysen besvarer spørgsmålet, ”Hvor svigtede systemet, således at et sådant problem kunne forekomme?”
5. At bebrejde medarbejder(ne) vil ikke blive accepteret som den eneste årsag.
6. Fastlæg i hvilke processer problemet opstod. Fastsæt hvilke overvågningssystemer, der fejlede.

Korrigerende handling - (Hvordan undgås gentagelser)

1. Den korrigerende handling eller plan for korrigerende handlinger skal være rettet mod de(n) grundliggende årsag(er) fundet i årsagsanalysen. Det er ikke muligt at behandle problemet (forhindre gentagelse), hvis den sande årsag ikke er afklaret.

2. For accept af **plan for korrigerendehandlinger** skal den indeholde:
- a) aktioner, der er rettet mod de(n) grundliggende årsag(er)
- b) identifikation af ansvarlige
- c) plan (datoer) for implementering, inkl. for alle berørte sites.
- d) normalt inkludere ændringer til systemet. Træning og/eller udgivelse af infomeddelelser er generelt ikke ændringer til systemet

3. For accept af **beviserne for implementering** kræves at:
- a) Der er fremsendt tilstrækkeligt bevis til at vise at handlingsplanen er under implementering (inkl. tidsmæssigt) som indikeret i svaret på afvigelsen
- b) Note: Fuldt bevis for implementering er ikke krævet for at lukke en afvigelse, yderligere beviser kan bedømmes ved næste audit

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
02-12-2019	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBS3AHLDK01

Afvigelse noteret ved	3. Overvågningsaudit
Proces	Produktion - team affald
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger
Site navn	Genbrugsstation Svendborg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Driftsstyring er ikke effektiv og der mangler risikovurdering af forhold og opdatering.

Vidnesbyrd:
APV/Risikovurdering er dateret januar 2013 - på genbrugspladsen.
Mål relateret til genbrugspladsen Svendborg kunne ikke forevises.
Containere er forsynet med hydraulik til oplukning af låg. CE mærkning og brugsanvisning kunne ikke forevises.
Det var uklart hvor instruktioner på kemiske stoffer er tilgængelige.
Der er komprimatorer på genbrugspladsen til fx pap. Nøgle sidder i betjeningspanelet og kan aktiveres af andre end ansatte. Det skal sikres at der komprimeres under sikre og kontrollerede forhold.
Der er gasoplag i bygningen fx 10 fyldte gasflasker placeret på gulvet ved spilolietanke. Oplagsenheder skal vurderes og styres.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Peer Wichmann
Skal afsluttes inden					
04-03-2020	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	_
	Ledelsens repræsentant	_

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
02-12-2019	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBS3AHLDK02

Afvigelse noteret ved	3. Overvågningsaudit
Proces	Produktion - team rens
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-4.4.6 Driftsstyring
Site navn	Bjerreby Renseanlæg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Driftsstyring ses ikke effektiv.

Vidnesbyrd:
Kraner og spil ved basiner ses ikke efterset.
Rækværk ved bassin - åbning mangler afspæring ved udløbsanlæg.
Slampresse - der er ikke monteret dæksel til bevægelige dele.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Peer Wichmann
Skal afsluttes inden					
04-03-2020	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

_

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

_

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

_

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	_
	Ledelsens repræsentant	_

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen

Bemærkning	

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
02-12-2019	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	DPBS3AHLDK03

Afvigelse noteret ved	3. Overvågningsaudit
Proces	Produktion - team rens
Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191
Kravelement	DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer).
Site navn	Svendborg Centralrenseanlæg

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Der ses risikoforhold som ikke kunne dokumenteres styret gennem risikovurdering eller lovgennemgang.

Vidnesbyrd:
Polymer modtages i 1000 kilo tanke - flyttes med manuel palleløfter. omfanget er 1 tank pr uge.

Ved presser er der gangbro uden rækværk - risiovurdering kunne ikke forevises.

I kælder er glasblæser uden afkast til det fri. Procesluft skal udledes til det fri.

I kælder er vejsalt og dunke på 25 kilo. Manuel håndtering bør beskrives og instrueres (trappen).

Håndspil på tanke ses ikke efterset.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Asger Lorentzen		Peer Wichmann
Skal afsluttes inden					
04-03-2020	AHLDK	1-15S0R5A	AHLDK	1-15S0R5A	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

–

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

–

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

–

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	_
	Ledelsens repræsentant	_

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Asger Lorentzen
Bemærkning			

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
02-12-2019	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435687	9KS3JEH01

Afvigelse noteret ved	3. Overvågningsaudit
Proces	produktion - team vand
Standard	ISO 9001:2015
Kravelement	9K-7.1.3 Infrastruktur
Site navn	Skovmølleværket

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Skovmølleværket: Bygning som ligger inden for hegnet er i særdeles dårlig tilstand med hensyn til vedligeholdelse, renlighed og hygiejne og i henhold til standardens punkt

7.1.3 skal bygninger der er en del af den nødvendige infrastruktur vurderes.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Asger Lorentzen		Jan Hedemand		Peer Wichmann
Skal afsluttes inden					
04-03-2020	AHLDK	1-15S0R5A	JEH	1-PQIFO3	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

_

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

_

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

_

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	_
	Ledelsens repræsentant	_

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Jan Hedemand
Bemærkning			

4 Oversigt over afvigelser

Se noter under opstartsmøde.

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
DPBS3AHLDK01	Driftsstyring er ikke effektiv og der mangler risikovurdering af forhold og opdatering. Vidnesbyrd: APV/Risikovurdering er dateret januar 2013 - på genbrugspladsen. Mål relateret til genbrugspladsen Svendborg kunne ikke forevises. Containere er forsynet med hydraulik til oplukning af låg. CE mærkning og brugsanvisning kunne ikke forevises. Det var uklart hvor instruktioner på kemiske stoffer er tilgængelige. Der er komprimatorer på genbrugspladsen til fx pap. Nøgle sidder i betjeningspanelet og kan aktiveres af andre end ansatte. Det skal sikres at der komprimeres under sikre og kontrollerede forhold. Der er gasoplag i bygningen fx 10 fyldte gasflasker placeret på gulvet ved spilolietanke. Oplagsenheder skal vurderes og styres.	Produktion - team affald	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger	Mindre	02-12-2019	_	_
DPBS3AHLDK02	Driftsstyring ses ikke effektiv. Vidnesbyrd:	Produktion - team rens	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-4.4.6 Driftsstyring	Mindre	02-12-2019	_	_

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
	Kraner og spil ved basiner ses ikke efterset. Rækværk ved bassin - åbning mangler afspæring ved udløbsanlæg. Slampresse - der er ikke monteret dæksel til bevægelige dele.							
9KS3JEH01	Skovmølleværket: Bygning som ligger inden for hegnet er i særdeles dårlig tilstand med hensyn til vedligeholdelse, renlighed og hygiejne og i henhold til standardens punkt 7.1.3 skal bygninger der er en del af den nødvendige infrastruktur vurderes.	produktion - team vand	ISO 9001:2015	9K-7.1.3 Infrastruktur	Mindre	02-12-2019	_	_
DPBS3AHLDK03	Der ses risikoforhold som ikke kunne dokumenteres styret gennem risikovurdering eller lovgennemgang. Vidnesbyrd: Polymer modtages i 1000 kilo tanke - flyttes med manuel palleløfter. omfanget er 1 tank pr uge. Ved presser er der gangbro uden rækværk - risiovurdering kunne ikke forevises. I kælder er glasblæser uden afkast til det fri. Procesluft skal udledes til det fri. I kælder er vejsalt og dunke på 25 kilo. Manuel håndtering bør beskrives og instrueres	Produktion - team rens	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer).	Mindre	02-12-2019	_	_

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
	(trappen). Håndspil på tanke ses ikke efterset.							

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Audit er gennemført efter fremsendte auditplan og auditkriterierne er auditeret og opfyldt.

Afvigelser:
Der er 1 afvigelse på 9001 og 3 afvigelse på 18001.

22000: Der er rejst 1 mindre afvigelse, beskrevet 1 observation og 3 forbedringsmuligheder.

Det indstilles at virksomheden opretholder certificeringen når en tilfredsstillende plan for afhjælpende foranstaltninger for den rejste afvigelse er fremlagt og godkendt ved indsendelse af dokumentation inden 2. marts 2020.

Certifikat indeholdende Vejbelysning fremsendes.

Der er ikke udeståender med nyndigheder.
Logo anvendes efter reglerne.

Målsætningen med audit er opnået.

Ledelsessystemet er vurderet implementeret.

Styrker:
Der arbejdes godt med ledelsessystemerne og mål er klare.

5.2 Oversigt over auditresultater

	Større	Mindre
Antal afvigelser noteret	0	4

5.3 Ledelsessystemets effektivitet

Obligatorisk gennemgang af:

1. Systemdokumentation

Ledelsessystemet er elektronisk og findes opdateret i alle team.

Vejbelysning er med i organisationsdiagram.

2. Effektiv implementering og vedligeholdelse

Se noter

3. Forbedring

Der foretages løbende forbedringer som ses i oversigter.

4. Væsentlige mål og målsætninger og overvågning af opnåelse

Mål 2019 foreligger og er auditeret.

5. Intern audit plan/program

- Seneste audit i 2019 - Auditplan 2019 forevist. Der auditeres 8 gange årligt. Der er ansvarlige på oversigten.

19.06.2019 DDS audit. Rens 23.05.2019 Flemming. Delt over kvartaler.

6. Ledelsens evaluering

Ledelsesrapport 1. kvartal 2019 er auditeret.

7. Korrigerende og forebyggende handlinger

Der er gennemført løbende forbedringer i perioden. Der er brugt konsulenter til undersøgelser og sat forløb igang og løsninger er gennemført.

Se noter med auditvidnesbyrd.

5.4 Forbedringsmuligheder

Nummer	Proces	Forbedringsmuligheder
1	Produktion - team rens	Bjerreby Renseanlæg - jernaffald udenfor foreslås bortskaffet.
2	Produktion - team rens	Faldsikring foreslås overvejet ved arbejde på gangbro - når beluftere renses og onioner løsnes.
3	Produktion - team rens	Bjerreby Renseanløg - sikkerhedsbriller ved lab arbejde foreslås evalueret.
4	produktion - team vand	Skovmølleværket: Overvej adgangen til røde zoner.
5	produktion - team vand	Skovmølleværket: Overvej skiltning til det indhegnede område.
6	produktion - team vand	Højdebeholder Heldagervej: Overvej at opsætte evt. en hylde ved indgangen, til aflægning af medbragte papirer m.v.
7	Systemansvarlig	Hjemtager slamsugning. Husk at risikovurdering skal udarbejdes.
8	Produktion - team rens	Olietønder foreslås bortskaffet - er placeret udendørs.

5.5 Observationer

Nummer	Proces	Kravelement
Observationer		
1	produktion - team vand	9K-4.3 Fastlæggelse af kvalitetsledelsessystemets omfang
Stenodden vandværk er på certifikatet, men taget ud af drift, så det bør overvejes om det bør tages ud af certificeringen.		
2	Produktion - team affald	DPB-4.3.1 Planlægning vedr. Ident. af farer, risikovurdering og fastlægelser af kontrolforanstaltninger DPB-Bek. 1191-2 Driftsstyring (ingen væsentlige arbejdsmiljøproblemer).
Der er nyligt indkøbt vibrator, der er luftstyret. Den er ophængt i værkstedet. Risikovurdering kunne ikke forevises. På kommende audit ses på risikovurderinger af væsentlige arbejdsmiljøforhold.		

6 Team leaders anbefalinger

Standard	Akkreditering	Antal kopier af certifikat	Sprog
DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191	DANAK	0	Engelsk
ISO 9001:2015	DANAK	0	Engelsk
ISO 14001:2015	DANAK	0	Engelsk

Standard	DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015
Anbefaling	Godkend certificering efter tilfredsstillende korrigerende handlinger er accepteret og afsluttet.
Årsag til udstedelse eller ændring af certifikat	
Kommentar til ændring af gyldighedsområde	Nyt Scope: Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning, spildevand, renovation og genbrug, samt vejbelysning
Er opfølgningsbesøg påkrævet	N
Opfølgningsbesøg startdato	
Varighed (dage)	

7 Audit program DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191-ISO 9001:2015-ISO 14001:2015

Sites	Audits						
	Initial	Main	Surv2	Surv1	Surv3	Surv4	Surv5
Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald) - Hovedkont	1,5	2,65	1,2	0,45	0,45	1,3	0,55
Genbrugstation Hjortø					0,4		
Skovmølleværket		0,45			0,35		
Hørup Renseanlæg					0,5		
Gudme Renseanlæg			0,5				
Strandgården Renseanlæg							0,4
Svendborg Centralrenseanlæg		0,95					
Grubbemølleværket		0,45					
Hovedværket		0,45					
Højdebeholder Ovinehøj						0,4	
Lunde Vandværk		0,3		0,4			
Stenodden Vandværk							0,35
Genbrugsstation Drejø				0,4			
Genbrugsstation Hesselager		0,6					
Genbrugsstation Skarø							0,4
Genbrugsstation Svendborg		0,8					
Egebjerg Syd Renseanlæg		0,95					
Bjerreby Renseanlæg				0,45			
Manddage	1,5	7,60	1,7	1,70	1,70	1,7	1,70

Foreløbige dage for recertificering	

Dato	17-01-2020	Audit program udarbejdet af	Asger Lorentzen
Bemærkning	Opdateret med vejbelysning.		

8 Bilag

Hovedkontor

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Andre sites

Site navn	Genbrugstation Hjortø
Adresse	Pejdenoret 7
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Skovmølleværket
Adresse	Skovmøllevej 35
By	Skårup Fyn
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5881

Site navn	Hørup Renseanlæg
Adresse	Rødmevej 14 A
By	Stenstrup
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5771

Site navn	Gudme Renseanlæg
Adresse	Ålykkevej 1
By	Gudme
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5884

Site navn	Strandgården Renseanlæg
Adresse	Purreskovvej 47
By	Hesselager
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5874

Site navn	Svendborg Centralrenseanlæg
Adresse	Skårupøre Strandvej 54 D
By	Skårup Fyn
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5881

Site navn	Grubbemølleværket
Adresse	Rødkilde Møllevej 5
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Hovedværket
Adresse	Vandværksvej 2

By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Højdebeholder Heldagervej
Adresse	Heldagervej 1A
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Højdebeholder Ovinehøj
Adresse	Enemærket 11
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Landet Vandværk
Adresse	Skovballevej 15
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Lunde Vandværk
Adresse	Bobjergvej 3 B

By	Stenstrup
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5771

Site navn	Stenodden Vandværk
Adresse	Sommerlandsalleen 9, Tåsinge
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Svendborg Affald A/S
Adresse	Ryttermarken 21
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Genbrugsstation Drejø
Adresse	Nederste Husmandsvej 1, Drejø
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Genbrugsstation Hesselager
Adresse	Industrivænget 1

By	Hesselager
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5874

Site navn	Genbrugsstation Skarø
Adresse	Skarø Brovej 11, Skarø
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Genbrugsstation Svendborg
Adresse	Miljøvej 10
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Svendborg Forsyningsservice A/S
Adresse	Ryttermarken 21
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Egebjerg Syd Renseanlæg
Adresse	Langemarken 39 B

By	Vester Skerninge
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5762

Site navn	Bjerreby Renseanlæg
Adresse	Sundbrovej 140
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Svendborg Spildevand A/S
Adresse	Ryttermarken 21
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Svendborg VE A/S
Adresse	Ryttermarken 21
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Svendborg Vand A/S
Adresse	Vandværksvej 2

By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Svendborg Vejbelysning
Adresse	Ryttermarken 21
By	Svendborg
Amt	
Land	Denmark
Postnr.	5700

9 Certifikate information

9.1 DS:OHSAS 18001:2008 Bek 1191 - DANAK - Engelsk

Certifikate information

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Postnr.	5700
Amt	-
Land	Denmark
Scope	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug
Antal certifikater	0

9.2 ISO 9001:2015 - DANAK - Engelsk

Certifikate information

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Postnr.	5700
Amt	-
Land	Denmark
Scope	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug
Antal certifikater	0

9.3 ISO 14001:2015 - DANAK - Engelsk

Certifikate information

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Postnr.	5700
Amt	-
Land	Denmark
Scope	Levering af varer og serviceydelser inden for vandforsyning,spildevand samt renovation og genbrug
Antal certifikater	0

Auditrapport

Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

10435688

BV Certification Denmark

Vedligeholdelsesbesøg 3 / ISO 22000:2005

Denne rapport er fortrolig og distribution er begrænset til auditteamet, virksomheden og Bureau Veritas Certification.

Indeks

1 Generel information

1.1 Virksomhedsinformation

1.2 Kontaktinformation

2 Audit information

2.1 Auditstandarder

2.2 Certificeringens gyldighedsområde

2.3 Auditorinformation

3 Auditproces

3.1 Auditornoter

3.2 Auditresumé pr. standard

3.3 Afvigelsesrapport

4 Oversigt over afvigelser

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner

5.2 Oversigt over auditresultater

5.3 Ledelsessystemets effektivitet

5.4 Best practice

5.5 Forbedringsmuligheder

5.6 Observationer

5.7 Uløste punkter på divergerende holdninger

6 Team leaders anbefalinger

7 Plan for overvågningsaudit

8 Audit program

9 Program for næste audit

10 Bilag

11 Certifikate information

1 Generel information

1.1 Virksomhedsinformation

Virksomhedsnavn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)		
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948		
By	Svendborg		
Postnr.	5700		
Amt	-		
Land	Denmark		
Telefonnr.	4563215540	FAX nr.	
Kontrakt nr.:	10435688		

1.2 Kontaktinformation

Kontaktperson	Peer Wichmann		
Email	pwi@vandogaffald.dk	Telefonnr.	4563215540

2 Audit information

2.1 Auditstandarder

Auditstandard(er)	ISO 22000:2005

2.2 Certificeringens gyldighedsområde

Sprog	Standard	Site navn	Hovedkontor	Gyldighedsområde
Engelsk	ISO 22000:2005	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	✓	Production of drinking water based on extraction of ground water which is aerated and filtrated at six water works and finally distributed via pipelines and underground service reservoirs

Antal sites	9
Antal medarbejdere	13
Hovedkontor	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)

Hvis dette er en "multi-site" audit vil der til auditrapporten være vedhæftet en liste over alle de relevante sites

Audit type	Vedligeholdelsesbesøg 3				
Audit fra dato	02-12-2019	Audit til dato	02-12-2019	Varighed (number) manddage	

2.3 Auditorinformation

Ledende auditor	Initialer	Auditor	Initialer
Jan Hedemand	JEH		

3 Auditproces

3.1 Auditornoter

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	Åbningsmøde	ISO 22000:2005	Åbningsmøde & Siden sidst, opfølgning på seneste audit, mål 2019 [9001 & 22000] Peer Wickmann Michael Jørgensen Morten Schytte (17 år som linjeofficer i flyvevåbnet) Gry Tully Robsahm

Noter

Færdiggjort renoveringsprojektet for Heldagervej højdebeholder.

Skovrejsningsprojektet er godkendt af bestyrelsen og bevilget.

Der startes efteråret 2020 med 2-rums beholdere til affaldssortering til 4 kategorier (mad, rest, pap og papir, metal og glas). Gl. beholdere tilbydes at tages retur. På næste audit skal hele processen omkring affaldssortering og indsamling auditeres.

Der har været meget fokus på energiforbedringer og besparelser og der har været gode resultater med også at dokumentere dette, fordi det er blevet bedre implementeret, og processerne herom er blevet mere effektive. (Jeppe Bøllehus er den der er ansvarlig for dette område).

I det vedvarende energiselskab arbejdes der i samarbejde med kommunen. Desuden 3 vindmøller og varmepumper.

Medarbejderstab er antalsmæssigt 74 FTE og der er kun få udskiftninger.

Efter hovedrenovering af højdebeholder Heldagervej er denne atter i drift.

Logoer bruges ikke overhovedet. Billeder af BV certifikater i CSR hæfte.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	Kvalitetsfunktion	ISO 22000:2005	Peer Wickmann Michael Jørgensen Morten Schytte Gry Tully

Noter
Auditeret afvigelser fra sidste audit, hvor både major og minor afvigelserne er lukkede og fortsat effektivt implementerede. Auditeret intern auditplan for 2016 – 2019, som opfylder standardens krav. Gennemgået rapport fra19. Juni 2019. Auditeret risikoanalyser og haccp plan og drøftet, at der ligger en plan i VØN for revision af Risk Assessment og Haccp planen, som skal gennemføres i Q1 2020. I relation til lukning af major afvigelsen fra sidste audit har Morten og Gry deltaget i Haccp kursus i BV, men der var desværre ikke fokus på ISO22000:2018 kravene. Interne afvigelser håndteres nu efter den skabelon der nu foreligger og på et tidspunkt vil Per og Morten sige, at det nu er helt færdigt og den yderligere verifikation af at systemet virker, vil blive foretaget under de interne audit. Drøftet organisation, struktur, beføjelser, ansvar og kompetencer og set det aktuelle organisationsdiagram med opdeling i produktion, Økonomi/Administration og Anlæg hvor henholdsvis Morten Schytte, Michael Jørgensen og Gry Tully Robsahm er chefer.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	Vandværk med tilhørende boringer	ISO 22000:2005	Gry Tully Robsahm René Jørgensen

Noter
Stenodden vandværk: Gennemgået indre af værket, som har en forsyningslinje og hvor der oprindelig var 3 tilhørende boringer. Værket er p.t. ude af drift, idet der har været problemer med pesticid kontaminering i 2 af de tilhørende boringer (se observation). Set resultater fra Geus fra boringerne DGU-NR 173.207 og 173.453 fra 19. september 2012 analyseret på Agrolab-AAUK for 2,6-Dichlorbenzamid og som viser et indhold på henholdsvis <0,01 µg/l og 2,2 µg/l. Drøftet at begge boringer blev sløjfet i maj 2014 (DGU 173.207 og 173.453) og, at de ifølge ikke har været i drift siden 2007. I 2014 valgte man at sløjfe dem, da den ene stadig indeholdt BAM over grænseværdien, og det blev vurderet, at der ville være en risiko for at trække BAM-forurening til den aktive boring, hvis grundvandsstrømningen blev påvirket ved igangsætning af indvinding fra de øvrige boringer. Gennemgået analyserapport 1967494-670005 fra Agrolab Group 10-9-2019 med resultater fra boringskontrol fra boring 3, hvor alle resultater på de undersøgte uønskede stoffer er under de lovmæssige grænseværdier. Auditeret historik og infrastruktur i vandforsyning på Tåsinge: -der er 4 vandværker på Tåsinge: Bjerreby og Vindeby, som begge er private samt Stenodden og Landet som tilhører V&A. -Vindeby og Landet er udstyret med kulfilter -Stenodden og Landet er ikke forbundet -Flowforbindelsen er således: Landet > Bjerreby > Stenodden -For Bjerreby blev i 2018 påvist DMS i 3 ud af 3 boringer -Vindeby forsyner Vorneskov, som egentlig er en del af Landets forsyningsområde, og V&A har derfor indsigt i den del af SRO systemet for Vindeby, som forsyner Vorneskov -V&A vil egentlig helst lukke både Stenodden og Landet og etablere en underboret forbindelse til Sørupværket Gennemgået de ydre faciliteter, hvor der ikke er indhegning men værket ligger midt i et sommerhus kvarter. Drøftet forsyningssikkerhed, vandkvalitet og fødevaresikkerhed samt kapaciteter, og set liste over antal forbrugere, hvor der for Landet er anført 389 og for Stenodden 289.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	Vandværk med tilhørende boringer	ISO 22000:2005	Gry Tully Robsahm René Jørgensen Lene Linné Lauesen

Noter
Skovmølleværket: Gennemgået de ydre faciliteter, hvor der inden for trådhegnet også ligger en lager/værkstedsbygning, som er i dårlig stand og bl.a. er blevet raseret af mår (se afvigelse). Gennemgået værket indvendig, som er etableret i 1976, og som indgår i V&A's strategi om fremtidens vand. Værket forsynes fra 2 kildefelter, henholdsvis Skårup Tværvej/ Skovmøllen og Holmdrup, med i alt 9 boringer, hvoraf en (DGU-NR 165.144) er ude af drift på grund af forhøjet fund af DMS. Værket har to forsyningslinjer til henholdsvis zone 1 (lav kote) og 2 (høj kote (Heldagervej)). Drøftet renovering, som er nært forestående, og herunder forberedelserne hertil i forhold til kontrakter med entreprenører, regler, regler og hygiejne, som der gennemføres meget grundigt. Udbud gennemføres i partnerring, hvor entreprenører er med i formuleringen af beskrivelserne. Auditeret sikkerhed, skiltning og adgang til især røde zoner (se forbedringsmuligheder).

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	Højdebeholder	ISO 22000:2005	Gry Tully Robsahm René Jørgensen Lene Linné Lauesen

Noter
Heldagervej højdebeholder: Gennemgået området på Heldagervej, er bygget midt i 1960'erne. Beholderen er oprindelig konstrueret med to betonbeholdere, hvoraf den ene er lukket og den anden er komplet renoveret og hvor der er installeret to rustfri tanke på hver 750 m3 (se forbedringsmulighed). Højdebeholderen er netop færdig renoveret og taget i drift 8-8-2019 og indgår, som et element i fremtidens vandforsyning. Den forsyner til 4 zoner og kan også forsyne til Lunde vandværk. Auditeret igangværende arbejde med ydre svejsning på den ene beholder og herunder hygiejne, adfærd og anvendelse af eksterne håndværkere samt medbragte værktøjer, materialer og reservedele. Set prøveudtagningssteder, som er entydig mærket.

Auditor	Dato	Proces	Standard	Auditerede personer
Jan Hedemand	02-12-2019	Afslutningsmøde	ISO 22000:2005	Peer Wickmann Michael Jørgensen Morten Schytte Gry Tully Robsahm

Noter
Gennemgået resultat af audit: Der er rejst 1 mindre afvigelse, beskrevet 1 observation og 3 forbedringsmuligheder. Det indstilles at virksomheden opretholder certificeringen når en tilfredsstillende plan for afhjælpende foranstaltninger for den rejste afvigelse er fremlagt og godkendt ved indsendelse af dokumentation inden 2. marts 2020. Målsætningen med audit er opnået.

3.2 Auditresumé pr. standard ISO 22000:2005

Kravelementer	Afdeling / Aktivitet / Proces																		Total
	Kvalitetsfunktion	Vandkvalitet og analyser	Projekter og anlægsarbejder	Ledelse	Økonomi, administration, salg og kundecenter	Indkøb af varer, udstyr og tjenesteydelser	Vandværk med tilhørende boringer	Højdebeholder	Åbningsmøde	Afslutningsmøde									
22K-BVC 1 Nye produkter/Nye processer/Nye kunde/-myndighe	✓								✓										
22K-4/4.1 Ledelsessystem for fødevaresikkerhed / Generelle k..	✓								✓	✓									
22K-4.2 Dokumentationskrav	✓						✓		✓										
22K-5/5.1 Ledelsens ansvar/Ledelsens forpligtelse									✓										
22K-5.2 Fødevaresikkerhedspolitik									✓										
22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhe.	✓						✓												
22K-5.4 Ansvar og beføjelser	✓						✓	✓	✓										
22K-5.5 Teamleder for fødevaresikkerhed	✓								✓										
22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation	✓						✓												
22K-5.6.2 Intern kommunikation	✓						✓	✓											
22K-5.7 Nødberedskab og afværgeforanstatninger	✓																		
22K-5.8 Ledelsens evaluering	✓																		
22K-6/6.1 Styring af ressourcer/Tilvejebringelse af resssour...	✓																		
22K-6.2 Menneskelige ressourcer	✓						✓	✓											
22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold							✓	✓											
22K-7/7.1 Planlægning og frembringelse af sikre produkter/Ge...	✓																		
22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er)	✓						1	✓											1
22K-7.3/7.3.1 Indledende trin til brug for risikofaktoranaly...	✓																		
22K-7.3.2 Fødevaresikkerhedsteam	✓																		
22K-7.3.3 Produktkarakteristika	✓																		
22K-7.3.4 Tilsigtet anvendelse	✓																		
22K-7.3.5 Flowdiagrammer, procestrin og styrende foranstaltn...	✓																		
22K-7.4/7.4.1 Risikofaktoranalyse/Generelt	✓																		
22K-7.4.2 Identifikation af risikofaktorer og fastlæggelse a...	✓																		
22K-7.4.3 Risikofaktorvurdering	✓																		
22K-7.4.4 Udvælgelse og vurdering af styrende foranstaltning...	✓																		
22K-7.5 Fastlægggelse af de operationelle basisprogrammer (O.	✓																		
22K-7.6/7.6.1 Fastlæggelse af HACCP-planen/HACCP-plan	✓																		
22K-7.6.2/7.6.3 Identifikation af CCP'er/Fastlæggelse af kri...	✓																		
22K-7.6.4 System til overvågning af kritiske styringspunkter	✓																		
22K-7.6.5 Handlinger, når overvågningsresultater overskrider...	✓																		
22K-7.7 Opdatering af indledende informationer og dokumenter..	✓																		
22K-7.8 Verifikationsplanlægning	✓																		
22K-7.9 Sporbarhedssystem	✓						✓	✓											
22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner	✓						✓	✓											
22K-7.10.2 Korrigerende handlinger	✓						✓	✓											

	Afdeling / Aktivitet / Proces																		
	Kvalitetsfunktion	Vandkvalitet og analyser	Projekter og anlægsarbejder	Ledelse	Økonomi, administration, salg og kundecenter	Indkøb af varer, udstyr og tjenesteydelser	Vandværk med tilhørende boringer	Højdebeholder	Åbningsmøde	Afslutningsmøde									Total
22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter	✓						✓	✓											
22K-7.10.4 Tilbagetrækninger	✓						✓												
22K-8/8.1/8.2 Validering., verifikation og forbedring.../Gen...	✓																		
22K-8.3 Styring af overvågning og måling	✓						✓	✓											
22K-8.4/8.4.1	✓																		
22K-8.4.2/8.4.3 Evaluering af indiv. verifikationsresultater...	✓																		
22K-8.5 Forbedring	✓						✓	✓	✓	✓									
22K-BVC 2 Brug af logo	✓								✓										
Total							1												1

Udeladelser	Begrundelse for udeladelser
	Ingen udeladelser

3.3 Afvigelsesrapport

Virksomheden skal behandle de rejste afvigelser med relevante korrektioner og korrigerende handlinger i overensstemmelse med standardens krav og i overenstemmelse med virksomhedens procedure for korrigerende handlinger.

Herunder vil du finde Bureau Veritas Certification krav for:

- Forventede tidsfrister ved behandling af afvigelserne (a)
- Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Forventet tidsfrist til behandling af afvigelserne (a)

De korrigerende handlinger til afhjælpning af større (major) afvigelser skal foretages snarest muligt. Korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger **samt** tilfredsstillende beviser for implementering skal indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag, med mindre Bureau Veritas Certification og virksomheden er blevet enig om en kortere tidsramme, der vil være fastsat af auditor ud fra afvigelsens karakter.**
Gennemgang af svar på større (major) afvigelser vil blive foretaget på kontoret eller, hvor auditor skønner dette nødvendigt, ved et opfølgningsbesøg for bedømmelse af implementerede handlinger og deres effektivitet. Herefter vil auditor tage stilling til om (re)certificering / hhv. fortsat fortsat certificering kan anbefales.
For mindre (minor) afvigelser skal korrektion, årsagsanalyse og plan for korrigerende handlinger indsendes senest **90 dage efter sidste auditdag** og skal godkendes af auditor. Implementering og effektivitet af de korrigerende handinger vil så blive bedømt ved den efterfølgende audit.
Vi anbefaler virksomheden at indsende materialet i en god tid inden den aftalte tidsfrist, således at auditor om nødvendigt kan rekvirere yderligere dokumentation inden for tidsfristen.
Ved recertificering vil tidsfrist for behandling af afvigelser blive fastsat af auditor for at sikre godkendelse før udløbsdato for eksisterende certifikat.
Alle svar på de rejste afvigelser kan håndteres i papirform eller elektronisk form (foretrukket) og indsendes til Bureau Veritas Certification.

Forventninger til virksomhedens besvarelser og indhold (b)

Virksomhedens svar på afvigelserne vil blive gennemgået af auditor i 3 trin: korrektion, årsagsanalyse og korrigerende handling.
Ved gennemgang af de 3 trin vil auditor evaluere virksomhedens fremsendte dokumentation, planlagte aktioner og beviser for implementering for at bedømme om nedenstående forhold er omfattet:

Korrektion - beskrives i feltet med Korrigerende handling - (Handling for at fjerne en påvist afvigelse)

1. Omfanget af afvigelsen er blevet klarlagt. Det konkrete forhold er blevet rettet og virksomheden har undersøgt systemet for at sikre, at der ikke er tilsvarende forhold, der skal rettes. Eller med andre ord: ”Er dette et isoleret tilfælde - eller er der risiko for at tilsvarende gør sig gældende i andre områder / afdelinger / sites ?”.

2. Hvis korrektion ikke umiddelbart kan foretages, skal der foreligge en plan med angivelse af ansvarlig og tidsfrist.

3. Bevis for at korrektion er implementeret eller bevis for at planen for korrektion er under implementering - for multiple-site modellen på alle berørte sites.

Årsagsanalyse - (Hvorfor gik det galt)

1. Angivelse af den grundliggende årsag er ikke bare at gentage ordlyden i afvigelsen; den grundliggende årsag er (som regel) ikke den direkte årsag til forholdet.

2. Vel gennemført årsagsanalyse for at finde den sande grundliggende årsag. F. eks er det, at en person ikke fulgte en procedure den direkte årsag, mens fastlæggelsen af hvorfor proceduren ikke blev fulgt, vil føre til den sande grundliggende årsag.

3. Årsagsanalysen skal fokusere på det konkrete forhold og der må ikke efterfølgende være nogle åbenlyse ”hvorfor”-spørgsmål. Hvis der kan stilles ”hvorfor”-spørgsmål til årsagsanalysen indikerer dette, at den ikke har været tilbundsgående nok. Ved brug af multiple-site modellen tilllige: Omfanget af problemet (findes det også på andre sites).

4. Sørg for, at årsagsanalysen besvarer spørgsmålet, ”Hvor svigtede systemet, således at et sådant problem kunne forekomme?”
5. At bebrejde medarbejder(ne) vil ikke blive accepteret som den eneste årsag.
6. Fastlæg i hvilke processer problemet opstod. Fastsæt hvilke overvågningssystemer, der fejlede.

Korrigerende handling - (Hvordan undgås gentagelser)

1. Den korrigerende handling eller plan for korrigerende handlinger skal være rettet mod de(n) grundliggende årsag(er) fundet i årsagsanalysen. Det er ikke muligt at behandle problemet (forhindre gentagelse), hvis den sande årsag ikke er afklaret.

2. For accept af **plan for korrigerendehandlinger** skal den indeholde:
- a) aktioner, der er rettet mod de(n) grundliggende årsag(er)
- b) identifikation af ansvarlige
- c) plan (datoer) for implementering, inkl. for alle berørte sites.
- d) normalt inkludere ændringer til systemet. Træning og/eller udgivelse af infomeddelelser er generelt ikke ændringer til systemet

3. For accept af **beviserne for implementering** kræves at:
- a) Der er fremsendt tilstrækkeligt bevis til at vise at handlingsplanen er under implementering (inkl. tidsmæssigt) som indikeret i svaret på afvigelsen
- b) Note: Fuldt bevis for implementering er ikke krævet for at lukke en afvigelse, yderligere beviser kan bedømmes ved næste audit

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Skal udfyldes af BV Certification

Dato	Virksomhed	Kontrakt nr.:	Rapport nr.
02-12-2019	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	10435688	22KS3JEH01

Afvigelse noteret ved	3. Overvågningsaudit
Proces	Vandværk med tilhørende boringer
Standard	ISO 22000:2005
Kravelement	22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er)
Site navn	Skovmølleværket

Afvigelse - beskrivelse af objektivt bevis

Bygning som ligger inden for hegnet er i særdeles dårlig tilstand med hensyn til vedligeholdelse, renlighed og hygiejne og i henhold til standardens punkt 7.2.3 skal bygninger overvejes i relation til fastlæggelse af PRP'er.

Klassifikation	Ledende auditor		Auditor		Ledelsens repræsentant
Mindre	Jan Hedemand		Jan Hedemand		Peer Wickmann
Skal afsluttes inden					
02-03-2020	JEH	1-PQIFO3	JEH	1-PQIFO3	

Skal udfyldes af virksomheden

Årsagsanalyse (hvorfor gik det galt)

_

.

Korrektion (hvad er der blevet gjort for at løse problemet)

_

.

Korrigerende handling (hvad er der blevet gjort for at undgå gentagelse)

_

.

Implementering af korrigerende handlinger	Dato for afslutning	_
	Ledelsens repræsentant	_

Skal udfyldes af BV Certification

	Dato	Status	Auditor
Verifikation af korrigerende handlinger		Afventer forslag til korrigerende handling	Jan Hedemand
Bemærkning			

4 Oversigt over afvigelser

Indeværende audit 3. overvågnings audit i henhold til ISO 22000:2005 standarden og på indeværende audit, som blev gennemført den 2. december 2019 er der rejst 1 mindre afvigelse, beskrevet 1 observation og 3 forbedringsmuligheder. Standarden er generelt godt implementeret i virksomheden og der er en god bevidsthed om kravene i standarden og ligeledes de løbende forbedringer, som er en naturlig del af den fortsatte udvikling af kvalitetsledelsessystemet.

Rapport nr.	Afvigelse	Proces	Standard	Kravelement	Klassifikation	Udstedelsesdato	Afslutningsdato	Verifikation af korrigerende handlinger
22KS3JEH01	Bygning som ligger inden for hegnet er i særdeles dårlig tilstand med hensyn til vedligeholdelse, renlighed og hygiejne og i henhold til standardens punkt 7.2.3 skal bygninger overvejes i relation til fastlæggelse af PRP'er.	Vandværk med tilhørende boringer	ISO 22000:2005	22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er)	Mindre	02-12-2019	_	_

5 Overordnet resumé

5.1 Auditkonklusioner

Auditering er baseret på stikprøver af tilgængelige informationer, og auditmetoderne, der blev anvendt, inkluderede interviews, observationer, stikprøver udført på aktiviteter og gennemgang af dokumentation samt registreringer.

Der er gennemført audit over 1 dage af 1 auditor, og der er auditeret efter ISO 22000:2005 standarden. Der er rejst 1 mindre afvigelse, beskrevet 1 observation og 3 forbedringsmuligheder. Der har været et særdeles godt samarbejde mellem alle virksomhedens medarbejdere og auditoren om at få planlagt og gennemført audit.

Det indstilles at virksomheden opretholder certificeringen når en tilfredsstillende plan for afhjælpende foranstaltninger for den rejste afvigelse er fremlagt og godkendt ved indsendelse af dokumentation inden 2. marts 2020. Målsætningen med audit er opnået.

5.2 Oversigt over auditresultater

	Kritisk	Større	Mindre
Antal afvigelser noteret	0	0	1

5.3 Ledelsessystemets effektivitet

1. Systemdokumentation
Kvalitetsledelsessystemet er godt struktureret og alle systemdokumenterne har en passende høj standard i kvalitet hvad angår både beskrivelser, detaljer og sproglige formuleringer.

2. Effektiv implementering og vedligeholdelse
Systemet er godt implementeret og fungerer særdeles tilfredsstillende og de enkelte aktører er godt inde i processer og arbejdsfunktioner. Systemet bliver løbende vedligeholdt og opdateringer for forbedringer er gennemført forud for audit.

3. Forbedring
Der arbejdes løbende på forbedringer og der investeres årligt for at fremme de strategiske beslutninger i relation til strategiplanen for fremtidens vandforsyning.

4. Væsentlige mål og målsætninger og overvågning af opnåelse
Der er opstillet relevante mål til efterlevelse af produktkrav, som er målbare. Der har i mange år ikke været brug for kogeanbefalinger, men en del boringer er taget ud af drift på grund af overskridelse af grænseværdier for visse pesticider.

5. Intern audit plan/program
Virksomheden har en auditplan og audit gennemføres af kvalificerede og kompetente personer under hensyntagen til integritet med hensyn til de auditerede områder/personer.

6. Ledelsens evaluering
Ledelsens evaluering foretages i henhold til standardens krav.

7. Korrigerende og forebyggende handlinger
Afvigelser og reklamationer styres i et system, som er overskueligt til at se hvor mange afvigelser og reklamationer der har været og hvor mange der stadig er i proces. Der er under audit set en forbedret skabelon, som sikrer bedre beskrivelse af årsagsanalyser, korrigerende og forebyggende tiltag, og som der fortsat udvikles på at forbedre.

5.4 Best practice

Der er en meget høj grad af faglighed kompetence for alle kategorier af medarbejdere på et solidt erfaringsmæssigt grundlag.

Der er et særdeles godt engagement og vilje fra ledelse og medarbejdere til at leve op til standardens krav.

Ledelsen er meget kompetent, engageret og effektiv i udvikling af og implementering af forbedringer.

Vandværker, vandtårne og boringer er i fin vedligeholdelsesmæssig og hygiejnisk stand og præget af orden og ryddelighed.

5.5 Forbedringsmuligheder

Nummer	Proces	Forbedringsmuligheder
1	Vandværk med tilhørende boringer	Skovmølleværket: Overvej adgangen til røde zoner.
2	Vandværk med tilhørende boringer	Skovmølleværket: Overvej skiltning til det indhegnede område.
3	Højdebeholder	Højdebeholder Heldagervej: Overvej at opsætte evt. en hylde ved indgangen, til aflægning af medbragte papirer m.v.

5.6 Observationer

Nummer	Proces	Kravelement
Observationer		
1	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4/4.1 Ledelsessystem for fødevaresikkerhed / Generelle krav
Stenodden vandværk er på certifikatet, men taget ud af drift, så det bør overvejes om det bør tages ud af certificeringen.		

5.7 Uløste punkter på divergerende holdninger

Uløste punkter vedrørende divergerende meninger omkring beviser og observationer

Ingen

6 Team leaders anbefalinger

Standard	Akkreditering	Antal kopier af certifikat	Sprog
ISO 22000:2005	DANAK	1	Engelsk

Standard	ISO 22000:2005
Anbefaling	Opretholdelse af certificering efter korrigerende handlinger er afsluttet tilfredsstillende.
Årsag til udstedelse eller ændring af certifikat	
Er opfølgningsbesøg påkrævet	N
Opfølgningsbesøg startdato	
Varighed (dage)	

7 Plan for overvågningsaudit

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)	Kvalitetsfunktion	22K-BVC 1 Nye produkter/Nye processer/Nye kunde/-myndighedskrav 22K-4/4.1 Ledelsessystem for fødevaresikkerhed / Generelle krav 22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.5 Teamleder for fødevaresikkerhed 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-5.7 Nødberedskab og afværgeforanstatninger 22K-5.8 Ledelsens evaluering 22K-6/6.1 Styring af ressourcer/Tilvejebringelse af resssourcer 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-7/7.1 Planlægning og frembringelse af sikre produkter/Generelt 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.3/7.3.1 Indledende trin til brug for risikofaktoranalyse/Generelt 22K-7.3.2 Fødevaresikkerhedsteam 22K-7.3.3 Produktkarakteristika 22K-7.3.4 Tilsigtet anvendelse 22K-7.3.5 Flowdiagrammer, procestrin og styrende	X	X	X	X	X				

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
		foranstaltninger 22K-7.4/7.4.1 Risikofaktoranalyse/Generelt 22K-7.4.2 Identifikation af risikofaktorer og fastlæggelse af acceptable niveauer 22K-7.4.3 Risikofaktorvurdering 22K-7.4.4 Udvælgelse og vurdering af styrende foranstaltninger 22K-7.5 Fastlæggelse af de operationelle basisprogrammer (OPRP'er) 22K-7.6/7.6.1 Fastlæggelse af HACCP-planen/HACCP-plan 22K-7.6.2/7.6.3 Identifikation af CCP'er/Fastlæggelse af kritiske grænser for CCP'er 22K-7.6.4 System til overvågning af kritiske styringspunkter 22K-7.6.5 Handlinger, når overvågningsresultater overskrider kritiske grænser 22K-7.7 Opdatering af indledende informationer og dokumenter ..... 22K-7.8 Verifikationsplanlægning 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8/8.1/8.2									

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
		Validering., verifikation og forbedring.../Generelt/Validering af komb....									
Skovmølleværket	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring			X						

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Lunde Vandværk	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring		X							

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Landet Vandværk	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring									

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Stenodden Vandværk	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring			X						

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Højdebeholder Heldagervej	Højdebeholder	22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring			X						

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Grubbemølleværket	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring	X				X				

Site navn	Proces	Kravelement	Overvågningsaudit								
			1	2	3	4	5	6	7	8	9
Sørupværket	Vandværk med tilhørende boringer	22K-4.2 Dokumentationskrav 22K-5.3 Planlægning af ledelsessystemet for fødevaresikkerhed 22K-5.4 Ansvar og beføjelser 22K-5.6/5.6.1 Kommunikation/Ekstern kommunikation 22K-5.6.2 Intern kommunikation 22K-6.2 Menneskelige ressourcer 22K-6.3/6.4 Infrastruktur/Arbejdsforhold 22K-7.2 Basisprogrammer (PRP'er) 22K-7.9 Sporbarhedssystem 22K-7.10/7.10.1 Styring af afvigelser/Korrektioner 22K-7.10.2 Korrigerende handlinger 22K-7.10.3 Håndtering af potentielt usikre produkter 22K-7.10.4 Tilbagetrækninger 22K-8.3 Styring af overvågning og måling 22K-8.5 Forbedring	X			X					
		Manddage	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5				

Vedligeholdelsesplan udarbejdet/modificeret af	Jan Hedemand	Dato	13-12-2019
Bemærkning			

8 Audit program ISO 22000:2005

Sites	Audits						
	Initial	Main	Surv2	Surv1	Surv3	Surv4	Surv5
Skovmølleværket					0,25		
Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald) - Hovedkont	0,5	0,75	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Højdebeholder Heldagervej		0,25					
Landet Vandværk			0,25				
Lunde Vandværk				0,25			
Sørupværket		0,25				0,25	
Grubbemølleværket		0,25					0,25
Manddage	0,5	1,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50

Foreløbige dage for recertificering	

Dato	13-12-2019	Audit program udarbejdet af	Jan Hedemand
Bemærkning			

9 Program for næste audit

Dato - Tidspunkt Område	Site navn	Proces	Auditor	Bemærkning
-				

Dato for udarbejdelse af auditprogram	02-12-2020
Bemærkning	

10 Bilag

Hovedkontor

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Andre sites

Site navn	Skovmølleværket
Adresse	Skovmøllevej 35
By	Skårup Fyn
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5881

Site navn	Højdebeholder Heldagervej
Adresse	Heldagervej 1A
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Stenodden Vandværk
Adresse	Sommerlandsalleen 9, Tåsinge
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Landet Vandværk
Adresse	Skovballevej 15
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Lunde Vandværk
Adresse	Bobjergvej 3 B
By	Stenstrup
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5771

Site navn	Sørupværket
Adresse	Ryttermarken 21
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Grubbemølleværket
Adresse	Rødkilde Møllevej 5
By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

Site navn	Højdebeholder Ovinehøj
Adresse	Enemærket 11

By	Svendborg
Amt	-
Land	Denmark
Postnr.	5700

11 Certifikate information

11.1 ISO 22000:2005 - DANAK - Engelsk

Certifikate information

Site navn	Svendborg Forsyning A/S (Vand og Affald)
Adresse	Ryttermarken 21 EAN-nr. 5798006929948
By	Svendborg
Postnr.	5700
Amt	-
Land	Denmark
Scope	Production of drinking water based on extraction of ground water which is aerated and filtrated at six water works and finally distributed via pipelines and underground service reservoirs
Antal certifikater	1

Genbrugs-koncepter lever videre

På genbrugsstationen i Svendborg har folk kunnet gå på rov efter gamle ting og sager i et telt og en container. I Hesselager er det brugte byggematerialer, man har kunnet tage med hjem til genbrug. De to forsøgsprojekter får nu lov til at leve videre. Det har nemlig været en stor succes, lyder det fra forsyningsselskabet Vand og Affald.

Linea Marie Andersen
limai@faa.dk

Her er Lene Feder, 45, på genbrugspladsen med sin datter Alberte. Avisen var med de to på genbrugspladsen i oktober, da de har været ihærdige brugere af containeren og teltet "Her må du ta'", som siden i sommer har været et forsøgsprojekt. Konceptet fortsætter, har Vand og Affald besluttet. Foto: Linea Andersen

Containeren "Her må du ta'", der står på Svendborg Genbrugsstation. Foto: Linea Andersen

SVENDBORG: Bøger, kopper og kander og møbler i alle mulige afskygninger.

Siden 3. juni i år har besøgende på genbrugsstationen i Svendborg kunnet stikke hovedet indenfor i et telt og en container fyldt med andres brugte sager, og nu fortsætter konceptet.

Det startede som et forsøgprojekt under overskriften "Her må du ta'". En ansat på genbrugspladsen fik idéen, da han i sorteringsarbejdet så, hvor meget godt og brugbart der bare blev sendt på forbrændingen. I stedet begyndte man at sætte de ting i et opstillet telt og container.

Og det synes at have været en succes. Folk har nemlig skullet registrere, hvad de har taget fra containerne eller teltet, og det viser sig, at cirka 40 tons ting og sager har skiftet hænder siden juni. Det svarer til godt 6000 folk, som har været forbi teltet og containeren på pladsen.

Bestyrelsesformand i Vand og Affald, byrådsmedlem Søren Kongegaard (S), er glad for den store interesse.

- Det har været en kæmpe succes, og der er blevet genbrugt så meget, og det er vi glade for, siger Søren Kongegaard.

Derfor har man i Vand og Affald besluttet at lade container og telt med genbrugssagerne blive stående permanent.

- Vi får på den her måde genbrugt mange flere ting, hvilket jo er godt i forhold til jordens knappe ressourcer. Og hvis i Svendborg kan gøre noget, så skal vi da helt klart det, siger Søren Kongegaard om, at konceptet fortsætter.

- Jeg håber da også, at andre ser på Svendborg som et godt eksempel, så vi kan få genbrugt endnu mere, tilføjer bestyrelsesformanden.

Ændre tankegangen

Det er ikke kun på genbrugsstationen i Svendborg, det gælder. Også i Hesselager har et genbrugsbyggemarked været etableret siden sommeren. Her har godt 10 tons brugt byggematerialer gået til genbrug. Også det får lov til at leve videre. Begge steder er det medarbejdere på genbrugspladserne, der er kommet med idéerne.

- Det er kanon godt, at vi har nogle medarbejdere, der er så kreative og innovativt tænkende. Det er alfa og omega i vores virksomhed, at nogen ser muligheder, siger Søren Kongegaard.

Udover at Vand og Affald nu lader de to genbrugsordninger fortsætte, har forsyningsselskabet også besluttet, at fremover skal alt brugbart materiale, der afleveres på pladsen, sendes videre til genbrug - med mindre kunden direkte har angivet, at det ikke må genbruges.

- Der er stadig masser af gode ting, der ender i vores containere, og det må vi lave om på. Derfor har vi besluttet at gå lidt mere radikalt til værks. Vi vil også gerne vende tankegangen, så folk tænker ting som noget, der kan leve videre, siger Søren Kongegaard og fortæller, at det der i dag på genbrugspladsen hedder storskrald kommer til at hedde genbrugsbilen.

FAKTA

GENBRUG I SVENDBORG OG HESSELAGER

Når man har gode, brugte ting med på genbrugsstationen i Svendborg, går de i første omgang til fire sociale foreninger, som tager de ting, de kan sælge videre. Resten går til "Her må du ta'", hvor alle må tage.

Foreningerne kan bruge godt halvdelen af de ting, de får tilbudt, og dermed er 44 procent af de donerede ting tidligere endt i containeren. Med "Her må du ta'" er genbrugsprocenten steget til 87 procent - og altså kun 13 procent er for dårlige til, at de kan få et nyt liv.

Materialerne i byggemarkedet på Hesselager Genbrugsstation er ligeledes doneret af kunder på genbrugsstationerne.

Fra februar 2020 ændrer Vand og Affald procedurer, så materialer der afleveres til storskrald eller på genbrugsstationen, som udgangspunkt går til direkte genbrug i stedet for at komme i containeren. Hvis man ikke ønsker at give sine materialer til genbrug, kan man angive det ved aflevering.

Røde Kors-butikken i Oure omsatte sidste år for 364.000 kroner, men efter at organisationens container er fjernet fra genbrugsstationen i Hesselager, kan de frivillige mærke, at der kommer mindre tøj ind på lageret. Foto: Ole Grube

Røde Kors mister indsamling af tøj på genbrugs-stationer

Røde Kors' tøjcontainere er efter et udbud i Vand og Affald fjernet fra de kommunale genbrugsstationer. I Oure frygter de, at det kommer til at koste Røde Kors-butikken omsætning for over 100.000 kroner, som bruges til hjælpearbejde.

Ole Grube
olgr@faa.dk

OURE: De 38 frivillige i Røde Kors-butikken i Oure solgte sidste år tøj for 364.000 kroner, og pengene blev blandt andet sendt videre til julehjælp til trængte familier fra lokalområdet og en sommerlejr for børn, der normalt ikke kommer på sommerferie.

Nu ser der imidlertid ud til, at omsætningen vil falde ganske betragteligt og hjælpen vil blive reduceret. Det kommunaltejede affaldsselskab, Vand og Affald, har sendt indsamlingen af tøj på genbrugsstationerne i Svendborg og Hesselager i udbud, og den konkurrence har Røde Kors tabt til et privat firma fra Aarhus.

De blå tøjcontainere fra den verdensomspændende humanitære organisation er blevet fjernet, og det er en katastrofe for genbrugsbutikken i Oure. Lederen af butikken, Gerda Pedersen, fortæller, at omkring en tredjedel af det tøj, der bliver solgt i butikken, kommer fra containeren på genbrugsstationen i Hesselager.

- Vi kan allerede se, at mængden af tøj på vores lager er blevet langt mindre, og vi frygter, at vi i fremtiden vil kunne hjælpe mange færre end i dag. Hvis borgerne ikke finder vores containere andre steder, så kan det komme til at koste os over 100.000 kroner i omsætning om året, siger Gerda Pedersen.

FAKTA

GENBRUGSBUTIK I BAGERI

- Røde Kors-genbrugsbutikken på Langevejen i Oure åbnede midt i 1997 samtidig med, at et asylcenter for bosniske flygtninge åbnede i Gudme.
- Bageriet i Oure var netop lukket, og Røde Kors købte ejendommen og åbnede en genbrugsbutik, der i dag drives af 38 frivillige. Udover en butik med genbrugstøj er der tilknyttet en nørklegruppe, der laver tæpper og børnetøj, som blandt andet sendes til Hviderusland og Ukraine.
- Sidste år omsatte genbrugsbutikken for 364.000 kroner. Omkring en tredjedel af tøjet til butikken kommer fra containeren på genbrugsstationen i Hesselager, der blev taget ned 1. oktober.

Bedre styr på aftaler

Produktionschef i Vand og Affald, Morten Schytte, oplyser, at 17 forskellige fraktioner har været i udbud på genbrugsstationerne i Svendborg og Hesselager. Tre firmaer bød på indsamling af tøj, og udbuddet blev vundet af det private firma Spot-Wear, der derfor vandt retten til at stille containere op på genbrugsstationerne i de næste to år – med option for yderligere to år.

Røde Kors afleverede ved udbuddet et bud på nul kroner, og det var ikke nok til at hamle op med Aarhus-firmaet.

Morten Schytte forklarer, at man har valgt at sende de mange fraktioner i udbud for at få bedre styr på de aftaler, der er indgået.

- Mange aftaler var mundtlige, og vi har ønsket at rydde op og lave nogle juridisk bindende aftaler, som også er til at navigere i for andre. Hvis nogle fik nys om, at der var indgået aftaler på et ikke rimeligt grundlag, så kunne vi som offentlig virksomhed få ørerne gevaldigt i maskinen, siger han.

Undgå forfordeling

Han oplyser, at man med udbuddet af de 17 fraktioner har sparet affaldskunderne for 750.000 kroner om året.

Grete Nielsen fra Oure og Helga Brammer fra Vejstrup er nogle af de 38 frivillige, der sorterer tøj i Røde Kors-genbrugsbutikken i Oure. Foto: Ole Grube

Man kan stadig aflevere tøj i containeren eller butikken på Landevejen i Oure, men organisationens tøjcontainer på den kommunale genbrugsplads i Hesselager er fjernet. Foto: Ole Grube

> Lige efter nytår holder kommunen en dag for alle os frivillige, hvor vi samles og bliver rost med fine taler, og så lægger de samtidig forhindringer i vejen for os.
>
> **GERDA PEDERSEN, LEDER AF RØDE KORS-BUTIKKEN I OURE**

Gerda Pedersen er leder af Røde Kors-butikken i Oure, og hun frygter, at et udbud i det kommunaltejede Vand og Affald kommer til at koste butikken en omsætning på 100.000 kroner om året. Foto: Ole Grube

Vinderen af tøj-udbuddet har dog fået opgaven for et symbolsk beløb.

- Man kunne godt diskutere, om vi skulle have undladt at sende indsamling af tøj i udbud, men hvis vi havde givet det til Røde Kors, så kunne man med rette spørge, hvorfor Blå Kors eller Kirkens Korshær ikke havde fået det. Ved at lave et udbud, kan man ikke efterfølgende komme og sige, at vi har forfordelt nogle fremfor andre, siger Morten Schytte.

Formand for bestyrelsen i Vand og Affald, byrådsmedlem Søren Kongegaard (S), har ikke været involveret i sagen eller haft kendskab til udbuddet. Han beklager, at Røde Kors bliver ramt, og han lægger op til, at der skal fokus på problemstillingen, næste gang der skal være et udbud.

- Der er ikke noget, vi kan gøre nu, for udbuddet er gennemført, men jeg er ærgerlig over, at der er nogen, der kommer til at stå og mangle nogle penge. Det skal vi være opmærksomme på næste gang, siger Søren Kongegaard.

Fine taler og forhindringer

I Røde Kors-butikken i Oure kan de ikke forstå, at det er et privat firma, der skal tjene penge på det tøj, som borgerne afleverer. Gerda Pedersen synes, det er urimeligt.

- Lige efter nytår holder kommunen en dag for alle os frivillige, hvor vi samles og bliver rost med fine taler, og så lægger de samtidig forhindringer i vejen for os, siger hun.

I Røde Kors i Svendborg har udbuddet ikke haft nogen direkte betydning. Bestyrelsesmedlem Lissen Branth fortæller, at man ikke har haft kapacitet til at sortere tøjet fra containeren på genbrugsstationen i Svendborg og derfor har sendt det til organisationens fælles sorteringslager i Horsens.

Lissen Branth oplyser desuden, at Røde Kors har 17 tøjcontainere ved miljøstationerne rundt omkring i byen, og at en del af dette tøj ryger ind i Røde Kors-butikken i Møllergade.

I Oure opfordrer Gerda Pedersen til at bruge Røde Kors' containere ved brugsen i Gudbjerg, hallerne i Gudme, på parkeringspladsen i Lundeborg, ved Menu i Hesselager og ved butikken i Oure. Desuden leder man efter et sted til en container i nærheden af genbrugsstationen i Hesselager.

Genbrugskoncepter lever videre

På genbrugsstationen i Svendborg har folk kunnet gå på rov efter gamle ting og sager i et telt og en container. I Hesselager er det brugte byggematerialer, man har kunnet tage med hjem til genbrug. De to forsøgsprojekter får nu lov til at leve videre. Det har nemlig været en stor succes, lyder det fra forsyningsselskabet Vand og Affald.

Linea Marie Andersen
limai@faa.dk

SVENDBORG: Bøger, kopper og kander og møbler i alle mulige afskygninger.

Siden 3. juni i år har besøgende på genbrugsstationen i Svendborg kunnet stikke hovedet indenfor i et telt og en container fyldt med andres brugte sager, og nu fortsætter konceptet.

Det startede som et forsøgprojekt under overskriften "Her må du ta'". En ansat på genbrugspladsen fik idéen, da han i sorteringsarbejdet så, hvor meget godt og brugbart der bare blev sendt på forbrændingen. I stedet begyndte man at sætte de ting i et opstillet telt og container.

Og det synes at have været en succes. Folk har nemlig skullet registrere, hvad de har taget fra containerne eller teltet, og det viser sig, at cirka 40 tons ting og sager har skiftet hænder siden juni. Det svarer til godt 6000 folk, som har været forbi teltet og containeren på pladsen.

Bestyrelsesformand i Vand og Affald, byrådsmedlem Søren Kongegaard (S), er glad for den store interesse.

- Det har været en kæmpe succes, og der er blevet genbrugt så meget, og det er vi glade for, siger Søren Kongegaard.

Derfor har man i Vand og Affald besluttet at lade container og telt med genbrugssagerne blive stående permanent.

- Vi får på den her måde genbrugt mange flere ting, hvilket jo er godt i forhold til jordens knappe ressourcer. Og hvis i Svendborg kan gøre noget, så skal vi da helt klart det, siger Søren Kongegaard om, at konceptet fortsætter.

- Jeg håber da også, at andre ser på Svendborg som et godt eksempel, så vi kan få genbrugt endnu mere, tilføjer bestyrelsesformanden.

Her er Lene Feder, 45, på genbrugspladsen med sin datter Alberte. Avisen var med de to på genbrugspladsen i oktober, da de har været ihærdige brugere af containeren og teltet "Her må du ta'", som siden i sommer har været et forsøgsprojekt. Konceptet fortsætter, har Vand og Affald besluttet. Foto: Linea Andersen

Ændre tankegangen

Det er ikke kun på genbrugsstationen i Svendborg, det gælder. Også i Hesselager har et genbrugsbyggemarked været etableret siden sommeren. Her har godt 10 tons brugt byggematerialer gået til genbrug. Også det får lov til at leve videre. Begge steder er det medarbejdere på genbrugspladserne, der er kommet med idéerne.

- Det er kanon godt, at vi har nogle medarbejdere, der er så kreative og innovativt tænkende. Det er alfa og omega i vores virksomhed, at nogen ser muligheder, siger Søren Kongegaard.

Udover at Vand og Affald nu lader de to genbrugs-ordninger fortsætte, har forsyningsselskabet også besluttet, at fremover skal alt brugbart materiale, der afleveres på pladsen, sendes videre til genbrug - med mindre kunden direkte har angivet, at det ikke må genbruges.

- Der er stadig masser af gode ting, der ender i vores containere, og det må vi lave om på. Derfor har vi besluttet at gå lidt mere radikalt til værks. Vi vil også gerne vende tankegangen, så folk tænker ting som noget, der kan leve videre, siger Søren Kongegaard og fortæller, at det der i dag på genbrugspladsen hedder storskrald kommer til at hedde genbrugsbilen.

Containeren "Her må du ta'", der står på Svendborg Genbrugsstation. Foto: Linea Andersen

FAKTA

GENBRUG I SVENDBORG OG HESSELAGER

Når man har gode, brugte ting med på genbrugsstationen i Svendborg, går de i første omgang til fire sociale foreninger, som tager de ting, de kan sælge videre. Resten går til "Her må du ta'", hvor alle må tage.

Foreningerne kan bruge godt halvdelen af de ting, de får tilbudt, og dermed er 44 procent af de donerede ting tidligere endt i containeren. Med "Her må du ta'" er genbrugsprocenten steget til 87 procent - og altså kun 13 procent er for dårlige til, at de kan få et nyt liv.

Materialerne i byggemarkedet på Hesselager Genbrugsstation er ligeledes doneret af kunder på genbrugsstationerne.

Fra februar 2020 ændrer Vand og Affald procedurer, så materialer der afleveres til storskrald eller på genbrugsstationen, som udgangspunkt går til direkte genbrug i stedet for at komme i containeren. Hvis man ikke ønsker at give sine materialer til genbrug, kan man angive det ved aflevering.

Privat tøjfirma inviterer Røde Kors tilbage på genbrugs-pladsen

Aarhus-firmaet Spor-Wear tilbyder, at Røde Kors igen kan stille tøjcontainer op på genbrugsstationen i Hesselager, men tilbuddet skal først godkendes i Vand og Affald-bestyrelse.

Ole Grube
olgr@faa.dk

OURE: Den container fra Røde Kors, der i årevis har fodret genbrugsbutikken i Oure med brugt tøj, er måske på vej tilbage til genbrugsstationen i Hesselager.

Det sker ovenpå Fyns Amts Avis' artikel om et udbud i det kommunale affaldsselskab, Vand og Affald. Røde Kors har efter udbuddet måttet fjerne tøjcontainerne fra genbrugsstationerne i Svendborg og Hesselager til fordel for containere fra det private Aarhusfirma Spot-Wear, der vandt udbuddet.

Men nu rækker ejeren af det private firma, Morten Ebbesen, hånden frem med et tilbud om, at Røde Kors igen kan stille en tøjcontainer op på genbrugsstationen i Hesselager. Det sker efter, at han har drøftet avisartiklen og den ophedede debat med Morten Schytte, der er produktionschef i Vand og Affald.

- Vi er selvfølgelig kede af den negative omtale, og jeg har derfor foreslået, at Røde Kors kan stille containeren op ved siden af vores på pladsen i Hesselager, siger Morten Ebbesen.

Et flot tilbud

Den daglige leder af Røde Kors' genbrugsbutik i Oure, Gerda Pedersen, stod lørdag frem i Fyns Amts Avis og fortalte om et markant fald i mængden af tøj til butikken, efter at Hesselager-containeren blev fjernet 1. oktober. Hun fortalte, at butikken sidste år omsatte for 364.000 kroner, og at omkring de 100.000 kroner kunne føres direkte tilbage til tøjcontaineren i Hesselager.

Pengene bruges blandt andet til julehjælp til trængte familier og en sommerlejr for børn, der normalt ikke kommer på sommerferie.

Det er på den baggrund, Morten Ebbesen fra Aarhusfirmaet nu tilbyder, at Røde Kors igen kan stille tøjcontaineren op i Hesselager.

- Hvis vi kan imødekomme Røde Kors-butikken, så gør vi gerne det. Andre steder står vores container også sammen med andre, siger Morten Ebbesen, der har aftaler om afhentning af tøj med fem forskellige kommuner.

Gerda Pedersen fra genbrugsbutikken i Oure jubler over tilbuddet fra det private firma.

- Det synes jeg er et flot tilbud. Det er jo fuldstændig vidunderligt og fantastisk, hvis det kan lade sig gøre, siger hun.

Flere dilemmaer

De 38 frivillige i Røde Kors-

Røde Kors-butikken i Oure rammes hårdt, efter at organisationens tøjcontainer er fjernet fra gebrugsstationen i Hessleager, men nu er containeren måske på vej tilbage.
Foto: Ole Grube

butikken i Oure må dog vente lidt, før de slipper jublen helt løs.

Administrerende direktør i det kommunale affaldsselskab, Ole Øgelund, er ved at lave en redegørelse af forløbet, og han vil nu bede selskabets bestyrelse afgøre, om Røde Kors skal have lov til at stille tøjcontaineren op i Hesselager igen.

Ole Øgelund pointerer, at der har været holdt et offentligt udbud, som Aarhusfirmaet har vundet på legal vis, og at det rejser en række spørgsmål, hvis firmaet nu vil afgive noget af det.

- Det her rejser nogle dilemmaer, som, jeg mener, er et bestyrelsesanliggende. Hvis der også skal være plads til en velgørende organisation, hvem skal det så være, for det kunne også være andre end Røde Kors, siger Ole Øgelund.

Vand og Affald har gennemført et udbud af 17 forskellige fraktioner, og Spot-Wear vandt indsamlingen af tøj med et tilbud om at betale 1750 kroner pr. ton. Firmaet samler tøjet og sælger det videre til firmaer i Holland og Belgien.

Røde Kors-containeren er også erstattet af en Spot-Wear-container på genbrugsstationen i Svendborg. Røde Kors har dog ikke haft kapacitet til at sortere dette tøj, som derfor ikke er havnet i genbrugsbutikken i Møllergade, men er sendt direkte til organisationens fælles sorteringslager i Horsens.

FAKTA

KORT FORTALT

Det kommunaltejede affaldsselskab Vand og Affald har gennemført et udbud af 17 fraktioner – blandt andet indsamling af tøj.

Det private firma Spot-Wear har vundet udbuddet, og det har betydet, at Røde Kors-containerne 1. oktober er fjernet fra genbrugspladserne i Svendborg og Hesselager. Det er kritisk for Røde Kors' genbrugsbutik i Oure, der får masser af tøj fra containeren i Hesselager.

Spot-Wear er organiseret som et enkeltmandsfirma med to fuldtidsansatte og en række deltidsansatte.

Fyns største skovprojekt på vej i Svendborg

Et areal, der i runde mål svarer til tre fjerdedele af Thurø, skal i løbet af de næste 30 år plantes til med skov. Prisen er op imod 100 millioner kroner, og Svendborg Kommune, Vand & Affald og Naturstyrelsen skal betale regningen. Ifølge Danmarks Naturfredningsforening er der tale om Fyns største skovprojekt.

Finn Eriksen
fier@faa.dk

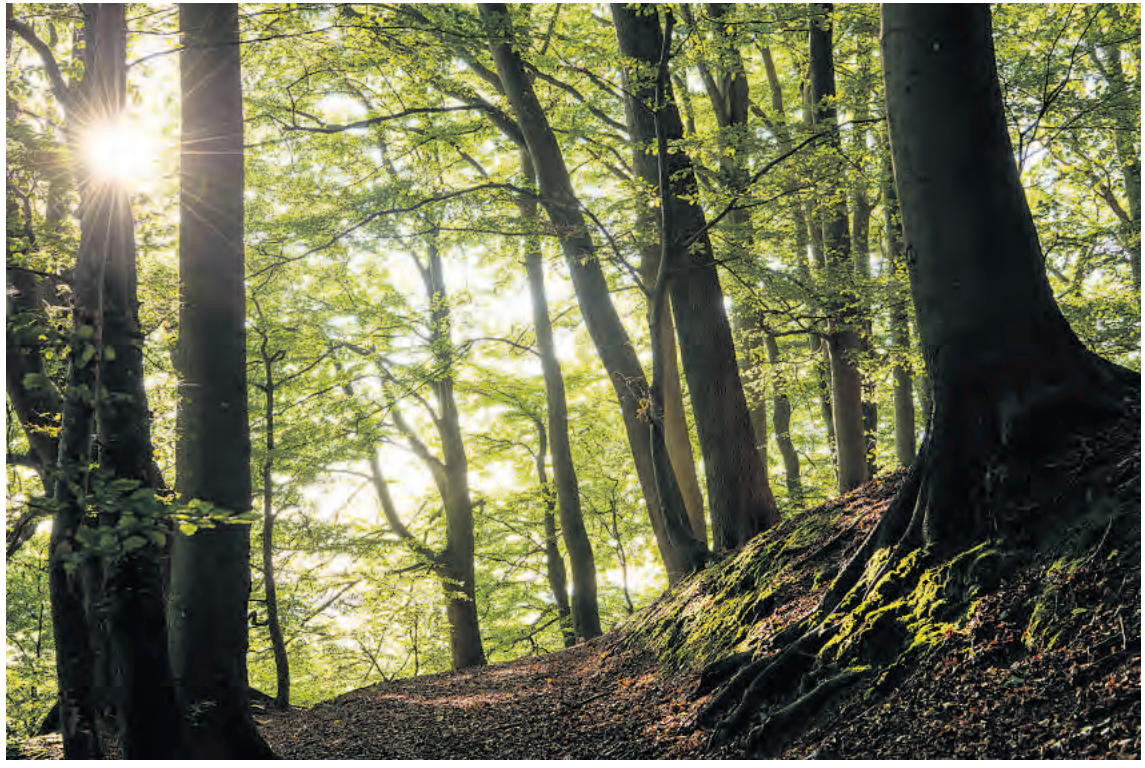

Et i alt 540 hektar stort skov-rejsnings-projekter er undervejs i Svendborg Kommune. Foreløbig har projektet været på den lukkede del af dagsordenen, når den har været behandlet politisk. Foto: Peter Leth-Larsen

SVENDBORG: Der skal plantes 540 hektar skov i Svendborg Kommune i løbet af de næste 30 år, og den samlede pris er næsten 100 millioner kroner.

Det erfarer Fyns Amts Avis, selv om punktet "samarbejde vedrørende skovrejsningsprojekt" er på den lukkede del af dagsordenen, når der er byrådsmøde på tirsdag 17. december.

Ifølge avisens oplysninger dækker overskriften over, at politikerne skal tage stilling til, hvorvidt der skal indgås et samarbejde med Naturstyrelsen og det kommunalt ejede selskab Vand og Affald. Et samarbejde, der skal munde ud i, at der bliver plantet skov på et areal, som størrelsesmæssigt nogenlunde svarer til tre fjerdedele af Thurø.

Skovrejsningsprojektet skal efter planen være endeligt gennemført om 30 år, og den samlede regning løber ifølge avisens oplysninger op i lidt under 100 millioner kroner kroner. Det er Svendborg Kommune, som skal løfte omkring en femtedel af regningen, mens resten skal betales af de to samarbejdspartnere.

Ekspropriation bliver der ikke tale om, idet lodsejerne vil få tilbudt at sælge jorden.

DN: Fyns største

Hos Danmarks Naturfredningsforening kalder skovpolitisk rådgiver Nora Skjernaa Hansen det en god nyhed, at der er mere skov på vej i det sydfynske.

Hun hæfter sig ved projektets omfang.

- 540 hektar er bestemt meget. Det er klart Fyns største skovrejsningsprojekt - der er ikke noget, der truer det, siger hun og oplyser, at Elmelund Skov ved Odense med sine godt 300 hektar hidtil har været det største fynske skovprojekt i nyere tid.

Den titel ser ud til at ryge nu, og ifølge Nora Skjernaa Hansen kan Svendborg-projektet såmænd også gøre sig i toppen i en landsdækkende konkurrence.

Størrelsesmæssigt er det marginalt overgået af et projekt ved Aarhus, hvor tre skove skal slås sammen til en - hvilket skal ske ved at tilplante i alt 550 hektar, oplyser hun.

Aarhus- og Odense-projekterne er ligesom Svendborg-projektet finansieret af en treenighed bestående af kommune, Naturstyrelsen og et lokalt forsyningsselskab.

Og så hører det med, at landets ubetinget største, nyere skovprojekt stadig er Vestskoven vest for København, som dækker et areal på 1400 hektar. Og stadig betragtes som ny, uagtet at den netop har rundet 50 år.

- Og ellers skal man helt tilbage til hedetilplantningen fra midten af 1800-tallet og 100 år frem for at finde noget tilsvarende, siger Nora Skjernaa Hansen.

Lokalformand: Bedre end ingenting

Alligevel er glæden behersket hos René Chetronoch, der er formand for Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Svendborg.

Han påpeger, 540 hektar godt nok er meget, men at alt jo er relativt.

- Jeg mener, der i alt er 5400 hektar skov i Svendborg Kommune, så det her er en forøgelse på 10 procent. Det er ikke vanvittig meget, og vi kunne sagtens bruge mere. Men det er bedre end ingenting, siger lokalformanden, der spændt på at se, hvad det så er for noget skov, der skal plantes.

Han ser nødigt, at det bliver for eksempel ren bøgeskov.

- Sådan en bliver bare mørk. Det skal helst være biodiversitetsskov med mange forskellige arter, som har forskellige væksttempi, og hvor der er meget lidt drift. Det er det, der giver den bedste og mest interessante natur, siger René Chetronoc og føjer til, at det kan blive endnu bedre.

- Det bedste vil være, hvis det bliver urørt skov, siger lokalformanden.

Skovprojekt kan styrke Sydfyn

540 hektar ny skov i Svendborg Kommune. Det er immervæk en del. Også selv om det kommer til at tage 30 år, inden projektet er ført fuldstændig ud i livet.

Projekt tegner spændende, omend der ind til videre ikke tales særlig åbent om det. Det står nemlig på en lukket kommunal dagsorden.

Danmark er et lille land, og vi kan meget hurtigt komme til at udnytte hver en kvadratmeter til noget, når vi ikke har flere af slagsen at gøre godt med, end tilfældet er. Derfor bliver skovrejsningsprojektet også interessant. Oversigten over etablering af nye skovområder i den størrelsesorden i løbet af de seneste par hundrede år er ualmindeligt kort.

Med forbehold for, at projektet endnu ikke er fuldt beskrevet for offentligheden, så er der flere interessante og positive aspekter i det.

HELT LAVPRAKTISK ER det en god idé at kigge et godt stykke ud i fremtiden, når det gælder skovrejsning. Den slags tager tid, og skal et områdes skovmasse bevares eller endda øges, så kræver det god forberedelse. Samtidig er vi også nødt til at kigge på behovet for at styrke naturen.

Vi kan sagtens diskutere, hvor meget 540 hektar betyder i det store regnestykke, men jordens skovmasse er under pres, og derfor giver det god mening også at gøre en forskel i det små. Naturen har behov for ekstra opmærksomhed, og vi skal passe på den og styrke den.

DE MANGE NYE hektar skov er godt nyt for flora og fauna på Sydfyn, og derfor kan det nye skovareal styrke Sydfyn. Skov er ikke kun godt for det vilde dyre- og planteliv.

Det er også godt for os, der bor i nærheden. En skov skaber frirum og ro. Og er skoven stor nok, kan der også skabes aktiviteter. Shelterpladser er et eksempel, mens der andre steder er spor til mountainbike.

Pointen er, at en skov er meget mere end en masse træer. Det er også en grøn oase for både mennesker og dyr.

Og oaser har det jo netop med at trække mennesker til. Med andre ord kan dette nye skovområde gøre Sydfyn til et endnu mere attraktivt sted at være, og derved kan skovrejsningen være et godt bidrag til en bosætningsstrategi.

DET ER NATURLIGVIS ikke gratis. Det vil angiveligt komme til at koste i omegnen af 100 millioner kroner at rejse de 540 hektar skov. En femtedel heraf skal så betales af kommunale skattekroner. Det er også en slat, og det kan sagtens diskuteres, om det er en god måde at forvalte skattekronerne på, når nu især børne- og ældreområdet trænger hårdt til et løft.

Omvendt kan det vise sig at være en udgift, der kan vendes til noget positivt, hvis projektet bidrager til at gøre Sydfyn til et endnu mere attraktivt sted at bosætte sig. Så kan der komme nye skattekroner ind, som kan opveje udgifterne.

> **Projekt tegner spændende, omend der ind til videre ikke tales særlig åbent om det.**

REDAKTIONSCHEF
DAVID L. BERNICKEN

Venstre kræver åbenhed om skovprojekt

Sagen om det store skovrejsningsprojekt i Svendborg er blevet politisk behandlet som lukkede punkter, og det er hverken Venstre eller Jens Munk (løsgænger) tilfredse med. De har foreslået punktet åbnet, men forgæves.

Finn Eriksen
fier@faa.dk

SVENDBORG: Befolkningen burde inddrages.

Det er holdingen hos både Venstre og Jens Munk (løsgænger) i sagen om det store skovprojekt, som er undervejs i Svendborg.

Da sagen har været kørt på den lukkede del af dagsordenerne i de politiske udvalg, er der ingen deltaljer at hente i referaterne.

Men under punktet "godkendelse af dagsorden" kan læses, at Venstre og Munk i alle tilfælde har foreslået punktet åbnet.

V-gruppeformand Mette Kristensen oplyser, at det har med projektets størrelse at gøre.

- Vi mener, det har et omfang, som gør, at det berører en del borgere og betyder, at vi skal disponere over et relativt højt beløb i en årrække. Derfor bør offentligheden inddrages, inden vi træffer den endelige beslutning, siger Mette Kristensen, der ikke vil sætte nogen form for tal på.

- Jeg har tavshedspligt, fordi punktet er lukket. Men det burde det ikke være, siger hun og oplyser, at begrundelsen for lukketheden er, at det vedrører køb og salg af ejendom.

Den forklaring er hun ikke tilfreds med.

- Det er ikke det, det handler om, og derfor kunne man sagtens have løftet det over på den åbne dagsorden, hvis man ville. Og så kunne man have taget de enkelte bilag, som handler om økonomi, ud af bilagsmaterialet, siger hun.

Mette Kristensen oplyser også, at Venstre på byrådsmødet tirsdag 17. december igen vil opfordre til, at punktet kommer på den åbne dagsorden, og at der endnu ikke er taget stilling til, om der skal klages til Tilsynet.

Naboer får ikke en chance

Også Jens Munk henviser til sin tavshedspligt, men er ellers på linje med Mette Kristensen.

- Jeg kan ikke forstå, at sagen er på den lukkede dagsorden, for der er ikke noget konkret om køb og salg i den. I hvert fald ikke her og nu - det er der først om lang tid, hvis det bliver til noget, siger han.

Jens Munk bemærker, at planerne ikke bare vedrører de lodsejere, der skal lægge jord til, men også naboerne. Og at de efter hans opfattelse ikke får en reel chance for at gøre deres indflydelse gældende - heller ikke selv om der på et tidspunkt vil komme offentlighed om projektet.

- Har man først sagt ja, så kører løbet jo, og så er det en parodi at have en høring. Og hvis det var mig, der pludselig kom til at bo midt i en skov, ville jeg være ked af det, siger Jens Munk.

Forhandlingstaktik

Borgmester Bo Hansen (S) fastholder, at det vil være forkert at køre første del af projektet i offentligheden.

- Punktet skal være lukket, fordi det indbefatter køb og salg af jord, siger borgmesteren, der vedgår, at dagsordenen ikke indeholder konkrete tilbud på konkrete arealer.

- Men der er bilag, der fortæller, hvad vi forventer at give for jorden, og det handler om den strategiske tilgang til det: Hvis vi nu afslører, at vi vil give for eksempel 175.000 kroner for en hektar jord, så vil lodsejeren pludselig kræve 190.000. Det ville jeg selv gøre, siger Bo Hansen.

Han oplyser også, at proceduren er helt normal, når der skal tænkes forhandlingstaktisk, og at han ikke helt kan følge Venstre og Jens Munk.

- Jeg synes, vi skal tjene kommunens økonomiske interesser bedst muligt. Og det gør vi ikke ved at tage hovedet under armen, inden vi forhandler, siger Bo Hansen, der oplyser, at punktet vil blive åbnet, når det er behandlet på tirsdagens byrådsmøde. Men at bilag, der omhandler økonomi, ikke vil være offentligt tilgængelige.

Kunne man så ikke fra starten have valgt valgt at være delvis åben om processen?

- Det ville blive en underlig, ukonkret diskussion, som ville drukne i proceduresnak. Det væsentlige er, at vi sikrer vores grundvand, og der bliver masser af muligheder for at diskutere det, når punktet bliver åbnet, siger han.

Fejret med ekstra juleslik: Røde Kors-tøjcontainer tilbage til Hesselager

Tabet af Røde Kors-containeren har ramt Røde Kors' genbrugsbutik i Oure hårdt, men nu bliver tøjcontaineren igen stillet op på genbrugsstationen i Hesselager. Arkivfoto: Ole Grube

Vand- og Affald-bestyrelse inviterer tøjcontainer fra Røde Kors tilbage til genbrugspladsen i Hesselager, efter at den blev fjernet efter et udbud.

17 dec. 2019 kl. 06:00

Ole Grube olgr@faa.dk

Oure: Røde Kors får igen lov til at stille en container til brugt tøj op på den kommunale genbrugsstation i Hesselager.

Det fortæller Søren Kongegaard (S), bestyrelsesformand i det kommunaltejede affaldsselskab Vand og Affald, efter sagen om et kommunalt udbud, der viste sig at ramme Røde Kors' genbrugsbutik i Oure hårdt.

Røde Kors-butikken har hidtil fået en væsentlig del af sine varer fra tøjcontaineren på genbrugsstationen i Hesselager, men den blev 1. oktober fjernet og erstattet af en container fra det private Aarhus-firma Spot-Wear. Det skete efter at Aarhus-firmaet havde vundet et udbud om indsamling af tøj på de kommunale genbrugspladser.

Det fik de frivillige i Røde Kors-butikken i Oure til at slå alarm, og nu er deres råb blevet hørt i Vand- og Affald-bestyrelsen. Søren Kongegaard fortæller, at man har været i kontakt med Aarhus-firmaet, der ikke har noget imod, at Røde Kors kommer tilbage til Hesselager. Heller ikke Vand- og Affald-bestyrelsen vil stå i vejen, og det har fået juleglæden tilbage i genbrugsbutikken.

- Vi har lige fået det at vide, og det er fantastisk. Vi var ret opgivende, fordi den container er den, der har givet os klart mest, og vi er simpelthen så glade for, at den nu bliver stillet op igen, siger lederen af genbrugsbutikken, Gerda Pedersen, der fortæller, at nyheden blev fejret i butikken med ekstra juleslik.

Røde Kors-containeren blev fjernet, efter at ledelsen i Vand og Affald sendte 17 fraktioner i udbud for at få styr på alle aftaler. Søren Kongegaard lægger op til, at bestyrelsen skal drøfte, om der skal tages særlige hensyn til frivilligt hjælpearbejde ved fremtidige udbud.

- Jeg er ærgerlig over det her forløb, og der er ting, vi skal være opmærksomme på fremover, siger han.

Røde Kors-butikken i Oure omsatte sidste år for 364.000 kroner, hvoraf omkring 100.000 kroner stammede direkte fra til tøjcontaineren i Hesselager. Pengene bruges blandt andet til julehjælp til trængte familier og en sommerlejr for børn, der normalt ikke kommer på sommerferie.

540 hektar ny skov øst for Svendborg: 124 borgere bliver berørt af projektet

Det er de to områder her, der bliver til skov, hvis ellers lodsejerne vælger at sælge. Kort: Mikkel Petersen

Et flertal i Svendborg Byråd besluttede tirsdag at gå videre med planerne om at etablere 540 hektar ny skov øst for Svendborg. Umiddelbart efter blev der sendt brev til i alt 124 borgere, som enten skal lægge jord til eller bliver naboer til skoven.

18 dec. 2019 kl. 16:07

Finn Eriksen fier@faa.dk

Svendborg: Om 30 år vil det være muligt at gå en tur, som starter lige øst for Svendborg og slutter ved Skårup - uden at man på noget tidspunkt har forladt skoven. Hvis ellers alt flasker sig.

Det blev afsløret på et pressemøde på Svendborg Rådhus onsdag formiddag.

Sagen om et 540 hektar stort skovprojekt har ellers været kørt på den lukkede del af dagsordenen i diverse politiske udvalg, men på tirsdagens byrådsmøde blev det besluttet at indlede samarbejdet med Vand og Affald og Naturstyrelsen, og dermed kunne en del af sløret for projektet løftes.

Skoven skal ligge i terrænet mellem Svendborg og Skårup, og umiddelbart efter byrådsmødet blev der sendt et brev til i alt 124 borgere.

De ejer alle en matrikel eller en ejendom i området, og brevet rummede derfor en invitation til at komme til orienteringsmøde om skovprojektet 30. januar. Hvor de enten vil blive tilbudt at sælge jord eller - hvis de ikke har landbrugsjord at sælge - vil blive orienteret om projektet.

Skovrejsningsprojektet

Skovrejsningsprojektet er resultat af et samarbejde mellem Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Naturstyrelsen.
Den samlede pris er lige under 100 millioner kroner.

Kommunen skal betale 22 procent, Naturstyrelsen 28 procent og Vand og Affald 50 procent af regningen.

Svendborg Kommune afdrager med 693.000 kroner om året over de næste 30 år.

To arealer i området øst for Svendborg er udpeget.

Målet er, at der om 30 år er plantet i alt 540 hektar skov på de to arealer.

Det skal ske ved, at lodsejerne frivilligt vælger at sælge jorden.

Det er Naturstyrelsen, der kommer til at stå som ejer og skal drive skoven.

Venstre samt løsgængerne Jens Munk og Jesper Larsen stemte imod, da projektet blev behandlet af byrådet tirsdag aften.

Dermed blev det vedtaget med stemmerne 21-8.

124 borgere med ejendom eller matrikel i området har fået tilsendt en invitation til et borgermøde.

Det bliver holdt i Skårup Kultur og Idrætscenter 30. juni klokken 16.30.

Drikkevand og CO2

Miljø- og Naturudvalgsformand Bruno Hansen (SF) og Søren Kongegaard (S), der er formand for Vand og Affald, oplyste på pressemødet, at det først og fremmest er for at sikre rent drikkevand i fremtiden, at skoven skal rejses. Og at netop det udvalgte område er kendetegnet ved fine grundvandsdepoter og mange frugtplantager, hvor man gennem årene ikke har været karrig med at bruge pesticider.

Men det blev også fremhævet, at skoven, når den står der, vil kunne optage 2200 ton CO2 om året, ligesom Bruno Hansen kunne se en række andre fordele.

- Den vil give store, rekreative områder med forskellige typer skov og store muligheder for stor biodiversitet og store oplevelser for befolkningen, sagde udvalgsformanden, som kaldte skovrejsningsprojektet for en "julegave til borgerne".

Frivillig, langvarig proces

Det er dog ikke en gave, som kan pakkes op og tages i brug med det samme.

Ifølge Anni Borup, der er forstfuldmægtig og projektleder ved Naturstyrelsen, er der ingen mulighed for at ekspropriere jord til skovprojekter.

- Vi planter kun, hvor lodsejerne frivilligt vælger at sælge deres jord, og derfor er det også meget, meget langvarige projekter, sagde hun og nævnte Elmelundskoven ved Odense som eksempel.

- Der startede vi for 18 år siden og har fået tilplantet omkring halvdelen af arealet nu, sagde Anni Borup.

Hun berettede også, at det typisk går godt med at købe jord, hvor folk har et ønske om at gå på pension, eller hvis det er lidt sløje tider for landbruget.

Og at lodsejerne godt kan levere til projektet uden at veksle deres marker til kontanter.

- Nogle har måske nogle arealer, der er lidt spredt, hvilket betyder, at de bruger en masse tid på kørsel. Og så vil de måske godt være med et i jordbytte, så de får samlet deres arealer, sagde Anni Borup.

Brugerbetaling

Samarbejdet mellem Svendborg Kommune, Vand og Affald og Naturstyrelsen løber i 30 år, og det er Naturstyrelsen, der kommer til at eje og skal drive skoven.

Det er endnu for tidligt at sige noget præcist om, hvilken type skov der bliver tale om, men Anni Borup oplyste, at det formentlig bliver en kombination af urørt skov og skov, som er baseret på danske arter og skal drives efter bæredygtige principper. Samt skov, der får lov at så sig selv i takt med, at vind og fugle bærer frøene til.

Det samlede budget er på lige under 100 millioner kroner, og Svendborg Kommune skal betale 22 procent, mens Naturstyrelsen tegner sig for 28 procent.

De resterende 50 procent skal betales af Vand og Affald, hvor direktør Ole Øgelund vedgår, at pengene ikke kommer af sig selv.

- Vi kan ikke trylle, så vi er nødt til at lade kunderne finansiere grundvandssikringen ved at lægge det på vandregningen, siger han.

Det vil dog tidligst ske i 2021, og selv om det er uvist, hvor stor en stigning der bliver tale om, vil den ifølge Ole Øgelund næppe blive drastisk.

- Som tommelfingerregel vil det nok være en 10'er om måneden for en husstand med fire. Det bliver i den størrelsesorden, siger han.

Endelig har Danmarks Naturfredningsforening tidligere oplyst her i spalterne, at det sydfynske skovprojekt med sine 540 hektar er Fyns største.

Hvilket dog ifølge Anni Borup ikke er korrekt.

- Elmelundsskoven ved Odense er på 740 hektar. Så Svendborg-projektet er det næststørste på Fyn, sagde hun på pressemødet.

NYHEDER

Dato: Onsdag 18. Dec. 2019

Kæmpe skovrejsninsprojekt på vej i Svendborg Kommune

540 hektar ny skov vil over en årrække vokse frem i området mellem Svendborg by og Skårup.

Det står klart efter Svendborg Byråd i går traf en principbeslutning om at gå ind i det kæmpe skovrejsningsprojekt sammen med Vand og Affald samt Naturstyrelsen.

Med det enorme skovområde får borgerne ikke bare et nyt rekreativt område. Skovrejsningen skal også bidrage til at beskytte grundvandet og dermed sikre rent drikkevand og dertil kommer også, at skoven vil skabe øget biodiversitet og binde CO2 fra atmosfæren.

Der vil dog gå adskillige år før de første træer plantes, da der først venter en længere proces med at forhandle med de 124 lodsejere, der skal afhænde jord til skovarealet og derudover skal alle tænkelige interessenter også inddrages i processen.

Når skoven er etableret overgår ejerskabet og pasningen til Naturstyrelsen og dermed bliver der tale om en statsskov med offentlig adgang.

18. december 2019

Nye skove i Svendborg

Pressemeddelelse

Der er skabt grobund for, at Svendborg snart får nye skove. Forhåbentlig vil 540 ha ny skov gro frem i den østlige del af Svendborg Kommune. I hvert fald har Svendborg Kommune, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen indledt et samarbejde med henblik på at rejse ny skov.

Formålet med at rejse nye skove er flerstrenget. Skov kan sikre rent drikkevand, binde CO2 fra atmosfæren, øge biodiversiteten og give flere rekreative muligheder til borgerne.

Borgmester i Svendborg Kommune, Bo Hansen siger:

"Det glæder mig, at vi er lykkedes med at etablere samarbejdet. Vi har mange fælles interesser, som kan løftes med dette projekt. Det spændende ved skov er, at det kan tjene mange formål på en gang, og at det sikres, der i al fremtid vil være skov på arealerne, så effekterne er permanente".

Samarbejdspartnerne har et ønske om skov i et område mellem Svendborg og Skårup, som i dag leverer en stor del af drikkevandet til Svendborgs borgere.

En forudsætning for skovene er, at lodsejere indenfor projektområdet vil afhænde jord til skoven, f.eks. gennem magelæg. Erhvervelse af jorden vil alene ske på basis af frivillige aftaler med lodsejerne.

"Når vi åbner for vandhanen, skal det selvfølgelig være rent vand, der kommer ud. Med dette samarbejde om skovrejsning har vi taget et kæmpe skridt på vejen til at sikre fremtidige generationers adgang til rent drikkevand. Det er en aftale, der får betydning for vores børn og børnebørn, og som rækker flere hundrede år frem", siger en glad bestyrelsesformand for Vand og Affald A/S, Søren Kongegaard.

En forudsætning for skovene er, at lodsejere indenfor projektområdet vil afhænde jord til skoven, f.eks. gennem magelæg. Erhvervelse af jorden vil alene ske på basis af frivillige aftaler med lodsejerne.

"Når vi åbner for vandhanen, skal det selvfølgelig være rent vand, der kommer ud. Med dette samarbejde om skovrejsning har vi taget et kæmpe skridt på vejen til at sikre fremtidige generationers adgang til rent drikkevand. Det er en aftale, der får betydning for vores børn og børnebørn, og som rækker flere hundrede år frem", siger en glad bestyrelsesformand for Vand og Affald A/S, Søren Kongegaard.

Skovene vil blive offentlige og have adgang for alle. Forud for etableringen vil kommunen, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen inddrage borgerne i processen ved at invitere relevante interesseorganisationer, lodsejere, naboer, beboerforeninger og andre med interesse i projektet til at deltage med idéer og forslag til etableringen af det kommende skovprojekt.

Formand med forventninger

Bruno Hansen, formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune har store forventninger til projektet.

"Vi har lige vedtaget en Klima- og Energipolitik, hvor skovrejsning er et af vores indsatsområder. Det er derfor en stor glæde, at vi kan samarbejde med Naturstyrelsen og Vand og Affald A/S om indsatsen. Ved at pulje vores penge, kan vi lykkes med at få nye skove af en betydelig størrelse til gavn for mange mennesker", siger Bruno Hansen.

Først i det nye år er alle, der ejer jord eller ejendom indenfor de to områder, hvor der ønskes skov, inviteret til et informationsmøde. Her vil de tre samarbejdspartnere fortælle om projektet og processen, herunder om jordkøb og jordfordeling.

Jakob Harrekilde Jensen, skovrider i Naturstyrelsen fortæller:

"Vi har i dag næsten ingen statsskove i Svendborg Kommune, så derfor er vi meget glade for at kunne være med i et samarbejde, hvor der skabes rige muligheder for friluftsliv . Ved at plante forskellige træer og buske, lave lysåbne arealer og etablere vandhuller, vil vi desuden på sigt få en skov med høj biodiversitet ".

Fakta:

De områder, hvor skov er ønsket, udgør tilsammen ca. 540 ha.

Økonomien til at købe jord er fordelt således, at Vand og Affald A/S betaler 50 %, Naturstyrelsen 28 % og Svendborg Kommune 22 %. Anlæg og drift af skoven står Naturstyrelsen alene for.

Kontakt:

Jakob Harrekilde Jensen, skovrider i Naturstyrelsen, tlf: 72 54 35 50/41 78 20 43.

Bruno Hansen, formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune, tlf: 41 44 45 05.

Søren Kongegaard, formand for Vand og Affald A/S, tlf: 61 66 56 41.

KMD indgår aftale med otte forsyningsselskaber

Itwatch.dk, 19. december 2019, Kristoffer Ingemand..., 224 ord, Id:e781e5eb,

En række jyske og fynske forsyningsselskaber har valgt KMD som leverandør af nyt afregningssystem. ...

KMD skal derved levere afregningssystemer til de otte selskaber; Nyborg Forsyning, Kerteminde Forsyning, Assens Forsyning, Langeland Forsyning, Svendborg Vand og Affald, FFV Energi og Miljø, Ærø Vand og Provas.

(Dette er et uddrag)

NYHEDER

Dato: Torsdag 19. Dec. 2019

Ny kæmpeskov kan ligge mange år ude i fremtiden - lodsejere skal frivilligt sælge jord til projektet

I går blev et storstilet skovrejsningsprojekt i Svendborg Kommune præsenteret. 540 hektar skov skal plantes i et område mellem Svendborg by og Skårup og målet er blandt andet at beskytte grundvandet i området og opsuge Co2 fra atmosfæren.

Men der kan gå mange år, inden det sidste træ er plantet. 124 lodsejere skal nemlig gå med til at afhænde jord til projektet og det skal ske på frivillig basis.

Derfor er det en meget langstrakt proces, der nu venter, siger formand for Svendborg Kommunes Natur- og Miljøudvalg, Bruno Hansen.

Ifølge ham kan der nemt gå 5 eller 10 år inden aftalerne med alle lodsejerne er i hus. Til sammenligning nævner han et andet stort skovrejsningsprojekt nær Odense, hvor det foreløbig har taget 13 år at nå halvvejs med projektet.

Skovrejsninsprojektet i Svendborg er et samarbejde mellem Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Naturstyrelsen.

Nye skove i Svendborg

Pressemeddelelse

Der er skabt grobund for, at Svendborg snart får nye skove. Forhåbentlig vil 540 ha ny skov gro frem i den østlige del af Svendborg Kommune. I hvert fald har Svendborg Kommune, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen indledt et samarbejde med henblik på at rejse ny skov.

Formålet med at rejse nye skove er flerstrenget. Skov kan sikre rent drikkevand, binde CO2 fra atmosfæren, øge biodiversiteten og give flere rekreative muligheder til borgerne.

Borgmester i Svendborg Kommune, Bo Hansen siger:

"Det glæder mig, at vi er lykkedes med at etablere samarbejdet. Vi har mange fælles interesser, som kan løftes med dette projekt. Det spændende ved skov er, at det kan tjene mange formål på en gang, og at det sikres, der i al fremtid vil være skov på arealerne, så effekterne er permanente".

Samarbejdspartnerne har et ønske om skov i et område mellem Svendborg og Skårup, som i dag leverer en stor del af drikkevandet til Svendborgs borgere.

En forudsætning for skovene er, at lodsejere indenfor projektområdet vil afhænde jord til skoven, f.eks. gennem magelæg. Erhvervelse af jorden vil alene ske på basis af frivillige aftaler med lodsejerne.

"Når vi åbner for vandhanen, skal det selvfølgelig være rent vand, der kommer ud. Med dette samarbejde om skovrejsning har vi taget et kæmpe skridt på vejen til at sikre fremtidige generationers adgang til rent drikkevand. Det er en aftale, der får betydning for vores børn og børnebørn, og som rækker flere hundrede år frem", siger en glad bestyrelsesformand for Vand og Affald A/S, Søren Kongegaard.

Skovene vil blive offentlige og have adgang for alle. Forud for etableringen vil kommunen, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen inddrage borgerne i processen ved at invitere relevante

interesseorganisationer, lodsejere, naboer, beboerforeninger og andre med interesse i projektet til at deltage med idéer og forslag til etableringen af det kommende skovprojekt.

Formand med forventninger

Bruno Hansen, formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune har store forventninger til projektet.

"Vi har lige vedtaget en Klima- og Energipolitik, hvor skovrejsning er et af vores indsatsområder. Det er derfor en stor glæde, at vi kan samarbejde med Naturstyrelsen og Vand og Affald A/S om indsatsen. Ved at pulje vores penge, kan vi lykkes med at få nye skove af en betydelig størrelse til gavn for mange mennesker", siger Bruno Hansen.

Først i det nye år er alle, der ejer jord eller ejendom indenfor de to områder, hvor der ønskes skov, inviteret til et informationsmøde. Her vil de tre samarbejdspartnere fortælle om projektet og processen, herunder om jordkøb og jordfordeling.

Jakob Harrekilde Jensen, skovrider i Naturstyrelsen fortæller:

"Vi har i dag næsten ingen statsskove i Svendborg Kommune, så derfor er vi meget glade for at kunne være med i et samarbejde, hvor der skabes rige muligheder for friluftsliv . Ved at plante forskellige træer og buske, lave lysåbne arealer og etablere vandhuller, vil vi desuden på sigt få en skov med høj biodiversitet ".

Fakta:

De områder, hvor skov er ønsket, udgør tilsammen ca. 540 ha.

Økonomien til at købe jord er fordelt således, at Vand og Affald A/S betaler 50 %, Naturstyrelsen 28 % og Svendborg Kommune 22 %. Anlæg og drift af skoven står Naturstyrelsen alene for.

Kontakt:

Jakob Harrekilde Jensen, skovrider i Naturstyrelsen, tlf: 72 54 35 50/41 78 20 43.

Bruno Hansen, formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune, tlf: 41 44 45 05.

Søren Kongegaard, formand for Vand og Affald A/S, tlf: 61 66 56 41.

NATUR OG MILJØ

Svendborg Kommune, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen indledt et samarbejde med henblik på at rejse ny skov. Arkivfoto

Nye skove i Svendborg

Svendborg Kommune, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen har planer om at rejse 540 hektar ny skov i området mellem Svendborg og Skårup.

SKOVPROJEKT

SVENDBORG: Der er skabt grobund for, at Svendborg snart får nye skove.

- Forhåbentlig vil 540 hektar ny skov gro frem i den østlige del af Svendborg Kommune. I hvert fald har Svendborg Kommune, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen indledt et samarbejde med henblik på at rejse ny skov. Formålet med at rejse nye skove er flerstrenget. Skov kan sikre rent drikkevand, binde CO2 fra atmosfæren, øge biodiversiteten og give flere rekreative muligheder til borgerne, skriver Svendborg Kommune i en pressemeddelelse.

Borgmester Bo Hansen siger i den forbindelse:

- Det glæder mig, at vi er lykkedes med at etablere samarbejdet. Vi har mange fælles interesser, som kan løftes med dette projekt. Det spændende ved skov er, at det kan tjene mange formål på en gang, og at det sikres, der i al fremtid vil være skov på arealerne, så effekterne er permanente.

Samarbejdspartnerne har et ønske om skov i et område mellem Svendborg og Skårup, som i dag leverer en stor del af drikkevandet til Svendborgs borgere.

En forudsætning for skovene er, at lodsejere indenfor projektområdet vil afhænde jord til skoven - erhvervelse af jorden vil alene ske på basis af frivillige aftaler med lodsejerne.

- Når vi åbner for vandhanen, skal det selvfølgelig være rent vand, der kommer ud. Med dette samarbejde om skovrejsning har vi taget et kæmpe skridt på vejen til at sikre fremtidige generationers adgang til rent drikkevand. Det er en aftale, der får betydning for vores børn og børnebørn, og som rækker flere hundrede år frem, siger bestyrelsesformand for Vand og Affald A/S, Søren Kongegaard, i pressemeddelelsen.

Skovrejsning er indsatsområde

Skovene vil blive offentlige og have adgang for alle. Forud for etableringen vil kommunen, Vand og Affald A/S og Naturstyrelsen inddrage borgerne i processen ved at invitere relevante interesseorganisationer, lodsejere, naboer, beboerforeninger og andre med interesse i projektet til at deltage med idéer og forslag til etableringen af det kommende skovprojekt.

- Med dette samarbejde om skovrejsning har vi taget et kæmpe skridt på vejen til at sikre fremtidige generationers adgang til rent drikkevand. Det er en aftale, der får betydning for vores børn og børnebørn, og som rækker flere hundrede år frem, siger bestyrelsesformand for Vand og Affald A/S, Søren Kongegaard. Arkivfoto

Bruno Hansen, formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune, har store forventninger til projektet

- Vi har lige vedtaget en klima- og energipolitik, hvor skovrejsning er et af vores indsatsområder. Det er derfor en stor glæde, at vi kan samarbejde med Naturstyrelsen og Vand og Affald A/S om indsatsen. Ved at pulje vores penge, kan vi lykkes med at få nye skove af en betydelig størrelse til gavn for mange mennesker, siger Bruno Hansen.

Først i det nye år er alle, der ejer jord eller ejendom indenfor de to områder, hvor der ønskes skov, inviteret til et informationsmøde. Her vil de tre samarbejdspartnere fortælle om projektet og processen, herunder om jordkøb og jordfordeling.

Jakob Harrekilde Jensen, skovrider i Naturstyrelsen fortæller i pressemeddelelsen:

- Vi har i dag næsten ingen statsskove i Svendborg Kommune, så derfor er vi meget glade for at kunne være med i et samarbejde, hvor der skabes rige muligheder for friluftsliv . Ved at plante forskellige træer og buske, lave lysåbne arealer og etablere vandhuller, vil vi desuden på sigt få en skov med høj biodiversitet.

FAKTA

KORT OM SKOVPROJEKTET

De områder, hvor skov er ønsket, udgør tilsammen ca. 540 ha.

Økonomien til at købe jord er fordelt således, at Vand og Affald A/S betaler 50 %, Naturstyrelsen 28 % og Svendborg Kommune 22 %.

Anlæg og drift af skoven står Naturstyrelsen alene for.

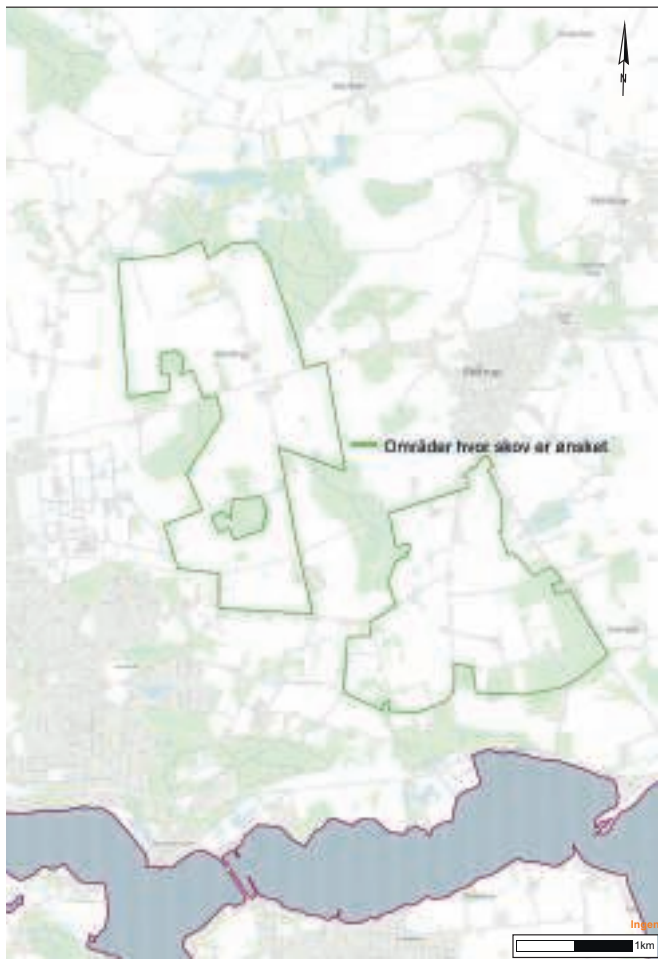

Det er her i den østlige del af Svendborg at kommunen gerne vil rejse ny skov. Grafik: Svendborg Kommune

Svendborg Avis: Tlf.: 62 21 46 21

Lokalredaktør:
Caspar Troest Jørgensen, 63 45 21 42, catj@faa.dk

Journalister:
Henrik Nguyen, souschef, 63 45 21 36, heng@faa.dk
Finn Eriksen, 65 45 51 77 fier@faa.dk
Ole Grube, 63 45 21 37, olgr@faa.dk
Gitte Gedde, 63 45 21 44, gige@faa.dk
Linea Maria Andersen, 65 45 52 26, limai@jfmedier.dk

Lodsejere tygger på skovprojekt

- Vi vil høre, hvad de har at sige. Sådan svarer fire lodsejere, når de bliver spurgt, om de er villige til at sælge jord til det store skovrejsningsprojekt øst for Svendborg.

Finn Eriksen
fier@faa.dk

SVENDBORG/SKÅRUP: Ingen er klar til at skrive under på noget, ikke alle har lyst til at sige en masse lige nu - men de er alle villige til at lytte.

Det er sådan nogenlunde et sammenkog af reaktionerne fra fire af de lodsejere, der har jord på de arealer, som Svendborg Kommune, Vand og Affald og Naturstyrelsen har udpeget til et stort skovrejsningsprojekt.

Jørgen Schiøttz-Christensen er den, der umiddelbart har mest at sige om sagen, som den står lige nu.

Han er økologisk landmand og ejer Klingstrup Hovedgård nord for Skårup, og han fortæller, at han selv har omkring 45 hektar i det udlagte område og desuden forpagter yderligere godt og vel 50 hektar.

Der er flere ting, han ikke umiddelbart er tilfreds med.

Banken dør af grin

Den ene ene er, at kommunen, vandselskabet og Naturstyrelsen har afsat små 100 millioner kroner til skovrejsningsprojektet.

Da der skal erhverves 540 hektar jord, siger et hurtigt regnestykke, at hektarprisen bliver 185.000 kroner. Og Jørgen Schiøttz-Christensen mener, at prisen vil komme helt ned under 100.000 kroner, når først advokat-, landinspektør-, beplantnings- og administrative udgifter er trukket fra.

- Hvis jeg sælger til de penge, tænker jeg, at banken dør af grin. Hvis det her skal blive til noget, tror jeg, man skal i et helt andet gear og ikke starte med at sætte så latterligt lille et beløb på, siger han.

Mangler information

Tilfreds er landmanden heller ikke med pludselig at erfare via først e-boks og umiddelbart efter avisen, at området er lagt ud til skov.

- Ingen har fortalt os noget. Jeg synes godt, de kunne have indkaldt os for lige at høre, hvad vi tænker. De har bare siddet med deres egne idéer, til de er blevet enige, og vi har ikke fået mulighed for at komme med idéer. Det er lidt tyndbenet, siger Jørgen Schiøttz-Christensen, der mener, det bør tælle, at han dyrker jorden økologisk.

- Jeg kan ikke se, hvordan det på nogen måde kan skade grundvandet, siger han.

Når det så er sagt, så vedgår han, at det til syvende og sidst er op til ham selv, om han vil sælge. Og at også muligheden for jordfordeling - eller jordbytte, om man vil - har været nævnt.

- Vi landmænd er ikke skabt til at sælge jorden, men til at dyrke den. Så jordfordeling kan være en god løsning, fordi man så ikke taber landbrugsjord, og derfor vil jeg selvfølgelig komme til mødet. Jeg forventer, at der kommer lidt mere klarhed der, siger Jørgen Schiøttz-Christensen.

**Villige til at sælge nu og her er de ikke, de fire lodsejere, vi har talt med. Men de har tænkt sig at møde op, når der er informationsmøde om det 540 hektar store skovprojekt 30. januar.
Foto: Hans-Henrik Dyssel**

Kvægavler Hans Christian Halmø Kristensen er en af dem, der ikke bobler af tilelyst.

- Det er så nyt for mig, og det er for tidligt at sige noget nu, siger kvægavleren, der ikke vil oplyse, hvor meget jord han har i det udpegede område.

Men han fortæller, at det ikke er så meget, og han svarer bekræftende på spørgsmålet, om han har tænkt sig at dukke op, når der er informationsmøde om projektet 30. januar.

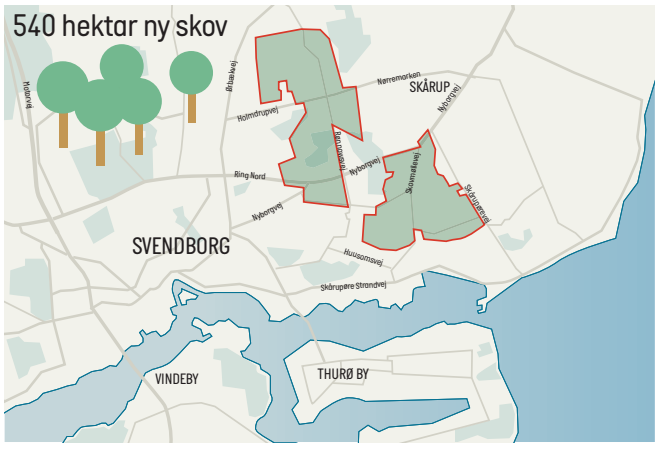

To arealer øst for Svendborg er udset, og går det, som Naturstyrelsen, Vand og Affald og Svendborg Kommune vil, er de beplantet med skov om 30 år. Kort: Mikkel Petersen

- Det kan du tro. Jeg vil ikke være negativ, og det kan jo være, der viser sig at dukke en mulighed op for min virksomhed, siger Hans Christian Halmø Kristensen.

Nogenlunde samme toner lyder fra Kirsten Keller, der sammen med sin mand, Søren Nielsen, ejer lidt over 50 hektar af området. Og i øvrigt forpagter netop det område ud til førnævnte Jørgen Schiøttz-Christensen.

- Vi har først lige læst det, og vi har da snakket om det. Men først vil vi høre, hvad det går ud på, siger hun og lader forstå, at parret intet hastværk har.

Det har Birgit Krogsgaard Danø heller ikke.

- Jeg siger altid, at man lige skal kigge på sagerne, inden man træffer en beslutning, siger hun og oplyser, at hun vel har 20-30 hektar jord i området. Og at hun har bidt mærke i, at processen er berammet til at vare 30 år.

- Så den er langvarig, og jeg ligger nok under muld, inden det bliver aktuelt. Men jeg kommer til mødet, siger hun.

Det er Skårup Kultur- og Idrætscenter, der danner ramme om mødet 30. januar.

- Skov får huspriser til at stige

Huspriserne vil med helt op til 25 procent, hvis naboen er skov i stedet for marker. Det fortæller professor ved Københavns Universitet.

Beboerne i området øst for Svendborg behøver ikke frygte for huspriserne, hvis planerne om at etablere en 540 hektar stor skov blive realiseret, for de vil kun gå én vej: Opad, fortæller Jette Bredahl Jacobsen, professor ved Københavns Universitet. Pressefoto: Klimarådet

Finn Eriksen
fier@faa.dk

SVENDBORG: Husejere i det 540 hektar område, som er udpeget til et skovrejsningsprojekt, behøver ikke at frygte, at skoven vil gøre boligen mindre værd.

Tværtimod.

Det fortæller Jette Bredahl Jacobsen, der er professor på Sektion for Miljø og Naturressourcer ved Københavns Universitet og medforfatter på bogen Sæt pris på Naturen, som blandt andet undersøger de økonomiske konsekvenser ved naturgenopretning og skovplantning.

- Det kan siges helt generelt, at hvis der plantes skov, så stiger huspriserne også - medmindre man mister en havudsigt, siger professoren.

Hun peger på et studie af de økonomiske konsekvenser af et skovprojekt ved Aarhus.

- Konklusionen er, at jo tættere på skoven huset er, jo større er effekten på dets pris. Hvis huset lå inden for 50 meter fra skoven, steg dets værdi med mellem 10 og 25 procent, og hvis det var placeret et par hundrede meter fra, var stigningen på mellem to og syv procent. Og hvis det lå mere end en kilometer væk, havde skoven ikke længere betydning for prisen, siger Jette Bredahl Jacobsen om studiet, som er fra 2002.

Der er to primære årsager til værdistigningerne.

- Der er typisk offentlig adgang i en skov, og dermed får man pludselig adgang til et område, som man ikke havde adgang til, da det var landbrugsjord. Det gør området mere attraktivt, siger hun.

Og nok så vigtigt:

Andreas Wraae Nielsen
63 45 21 50, anwni@faa.dk
Katrine Becher Damkjær
63 45 21 80, kada@faa.dk

Redaktion: Sankt Nicolai Gade 3,
Box 40, 5700 Svendborg.
Tlf: 62 21 46 21

Redaktion: Man.-fre. kl. 8-16.
Ekspedition: Man.-tors. kl. 8-16, fre. kl. 8-15.00. Lørdag lukket.
E-mail: svendborg@faa.dk

Annoncer:
Chef: Mogens Balle Jørgensen,
63 45 23 01, mogens@jfmedier.dk

Konsulenter:
Poul Steesby, 63 45 22 23,
pst@ jfmedier.dk
Nikolai Iversen, 63 45 22 22
nisi@ jfmedier.dk
Thomas Albech Fogt, 63 45 22 24
thafo@jfmedier.dk
Bo W. Jensen, 65 45 51 78

- Ingen får trækroner ind over haven

Ingen i det 540 hektar store område, som er udlagt til skov, skal frygte, at træerne rykker for tæt på. Det fortæller Jakob Harrekilde Jensen, skovrider ved Naturstyrelsen.

KONFRON-TATION

Finn Eriksen
fier@faa.dk

■Hvis man bor i det område, som er udlagt til skovrejsning, risikerer man så med tiden at blive pakket ind i skov?
- Nej. Vi har nogle minimusretningslinjer, som sikrer, at det ikke sker.

■Hvad består de af?
- At vi holder en vis afstand til folks ejendomme og skel. Hvis det er mod nord og vest, er det som minimum 15 meter fra skel, og mod syd og vest er det 30 meter.

■Men hvis man planter et træ 15 meter fra en grund, vil det så ikke med tiden komme meget tæt på skel?
- Nej, for det første, vi planter, er et skovbryn med buske som for eksempel tjørn, hassel og slåen. Skovbrynet er 10-20 meter bredt, og først derefter kommer træerne. Vi ved af erfaring, at vi ikke skal plante helt til skel, fordi det kan give nogle problemer med skygge og blade og så videre.

■I har sammen med Svendborg Kommune og Vand og Affald udpeget 540 hektar øst for Svendborg til skovrejsningsprojektet. Hvorfor har I lige valgt det område?
- Vi har valgt at se på, hvor det giver mening, når det handler om grundvandsbeskyttelse. Og om der inden for det område er nogle bindinger, som gør, at man ikke kan plante skov. Det kan jo være, at man i kommuneplanen ikke ønsker skovplantning, fordi man ønsker at tage hensyn til landskab og udsigt. Den slags er der taget hensyn til, inden området er udpeget.

■Hvorfor har I ikke orienteret lodsejerne, inden I udpegede det?
- Vi har ikke villet gå videre med det, før vi var enige med partnerne om, at vi havde en aftale. Derefter har vi så orienteret lodsejerne, inden de har kunnet læse om det andre steder.

Ingen beboere i det 540 hektar store område, som er udpeget til skov, bør være urolige for, at træerne kommer for tæt på, forsikrer skovrider Jakob Harrekilde Jensen fra Naturstyrelsen.
Foto: Naturstyrelsen

■Projektet er afhængigt af, at lodsejerne frivilligt vil sælge jorden, og der er sat i alt 100 millioner kroner af til projektet. Der skal erhverves 540 hektar jord, og dividerer man de to tal med hinanden, betyder det, at den gennemsnitlige hektarpris er 185.000 kroner - inden der er fratrukket omkostninger til blandt andet advokater og landindspektører. Hvordan er I kommet frem til beløbene?
- Vi har lavet vurderingen ud fra gennemsnitsprisen i det her område.

■Men man har jo set jord handlet til en hektarpris på helt op til 350.000 kroner. Så hvis en lodsejer har givet det, får I vel næppe lov til at købe jorden for den halve pris?
- Nogle jorder er billigere end andre. Jord, som der er naturbeskyttelsesbestemmelser på, som gør, at de ikke må sprøjtes, eller jord, hvor man ikke må eller kan dyrke korn, er mindre værd end andet. Det vil bero på konkrete forhandlinger.

■Jeg har talt med en lodsejer, der siger, at I ikke har penge nok at komme med. Hvad siger du til det?
- At det kan jeg ikke forholde mig til. Det må stå for hans regning.

FAKTA

PROJEKTET

Skovrejsningsprojektet er resultat af et samarbejde mellem Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Naturstyrelsen.

Den samlede pris er lige under 100 millioner kroner.

Kommunen skal betale 22 procent, Naturstyrelsen 28 procent og Vand og Affald 50 procent af regningen.

Svendborg Kommune afdrager med 693.000 kroner om året over de næste 30 år.

To arealer i området øst for Svendborg er udpeget.

Målet er, at der om 30 år er plantet i alt 540 hektar skov på de to arealer.

Det skal ske ved, at lodsejerne frivilligt vælger at sælge jorden.

Det er Naturstyrelsen, der kommer til at stå som ejer og skal drive skoven.

124 borgere med ejendom eller matrikel i området har fået tilsendt en invitation til et borgermøde.

Det bliver holdt i Skårup Kultur og Idrætscenter 30. januar klokken 16.30.

- Skovprojekt er et rent kinder-æg

Der er udelukkende fordele ved det skovprojekt, som er undervejs, men det kan blive svært at realisere det. Det vurderer grev Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, der er en af kommunens helt store skovbesiddere og har jord op ad det udlagte område.

Finn Eriksen
fier@faa.dk

SVENDBORG: Et kinder-æg med en ekstra bonus - men det kan blive svært at få det ført ud i livet.

Sådan kan grev Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehns vurdering af det store skovprojekt øst for Svendborg sammenfattes.

Her har Svendborg Kommune, Naturstyrelsen og Vand og Affald udpeget to store områder, hvor der skal rejses i alt 540 hektar skov, og greven oplyser, at han ikke har jord i netop det område, men har arealer, som grænser op til.

Og idéen har han ikke noget skidt at sige om.

- Det er et kinder-æg, siger Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, der i årtier har været en af kommunes helt store skovdyrkere og ikke har svært ved at pege på de tre gevinster i ægget.

- Først og fremmest er jeg helt enig i, at en skov vil være grundvandsbeskyttende. Desuden er skov CO2-besparende, og så vil en stor fredsskov være biodiversitetsforøgende. Jeg synes, det er et spændende projekt, siger han.

Svær mission

Helt fri for torne er skovprojektet dog ikke, mener Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn.

Projektet har et samlet budget omkring de 100 millioner kroner, og planen er, at der skal erhverves 540 hektar jord.

Og greven har haft lommeregneren fremme.

- Hvis man dividerer tallene med hinanden, kommer man frem til en hektarpris på 185.000 kroner. Men den pris kan man ikke give, for der er også omkostninger til blandt andet landinspektører og advokater, siger Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, der ikke er sikker på, at at det vil være muligt at strikke et attraktivt købstilbud sammen til lodsejerne.

Han minder om, at en hektar jord, da priserne var på toppen, kunne løbe op i både 300.000 og 350.000 kroner.

- Så nogle kan sagtens være forgældet, og det kan jo ikke nytte noget at tilbyde en lodsejer 150.000 kroner, hvis han stadig har en gæld på 200.000. Så det springende punkt er, om man er i stand til at tilbyde en pris, som gør, at lodsejerne kan komme ud af det med penge. Så projektet er spændende, men jeg er usikker på succesraten, siger greven.

Skulle det lykkes, vil der til gengæld være en bonus ud over gevinsterne i kinderægget. Og den vil tilfalde husejerne i området, vurderer Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn.

Der er masser af fine ting i det stort anlagt skovrejsningsprojekt, men Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn fra Hvidkilde Gods tvivler på, om lodsejerne kan tilbydes en pris, som kan få dem til at sælge.
Arkivfoto: Andreas Wraae Nielsen

- Hvis ellers man overholder skovbyggelinjens afstande, og skoven ikke ødelægger en udsigt til havet, vil den betyde en forøgelse af husenes værdi, siger greven.

Og så hæfter han sig i øvrigt ved, at der udpeget to store områder i stedet for mange små hist og her.

- Der er logik i at have store felter. Skov skal drives i en vis størrelse for at få den rigtige mikroflora, så den gror ordentligt, siger han.

- Når der bliver plantet fredsskov, kan man ikke ændre på arealanvendelsen senere. Og dermed er man sikret imod, at der pludselig kommer en kæmpestor svinefarm, eller hvad det måtte være, som man ikke ønsker at have som nabo, siger Jette Bredahl Jacobsen.

Når det kommer til skovrejsningsprojektet i Svendborg, vil en del beboere ikke komme til at bo ved skoven - men inde i den.

Her er det mere småt med forskningen.

- Vi har ikke specifikke studier på konsekvenserne af det. Men jeg vil da tænke, at værdiforøgelsen i hvert fald ikke vil være mindre, end hvis man bor inden for 50 meter af skoven, hvor den jo er på 10 til 25 procent, siger professoren. Som desuden oplyser, at husejerne ikke behøver tælle årringe på træerne for at finde ud af, hvornår deres bolig er blevet mere værd.

- Man behøver ikke bo ved gammel skov. Effekten er der i det øjeblik, skoven bliver rejst, siger Jette Bredahl Jacobsen.

Som smed skal Lars både håndtere maskiner og mennesker

Spildevand i kældre, akutte vandlukninger og opgravede fortove kommer sjældent belejligt, men mens dem, det går ud over, oftest kommer hurtigt videre, kan mødet med vrede og frustrerede borgere sætte sig i forsyningsmedarbejderne som mental nedslidning. Det sætter fem forsyninger nu fokus på i et projekt støttet af foreningen Velliv, som skal forebygge konflikter og arbejde med psykisk førstehjælp.

KONFLIKTHÅNDTERING

Trine Grauholm
tgr@jfmedier.dk

SVENDBORG: Som smed i Vand og affald i Svendborg skal Lars Pedersen ofte være parat til at greje den menneskelige psyke.

Selv om hans primære arbejdsopgave er at vedligeholde rensningsanlæggets maskiner, skal han også kunne skrue på de rigtige knapper, når frustrerede borgere lader deres desperation over oversvømmede kældre, vandlukninger eller andre akutte situationer gå ud over ham og hans kolleger.

Derfor handler et sundt arbejdsliv for de ansatte i Vand og affald om meget mere end frugtordninger, hjælp til rygestop og mulighed for at bevæge sig i arbejdstiden. Det handler i lige så høj grad om at kunne forebygge konflikter og håndtere dem, hvis de opstår, for at undgå mental nedslidning.

- Jeg har kolleger, der har oplevet vrede borgere, der nærmest har stået med pegefingeren i brystkassen på dem. Man ved aldrig, hvornår det sker, hvad du får smidt i hovedet, eller hvordan du reagerer. Når himmel og helvede står i ét, reagerer kunderne forskelligt, og det er klart, at folk er frustrerede, når der står spildevand i deres kælder. Så kan lunten være ret kort. Det har vi selvfølgelig forståelse for, men det er godt at være forberedt på, at det kan ske og vide, at der er opbakning internt i firmaet, siger Lars Pedersen.

Projekt med konflikthåndtering

Lars Pedersen er arbejdsmiljørepræsentant og derfor en del af den gruppe medarbejdere i det sydfynske forsyningsselskab, der er med til møder og temadage i et arbejdsmiljøprojekt for fem forsyninger.

Foruden Svendborg er det forsyninger på Frederiksberg, i Billund, Esbjerg og Sønderborg. Projektet er støttet af foreningen Velliv, der arbejder for at fremme mental sundhed, og gennemføres af virksomheden Joblife, der uddanner ledere, medarbejdere og arbejdsmiljøorganisationer.

Projektet går ud på at klæde medarbejderne bedre på til både at håndtere utilfredse kunder, nedtone potentielle konflikter og vide, hvad der på de enkelte arbejdspladser skal gøres, hvis der bliver brug for psykisk førstehjælp.

Usikkert at arbejde alene

Elsebet Hyldsberg, organisationskonsulent i Joblife, erfarer, at usikkerheden er størst, når forsyningsmedarbejderne er alene på arbejde. Det kan for eksempel være i ydertimerne på en genbrugsplads, hvor de kan være nødt til at konfrontere brugerne med et krav om, at de skal sortere affaldet bedre:

- Mit overordnede indtryk er, at det er en problemstilling, de er meget opmærksomme på ude på forsyningerne. De arbejder meget med at være forstående, rummelige og håndtere situationerne godt. Men vi ser en vis forråelse i nogle menneskers måde at stille krav på og blive irriterede over, at de ikke kan få det, de vil have, med det samme.

- Der er nogle, der er blevet mere aggressive i deres adfærd overfor de ansatte. Det kan handle om skraldespande, der ikke bliver tømt, fortove, der skal graves op, eller når der bliver indført affaldssortering. Andre gange skal de ansatte i forsyningerne lukke for vandet akut uden at kunne nå at lægge sedler i postkasserne. Der kan godt opstå ubehagelige situationer, som kan være svære at håndtere, siger hun.

Viden om egne reaktioner

Repræsentanterne fra de fem forsyninger mødtes første gang i november 2019, og siden har Elsebet Hyldsberg afholdt en temadag alle fem steder med fokus på konflikthåndtering i forhold til dem, de fem forsyninger møder udadtil.

Senere bliver der sat fokus på det psykiske beredskab, der skal træde i kraft, hvis medarbejdere har været udsat for ubehagelige situationer, de har haft svært ved at slippe igen. Blandt redskaberne er en bedre forståelse af konflikter og egne reaktionsmønstre, så medarbejderne er bedre rustet til at tale en situation ned i stedet for at lade den gå op i en spids.

- I det øjeblik man får en fornemmelse af den sure borgers situation, kan man bedre lytte, og det giver som regel en bedre dialog og forståelse af hinanden. Vi tilbyder nogle metoder til nedtrappende kommunikation og viden om kropssprog og stemmeleje. Det handler om at have en viden om både sine egne og andres reaktionsmønstre. Er der nogle typer, man nemt bliver trigget af, kan en bevidsthed om det, gøre det nemmere at opdage, inden konflikten eskalerer. Så kan man enten tage nogle dybe vejrtrækninger eller stille om for få hjælp af en kollega, foreslår Elsebet Hyldsberg.

Sure kunder i telefonen

I Svendborg var produktchef i Vand og affald, Morten Schytte, i første omgang meget interesseret i den del af projektet, der handler om psykisk beredskab.

I forbindelse med en gennemgang af det psykiske arbejdsmiljø var behovet for en konkret og opdateret beredskabsplan blevet tydeligt. Samtidig er han dog også interesseret i den del, der handler om konflikthåndtering.

> Samtidig er det noget, der kan være svært at tale om i en mandeverden som den, jeg kommer fra, hvor vi kan se, når det bløder fra en finger, sætte plaster på og forholde os til det. Det er sværere at tale om følelser. Og det kan også være svært at afgøre, hvor grænsen går for, hvad vi skal blande os i. Derfor er det rart at få hjælp udefra.
>
> **LARS PEDERSEN, SMED, SPILDEVANDSTEKNIKER OG ARBEJDSMILJØREPRÆSENTANT, VAND OG AFFALD I SVENDBORG**

- Mange af vores kunder har ikke valgt at være vores kunder, og det giver indimellem nogle konflikter, når vi træffer afgørelser, der ikke går kundens vej. Vi bevæger os, ikke ofte, men nogle gange i lidt konfliktfyldte situationer, og det vil vi gerne klæde vores medarbejdere bedre på til at håndtere, forklarer han om forsyningsselskabets deltagelse i projektet.

Det gælder for eksempel på genbrugspladserne og ved oversvømmede kældre, men det gælder også for de folk, der sidder på kontoret og tager imod telefonopringninger eller måske føler sig ramt af vrede opslag på hjemmesider eller sociale medier, selv om de ikke selv direkte bliver omtalt.

Det forudser arbejdsmiljørepræsentant Lars Pedersen for eksempel bliver tilfældet i forbindelse med affaldssortering i Svendborg.

Svært i en mandeverden

Selv har Lars Pedersen ugentlige akutvagter ved telefonen, hvor han uden for normal åbningstid kan blive kaldt ud til hvad som helst og derfor ikke bare skal være faglig parat til at løse mange forskellige situationer. Menneskeligt skal han på et øjeblik også kunne fornemme og navigere i ukendte situationer.

I den forbindelse giver det en god ballast at kende sine egne reaktionsmønstre og mentalt være forberedt på lidt af hvert, hvis man for eksempel bliver nødt til at lukke for vandet, mens folk skal til at koge kartofler eller lave kaffe.

- Folk er jo forskellige. For nogle af mine kollegaer er det som at smide vand på en gås. De ryster det af sig og smiler af det. På andre gør det ondt. Jeg er ikke i kontakt med alle mine kolleger dagligt, men det er noget, vi taler om, også i arbejds-

SUNDHED PÅ JOBBET

For de ansatte i Vand og affald i Svendborg handler et sundt arbejdsliv om andet end frugtordninger og motion i arbejdstiden. De skal også være gode til at tale en potentiel konflikt ned, før den udvikler sig, når de er i kontakt med frustrerede kunder for eksempel i forbindelse med vejarbejde eller oversvømmede kældre. Hvor nogen nemt ryster det af sig, sætter det sig hos andre, oplever Lars Pedersen, der er uddannet smed og er arbejdsmiljørepræsentant i Vand og affald. - Det er et stort, men meget spændende emne, siger han. Foto: Katrine Becher Damkjær

miljøgruppen. Folk er berørt af det, siger smeden.

- Samtidig er det noget, der kan være svært at tale om i en mandeverden som den, jeg kommer fra, hvor vi kan se, når det bløder fra en finger, sætte plaster på og forholde os til det. Det er sværere at tale om følelser. Og det kan også være svært at afgøre, hvor grænsen går for, hvad vi skal blande os i. Derfor er det rart at få hjælp udefra, oplever han.

Erfaringer til hele branchen

Med fokus på problematikken tror Lars Pedersen, at det bliver mere legalt, selv for mænd, der normalt ikke taler om følelser, at åbne op om, at de kan føle sig ramt, når de bliver udsat for vredesudbrud og frustration, fordi de står i første række i mødet med borgere og kunder.

- Det er en besværlig opgave, fordi det ikke kun er én ting, man skal være opmærksom på. Det kan jo ramme både dem, der oplever noget traumatisk, når de er ude at køre, dem, der står i en udgravning, og pigerne, der tager imod telefoner. Det er et stort, men meget spændende emne, siger Lars Pedersen.

Projektet bliver efter planen afsluttet til august, og derefter skal Elsebet Hyldsberg sammen med chefkonsulent Gitte Marcussen fra Joblife samle erfaringerne fra de fem forsyninger og brede dem ud til hele branchen.

FAKTA

OM PROJEKTET

- Fem vand- og spildevandsforsyninger sætter i et projekt fokus på at forebygge mental nedslidning på grund af konflikter gennem uddannelse, træning og erfaringsdeling til branchen.
- Projektet er støtte af foreningen Velliv og udført af virksomheden Joblife.
- Projektet gik i gang i slutningen af november 2019, og de fem forsyninger mødes flere gange undervejs. Desuden bliver der på hver enkelt forsyning gennemført to temadage, inden erfaringerne til sidst samles og bredes ud til hele branchen.
- De fem forsyninger er Billund Vand & Energi, DIN Forsyning i Esbjerg, Frederiksberg Forsyning, Vand og affald i Svendborg samt Sønderborg Forsyningsservice.

Skovrejsninger på Fyn

540 ha ved Svendborg

Der skal nu rejses 540 ha skov lige uden for Svendborg over de næste 30 år. Det vil i givet fald blive Fyns næststørste skovrejsning. Der bliver tale om to skove der skal ligge mellem Svendborg by og Skårup, øst for byen.

Placeringen skyldes at dette område leverer en stor del af drikkevandet til Svendborg. Formålet med skovrejsningen er - udover beskyttelse af drikkevandet - at skoven vil binde CO_2 fra atmosfæren, øge biodiversiteten og give flere rekreative muligheder for borgerne.

Opkøb af jord vil udelukkende ske på basis af frivillige aftaler med lodsejerne. Projektet vil koste næsten 100 mio. kr. hvoraf kommunens selskab Vand & Affald betaler 50%, Naturstyrelsen 28% og Svendborg Kommune 22%.

Naturstyrelsen Fyn vil stå for anlæg og drift. Naturstyrelsen venter at det bliver en blanding af urørt skov, skov baseret på danske arter og selvsået skov.

Projektet blev vedtaget på et byrådsmøde lige før jul. Venstre og to løsgængere stemte imod, selvom Venstre har bakket op om kommunens klima- og energipolitik som blandt omfatter skovrejsning i samarbejde med Vand & Affald.

Venstre føler at man starter med at udpege et område og binder sig til et samarbejde, og først derefter inddrager man borgerne. Der har ikke været en forudgående høring, projektet er vedtaget på et lukket møde i byrådet.

Venstre mener man kunne have diskuteret andre måder til at beskytte grundvandet, fx opsætning af solceller eller dyrkningsaftaler med lodsejerne. Endelig er man imod at der bruges 70 mio. kr af borgernes penge – dels direkte fra kommunen, dels fra Vand & Affald som lægger udgiften på vandregningen.

50 ha ved Assens

Ved Assens er man netop gået i gang med et noget mindre projekt på 50 ha. Skoven skal hedde Lundager Skov og anlægges i samarbejde mellem Assens Kommune, Assens Forsyning og Naturstyrelsen.

Formålet er at beskytte grundvandet og give muligheder for friluftslivet. Det bliver en varieret løvskov med lysåbne områder, fugtige lavninger og mindre søer. Jorden erhverves gennem jordfordeling, således at de lodsejere som sælger jord får landbrugsjord andre steder. Skoven forventes indviet i 2021.

Det første træ plantes i Lundager Skov ved Assens.

Den største skovrejsning på Fyn i nyere tid er Elmelund Skov vest for Odense som er 740 ha.

Går vi uden for Fyn er man i Århus i gang med en skovrejsning på 550 ha der skal forbinde tre skove. Danmarks klart største skovrejsning i nyere tid er stadig Vestskoven vest for København på 1400 ha, hvor de første træer blev sat for 50 år siden.

Statslig skovrejsning

På 30 år er der rejst over 100 nye statsskove tæt på byer landet over, i gennemsnit 250 ha om året. De seneste ti år er det blevet til 3.000 ha.

De nye statslige skove bliver etableret i samarbejde med kommuner og forsyningsselskaber, som bidrager med mellem 50 og 100 procent af udgiften til køb af arealer.

Københavns Universitet har for kort tid siden beregnet at de statsskove der er anlagt over de seneste 30 år har optaget og lagret mindst 668.000 tons CO_2.

Disse skove vil over de næste hundrede år optage mindst 9,7 millioner tons CO_2. Heraf vil cirka 5 millioner ton være i skoven i de levende træer, og resten vil være i træprodukter eller have fortrængt fossile brændsler i energisektoren.

Skovene er som regel anlagt for at beskytte drikkevand, sikre biodiversitet og forbedre muligheder for friluftsliv. Men der er altså en sidegevinst i form af CO_2-binding – et emne der først er blevet aktuelt inden for de seneste år.

sf

Kilder

www.fyens.dk 12.12.19, 18.12.19
www.svendborg.dk 18.12.19
www.nst.dk 12.12.19
Skoven 10/19, side 379

Oversigt over pesticidreglerne

Samlet i en vejledning

Miljøstyrelsen har udgivet en vejledning, der giver et overblik over reglerne om professionel brug af pesticider. Det er disse regler, som Landbrugsstyrelsens medarbejdere kontrollerer, når de på vegne af Miljøstyrelsen gennemfører kontrolbesøg hvert år på ca. 700 jordbrugsbedrifter, maskinstationer, golfbaner, kommuner m.fl.

Miljøstyrelsen forventer at opdatere vejledningen og indarbejde nye regler. Normalt udsendes kun nye bekendtgørelser to gange årligt, nemlig 1. januar og 1. juli.

Det kan medføre, at vejledningen ikke til enhver tid er opdateret, da der i løbet af året, kan være indført nye regler, som ikke er indarbejdet.

Læs vejledningen "Regler for erhvervsmæssig anvendelse af bekæmpelsesmidler for jordbrugere" på *www.mst.dk* > Service > Nyheder > Nyhedsarkiv > 2019 > nov > Pesticidreglerne samlet i en vejledning

Kilde: www.mst.dk 28.11.19

Rullende information om nye affaldsordninger

"Vand og Affald har travlt med at lægge sidste hånd på den bil, der fra 1. februar kører rundt i hele kommunen med information om de nye affaldsordninger

Der er nye affaldsordninger på vej i Svendborg Kommune, hvor alle skal sortere mere til genanvendelse. Derfor har Vand og Affald etableret et rullende køkken, hvor du kan høre mere om de nye affaldsordninger og finde inspiration til at indrette dig hjemme.

24 jan. 2020 kl. 10:02

Michael Thorbjørnsen mith@faa.dk

Svendborg: Det handler om at gøre mere for vores miljø, når Vand og Affald fra september uddeler to nye affaldsbeholdere til alle i Svendborg Kommune. Med de nye beholdere kan man lige ved døren aflevere flere materialer til genanvendelse. Der bliver nemlig – foruden restaffald, som brændes – plads til papir, pap, metal, glas og madaffald. Da alle i Svendborg Kommune bliver berørt af de nye affaldsordninger, tager Vand og Affald rundt og taler med interesserede om affald og genanvendelse. Første gang bliver den 1. februar, hvor Vand og Affald besøger Svendborg Idrætscenter, og i løbet af 2020 kommer de rundt i hele kommunen. Med sig har de de to nye affaldsbeholdere og en bil indrettet med et lille køkken, hvor man kan finde inspiration til affaldssortering hjemme. Samtidig bliver der mulighed for at tale med medarbejderne om de nye affaldsordninger. Ifølge national lovgivning skal vi i 2022 anvende mindst 50 % af materialerne papir, pap, metal, glas, madaffald, plast og træ fra husholdningerne. Hvis det skal lykkes, kræver det, at vi alle sammen tager del i opgaven, for god sortering starter jo hjemme i køkkenet, siger kommunikationsmedarbejder hos Vand og Affald, Pia Duus Jensen, som er en del af det team, der tager rundt med det rullende køkken.

Kort om affaldsordningen

Vand og Affald besøger i løbet af 2020 hele kommunen og fortæller om de nye affaldsordninger.
Første gang er 1. februar kl. 10-14 ved Svendborg Idrætscenter.

Følg med på Vand og Affalds facebookside, hvor du kan se, hvor du kan møde eventbilen: www.facebook.dk/vandogaffald

De nye affaldsordninger starter i september 2020, hvor de første husstande får nye affaldsbeholdere.

Hele udrulningen kommer til at tage tre måneder.

Alle husstande får som minimum to affaldsspande på hver 240 liter. Spandene har hver to rum, hvor man kan aflevere papir/pap (samme rum), metal/glas (samme rum), madaffald (til bioforgasning) og restaffald.

Alle får direkte besked i e-Boks eller brev inden, de får nye affaldsbeholdere.

Plast skal som hidtil afleveres på genbrugsstationen eller til storskrald, der ændrer navn til Genbrugsbilen.

Automatisk rensegris hjælper spilde-vandsbranchen

Svendborg Vand & Affald er gået sammen med Svendborg Motorværksted og SikringsCenter Syd, for at udvikle den første automatiske rensegris-afsender. Den automatiske løsning kan fremover komme spildevandsbranchen til stor gavn ved at effektivisere og afhjælpe de problematikker som spildevandsselskaberne møder i hverdagen.

Af John Nyberg

Svendborg Vand & Affald, og samarbejdspartnerne Svendborg Motorværksted samt SikeringsCenter Syd har op til nytår fået et patent til en automatsk rensegris-afsender i hus, og prototypen er blevet monteret i en pumpestation, og er klargjort til drift.

Aksel Kirkeby, der er projektleder ved Svendborg Vand & Affald havde forud for projektet gået med en idé om, at det kunne være smart, hvis man kunne lave en automatisk styring som sørgede for, at rensegrisen blev sendt af sted:

"På den måde er man fri for enten at bruge en masse tid og ressourcer på at lave en funktion, som burde kunne udføres rent maskinelt," siger Aksel Kirkeby.

Ud over at den automatiske rensegris effektiviserer store dele af arbejdsprocessen, afhjælper den også andre problematikker som spildevandsselskaber møder.

"Vi kæmper til daglig med svovlbrinte problemer. Den opholdstid, der er i en trykledning efter en pumpestation, gør, at ilten, der oprindeligt var i spildevandet forsvinder, og under iltfrie forhold kan der vokse nogle andre bakterier som danner svovlbrinte, og det kan være farligt for mennesker," siger Aksel Kirkeby, og fortsætter:

"Men. samtidig kan det give lugtgener, når det bevæger sig op gennem huller i kloaksystemet, udluftninger eller huller i dæksler, og det prøver vi også at minimere".

STORT POTENTIALE

Der er flere gevinster ved at automatisere rensegrisen, og de tre samarbejdspartnere har også forhåbninger om, at den ville kunne komme ud til spildevandsselskaber i Danmark.

Der er i spildevandsselskaberne løst anslået 30.000 spildevandspumpestationer i Danmark, og derfor er der stort potentiale for den automatiske rensegris afsender.

"Jeg forventer og håber at de spildevandselskaber, der får brug for den, får rigtig god gavn af den," siger Aksel Kirkeby.

Rundt om i Danmark forsøger man at effektivere driften af spildevandselskaber. Udviklingen går i retning af at små renseanlæg nedlægges for i stedet at oprette pumpestationer og pumpespildevandet over længere strækninger til større renseanlæg. I den sammenhæng stiger behovet for at få pumpestationerne med de lange trykledninger renset.

Undervejs i udviklingen af prototypen tog de tre virksomheder kontakt til Videnscenter for Automation & Robotteknologi ved Syddansk Erhvervsskole, og fik her et Vidensløft gennem et kursus i CE-mærkning.

De havde ikke selv erfaring på området, og derfor var kurset en stor hjælp til, at de kunne tage projektet et skridt videre og i dag have en prototype, som både er CE-mærket og har fået patent:

"Når vi skal sælge en maskine, skal den være CE-mærket, for at man lovligt kan bruge den andre steder. Det indebærer, at vi laver en risikovurdering

Kort før årsskiftet blev den automatiske rensegris-afsender monteret i en pumpestation, og er herefter blevet klargjort til drift.

både med hensyn til maskinens konstruktion, men også med hensyn til arbejdsmiljø," siger Aksel Kirkeby.

Aksel Kirkeby havde drøftet sine tanker vedrørende projektet med driftslederen fra Svendborg Motorværksted, og næste gang de mødtes havde han lavet en minimodel ud af et par stumper jernrør.

"Jeg havde nogle ideer. Men han havde fanget ideen," siger Aksel Kirkeby.

Svendborg Motorværksted kom derfor til at stå for den maskinelle fremstilling af den automatiske rensegris. Aksel Kirkeby tog også kontakt til SikringsCenter Syd i Ribe, som de tidligere have brugt til fremstilling af pumpetavler og pumpestyringer. Deres rolle i projektet har bestået i, at udvikle selve styringen af den automatiske rensegris afsender. Aksel Kirkeby er meget begejstret for samarbejdet:

"Det lå til højrebenet at lave et samarbejde med andre private virksomheder, der er eksperter på området, så vi kan effektivisere i branchen. Samarbejdet har været godt både på det personlige men også på det tekniske plan. Vi blander os ikke så meget i hinandens arbejde, men vi har nogle kompetencer, der passer sammen i den her sammenhæng, og det har været rigtig godt," siger Aksel Kirkeby.

Skræddersyede vidensløft

De gratis skræddersyede forløb er målrettet virksomheder, der ønsker at få styrket deres muligheder inden for automation og robotteknologi med mere viden og flere redskaber.

Kurserne foregår enten i virksomheden eller på Syddansk Erhvervsskole, hvor Videnscenter for Automation & Robotteknologi har adresse i Odense.

Rullende information om nye affaldsordninger

Der er nye affaldsordninger på vej i Svendborg Kommune, hvor alle skal sortere mere til genanvendelse. Derfor har Vand og Affald etableret et rullende køkken, hvor du kan høre mere om de nye affaldsordninger og finde inspiration til at indrette dig hjemme.

Michael Thorbjørnsen
mith@faa.dk

SVENDBORG: Det handler om at gøre mere for vores miljø, når Vand og Affald fra september uddeler to nye affaldsbeholdere til alle i Svendborg Kommune. Med de nye beholdere kan man lige ved døren aflevere flere materialer til genanvendelse. Der bliver nemlig – foruden restaffald, som brændes – plads til papir, pap, metal, glas og madaffald. Da alle i Svendborg Kommune bliver berørt af de nye affaldsordninger, tager Vand og Affald rundt og taler med interesserede om affald og genanvendelse. Første gang bliver den 1. februar, hvor Vand og Affald besøger Svendborg Idrætscenter, og i løbet af 2020 kommer de rundt i hele kommunen.

Med sig har de de to nye affaldsbeholdere og en bil indrettet med et lille køkken, hvor man kan finde inspiration til affaldssortering hjemme. Samtidig bliver der mulighed for at tale med medarbejderne om de nye affaldsordninger.

Ifølge national lovgivning skal vi i 2022 anvende mindst 50 % af materialerne papir, pap, metal, glas, madaffald, plast og træ fra husholdningerne.

Hvis det skal lykkes, kræver det, at vi alle sammen tager del i opgaven, for god sortering starter jo hjemme i køkkenet, siger kommunikationsmedarbejder hos Vand og Affald, Pia Duus Jensen, som er en del af det team, der tager rundt med det rullende køkken.

"Vand og Affald har travlt med at lægge sidste hånd på den bil, der fra 1. februar kører rundt i hele kommunen med information om de nye affaldsordni

Når Vand og Affald rykker ud for at fortælle om den nye affaldsordning, så sker det bl.a. i en bil indrettet med et lille køkken, hvor man kan finde inspiration til affaldssortering hjemme. Pr-foto

FAKTA

KORT OM AFFALDSORDNINGEN

Vand og Affald besøger i løbet af 2020 hele kommunen og fortæller om de nye affaldsordninger.

Første gang er 1. februar kl. 10-14 ved Svendborg Idrætscenter.

Følg med på Vand og Affalds facebookside, hvor du kan se, hvor du kan møde eventbilen: www.facebook.dk/vandogaffald

De nye affaldsordninger starter i september 2020, hvor de første husstande får nye affaldsbeholdere.

Hele udrulningen kommer til at tage tre måneder.

Alle husstande får som minimum to affaldsspande på hver 240 liter. Spandene har hver to rum, hvor man kan aflevere papir/pap (samme rum), metal/glas (samme rum), madaffald (til bioforgasning) og restaffald.

Alle får direkte besked i e-Boks eller brev inden, de får nye affaldsbeholdere.

Plast skal som hidtil afleveres på genbrugsstationen eller til storskrald, der ændrer navn til Genbrugsbilen.

Borger kræver sag om kæmpe skovprojekt genbehandlet

Jørgen Clausen har klaget til Ankestyrelsen over byrådets behandling af sag om skovrejsningsprojekt. Han kræver offentlighed om sagen før et salg og ny politisk behandling.

Ole Grube
olgr@faa.dk

SVENDBORG: Jørgen Clausen fra Skovdongvej er ikke tilhænger af det store skovrejsningsprojekt, som Svendborg Kommune står bag sammen Naturstyrelsen og det kommunalt ejede forsyningsselskab, Vand og Affald.

Han bor lige i skovbrynet ved Klingstrup Skov mellem Tved og Skårup, og han frygter nu, at hans ejendom bliver omkranset af skov til alle sider. Jørgen Clausen er utilfreds med, at et flertal i byrådet har godkendt det 540 hektar store skovprojekt uden først at inddrage borgerne, og derfor har han klaget til Ankestyrelsen, der blandt andet behandler klager over kommunerne.

- I alle andre sager går man ud og laver en høring og spørger de berørte parter, og det bør man også gøre her. Man kan ikke engang bygge en kostald uden en offentlig proces, og så kan det ikke være meningen, at kommunen træffer en beslutning og først går ud og spørger borgerne bagefter, siger Jørgen Clausen.

Han har klaget til Ankestyrelsen med et krav om, at beslutningen i byrådet annulleres, og sagen behandles forfra med inddragelse af offentligheden.

Jørgen og Kirsten Clausen bor på Skovdongvej på grænsen til det planlagte skovområde, om han har klaget til Ankestyrelsen over den lukkede politiske behandling af sagen. Foto: Ole Grube

Ingen anden vej

Venstres byrådsgruppe har også kritiseret den lukkede politiske proces i sagen om skovrejsningsprojektet. Partiet har både ved udvalgsbehandlingen og i byrådet opfordret til, at sagen blev behandlet for åbne døre – uden at finde flertal for det ønske.

Borgmester Bo Hansen (S) har fastholdt den lukkede tilgang, fordi det fremgår af nogle bilag i sagen, hvad man forventer, lodsejerne skal have for jorden. Han kan ikke forestille sig, at kommunen taber sagen ved Ankestyrelsen.

- Jeg var nødt til at indkalde mine politiske kolleger for at høre, om de synes, at vi som kommune skulle gå videre med det her, og det har vi gjort under lukkede vilkår, fordi sagen indeholdt økonomi, der kan afsløre, hvad vi kan betale for jorden. Jeg kan ikke se en anden vej, siger Bo Hansen.

Fyns Amts Avis har været i kontakt med Ankestyrelsen, der dog ikke ønsker at kommentere den konkrete sag. Styrelsen afgjorde sidste år 1651 sager i kategorien fra det kommunale og regionale tilsyn. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid i den slags sager var sidste år 13,4 uger.

FAKTA

SKOVPROJEKTET

Der arbejdes med et langt sigte i skovrejsningsprojektet mellem Svendborg og Skårup. Målet er, at der om 30 år er plantet 540 hektar skov på de to udpegede arealer. Lodsejerne kan frivilligt vælge, om de vil sælge jord til projektet.

Det er Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Naturstyrelsen, der står bag projektet til næsten 100 millioner kroner.

Kommunens andel af udgifterne er 22 procent, Naturstyrelsens andel er 28 procent, mens Vand og Affald betaler 50 procent af regningen.

Svendborg Kommunes investering er på 693.000 kroner om året over de næste 30 år.

Naturstyrelsen skal stå som ejer og drive skoven.

Lodsejere får besked om salgsproces

Omkring 40 lodsejere er repræsenteret ved informationsmøde om det store skovprojekt mellem Svendborg og Skårup. I marts følger møde for alle borgere.

Ole Grube
olgr@faa.dk

SKÅRUP: Der bliver trængsel i Skårup Kultur- og Idrætscenter, når Naturstyrelsen, Svendborg Kommune og Vand og Affald torsdag inviterer de berørte lodsejere til fyraftensmøde om det planlagte skovprojekt mellem Svendborg og Skårup.

Der er inviteret 93 lodsejere til mødet, og omkring halvdelen af dem har meddelt, at de deltager med i alt 75 tilmeldte. På mødet vil de få besked om den proces, der nu venter frem mod et muligt køb af deres jord, der alene gennemføres på frivillig basis.

Parterne vil også fortælle om baggrunden for projektet, hvordan det tænkes gennemført, planerne for en udformning af det store skovområde og grundvandsbeskyttelsen i området.

Ingen særhensyn

Flere borgere har undret sig over, at ejeren af Hvidkilde, Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, ikke har jord i det 540 hektar store område, og man har spurgt, om der er vist særlige hensyn i den anledning.

Det afviser Charlotte Vesterlund, der er klima- og energikoordinator i Svendborg Kommune.

Hun fortæller, at Hvidkilde-grevens søn, Carl Johan Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, ejer en mindre del jord i området og er inviteret til mødet.

- Desuden har Hvidkilde noget jord i området, hvor der er planlagt solceller, og som vi derfor har styret udenom, og så har de noget jord, hvor der i forvejen er skov, fortæller klima- og energikoordinatoren.

Det er i dette område mellem Svendborg og Skårup, der er planlagt 540 hektar ny skov. Kort: Mikkel Damsgård Petersen

Torsdagens møde er alene rettet mod de lodsejere, der ejer en del af det 540 hektar store område, som er udlagt til skovområdet, men der bliver også gennemført et offentligt møde, hvor alle kan komme og høre om projektet. Dette møde holdes onsdag den 11. marts, og det finder også sted i Skårup Kultur- og Idrætscenter.

30. januar 2020

Partnerskab skal sikre rent grundvand i Svendborg

Pressemeddelelse:

Region Syddanmark, Vand & Affald og Svendborg Kommune har indgået en partnerskabsaftale om at undersøge områderne omkring Skovmølleværkets boringer for pesticidforureninger fra punktkilder.

En punktkilde med pesticider kan fx være en gammel fyldplads, mergelgrav eller en vaskeplads på en landejendom, hvor der gennem mange år kan være spildt pesticider, og hvor sprøjtebeholderen er blevet vasket. Region Syddanmark undersøger flere pesticidpunktkilder i området omkring Skovmølleværket.

Stor fokus på opsporing og oprensning af pesticidpunktkilder
- Opsporingen og indsatser mod pesticidpunktkilder er en vigtig del af arbejdet med at sikre grundvandet. I regionerne prioriterer vi sikringen af rent grundvand meget højt, og derfor har vi indgået en aftale med Vand & Affald og Svendborg Kommune om at undersøge området omkring Skovmølleværkets boringer grundigt for mulige punktkilder, siger Jørn Lehmann Petersen (S), formand for Miljøudvalget i Region.

Arbejdet består i første omgang i, at der udtages prøver fra eksisterende brønde og boringer i hele området og fra forskellige dybder. Der skal analyseres for 233 forskellige pesticider i denne undersøgelse. Hvis det viser sig, at der er punktkilder, som truer grundvandet, vil det videre arbejde med undersøgelser og eventuelt oprensning indgå i regionsrådets prioritering på lige fod med andre, grundvandstruende forureninger i Region Syddanmark.

Vi vil være på forkant, så vandkvaliteten altid er bedst muligt
- Vi er rigtig glade for, at Region Syddanmark er gået ind i samarbejdet med os om at sikre rent vand til forbrugerne i Svendborg. De seneste års fund af nye pesticidrester i hele Danmark er bekymrende. Ved

Vand og Affald har vi i mange år arbejdet på at være på forkant ved at undersøge alle vores boringer årligt for pesticider. Nu håber vi på, at regionens store analysepakke ikke finder nye udfordringer. Men uanset hvad, så ser vi frem til at få skabt klarhed. Undersøgelserne vil også give os et værdifuldt overblik, som vi kan bruge til at sikre en god vandkvalitet ved forbrugeren, siger Søren Kongegaard, bestyrelsesformand i Vand & Affald.

Partnerskabet skal være med til at sikre grundvandet
Også formanden for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune, Bruno Hansen (SF) er glad for partnerskabet.

- Etableringen af partnerskabet er med til at samle kompetencerne og skabe bedre resultater, end vi kunne have gjort hver for sig. Vi har nu påbegyndt et vigtigt arbejde med at opspore mulige forureninger. Det har altid været vigtigt for mig, at vi kan have tillid til, at vores drikkevand er rent. I 2018 besluttede Miljø- og Naturudvalget at foretage en bred screening for pesticidrester i drikkevandet fra alle vandværker i kommunen. Denne screening gav et øjebliksbillede af det vand, vi forbruger nu. Det er jo også vigtigt at vide, hvilken vandkvalitet, vi kan forvente os fremover og således, at vi kan nå at afværge en forurening i tide, siger Bruno Hansen.

Undersøgelsen forventes at blive gennemført i foråret 2020.

Kontaktoplysninger:
Jørn Lehmann Petersen (S), formand for Miljøudvalget i Region Syddanmark, M: 40 40 58 33
Søren Kongegaard, bestyrelsesformand i Vand & Affald, M: 61 66 56 41
Bruno Hansen (SF). Formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune. M: 41 44 45 05

Nyt partnerskab skal sikre rent grundvand i Svendborg

31. JAN 2020, 13:08 TEKNIK & MILJØ

SYDDANMARK / SVENDBORG: En partnerskabsaftale mellem Region Syddanmark, Vand & Affald og Svendborg Kommune skal sikre rent grundvand i Svendborg og undersøge områderne omkring Skovmølleværkets boringer for pesticidforureninger fra punktkilder.

- Opsporingen og indsatser mod pesticidpunktkilder er en vigtig del af arbejdet med at sikre grundvandet. I regionerne prioriterer vi sikringen af rent grundvand meget højt, og derfor har vi indgået en aftale med Vand & Affald og Svendborg Kommune om at undersøge området omkring Skovmølleværkets boringer grundigt for mulige punktkilder, siger Jørn Lehmann Petersen (S), formand for Miljøudvalget i Region Syddanmark.

Arbejdet består i første omgang i, at der udtages prøver fra eksisterende brønde og boringer i hele området og fra forskellige dybder. Der skal analyseres for 233 forskellige pesticider i denne undersøgelse. Hvis det viser sig, at der er punktkilder, som truer grundvandet, vil det videre arbejde med undersøgelser og eventuelt oprensning indgå i regionsrådets prioritering på lige fod med andre grundvandstruende forureninger i Region Syddanmark. Undersøgelsen forventes at blive gennemført i foråret 2020.

Første infomøde: Lodsejere krævede svar til infomøde om skovrejsning

Torsdag eftermiddag og aften var der infomøde om skovrejsningsprojektet mellem Skårup og Svendborg. Foto: Linea Andersen

Det første borgermøde om skovrejsning i Svendborg Kommune fandt sted torsdag eftermiddag i Skårup Kultur- og Idrætscenter, hvor lodsejerne mest var interesserede i at få svar på deres mange spørgsmål.

02 feb. 2020 kl. 06:00

Linea Marie Andersen limai@faa.dk

Skårup: Der var stuvende fuld i cafélokalet i Skårup Kultur- og Idrætscenter torsdag eftermiddag og aften, hvor der var infomøde om det skovrejsningsprojekt, som Svendborg Kommune i samarbejde med Naturstyrelsen og Vand og Affald har sat i gang.
Omkring 75 lodsejere - der repræsenterede omtrent 40 lodder jord - var mødt op for at få mere at vide, efter politikerne har besluttet, at man gerne vil rejse skov i Skårup-området for at beskytte grundvandet og øge biodiversiteten. Til infomødet var der talere fra både Vand og Affald og Naturstyrelsen.

Infomødet, der blev styret af Bruno Hansen (SF), og gik i sit store hele ud på at forklare lodsejerne om projektet; blandt andet om hvorfor mere skov er en nødvendighed. Derudover blev der lagt vægt på, at det jo er frivilligt, hvorvidt lodsejerne ønsker at udstykke jord til projektet. Og det blev der stillet spørgsmålstegn ved blandt tilhørende.

- Hvordan kan det være frivilligt, når det allerede er besluttet blandt politikerne, og hvordan kan I forsikre os, at I ikke bare kommer og rejser skov, lød det fra en af de fremmødte.

En af talerne til infomødet var skovridder ved Naturstyrelsen Jakob Harrekilde Jensen, der kunne informere lodsejerne om, hvordan man tænker, man vil erhverve jord.

- Nogle vil måske afstå jord - det er måske nok de færreste, sagde han og tilføjede.

- Nogle vil måske bytte jord, hvis man har et stykke, der ligger lidt langt væk. Der kommer en mand ud, som vil snakke med jer over en kop kaffe om, hvad I tænker, der skal ske, og hvad I kunne have lyst til.

- Og så er der jo noget forhandling, og det er efter markedsprisen på jorden, sagde Jakob Harrekilde Jensen.

- Men jeg kunne forestille mig, at I er gode forhandlere, tilføjede han.

Mange spørgsmål

Mellem oplæggene blev der ikke holdt tilbage med spørgsmål.
- Der er en mærkelig trekant midt i det hele, når man ser på jeres tegning, hvor der ikke skal rejses skov. Hvem ejer den jord, spurgte en kvinde mødets arrangører.

- Ja, er det greve Christian?, råbte andre tilhørere med henvisning til greven på Hvidkilde Gods, Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn.

- Det er land, der skal holdes fri - det er en lysning, sagde Birgitte Kring Frederiksen fra Svendborg Kommune.

- Jeg ved ikke, hvem der ejer jorden, tilføjede hun, hvorefter der blev hastet videre til næste punkt på dagsordenen.

Der var generelt mange spørgsmål, som de fremmødte lodsejere søgte svar på: Værdiforringelse af ejendommen, hvis der kommer skov op, hvorfor der er lossepladser, som kommunen ikke har kigget på i forhold til beskyttelse af grundvandet, og hvorfor man vælger at dyrke skov på noget af Svendborgs bedste jord.

- Hvis der så ikke er nogen, der er interesserede i at sælge eller bytte deres jord, kommer skoven så ikke op at stå?, spurgte en lodsejer.

Bruno Hansen valgte at svare på spørgsmålet:

- Så kommer det ikke op at stå.

- Men vi håber og regner med, at det lykkes, svarede Bruno Hansen.

Infomødet torsdag aften var det første borgerinddragende møde, hvorefter der kommer endnu et i marts og flere i løbet af foråret, informerede Bruno Hansen.

Hvidkilde-greven om skovrejsningsprojektet: Biodiversitet og CO2-reduktion udelukker ikke indtjeningsmuligheder

Greve Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn fra Hvidkilde Gods kommer med sit besyv angående Svendborg Kommunes planer om skovrejsning mellem Skårup og Svendborg. Her viser greven og Hvidkildes Skovfoged Martin Sibbern Rasmussen eksempler på forskellig skovdrift. På grevens venstre hånd ses høje, hurtigtvoksende Douglasgraner, der egner sig godt til at hive CO2 ud af atmosfæren. Foto: Katrine Becher Damkjær

Greven på Hvidkilde, Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn, blander sig nu i debatten om Svendborg Kommunens skovrejsningsprojekt mellem Skårup og Svendborg. Han mener nemlig sagtens, at biodiversitet, CO2-reduktion og profit godt kan gå hånd i hånd. Men det kræver planlægning, siger han og viser eksempler frem i sin egen skov.

02 feb. 2020 kl. 06:00

Andreas Wraae Nielsen anwni@faa.dk

Svendborg: Siden 1725 har familien på Hvidkilde Gods gjort sig i skovdrift. Og inden for de seneste par generationer har det taget fart, så grev Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn i dag driver 1600 hektar skov.

Og spørger man ham, udelukker det ene ikke det andet, når man taler skovdrift med et ønske om øget biodiversitet, CO2-reduktion og profit.

- Når jeg følger debatten om skovrejsningsprojektet mellem Skårup og Svendborg, virker det som om, at dem, der ønsker biodiversitet, ikke har øje for muligheden for CO2-reduktion. Men det kan altså godt kombineres, ligesom det også er en mulighed at skabe profit af sin skovdrift uden at det går ud over de to andre parametre.

Sådan siger Christian Ahlefeldt-Laurvig-Lehn og påpeger samtidig, at det er et spørgsmål om planlægning, når skoven tilplantes.

Skovrejsningsprojektet

Det er Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Naturstyrelsen, der står bag skovrejsningsprojektet mellem Skårup og Svendborg til næsten 122 millioner kroner.

Kommunens andel af udgifterne er 22 procent, Naturstyrelsens andel er 28 procent, mens Vand og Affald betaler 50 procent af regningen.

Svendborg Kommunes investering er på 693.000 kroner om året over de næste 30 år.

Naturstyrelsen skal stå som ejer og drive skoven.

Målet er, at der om 30 år er plantet 540 hektar skov på de to udpegede arealer. Lodsejerne kan frivilligt vælge, om de vil sælge jord til projektet.

Bland træerne

Ifølge greven er det vigtigste, at man gør sig klart, hvilke træer, man planter. Vil man gerne hive en masse CO2 ud af atmosfæren, så er eksempelvis den hurtigtvoksende douglasgran fortrinlig, mens langsomtvoksende træer som eg og bøg har et længere aftræk, inden de for alvor sluger CO2.

Og når det kommer til biodiversitet, der blandt andet handler om, hvor tæt bevoksningen i bunden af skoven er til gavn for eksempelvis smådyr som hasselmus, er det heller ikke lige meget, hvilke træer, man planter.

- Se nu under de bøgetræer der, siger greven og peger på en flok træer nær mountainbikesporet Skovhuggeren.

- Du kan se, at der vokser stort set ingenting, mens under både douglas-granerne og i egeskoven derovre, er vegetationen tæt omkring stammerne. Jeg har jo masser af hasselmus herude, siger han.

Penge til skoven

Grevens overbevisning er altså, at biodiversitet og CO2-reduktion ikke udelukker hinanden. Og han påpeger, at man jo kan lade flere træer, der vælter, ligge i skovbunden, end han nødvendigvis lige gør.

Intet af det forhindrer dog, at man kan skabe en form for profit på sin skov, selvom den er offentligt eget.

- Og man kan jo lade de penge, man tjener, gå tilbage til skoven og bruge dem på eksempelvis at etablere stier og veje, siger han og uddyber, hvorfor han mener, profit ikke behøver at være af det onde.

For eksemplets skyld er vi kørt til en anden del af skoven. Her er der plantet egetræer på rad og række. De er 16 år gamle, og der bliver jævnligt tyndet ud i de endnu tynde træer, og "affaldet" bliver hugget til flis med deraf følgende indtjening.

- Hvis ikke vi tynder ud i dette stykke, vil egetræerne ikke vokse ordentligt. Når vi tynder ud, giver vi dem, der bliver tilbage, plads til at vokse. Og jo større de bliver, jo mere CO2 hiver de ud af luften, samtidig med at der bliver plads til at vegetation kan brede sig i bunden.

- Når vi tynder ud, øger det altså biodiversiteten og CO2-reduktionen samtidig med, at de små stammer, vi fælder, bliver til flis, forklarer han.

Greven viser et område med 16 år gamle egetræer. Der tyndes jævnligt ud i beplantningen for at give plads til, at træerne kan vokse sig store. Overskuddet hugges til flis med fortjeneste. Foto: Katrine Becher Damkjær

Fronterne trækkes op

Christan Ahlefeldt-Laurvig-Lehn blander sig i debatten, fordi han synes, at fronterne bliver trukket for markant op. Det ene udelukker ikke det andet, fastholder han.

- Det er ikke fordi, at den nye skov skal drive præcis ligesom min, men man behøver altså heller ikke at se på det som sort og hvidt. Det, synes jeg, er vigtigt at tage med, når man taler om skovrejsning.

Når han blander sig i debatten understreger han samtidig, at hvorvidt folk skal sælge deres ejendom til skovrejsningsprojektet eller ej, ikke er et spørgsmål, han vil blande sig i.

- Jeg vil bare have, at nuancerne kommer frem, så resultatet bliver bedst muligt.

Når et træ knækker, lader skovfogeden ofte træet stå, for at give fugle, insekter og forskellige svampe levesteder. Det gjorde man ikke, da grevens far drev skoven. Skovdriften har altså ændret sig over årene, fortæller greven. Foto: Katrine Becher Damkjær

Foto: Katrine Becher Damkjær

Foto: Katrine Becher Damkjær

Douglasgraner langs mountainbikesporet Skovhuggeren. Foto: Katrine Becher Damkjær

Rullende information om nye affaldsordninger

Der er nye affaldsordninger på vej i Svendborg Kommune, hvor alle skal sortere mere til genanvendelse. Derfor har Vand og Affald etableret et rullende køkken, hvor du kan høre mere om de nye affaldsordninger og finde inspiration til at indrette dig hjemme.

Michael Thorbjørnsen
mith@faa.dk

SVENDBORG: Det handler om at gøre mere for vores miljø, når Vand og Affald fra september uddeler to nye affaldsbeholdere til alle i Svendborg Kommune. Med de nye beholdere kan man lige ved døren aflevere flere materialer til genanvendelse. Der bliver nemlig – foruden restaffald, som brændes – plads til papir, pap, metal, glas og madaffald.

Da alle i Svendborg Kommune bliver berørt af de nye affaldsordninger, tager Vand og Affald rundt og taler med interesserede om affald og genanvendelse. Første gang bliver den 1. februar, hvor Vand og Affald besøger Svendborg Idrætscenter, og i løbet af 2020 kommer de rundt i hele kommunen.

Med sig har de de to nye affaldsbeholdere og en bil indrettet med et lille køkken, hvor man kan finde inspiration til affaldssortering hjemme. Samtidig bliver der mulighed for at tale med medarbejderne om de nye affaldsordninger.

Ifølge national lovgivning skal vi i 2022 anvende mindst 50 % af materialerne papir, pap, metal, glas, madaffald, plast og træ fra husholdningerne. Hvis det skal lykkes, kræver det, at vi alle sammen tager del i opgaven, for god sortering starter jo hjemme i køkkenet, siger kommunikationsmedarbejder hos Vand og Affald, Pia Duus Jensen, som er en del af det team, der tager rundt med det rullende køkken.

Skovmølleværkets boringer skal tjekkes for pesticidforurening

Rent drikkevand er ikke en selvfølge, og nu vil Svendborg Kommune i et partnerskab med regionen og Vand og Affald tjekke op på mulige forureningskilder ved Skovmølleværket i Skårup. Arkivfoto Lene Sørensen

Ved et tjek i sommer viste det sig, at en lukket boring ved Skovmølleværket var forurenet med pesticidstoffet CTA. I et partnerskab mellem kommunen, regionen og Vand og Affald vil man nu forsøge at finde ud af, om det skyldes såkaldt punktforurening, og hvor det kan være sket.

04 feb. 2020 kl. 10:00

Andreas Wraae Nielsen anwni@faa.dk

Skårup: Områderne omkring Skovmølleværkets vandboringer i Skårup skal undersøges for pesticidforureninger fra punktkilder. Det sker i et samarbejde mellem Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Region Syddanmark.

En punktkilde med pesticider kan for eksempel være en gammel fyldplads, mergelgrav eller en vaskeplads på en landejendom, hvor der gennem mange år kan være spildt pesticider, og hvor sprøjtebeholderen er blevet vasket.

Og nu går jagten altså ind på at finde netop en sådan, der måske kan forklare, at man i sommer fandt 0,13 mikrogram af pesticidstoffet CTA pr. liter vand i en lukket boring i området, hvor grænseværdien er 0,1.

Ved fundet var boringen i forvejen lukket i juli 2018, da man havde fundet en anden pesticidrest, nemlig DMS.

- Opsporingen og indsatser mod pesticidpunktkilder er en vigtig del af arbejdet med at sikre grundvandet. I regionerne prioriterer vi sikringen af rent grundvand meget højt, og derfor har vi indgået en aftale med Vand & Affald og Svendborg Kommune om at undersøge området omkring Skovmølleværkets boringer grundigt for mulige punktkilder, siger Jørn Lehmann Petersen (S), formand for Miljøudvalget i Region.

Arbejdet består i første omgang i, at der udtages prøver fra eksisterende brønde og boringer i hele området og fra forskellige dybder. Der skal analyseres for 233 forskellige pesticider i denne undersøgelse. Hvis det viser sig, at der er punktkilder, som truer grundvandet, vil det videre arbejde med undersøgelser og eventuelt oprensning indgå i regionsrådets prioritering på lige fod med andre grundvandstruende forureninger i Region Syddanmark.

Bruno Hansen (SF), der er formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune, er glad for, at samarbejdet er kommet i stand.

- Etableringen af partnerskabet er med til at samle kompetencerne og skabe bedre resultater, end vi kunne have gjort hver for sig. Vi har nu påbegyndt et vigtigt arbejde med at opspore mulige forureninger. Det har altid været vigtigt for mig, at vi kan have tillid til, at vores drikkevand er rent, siger han.

Undersøgelsen forventes at blive gennemført i foråret 2020.

Boringer skal tjekkes for pesticidforurening

Ved et tjek i sommer viste det sig, at en lukket boring ved Skovmølleværket var forurenet med pesticidstoffet CTA. I et partnerskab mellem kommunen, regionen og Vand og Affald vil man nu forsøge at finde ud af, om det skyldes såkaldt punktforurening, og hvor det kan være sket.

Andreas Wraae Nielsen
anwni@faa.dk

SKÅRUP: Områderne omkring Skovmølleværkets vandboringer i Skårup skal undersøges for pesticidforureninger fra punktkilder. Det sker i et samarbejde mellem Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Region Syddanmark.

En punktkilde med pesticider kan for eksempel være en gammel fyldplads, mergelgrav eller en vaskeplads på en landejendom, hvor der gennem mange år kan være spildt pesticider, og hvor sprøjtebeholderen er blevet vasket.

Og nu går jagten altså ind på at finde netop en sådan, der måske kan forklare, at man i sommer fandt 0,13 mikrogram af pesticidstoffet CTA pr. liter vand i en lukket boring i området, hvor grænseværdien er 0,1.

Var lukket i forvejen

Ved fundet var boringen i forvejen lukket i juli 2018, da man havde fundet en anden pesticidrest, nemlig DMS.

- Opsporingen og indsatser mod pesticidpunktkilder er en vigtig del af arbejdet med at sikre grundvandet. I regionerne prioriterer vi sikringen af rent grundvand meget højt, og derfor har vi indgået en aftale med Vand & Affald og Svendborg Kommune om at undersøge området omkring Skovmølleværkets boringer grundigt for mulige punktkilder, siger Jørn Lehmann Petersen (S), formand for Miljøudvalget i Region.

Arbejdet består i første omgang i, at der udtages prøver fra eksisterende brønde og boringer i hele området og fra forskellige dybder. Der skal analyseres for 233 forskellige pesticider i denne undersøgelse. Hvis det viser sig, at der er punktkilder, som truer grundvandet, vil det videre arbejde med undersøgelser og eventuelt oprensning indgå i regionsrådets prioritering på lige fod med andre grundvandstruende forureninger i Region Syddanmark.

Glad for samarbejde

Bruno Hansen (SF), der er formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune, er glad for, at samarbejdet er kommet i stand.

- Etableringen af partnerskabet er med til at samle kompetencerne og skabe bedre resultater, end vi kunne have gjort hver for sig. Vi har nu påbegyndt et vigtigt arbejde med at opspore mulige forureninger. Det har altid været vigtigt for mig, at vi kan have tillid til, at vores drikkevand er rent, siger han.

Undersøgelsen forventes gennemført i foråret 2020.

Skovmølleværkets boringer skal tjekkes for pesticidforurening

Ved et tjek i sommer viste det sig, at en lukket boring ved Skovmølleværket var forurenet med pesticidstoffet CTA. I et partnerskab mellem kommunen, regionen og Vand og Affald vil man nu forsøge at finde ud af, om det skyldes såkaldt punktforurening, og hvor det kan være sket.

DRIKKEVAND

Andreas Wraae Nielsen
anwni@faa.dk

Rent drikkevand er ikke en selvfølge, og nu vil Svendborg Kommune i et partnerskab med regionen og Vand og Affald tjekke op på mulige forureningskilder ved Skovmølleværket i Skårup. Arkivfoto Lene Sørensen

SKÅRUP: Områderne omkring Skovmølleværkets vandboringer i Skårup skal undersøges for pesticidforureninger fra punktkilder. Det sker i et samarbejde mellem Svendborg Kommune, Vand og Affald samt Region Syddanmark.

En punktkilde med pesticider kan for eksempel være en gammel fyldplads, mergelgrav eller en vaskeplads på en landejendom, hvor der gennem mange år kan være spildt pesticider, og hvor sprøjtebeholderen er blevet vasket.

Og nu går jagten altså ind på at finde netop en sådan, der måske kan forklare, at man i sommer fandt 0,13 mikrogram af pesticidstoffet CTA pr. liter vand i en lukket boring i området, hvor grænseværdien er 0,1.

Ved fundet var boringen i forvejen lukket i juli 2018, da man havde fundet en anden pesticidrest, nemlig DMS.

- Opsporingen og indsatser mod pesticidpunktkilder er en vigtig del af arbejdet med at sikre grundvandet. I regionerne prioriterer vi sikringen af rent grundvand meget højt, og derfor har vi indgået en aftale med Vand & Affald og Svendborg Kommune om at undersøge området omkring Skovmølleværkets boringer grundigt for mulige punktkilder, siger Jørn Lehmann Petersen (S), formand for Miljøudvalget i Region.

Arbejdet består i første omgang i, at der udtages prøver fra eksisterende brønde og boringer i hele området og fra forskellige dybder. Der skal analyseres for 233 forskellige pesticider i denne undersøgelse. Hvis det viser sig, at der er punktkilder, som truer grundvandet, vil det videre arbejde med undersøgelser og eventuelt oprensning indgå i regionsrådets prioritering på lige fod med andre grundvandstruende forureninger i Region Syddanmark.

Bruno Hansen (SF), der er formand for Miljø- og Naturudvalget i Svendborg Kommune, er glad for, at samarbejdet er kommet i stand.

- Etableringen af partnerskabet er med til at samle kompetencerne og skabe bedre resultater, end vi kunne have gjort hver for sig. Vi har nu påbegyndt et vigtigt arbejde med at opspore mulige forureninger. Det har altid været vigtigt for mig, at vi kan have tillid til, at vores drikkevand er rent, siger han.

Undersøgelsen forventes at blive gennemført i foråret 2020.

Rullende info om affaldssortering kommer til Kirkeby

Andreas Wraae Nielsen
anwni@faa.dk

SVENDBORG/KIRKEBY: Der er nye affaldsordninger på vej i Svendborg Kommune, hvor alle skal sortere mere til genanvendelse.

Derfor har Vand og Affald etableret et rullende køkken, hvor du kan høre mere om de nye affaldsordninger og finde inspiration til at indrette dig hjemme.

Søndag den 23. februar besøger det rullende køkken Kirkeby Gamle Mejeri. Med sig har Vand og Affald de to nye affaldsbeholdere og en bil indrettet med et lille køkken, hvor man kan finde inspiration til affaldssortering hjemme.

Samtidig bliver der mulighed for at tale med medarbejderne om de nye affaldsordninger. I løbet af 2020 kommer Vand og Affald rundt i hele kommunen og taler med interesserede om affald og genanvendelse. Følg med på Vand og Affalds facebookside, hvor du kan se, hvor du kan møde eventbilen.

De nye affaldsordninger starter i september 2020, hvor de første husstande får nye affaldsbeholdere. Hele udrulningen kommer til at tage tre måneder. Alle husstande får som minimum to affaldsspande på hver 240 liter. Spandene har hver to rum, hvor man kan aflevere pap/papir (samme rum), metal/glas (samme rum), madaffald (til bioforgasning) og restaffald. Alle får direkte besked i e-boks eller brev inden, de får nye affaldsbeholdere. Plast skal som hidtil afleveres på genbrugsstationen eller til storskrald, der ændrer navn til Genbrugsbilen. /ANWNI

Direkte genbrug lever videre

Svendborg
19. november 2019

Svendborg Affald
Direkte tlf. 6321 5515

To forsøgsprojekter med direkte genbrug på Vand og Affalds genbrugsstationer får nu lov at leve videre – og ambitionen er, at endnu mere affald skal ud af containeren og ind i kredsløbet.

På genbrugsstationen i Svendborg har cirka 40 ton "affald" siden juni måned fået nyt liv. Under mottoet *Her må du ta',* kan kunder på genbrugsstationen kvit og frit tage brugbare ting med sig hjem, i stedet for at de ender i containeren.

Godt 6000 kunder har hidtil benyttet sig af muligheden, og *Her må du ta'* har været så stor en succes, at flere kunder har protesteret ved udsigt til, at forsøgsprojektet muligvis skulle lukke – og nu har VA's bestyrelse altså besluttet at lade det fortsætte permanent.

Det samme gælder forsøgsprojektet med salg af brugte byggematerialer på genbrugsstationen i Hesselager, hvor der siden juli er blevet langet over 10 ton brugte byggematerialer over disken.

"Vi er glade for, at det er blevet så stor en succes. Det viser bare, at interessen for genbrug er stigende, og at borgerne også er opmærksomme på de mange ressourcer, der ellers går til spilde", siger Søren Kongegaard, bestyrelsesformand for VA.

Højere ambitioner
Ambitionerne er dog højere end blot at fortsætte de to genbrugsordninger, for samtidig har VA besluttet, at når man fremover afleverer materialer på genbrugsstationerne eller til storskrald, går de som udgangspunkt til genbrug. Derfor vil personalet kunne tage brugbare ting ud af containeren og sende dem videre til genbrug, med mindre kunden direkte har angivet, at de ikke må genbruges.

"Der er stadig masser af gode ting, der ender i vores containere, og det må vi lave om på. Derfor har vi besluttet at gå lidt mere radikalt til værks", siger Søren Kongegaard.

Fakta:

- Når man har gode, brugte ting med på genbrugsstationen i Svendborg, går de i første omgang til fire sociale foreninger, som tager de ting, de kan sælge videre. Resten går til *Her må du ta',* hvor alle må tage.

- Foreningerne kan bruge godt halvdelen af de ting, de får tilbudt, og dermed er 44 % af de donerede ting tidligere endt i containeren. Med *Her må du ta'* er genbrugsprocenten steget til 87 % - og altså kun 13 % er for dårlige til, at de kan få et nyt liv.

- Materialerne i byggemarkedet på Hesselager Genbrugsstation er ligeledes doneret af kunder på genbrugsstationerne.

- Fra februar 2020 ændrer VA procedurer, så materialer, der afleveres til storskrald eller på genbrugsstationen, som udgangspunkt går til direkte genbrug i stedet for at komme i containeren.

- Hvis man ikke ønsker at give sine materialer til genbrug, kan man angive det ved aflevering.

For yderligere oplysninger kontakt
Bestyrelsesformand for VA, Søren Kongegaard, mobil 61 66 56 41
Produktionschef hos VA, Morten Schytte, mobil 30 16 49 50

Pressemeddelelse:

Rullende information om nye affaldsordninger

Svendborg
28. januar 2020

Svendborg Affald
Direkte tlf. 6321 5515

Der er nye affaldsordninger på vej i Svendborg Kommune, hvor alle skal sortere mere til genanvendelse. Derfor har Vand og Affald etableret et rullende køkken, hvor du kan høre mere om de nye affaldsordninger og finde inspiration til at indrette dig hjemme.

Det handler om at gøre mere for vores miljø, når Vand og Affald fra september uddeler to nye affaldsbeholdere til alle i Svendborg Kommune. Med de nye beholdere kan man lige ved døren aflevere flere materialer til genanvendelse. Der bliver nemlig – foruden restaffald, som brændes – plads til papir, pap, metal, glas og madaffald.

Kommer rundt i hele kommunen

Da alle i Svendborg Kommune bliver berørt af de nye affaldsordninger, tager Vand og Affald rundt og taler med interesserede om affald og genanvendelse. Den 23. februar kl. 10-14 besøger de Kirkeby Gamle Mejeri, og i løbet af 2020 kommer de rundt i hele kommunen.

Med sig har de de to nye affaldsbeholdere og en bil indrettet med et lille køkken, hvor man kan finde inspiration til affaldssortering hjemme. Samtidig bliver der mulighed for at tale med medarbejderne om de nye affaldsordninger.

Vi skal alle tage del

Ifølge national lovgivning skal vi i 2022 anvende mindst 50 % af materialerne papir, pap, metal, glas, madaffald, plast og træ fra husholdningerne.

"Hvis det skal lykkes, kræver det, at vi alle sammen tager del i opgaven, for god sortering starter jo hjemme i køkkenet", siger kommunikationsmedarbejder hos Vand og Affald, Pia Duus Jensen, som er en del af det team, der tager rundt med det rullende køkken.

Fakta:

- *Vand og Affald besøger i løbet af 2020 hele kommunen og fortæller om de nye affaldsordninger.*
- *Den 23. februar kl. 10-14 besøger de Kirkeby Gamle Mejeri*
- *Følg med på Vand og Affalds facebookside, hvor du kan se, hvor du kan møde eventbilen: www.facebook.dk/vandogaffald*
- *De nye affaldsordninger starter i september 2020, hvor de første husstande får nye affaldsbeholdere. Hele udrulningen kommer til at tage 3 måneder.*
- *Alle husstande får som minimum to affaldsspande på hver 240 liter. Spandene har hver to rum, hvor man kan aflevere papir/pap (samme rum), metal/glas (samme rum), madaffald (til bioforgasning) og restaffald.*
- *Alle får direkte besked i e-Boks eller brev inden, de får nye affaldsbeholdere.*
- *Plast skal som hidtil afleveres på genbrugsstationen eller til storskrald, der ændrer navn til Genbrugsbilen.*

For yderligere oplysninger kontakt
Kommunikationsmedarbejder hos VA, Pia Duus Jensen, 63215504

Dato	26-02-2020
Version	1
Udarbejdet af	VIVA/PJH/OSO
Kontrolleret af	Styregruppen
Godkendt af	OSO, PJH
Dok. Id:	127917

Til Fynske Kommuner
Chefer og medarbejdere på affaldsområdet

Orientering om igangsætning af forprojekt om fælles fynsk eftersorteringsanlæg

De fynske affaldsselskaber har arbejdet med at igangsætte et forprojekt om grundlaget for et centralt eftersorteringsanlæg for primært husholdningsaffald på Fyn. Beslutningen tager udgangspunkt i resultaterne af analyserne i SYFRE I og SYFRE II (Synergi i Fynske REssourcestrategier).

Selskaberne vil med denne skrivelse orientere om beslutningen og tankerne med forprojektet.

Det skal indledningsvis oplyses, at forprojektet alene har til formål at afdække tekniske, økonomiske og organisatoriske forhold for et fynsk eftersorteringsanlæg med henblik på at kunne understøtte et fremtidigt politisk beslutningsgrundlag herom.

Forprojektet har endvidere den 24/1 og 20/2 været drøftet i hhv. Kommunaldirektørforum og Borgmesterforum, hvor det blev besluttet at igangsætte forprojekt om et fælles fynsk eftersorteringsanlæg.

Baggrund – Analyserne SYFRE I og II
De fynske affaldsselskaber og kommuner har gennem flere år erfaringsudvekslet og samarbejdet om strategi for affaldshåndtering og ressourcegenvinding og drøftet mulige fordele ved en delvis fælles indsats. Det styrkede samarbejde herom er ikke mindst en udløber af Energiplan Fyn samarbejdet under Byregion Fyn (www.energiplanfyn.dk). Projektet er desuden identificeret som et muligt projekt under Grøn Vision for Fyn (Grønt Topmøde Fyn).

Både nationalt og fra EU stilles der krav om at øge genanvendelsen af husholdningsaffald væsentligt de kommende år. Skal lovkravene opfyldes på både miljømæssig og økonomisk optimal vis, er det oplagt at tænke i en vis grad af fælles systemer til indsamling og håndtering af affaldet på Fyn.

I SYFRE I lavede SDU, med støtte fra Miljøstyrelsen sammen med de fynske kommuner, affaldsselskaber og energiselskaberne Svendborg Fjernvarme, Fjernvarme Fyn og NGF Nature Energy en kortlægning af nuværende affaldsmænger, de forskellige indsamlingssystemer og genanvendelsesgrader m.v. Også mulige fremtidige fælles systemer for øget genanvendelse på Fyn blev overordnet belyst.

SYFRE II blev i forlængelse heraf igangsat og betalt af affaldsselskaberne på Fyn i fællesskab. 4 forskellige realistiske systemer til indsamling og behandling af husholdningsaffald blev udvalg og analyseret nærmere i et samarbejde med SDU og COWI.

Resultatet af analyserne peger på en konkret affaldsløsning bestående af kildesortering af madaffald, papir/pap, glas/metal og så en (tør)restfraktion indeholdende bl.a. plast til eftersortering på et fælles sorteringsanlæg (eftersorteringsanlæg).

Løsningen er vurderet som den mest optimale. Den giver således bl.a. den højeste genanvendelsesprocent for husholdningsaffald herunder også for plast. Samtidig vurderes det som den mest robuste/fleksible og fremtidssikrede affaldsløsning, hvor eftersorteringsanlægget løbende vil kunne udbygges til at udsortere endnu flere affaldsfraktioner (eksempelvis tekstiler m.v.) til genanvendelse. Analysen viser desuden, at løsningen med et fælles sorteringsanlæg til restaffald tilmed er den billigste set i forhold til yderligere udbygning af kildesortering ved husstandene. Samtidig kan det være problematisk på sigt at kildesortere flere og flere fraktioner ved husstandene.

Formål med forprojektet
Det overordnede formål med forprojektet, der nu igangsættes, er at skabe et tilstrækkeligt præcist grundlag for, at de fynske affaldsselskaber og kommuner kan træffe beslutning om, hvorvidt kommunernes affaldsordninger skal understøttes med etableringen af et fynsk eftersorteringsanlæg for den tørre restfraktion inklusive plastaffaldet.

I forprojektet skal de tekniske og økonomiske forhold for et eftersorteringsanlæg afdækkes mere detaljeret. Der er blandt andet gode erfaringer med sådanne anlæg i Norge og andre europæiske lande. Endvidere vil fordele og ulemper ved forskellige mulige ejer- og driftsformer for et sådan anlæg blive belyst.

Forprojektet skal således blandt andet omfatte følgende:

- Udarbejde skitseprojekt for de tekniske løsninger for et eftersorteringsanlæg
- Prissætning af anlægget – anlæg og drift
- Miljøforhold
- Kortlægge organisatoriske muligheder for ejerskab af anlægget
- Kortlægge organisatoriske muligheder for driften af anlægget
- Lokaliseringsanalyse – udpege mulig placering

Finansiering
De fynske affaldsselskaber, Ærø, Nordfyn og Middelfart kommuner finansierer forprojektet.

Projektorganisering
Projektet ledes på nuværende tidspunkt af en styregruppe, bestående af udvalgte repræsentanter fra affaldsselskaberne og kommunerne. Ønsker man at deltage i styregruppen, er man velkommen til at sende en mail til formanden for styregruppen, direktør Ole Steensberg Øgelund. Styregruppes medlemmer er:

- Ole Steensberg Øgelund, Vand & Affald A/S, Svendborg (formand for styregruppen)
- Christian Møller, FFV Energi & Miljø A/S
- Lars Birk Rasmussen, Langeland Forsyning
- Mette Højby Petersen, Nordfyns Kommune
- Søren Rasmussen, Assens Forsyning
- Christopher Mammen Rau, Odense Kommune
- Christian Tønnesen, Faaborg-Midtfyn Kommune
- Henrik Wenzel, University of Southern Denmark
- Jan Thrane, Odense Renovation
- Poul Juul Hansen, Odense Renovation (sekretær/Projektleder for forprojekt)

Odense Renovation har velvilligt stillet sig til rådighed for at huse projektsekretariatet med Poul Juul Hansen som projektleder. Der etableres en arbejdsgruppe, som skal bistå projektsekretariatet i at udarbejde forprojektet. Hver forsyning og kommune kan stille med en repræsentant i arbejdsgruppen, eller vælge at lade sig repræsentere af et af gruppens medlemmer. ***Hver kommune opfordres til at melde tilbage hvis de gerne vil deltagere i arbejdsgruppen ligesom alle opfordres til at tage stilling til deres repræsentation i styregruppen senest den 11.marts.***

Tidsperspektiv
Forprojektet forventes at blive udført over det kommende år (2020), hvor der løbende vil blive givet en orientering om forprojektet stadie og fremdrift. For at sikre et godt informationsflow gennem projektforløbet udarbejdes der også en kommunikationsstrategi, der ligeledes indbygges i tidsplanen. Et solidt fælles beslutningsgrundlag forventes således at foreligge omkring udgangen af 2020.

Såfremt der allerede på nuværende tidspunkt er spørgsmål til projektet, er man velkommen til at rette henvendelse til styregruppens formand og vi stiller efter behov gerne op til dialog om projektet i politiske udvalg m.v.

Med venlig hilsen

På vegne af de fynske affaldsselskaber og styregruppen

Ole Steensberg Øgelund
Vand & Affald, Svendborg, e: oso@vandogaffald.dk

Dato	08-01-2020
Version	0.11
Udarbejdet af	JT/PJH/KMP
Kontrolleret af	Følgegruppen
Godkendt af	

Fælles Fyn uden affald

- Et samarbejde om fynske affaldsressourcer

Projektets navn	**Etablering af et fælles eftersorteringsanlæg for de fynske kommuner.**
Sidst opdateret	24-02-2020
Baggrund	
Beskriv baggrunden for projektet og refererer til evt. væsentlige dokumenter	De fynske kommuner og affaldsselskaber har sammen med Syddansk Universitet gennemført projekterne SYFRE I og II (Synergi i fynske ressourcestrategier). I projekterne er der gennemført detaljerede analyser af kommunernes nuværende affaldsløsninger, samt opstillet og regnet på en række fremtidige mulige scenarier for indsamling og genanvendelse af husholdningsaffaldet bl.a. med eftersortering af restaffaldet på et fælles sorteringsanlæg. Formålet med analyserne har været at danne grundlag for kommunernes beslutning om vejen frem til opfyldelse af de fremtidige mål for genanvendelse. Genanvendelsesgraden for husholdningsaffald i de fynske kommuner ligger i SYFRE projektet på 35-38%. I 2022 skal graden af genanvendelse være minimum 50% stigende yderligere til 65% frem mod 2035. Rapport med scenarieanalyse for alternative fremtidige genanvendelsesløsninger på Fyn, COWI og SDU (SYFRE) kan ses her. SYFRE har bl.a. vist, at de fynske kommuner kan opnå: 1. en højere genanvendelsesprocent med et fælles fynsk eftersorteringsanlæg til behandling af det tørre restaffald (når madaffald er frasorteret), end hvis borgerne selv sorterer dette affald ud i et større antal beholdere ved husstanden. 2. klare stordriftsfordele og dermed økonomiske fordele ved at forankre et sorteringsanlæg i et fælles fynsk samarbejde. Erfaringer fra andre lande samt SYFRE-rapporten viser, at Fyn råder over den nødvendige affaldsmængde til at kunne drive et rentabelt fælles eftersorteringsanlæg. Et eftersorteringsanlæg giver, i takt med den teknologiske udvikling, mulighed for, at frasorteringen kan forfines og optimeres til endnu flere affaldstyper til genanvendelse (f.eks. tekstiler og drikkekartoner). Herved er der potentiale for at kunne øge genanvendelsen yderligere uden at øge antallet af beholdere hos borgerne. Dette bidrager til en god robusthed i forhold til fremtidige krav og ønsker. COWI anfører at et eftersorteringsanlæg vil kræve en investering på ca. 130 mil. kr. mens det norske konsulentfirma Mepex anfører at investeringsudgiften vil ligge omkring de 225 mill.kr. Mepex's notat kan læses her.

	Prisspændet indikerer en betydelig usikkerhed omkring økonomien, hvorfor det er nødvendigt at bearbejdet forholdet nærmere. Erfaringer indhentet fra besøg på norsk efterbehandlingsanlæg (ROAF) er, at kvaliteten af de udsorterede genanvendelige materialer er høje, at arbejdsmiljøet på anlægget er godt, og det samme gælder for driftssikkerheden. Alt dette skal dog verificeres ved en tilbundsgående undersøgelse, hvilket bl.a. er formålet med dette forprojekt. Det skal bemærkes, at der pt. ikke findes et eftersorteringsanlæg i Danmark, som kan sortere på restaffaldet. ARC har dog beslutte at etablere et eftersorteringsanlæg til restaffald med en kapacitet på ca. 160.000 tons pr. år. Efter det oplyste, er der ikke flere konkrete planer om etablering af privat eller offentligt ejede eftersorteringsanlæg til restaffaldet i Danmark, hvor markedet i f.eks. Norge, Finland og Holland er i udvikling og flere anlæg er blevet etableret. Der findes derimod en række sorteringsanlæg i Danmark, som alene sortere på de tørre genanvendelige affaldsfraktioner (metal, glas, plast, pap/papir), hvor til der allerede i dag sker en afsætning fra de fynske kommuner.
Projektets formål og indhold	
Overordnet formål og indhold	Med baggrund i eksisterende materiale samt indhentet driftsoplysninger og erfaringer fra eksisterende lignende anlæg, skal der skabes et grundlag for, at de fynske kommuner kan træffe beslutning om at etablere et fælles eftersorteringsanlæg for de fynske kommuner. Anlægget skal kunne udsortere genanvendelige materialer fra restaffaldet og fra genbrugsstationer (jf. nedenstående tabel) og på sigt andre genanvendelige materialer. Definering af input til anlæg skal ske via affaldsanalyser (reviderede på grundlag af kommunernes fremtidige løsninger til husstandsindsamling).

Affaldsinput	Proces	Output Genanvendelige materialer
Restaffald indsamlet fra husholdninger + Fra genbrugsstationer: - blød plast - hård plast - småt brændbart	**Automatisk sorteringsanlæg**	Papir
		Pap
		Glas
		Aluminium
		Jern
		Øvrigt metal
		Blandt plast
		Rent træ
		PP (plast)
		PET (plast)
		PS (plast)
		HDPE (plast)
		LDPE (plast)
		Tetrapak
		Tekstiler

	Projektet, som har karakter af et skitseprojekt, skal kvalificere arbejdet i SYFRE II projektet. Sideløbende med og inden dette projekt går ind i en afsluttende fase, skal spørgsmålet om ejerskabets karakter afklares. Nærværende kommissorium tager udgangspunkt i, at der er politisk interesse til at etablere et fælles fynsk eftersorteringsanlæg.
Starttidspunkt	01-12-2019
Sluttidspunkt	01-01-2021
Business Case	

Forventede resultater (hvilke konkrete og målbare resultater fører projektet til)	Projektets mål er at:
	• Drøftet nærværende projektindhold med centrale myndigheder (Miljøstyrelse/Energistyrelsen)
	• Granskning af SYFRE II rapporten med henblik på at identificere og verificere væsentlige forudsætninger fra tidligere gennemførte beregninger. Økonomien genberegnes såfremt der forekommer væsentlige ændringer af de grundlæggende forudsætninger.
	• Afklare forhold omkring plast i forhold til eksempelvis udvidet producentansvar, krav om kildesortering og dispensation herfor ved en blandet tør restfraktion, sammensætning af kommunernes affald (eventuelle affaldsanalyser) som føres til eftersortering (nye ordninger giver måske / måske ikke ny sammensætning af affaldet). Udvikling i markedet for afsætning af fraktioner til genbrug fra anlægget skal også belyses som grundlag for at fastsætte forudsætninger.
	• Opsamle udenlandske erfaringer fra tilsvarende anlæg herunder at gennemføre besøg på tilsvarende anlæg i speciel Norge og/eller Holland (min. 3 anlæg)
	• Rådgiveraftale om at udarbejde dele af skitse-/forprojektet
	• Udarbejde et skitseprojekt (af valgt rådgiver ovenfor) for et centralt eftersorteringsanlæg med udgangspunkt i:
	  ○ Lokaliseringsanalyse
	  ▪ Udpegning af egnede lokationer og en analyse af hvilke fordele og ulemper der er ved de enkelte.
	  ○ Specificering af anlægs-/sorteringsstrategi for anlægget
	  ▪ Krav til anlægget baseret på ordningerne på Fyn
	  ▪ Arbejdsmiljø (ingen manuel sortering)
	  ▪ Driftstider
	  ▪ Renholdelse
	  ○ Anlægskoncept / design
	  ▪ Krav til bygninger
	  ▪ Krav til maskiner
	  ▪ Krav til arealer
	  • Råvarer
	  • Ballet affald til opbevaring
	  ▪ Massestrømsanalyse
	  ▪ PI-diagram med angivelse af masser
	  ▪ Plan- og snittegninger
	  ○ Økonomi for etablering af et anlæg
	  ▪ Indkøb af maskiner
	  ▪ Bygninger og installationer
	  ▪ D&V
	  ▪ Mandskab

	▪ Forsyning ▪ Miljøomkostninger ▪ Diverse øvrige udgifter ▪ Diverse indtægter fra salg af materialer o Kalkulering af behandlingspriser o Genanvendelse af fraktioner ▪ Fraktioner anlægget kan udsortere nu og på sigt ▪ Sorteringsgrader pr. fraktion • Udarbejde overblik for transportomkostningerne for kommunerne o Beregning af transportarbejde (yderligere)? o Forslag til udligningsordning? • Udarbejde forslag til organisering af selskab o Rammebetingelser (lovgivning) o Mulige modeller for samarbejde o Modellernes fordele og ulemper o Anbefaling o Forretningsmodel • Afklare behovet for nødvendige tilladelser og godkendelser o Miljøgodkendelse, forventede krav og vilkår o VVM-pligt? o Byggetilladelse o Forhold knyttet til lokalplan • Afklare relevante alternativer til et fælleskommunalt anlæg o OPP o Udbud • Udarbejde en procesplan for "fundering" projektets erkendelser herunder evt. nødvendig politisk involvering.
Forventede omkostninger	Den samlede budgetramme for dette projekt (som fordeles jf. nedenstående) er sat til 1.200.000 kr. /Budget er vedlagt som bilag til dette kommissorium. Udgifterne fordeles blandt de fynske affalds-/forsyningsselskaber, Nordfyn, Ærø og Middelfart kommune efter indbyggertal. Projektsekretariatet undersøger mulighederne for at ansætte en fuldtidsressource til projektet med ansættelse i Odense Renovation. Alternativet hertil er at indkøbe en ekstern ressourceperson. Øvrige lønudgifter til deltagende medarbejdere afholdes af de respektive kommuner/selskaber.
Forventede økonomiske gevinster	Jf. SYFRE kan et centralt eftersorteringsanlæg sikre bedre genanvendelse for færre penge end en husstandsindsamling af de udsorterede affaldsfraktioner.
Forventede miljø- og arbejdsmiljømæssige effekter	Mere genanvendelse og øget kvalitet i genanvendelsen. Anlægget skal designes så manuel forsortering ikke finder sted på anlægget.
Ejerskab/overdragelse til drift (beskriv forhold der skal iagttages når projektet evt. skal overgå til drift)	Når projektet er afsluttet og der foreligger en beslutning om at gå videre med projektet overgår projektet til et decideret anlægsprojekt.

Leverancer og tidsplan	
Aktiviteter/opgaver og leverancer (beskriv hvilke opgaver der skal løses og hvilke konkrete output der leveres)	**Aktiviteter**: Sekretariatet udarbejder i samarbejde arbejdsgruppen og sammen med relevante rådgivere en detaljeret liste over relevante aktiviteter for projektets gennemførelse. **Output:** 1. Dispensationsansøgning i forhold til Direktivets krav om kildesortering og husstandsafhentning af plast 2. Kommunikationsstrategi for projektet 3. Opdateret hvidbog 4. Risikoanalyse af projektet 5. Granskningsnotat evt. med ændret økonomi (muligvis genberegning af SYFRE II beregning med reviderede forudsætninger eller beregning af følsomhed for alternative forudsætninger) 6. Notat om erfaringer fra gennemført besøg af udenlandske sorteringsanlæg 7. Skitseprojekt med tegninger og tilhørende økonomi 8. Lokaliseringsanalyse med opdateret økonomi 9. Notat der beskriver organisationsform 10. Dokumentpakke indeholdende udkast til nødvendige selskabsdokumenter og aftaler 11. Notat der beskriver en udligningsordning med tilhørende økonomisk konsekvens for de deltagende kommuner 12. Notat der beskriver nødvendige planmæssige godkendelser/tilladelser 13. Notat der samler alle informationer (baggrundsnotat til den politiske indstilling) 14. Notat der beskriver relevante alternativer til et fælleskommunalt anlæg med angivelse af fordele og ulemper 15. Procesplan for den politiske godkendelsesproces 16. Paradigme til den politiske indstilling
Tids- og aktivitetsplan med angivelse af milepæle.	Sekretariatet udarbejder en detaljeret tids- og aktivitetsplan (ganttdiagram) for projektet med respekt for følgende hovedtidsplan. I bilag 1 fremgår den overordnede tidsplan.
Risikoanalyse	
Risikoanalyse (hvilke risici er der forbundet med at gennemføre projektet?)	**Indledende vurdering:** SYFRE-projektet viste ret stor robusthed overfor eventuelle ændringer i anlægsøkonomien. Uanset om man beslutter at udbyde et sorteringsanlæg i det private marked eller styre efter en OPP-model, er det relevant med en mere dybdegående analyse af teknik og økonomi. Fordi et anlæg som et potentielt fynsk eftersorteringsanlæg i dag ikke findes på det danske marked og der er behov for et kvalificeret beslutningsgrundlag uanset valg af ejerform. Følgende punkter skal indgå i risikoanalysen: • Anlæggets økonomi ændrer sig væsentligt i forhold til forudsætningerne i SYFRE II projektet. • Producentansvar på plastemballager i DK • Forsyningsstrategi som ikke gør det muligt at etablere et fælleskommunalt anlæg • Ikke tilstrækkelig tilslutning fra de fynske kommuner • Ønsker om udbud / privat anlæg / OOP eller lignende • Eventuelle udfordringer omkring den oparbejdede kvalitet af udsorterede materialer; eventuel manglende muligheder for at komme af med de udsorterede materialer
Interessentanalyse og inddragelse	

Interessentanalyse (hvem påvirker projektet, og hvem påvirkes projektet af? Hvornår og hvordan planlægges det at inddrage/informerer interessenter)	Alle de fynske kommuner og affalds-/forsyningsselskaber, Fjernvarme Fyn samt private selskaber indenfor affaldssektoren.
Projektorganisation	
Projektejer	De fynske affalds-/forsyningsselskaber repræsenteret ved Ole Steenberg Øgelund Svendborg Vand og Affald
Styregruppe	Der er nedsat følgende styregruppe, pt. bestående af nedenstående personer: • Mette Højby Petersen, Nordfyns Kommune • Christian Møller, FFV Energi og Miljø A/S • Henrik Wenzel, SDU • Ole Steensberg Øgelund, Vand og Affald Svendborg (Formand) • Lars Birk Rasmussen, Langeland Forsyning A/S • Christopher Mammen Rau, Odense Kommune • Jan Thrane, Odense Renovation A/S • Christian Tønnesen, Faaborg-Midtfyn Kommune • Poul Juul Hansen, Projektleder, Odense Renovation A/S •
Projektleder for sekretariatet og for arbejdsgruppen	Poul Juul Hansen, Odense Renovation A/S
Arbejdsgruppe	Der er nedsat en arbejdsgruppe, pt. bestående af følgende personer: • Lars Birk Rasmussen, Langeland Forsyning A/S • Vivian Andersen, Odense Kommune • Dorte Eg Auerbach, Vand og Affald • Xx, Nordfyns Kommune • … Afventer tilbagemelding fra kommuner og forsyninger Arbejdsgruppen kan tilknytte eksterne ressourcepersoner indenfor projektets budgetrammen efter nærmere aftale med Formanden for styregruppen.

Budget

		Total (Betales af projekt		1.199.200 kr.			
		Total i alt:		1.722.890 kr.			Styregruppens arbejde indgår ikke i budgettet
Poster	Timer	Sats pr time (A..F)	Timerate	Pris	Fast pris	Indgår i Fælles budget?	Intern note
Dispensationsansøgning	50	C	310	15.500 kr.		x	Ansøgning om Undtagelse fra affaldsdirektivets bestemmelse om separat indsamling af plast ved husstanden.
	20	B	390	7.800 kr.			
Risikoanalyse	75	C	310	23.250 kr.		x	Anlægsteknisk og politisk proces
	25	B	390	9.750 kr.			Er der her sat penge af til at gøre noget ved de risici der identificeres?
	10	A	430	4.300 kr.			
Sorteringsanalyser, affaldssammensætning, plast strategier loka	50	C	310	15.500 kr.		x	
	25	B	390	9.750 kr.			
Affaldsanalyser				300.000 kr.	300.000 kr.		
Input til forprojekt rådiger	50	C	310	15.500 kr.		x	
Studiebesøg med rapportering	150	C	310	46.500 kr.		x	
	37	A	430	15.910 kr.			
	37	B	390	14.430 kr.			
Rejseomkostninger		C		10.000 kr.	10.000 kr.	x	
Rådgiveraftale skitseprojekt	20	A	430	8.600 kr.			
	40	C	310	12.400 kr.		x	
	20	B	390	7.800 kr.			
Lokaliseringsanalyse	100	C	310	31.000 kr.		x	Politisk process og fastsætte kriterier for optimal placering samt udpeje flere forskellige loka
	20	B	390	7.800 kr.			
Rådgiver til lokaliseringsanalyse				75.000 kr.	75.000 kr.	x	
Skitseprojekt (ekstern rådgiver)				400.000 kr.	400.000 kr.	x	
Projektmøder	50	C	310	15.500 kr.		x	
	50	B	390	19.500 kr.			
Kvalitetskontrol	75	C	310	23.250 kr.		x	
	20	B	390	7.800 kr.			
Beregning af transportarbejde	100	C	310	31.000 kr.		x	Udføres ikke alene under skitseprojekt
	30	B	390	11.700 kr.			
Forslag til selskabsstruktur (juridisk rådgiver)				100.000 kr.	100.000 kr.	x	
Alternativer til kommunalt selskab (juridisk rådgiver)				50.000 kr.	50.000 kr.	x	
Tilladelser og godkendelser	50	C	310	15.500 kr.		x	
	30	B	390	11.700 kr.			
	30	A	430	12.900 kr.			
Procesplan for fundering af projektet i kommunerne/selskaberne	100	C	310	31.000 kr.		x	
	50	B	390	19.500 kr.			
	20	A	430	8.600 kr.			
Kommunikationsstrategi		D		50.000 kr.	50.000 kr.	x	
Diverse pulje							
Projektgruppen fastlægger aktiviteter	50	C	310	15.500 kr.		x	
	20	B	390	7.800 kr.			
	10	A	430	4.300 kr.			
Opdateret hvidbog	20	C	310	6.200 kr.		x	
	5	B	390	1.950 kr.			
Dokumentmappe - selskabsdokumenter og aftaler	50	C	310	15.500 kr.		x	For den valgte selskabsstruktur fremstilles dokumenter klar til underskrift
	5	B	390	1.950 kr.			
	5	A	430	2.150 kr.			
Granskningsnotat evt. med ændret økonomi	110	C	310	34.100 kr.		x	
	50	B	390	19.500 kr.			
	10	A	430	4.300 kr.			
Projektledelse, mødeindkaldelse, tilretning af dokumenter efter k	100	C	310	31.000 kr.		x	
	10	B	390	3.900 kr.			
Øvrige uforusete udgifter				136.000 kr.		x	

Dato	19-12-2019
Version	0.5
Udarbejdet af	JT/PJH/KMP
Kontrolleret af	Følgegruppen
Godkendt af	

Overordnet tidsplan

Opgavenavn	Varighed
Forprojekt forløb	**248 dage**
Procesplan for fundering af projektet i kommunerne/selskaberne	22 dage
Kommunikationsstrategi	**241 dage**
Udarbejde kommunikationsstrategi	15 dage
Infobrev (Disp. Ans., Risikoanalyse, Sorteringsanalyser)	0 dage
Infobrev (Lokaliseringsanalyse, valg af rådgiver, info om studiebesøg)	0 dage
Infobrev (Info om skitseprojektet og lokaliseringsanalyse)	0 dage
Infobrev (Transportarbejde, -setup, udligningsordning?)	0 dage
Infobrev (Selskabsstruktur)	0 dage
Infobrev (Endeligt skitseprojekt og andet materiale til politisk orientering)	0 dage
Infobrev udsendes	0 dage
Infobrev udsendes	0 dage
Infobrev udsendes	0 dage
Infobrev udsendes	0 dage
Infobrev udsendes	0 dage
Dispensationsansøgning	15 dage
Risikoanalyse	15 dage
Sorteringsanalyser, affaldssammensætning, plast strategier lokalt/nationalt	20 dage
Lokaliseringsanalyse	22 dage
Studiebesøg med rapportering	15 dage
Indgå aftale med rådgiver om skitseprojektet	10 dage
Skitseprojekt (Rådgiver)	61 dage
Beregning af transportarbejde	22 dage
Forslag til selskabsstruktur / Alternativer til kommunalt selskab (Rådgiver)	45 dage
Tilladelser og godkendelser	32 dage
Rapportering	116 dage
Politisk behandling/orientering	**149 dage**
Materiale til politisk orientering	16 dage
Politisk orientering	36 dage
Materiale til politisk godkendelse	11 dage
Politisk godkendelse	86 dage
Opstart eventuel projektering og udførelse	0 dage
Styregruppemøder	**238 dage**
Arbejdsgruppemøder	**0 dage**

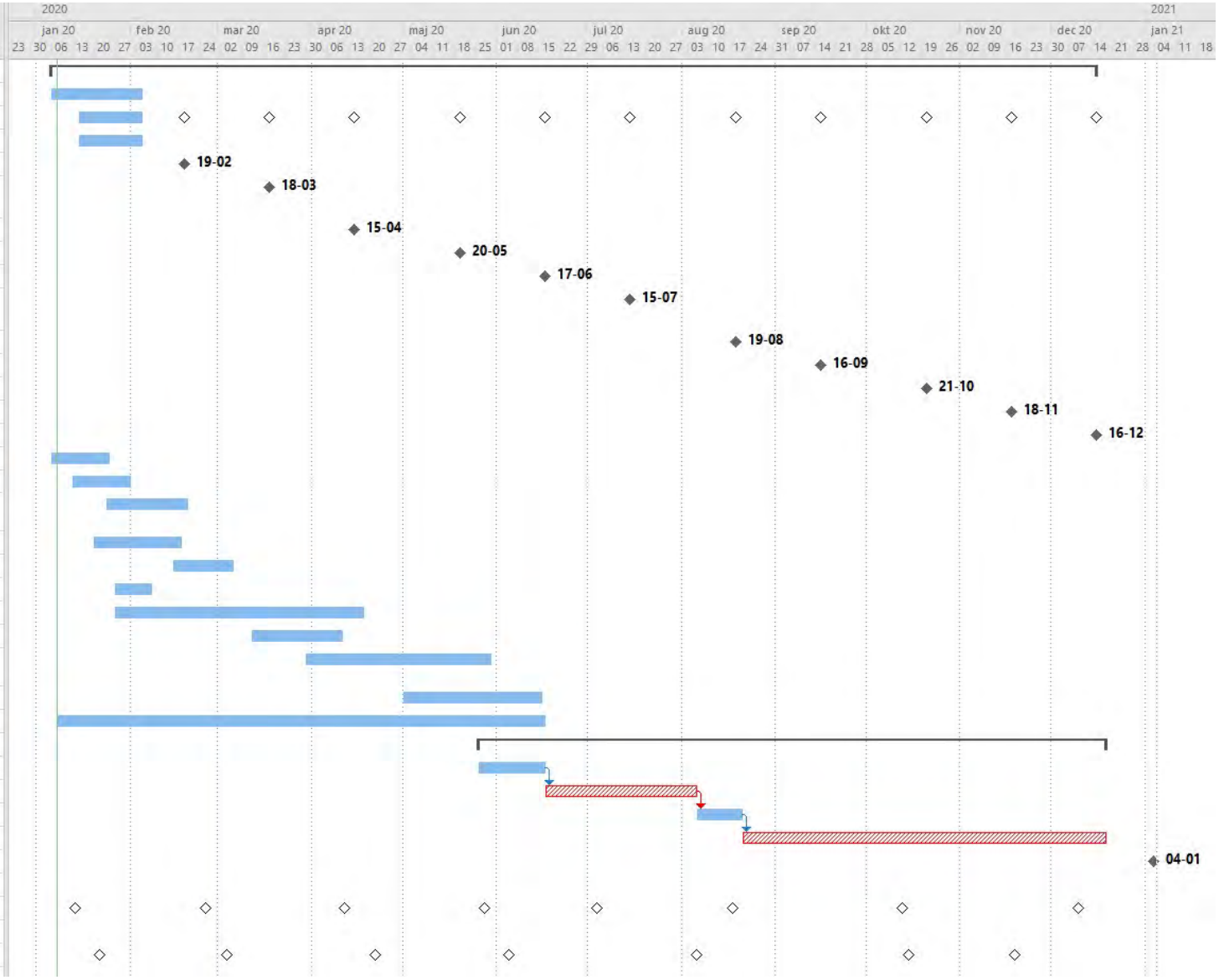

Budgetopfølgning for

Svendborg Vand A/S
Svendborg Spildevand A/S
Svendborg Affald A/S
Svendborg Forsyningsservice A/S

dec-19

Budgetopfølgning - Koncern sammendrag

Resultatopgørelse 31. december 2019

	Prod. & dist. omk.*		Administrationsomk.		Omsætning	
i 1.000 kr.	**Budget**	**Realiseret**	**Budget**	**realiseret**	**Budget**	**realiseret**
Svendborg Vand A/S	9.211	10.136	2.400	2.495	27.372	27.679
Svendborg Spildevand A/S	33.556	33.752	2.500	2.723	97.632	99.511
Svendborg Affald A/S	51.831	53.190	2.970	3.134	57.167	57.216
Svendborg Forsyningsservice A/S	35.743	37.574	9.450	9.584	49.000	50.437
I alt	**130.341**	**134.651**	**17.319**	**17.936**	**231.172**	**234.843**

** FADO er anvendt (FADO = Faktiske driftsomkostninger, dvs. uden afskrivninger)*

Koncerneliminering, realiserede FADO ift. budget (i 1.000 kr.)

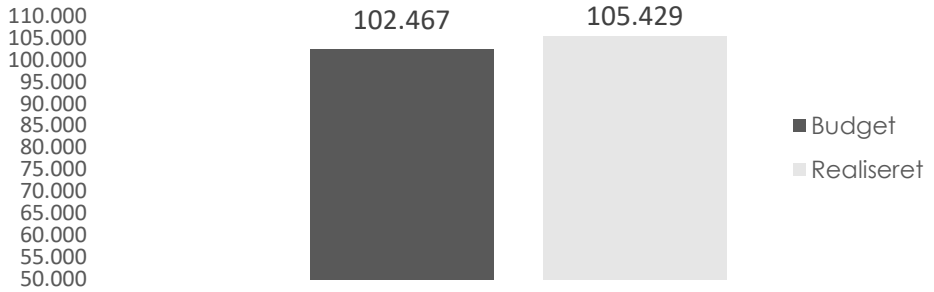

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	**Budget for 2019**	**ÅTD**	**Forbrug i %**
Svendborg Vand A/S	29.200	17.877	61%
Svendborg Spildevand A/S	39.750	36.735	92%
Svendborg Affald A/S	2.010	1.729	86%
Svendborg Forsyningsservice A/S	2.630	1.233	47%
Investeringsbudget, total	**73.590**	**57.574**	**78%**

Koncernlikviditet (i 1.000 kr.)

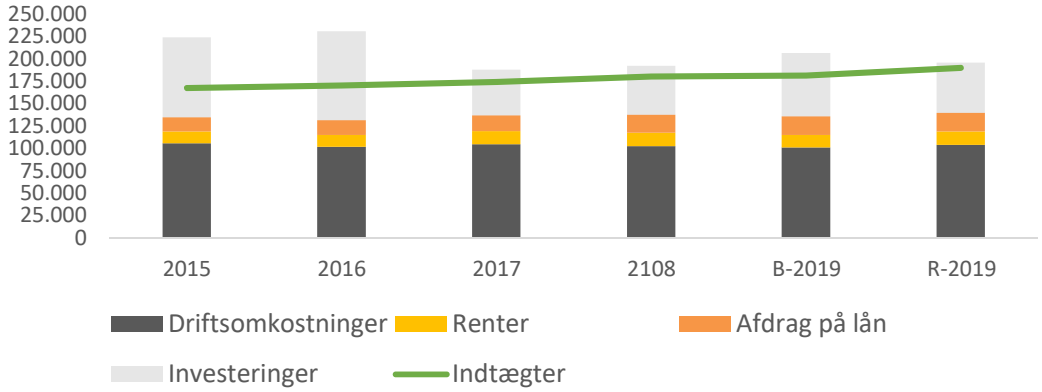

Langfristet koncerngæld kontra Investeringer

i 1.000 kr.	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**
Rentebærende gæld (KommuneKredit)	422.642	470.489	472.468	479.290	467.154
Anlægsinvesteringer pr. år	89.643	99.865	51.372	54.887	56.341

Ovenstående indikerer, at der i VA er akkumuleret rentebærende gæld (netto), svarende til 13**%** af de samlede investeringer fra 2015 - d.d.

Budgetopfølgning - Svendborg Vand A/S

Resultatopgørelse 31. december 2019

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %
Omsætning				
Vandbidrag - variabel	16.912	17.057	145	1%
Vandbidrag - fast	9.658	9.684	26	0%
Tilslutningsbidrag	159	160	1	0%
Andre indtægter	643	779	135	21%
Omsætning i alt	**27.372**	**27.679**	**307**	**1%**
Produktionsomkostninger				
Boringer	-500	-782	-282	56%
Vandværker	-3.400	-3.648	-247	7%
Afskrivninger produktion	-2.623	-2.489	134	-5%
Produktionsomkostninger i alt	**-6.524**	**-6.919**	**-395**	**6%**
Distributionsomkostninger				
Ledningsnet, trykf. og stik	-5.310	-5.706	-396	7%
Afskrivninger distribution	-4.757	-4.857	-100	2%
Distributionsomkostninger i alt	**-10.067**	**-10.563**	**-497**	**5%**
Resultat af primær drift	**10.782**	**10.197**	**-585**	
Administrationsomkostninger	-2.400	-2.495	-95	4%
Afskrivninger administration	-600	-610	-10	2%
Finansielle poster, netto	-2.809	-3.022	-213	8%
Periodens resultat før skat og regulering	**4.973**	**4.070**	**-903**	

Likviditet og indtægtsramme (i 1.000 kr.)

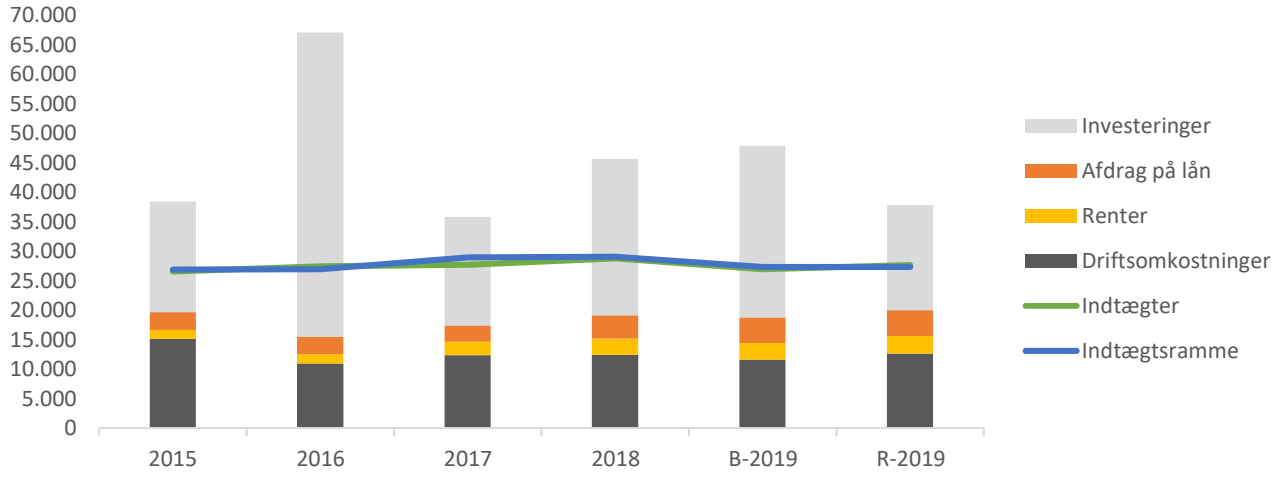

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2019	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	29.200	17.877	61%

Budgetopfølgning - Svendborg Spildevand A/S

Resultatopgørelse 31. december 2019

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %
Omsætning				
Vandafledning - variabel	81.741	83.376	1.636	2%
Vandafledning - fast	11.517	11.753	236	2%
Vejafvandingsbidrag	2.239	2.100	-139	-6%
Tilsl., filterskv. og særbidrag	1.738	1.853	115	7%
Andre indtægter	397	428	31	8%
Omsætning i alt	**97.632**	**99.511**	**1.878**	**2%**
Produktionsomkostninger				
Rens- og slambehandling	-21.306	-20.875	431	-2%
Afskrivninger produktion	-4.507	-4.659	-152	3%
Produktionsomkostninger i alt	**-25.813**	**-25.534**	**279**	**-1%**
Distributionsomkostninger				
Ledningsnet og stik	-3.600	-4.198	-598	17%
Pumpestationer og bassiner	-8.650	-8.678	-28	0%
Afskrivninger distribution	-28.473	-28.423	51	0%
Distributionsomkostninger i alt	**-40.724**	**-41.299**	**-576**	**1%**
Resultat af primær drift	**31.096**	**32.677**	**1.581**	
Administrationsomkostninger	-2.500	-2.623	-124	5%
Afskrivninger administration	-600	-529	71	-12%
Finansielle poster, netto	-10.488	-11.056	-568	5%
Periodens resultat før skat og regulering	**17.508**	**18.469**	**961**	

Likviditet og indtægtsramme (i 1.000 kr.)

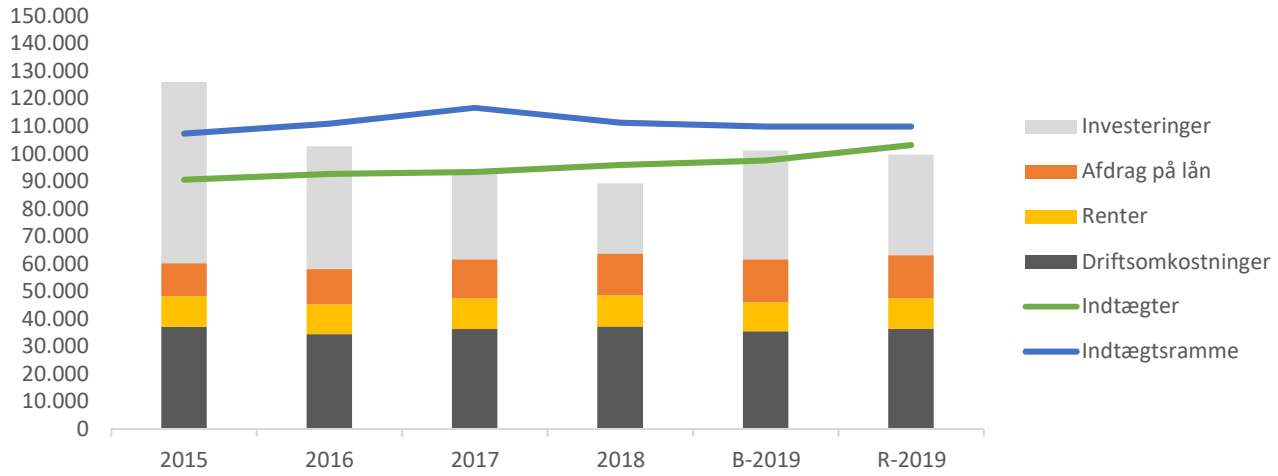

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2019	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	39.750	36.735	92%

Budgetopfølgning - Svendborg Affald A/S

Resultatopgørelse 31. december 2019

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %
Omsætning				
Dagrenovation (tømninger)	25.605	25.885	280	1%
Boligbidrag	29.672	29.922	250	1%
Erhvervsordninger	1.140	946	-194	-17%
Andre indtægter fra affaldsordninger	750	463	-287	-38%
Omsætning i alt	**57.167**	**57.216**	**49**	**0%**
Produktionsomkostninger				
Dagrenovation	-24.260	-24.301	-41	0%
Genbrugsstationer	-21.920	-23.267	-1.347	6%
Andre affaldsordninger	-5.650	-5.610	40	-1%
Afskrivninger produktion	-1.530	-1.592	-62	4%
Produktionsomkostninger i alt	**-53.360**	**-54.771**	**-1.410**	**3%**
Resultat af primær drift	**3.807**	**2.445**	**-1.362**	
Administrationsomkostninger	-2.970	-3.134	-164	6%
Afskrivninger administration	-480	-515	-35	7%
Finansielle poster, netto	-782	-815	-32	4%
Periodens resultat før skat og regulering	**-425**	**-2.018**	**-1.593**	

Likviditet (i 1.000 kr.)

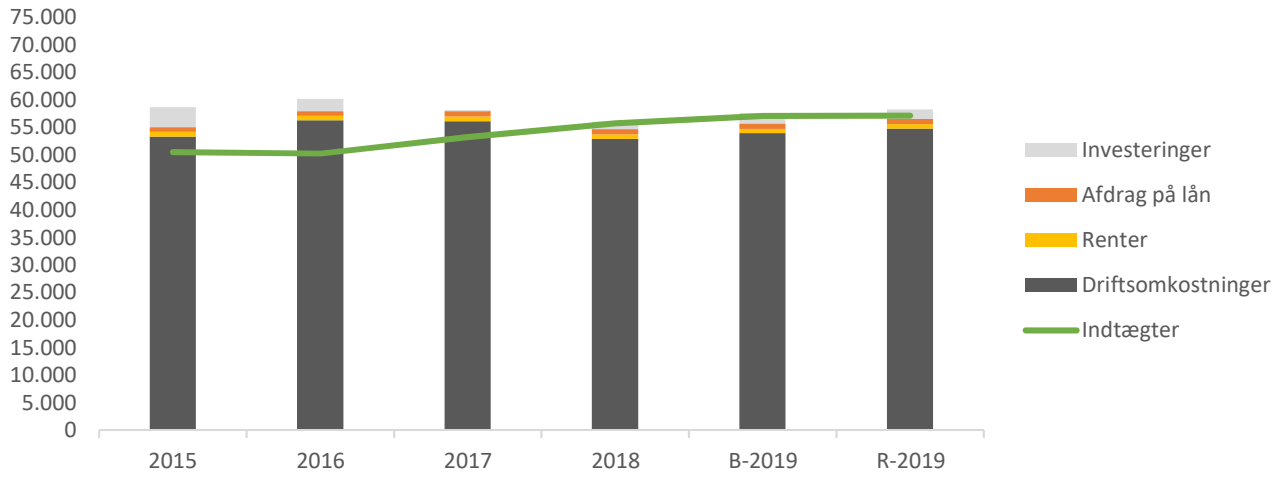

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2019	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	2.010	1.729	86%

Budgetopfølgning - Svendborg Forsyningsservice A/S

Resultatopgørelse 31. december 2019

i 1.000 kr.	Budget	Resultat	Afvigelse	Afv. i %	
Omsætning					
Svendborg Spildevand A/S	24.000	23.934	-66	0%	
Svendborg Vand A/S	9.900	9.625	-275	-3%	
Svendborg Affald A/S	15.100	16.007	907	6%	
Svendborg Vejbelysning A/S	0	871	871	-	-
Omsætning i alt	**49.000**	**50.437**	**1.437**	**3%**	
Produktionsomkostninger					
Løn og personaleomkostninger	-34.543	-36.011	-1.467	4%	
Ejendomsomkostninger	-1.100	-1.456	-356	32%	
Autodrift	-100	-108	-7	7%	
Afskrivninger produktion	-800	-965	-165	21%	
Produktionsomkostninger i alt	**-36.544**	**-38.539**	**-1.995**	**5%**	
Resultat af primær drift	**12.456**	**11.898**	**-559**		
Administrationsomkostninger	-9.450	-9.584	-134	1%	
Afskrivninger administration	-800	-846	-46	6%	
Finansielle poster, netto	-718	-752	-34	5%	
Periodens resultat før skat og regulering	**1.489**	**716**	**-773**		

Likviditet (i 1.000 kr.)

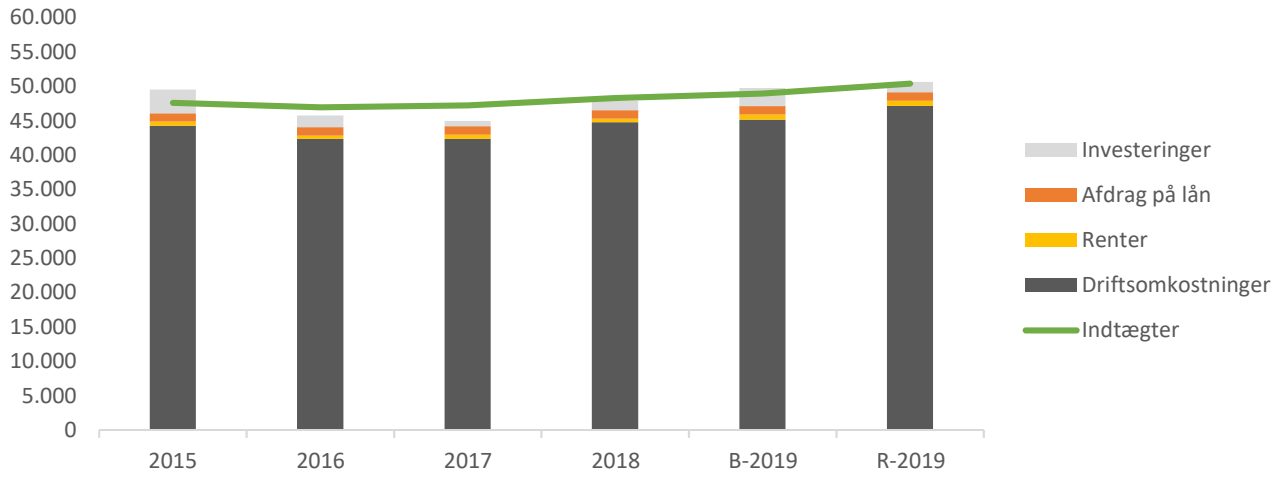

Projektinvesteringer i perioden

i 1.000 kr.	Budget for 2019	ÅTD	Forbrug i %
Projektinvesteringer	2.630	1.518	58%

Status 4. kvartal 2019 - Svendborg Vand A/S
Investeringer i kr.

	Baggrund	Projektkategori	Samlet budget	Budget 2019	Korrigeret budget	Saldo pr. 31.12.2018	Saldo pr. 31.12.2019	Forbrug i 2019	Status: Tid	Status: Økonomi	Bemærkninger
Bygninger og Grunde:											
Strategi for Grundvandsbeskyttelse	**Fremtidens Vand**	**A**	**1.750.000**	**1.000.000**		**704.277**	**840.459**	**136.182**			**Projektet fortsætter de kommende år jf. fremlagte Arbejdsplan for Grundvandsområdet 2019-2023**
To nye boringer i Holmdrup	Fremtidens Vand		3.370.000	1.500.000		41.555	59.704	**18.150**			Projektet fortsætter de kommende år jf. fremlagte Arbejdsplan for Grundvandsområdet 2019-2023
Dokumentation af grundvandsressourcen	Myndighed		500.000	300.000		177.893	1.029.520	**851.627**			Inkl. fornyelse af vandindvindingstilladelser.
Heldagervej højdebeholder	**Fremtidens Vand**	**A**	**20.000.000**	**12.000.000**		**15.081.278**	**20.326.498**	**5.245.220**			**Højdebeholderen er sat i drift, og projektet afsluttes. Der er konstateret utætheder imellem den renoverede og den gamle bygningsdel, og dette skal udbedres. Der oprettes en ny sag til dette i budgetår 2020**
Skovmølleværket	**Fremtidens Vand**	**A**	**33.200.000**	**3.000.000**		**438.086**	**1.108.615**	**670.530**			**Skitseprojektering af Skovmølleværket er i gang, og projektet bliver udbudt i partnering i løbet af 2020. Herefter planlægges projekteringsfasen i partneringssamarbejdet at forløbe i første halvdel af 2021, således at selve udførelsen kan starte medio 2021 efter afholdelse af Landsstævnet.**
Formidlingscenter Skovmøllen	Fremtidens Vand					0	70.924	**70.924**			Projekt udskilt fra Skovmølleværket: Formidlingscenteret skal dække hele vandcyklussen, og bygges i tilknytning til nyt Skovmølleværk. Bygning, indretning og udendørsarealer søges etableret ved hjælp af fundraising over en årrække - dvs. ikke takstfinansieret.
Indvindingsboringer - renovering	Tilstand		1.200.000	0		783.943	1.078.662	**294.719**			Fortsat fra 2018. Afventer tilstandsvurdering fra Orbicon ift. renoveringsomfanget.
Fremtidig forsyningsstruktur på Tåsinge	Myndighed /koordinering		250.000	0		403.221	771.956	**368.735**			Fortsat fra 2018: Jf. revision af vandforsyningsplan skal den fremtidige forsyningssituation på Tåsinge afklares. Bjerreby Vandværk har ført ny transmissionsledning frem, som er koblet på. Projektet afhjælper problemstilling ifm. nødforsyning af Bjerreby Vandværk. Der er også med i gruppen nye pumper på Landet Vandværk.
Samlede investeringer Bygninger og grunde				**17.800.000**				**7.656.087**			
Investering i ledningsnet - Renovering:											
Vestergade - fra Pasopvej til Johs. Jørgensensvej	Tilstand		4.900.000	4.000.000		130.729	5.029.314	4.898.584			Projektet er igangsat og koordineret m. Svendborg Kommune. Projektet er afsluttet.
Lolkvænget	Tilstand		750.000	750.000		0	631.896	631.896			Projektet er afsluttet
Hallindskovvej og Stævnevej	Tilstand		3.950.000	3.950.000		0	1.641.563	1.641.563			Projektet er afsluttet
Viebæltet	Koordinering/tilstand		550.000	0		0	555.426	555.426			Nyt projekt tilkommet i 2019: Svendborg Kommune, Vejafd. Renoverer fortov og anlægger cykelsti på Viebæltet og Dronningemaen. Vi har taget tilbud om at gå med i opgravningerne med en renoveringsprojekt af ledninger og brønde.
Centrumpladsen 1 - Hotel Svendborg	Koordinering/tilstand		0	0		0	23.115	23.115			Nyt projekt tilkommet i 2019: Ny udvidelse af Hotel Svendborg, og omlægning af vandledninger. Bygherren betaler omlægningen
Skarø og Drejø - afbrydelse af beholder	DDS		100.000	100.000		40.555	247.193	206.638			Beholder afbrydes.
Samlede investeringer Ledningsnet renovering				**8.800.000**				**7.957.222**			
Ledningsnet Nyanlæg											
Vædderen - 14 nye parceller	Byggemodning			0		0	74.294	74.294			Nyt projekt tilkommet i 2019: Ny udstykning. Vi forventer ikke, at det samlede budget bliver overskredet. Meget lille forbrug pga. vi gik sammen med anden entreprenør på stedet. Projektet er afsluttet.
Tværgående projekter	Fordeles					0	0	0			inkl. slidlag. Fordelt på afsluttede projekter. Projektet er afsluttet for 2019.
Sektionering	UR-plan		1.900.000	1.600.000		0	1.694.510	1.694.510			Sektionering 2019 er afsluttet. I 2020 udføres de sidste sektioneringer.
Målerudskiftning 2019	Sikkerhedsstyrelsen		500.000	500.000		0	62.825	62.825			Målerudskiftning iforb. Med stikprøvekontroller og udskiftning af store målere.
Stik 2019	Nytilslutninger		500.000	500.000		0	258.651	258.651			Projektet er afsluttet for 2019.
Høje Dong 6	Nytilslutninger		480.000	0		0	135.102	135.102			Projektet er afsluttet.
Gambøtvej - 6 nye grunde	Nytilslutninger			0		0	37.915	37.915			Nyt projekt tilkommet i 2019: Ny udstykning. Projektet er afsluttet.
Samlede investeringer Ledningsnet nyanlæg				**2.600.000**				**2.263.298**			
Samlede investeringer Svendborg Vand A/S				**29.200.000**				**17.876.606**			

Afsluttede projekter i 2019
Som planlagt
OBS på ændrede forhold
Skærpet fokus

Samlet forbrug Q4 2019 17.876.606 kr.
Budgetramme 2019 29.200.000 kr.

Status 4. kvartal 2019 - Svendborg Spildevand A/S
Investeringer i kr.

	Baggrund	Projektkategori	Samlet budget	Korrigeret budget	Saldo pr. 31.12.2018	Saldo pr. 31.12.2019	Forbrug i 2019	Status: Tid	Status: Økonomi	Bemærkninger
Ledningsnet nyinvestering:										
Kloakering - spildevandsplan (2013-2024)										
Spildevandsplan 2020 - 2031	Spildevandsplan / Krav i vandplaner		1.450.000		953.985	1.205.910	251.925			Spildevandsplanen er færdig og sendt til Udvalget til behandling i marts 2020, hvorefter den sendes i høring for endelig vedtagelse omkring sommer 2020.
Samlede investeringer - ledningsnet nyinvestering							**251.925**			
Ledningsnet renovering:										
Renovering af ledninger										
Kloakfornyelse Bratenvej, Bregningevej og Vindeby Birkevej	Klimatilpasning		8.900.000	9.680.000	1.300.090	9.679.693	8.379.603			Der er etableret en regnvandsledning fra Vindeby Birkevej ad Bregningevej og gennem Bratenvej til Svendborgsundbroen, hvor ledningen er ført ned til Sundet. Anlægsarbejdet er afsluttet. Under udførelsen har der bla. været ekstra udgifter i forbindelse med krydsning af vandledninger, gasledninger og udskiftning af jord. De store nedbørsmængde har især på Vindeby Birkevej betydet, at det har været nødvendigt at udskifte jorden i ledningsrenden. Udgifterne kan afholdes indenfor budgetrammen for 2019.
Regnvandsafledning Frederiksgade/Havnepladsen	**Klimatilpasning**	**A**	**4.000.000**		**124.950**	**466.044**	**341.094**			**Projektet afventer koordinering med Blå Kant samt projektet Liv i min by. Anlægsarbejdet forventes igangsat i 2020**
Punktreparationer Grønnevej og Rolf Krakesvej med sidevej	Fornyelsesplan		2.300.000		1.849.533	2.280.524	430.991			Anlægsarbejdet er udført
Strømpeforing 2018	Fornyelsesplan		2.500.000		1.847.796	1.982.518	134.722			Der resterer udbedring af få mangler i Vestergade.
Kloakfornyelse Herman Nielsens Vej - Lystbådehavn	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		3.800.000	4.370.000	464.205	4.367.992	3.903.787			Regnvandet fra det separatkloakerede område ved Elinevej, Magnavej og den nordlige del af Herman Nielsens Vej er nu frakoblet fællessystemet. Der er etableret en separat regnvandsledning fra Herman Nielsens Vej via Rantzausmindevej til det eksisterende regnvandsudløb i Svendborg Sund ved lystbådehavnen. Den sydlige del af Herman Nielsens Vej er forberedt til en eventuel separatkloakering. Under udførelsen har det været nødvendigt at omlægge en ø160 PVC vandledning for at få plads til den nye regnvandsledning i Rantzausmindevej. Desuden har udgifterne til udskiftning af jord været større end forventet. Ekstra udgifterne kan afholdes indenfor budgetrammen for 2019.
Kloakfornyelse Sanddalsvej	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		2.000.000		1.744.231	1.909.217	164.986			I forbindelse med fornyelse af ledningen i Sanddalsvej er vejvandet koblet på den nye regnvandsledning og regnvandsstik er ført frem til ejendomsskellene. Området er forberedt til en eventuel separatkloakering. Anlægsarbejdet er afsluttet.
Regnvandsledning Gl. Sognevej til bassin Nordre Ringvej 53	Klimatilpasning		1.000.000		15.887	38.406	22.519			Planlægning er påbegyndt.
Udskiftning af stikledninger 2019	Vedligeholdelse		200.000		0	80.265	80.265			Færre stik er blevet akut udskiftet i 2019 end forventet
Opsamling afsluttede projekter 2019			250.000		0	184.913	184.913			
Reparation af tilløbsledning, Pasopvej			100.000		131.258	-2.365	-133.623			Alle omkostninger er refunderet af Niras forsikringsselskab. Budget bør egentlig ende med et nul
Renovering af udluftningsventiler på trykledning til Egsmade Renseanlæg	Vedligeholdelse		400.000		1.757	66.872	65.115			Ventilbrøndene på trykledningen fra hovedpumpestationen på Svendborg Havn til Egsmade Renseanlæg skal ombygges pga. dårlig arbejdsmiljøforhold i brøndene. Ombygningen vil desuden give mulighed for bedre vedligehold af de vigtige udluftningsventiler som beskytter trykledningen til Egsmade Renseanlæg mod trykstød. Projektering er i gang. Anlægsarbejdet forventes udført i 2020.
Kloakfornyelse Sandbjergvej, Stenstrup	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		1.200.000		43.824	681.764	637.940			Anlægsarbejdet er udført
Kloakfornyelse Stentoften	Fornyelsesplan		550.000		147.503	153.367	5.864			Diverse punktreparationer er udført. Strømpeforingen forventes udført i 2020.
Slidlag 2019 - Spildevand			200.000		0	68.423	68.423			
Udskiftning dæksler 2019	Kommunens program for asfaltarbejder		400.000		0	123.348	123.348			Der er udskiftet færre dæksler end forventet i henhold til kommunens asfaltarbejder
Kloakfornyelse Assistens Kirkegård, Valdemarsgade	Fornyelsesplan		500.000		0	477.712	477.712			Anlægsarbejdet er udført
Strømpeforing overløbsledning Kirkeby Sand	Fornyelsesplan		250.000		0	10.203	10.203			Akut strømpeforing er udført grundet revner i ledningen. Der resterer slutfaktura fra entreprenøren.
Strømpeforing Centrumpladsen v. Hotel Svendborg	Fornyelsesplan		200.000		0	190.604	190.604			Strømpeforing af ledning på Centrumpladsen er udført, da tilbygning til Hotel Svendborg funderes tæt ved ledningen.
Omlægning af trykledning Nordre Havnevej	Ledningsomlægning nyt SIMAC		2.300.000		0	38.184	38.184			I forbindelse med byggeriet af det nye SIMAC skal spildevandstryklednigen omlægges (rundt om SIMAC). Punktet var særskilt på bestyrelsesmødet den 13. september 2019 Vi er i gang med projekteringen men afventer fortsat kommunens fastlæggelse af vejen.
Kloakfornyelse ved Stationsvej 49, Stenstrup	Fornyelsesplan		600.000		0	345.761	345.761			Anlægsarbejdet er udført. Der resterer slutfaktura fra Per Aarsleff A/S
Svovlbrintebekæmpelse	Vedligeholdelse		200.000		0	217.757	217.757			Der er indkøbt nyt udstyr til registrering og bekæmpelse af svovlbrinte i kloakledninger.
Kloakfornyelse Møllevej. Ulbølle	Fornyelsesplan / Klimatilpasning		3.700.000		85.504	3.029.586	2.944.082			Anlægsarbejdet er udført. Der mangler udlægning af slidlag

- Projektet fortsætter i 2020
- Afsluttede projekter i 2019
- Som planlagt
- OBS på ændrede forhold
- Skærpet focus

Status 4. kvartal 2019 - Svendborg Spildevand A/S
Investeringer i kr.

	Baggrund	Projektkategori	Samlet budget	Korrigeret budget	Saldo pr. 31.12.2018	Saldo pr. 31.12.2019	Forbrug i 2019	Status: Tid	Status: Økonomi	Bemærkninger
Renovering af pumpestationer										
Renovering og energioptimering af pumpestationer	Tilstandsvurdering pumpestationer		2.400.000		987.776	2.618.678	1.630.902			Der er udført energioptimering af 4 pumpestationer i 2019. Der er udskifte til energibesparende styringer mm., og der forventes en besparelse på 20-30%. Merforbruget skyldes at pumpestation på Smørmosen og ved Hvidkilde også er blevet forbedret i 2019
Planlægning af ny hovedpumpestation Svendborg Havn	**Tilstandsvurdering pumpestationer / Helhedsplan for havneområdet**	**A**	**83.000.000**		**2.081.883**	**3.746.985**	**1.665.102**			**De 2 placeringer af pumpestationen har været på Kommunalbestyrelsesmødet d. 25. februar 2020. Beslutningen blev, at kommunalbestyrelsen ønskede at bibeholde pumpestationen i legeparken. Arbejde med udbuddet i partnering vil nu fortsætte.**
Tilbagestrømssikring af pumpestationer	Tilstandsvurdering pumpestationer		1.350.000		674.085	776.740	102.655			Der er nedlagt 29 tappesteder til vandinstallationer ved pumpestationer og arbejdet med opgradering af tappesteder til kl. 4 og kl. 5 er i gang, og vil fortsætte i 2020.
Renovering pumpestation Storkenæbsvej	Tilstandsvurdering pumpestationer		1.000.000		34.980	880.643	845.663			Anlægsarbejdet er færdigt på nær retableringen
Renovering pumpestation Drejø, Færgehavn	Tilstandsvurdering pumpestationer		2.700.000		0	613.371	613.371			Projektet indeholder klimasikring mod højvande i havet til kote 3,0, lovliggørelse af installationer i pumpestationen jf. maskindirektivet og udskiftning af næsten 20 år gamle pumper med en bedre tilpasning af pumpeydelse i forhold til pumpning gennem havledning til Skarø. Desuden skal kemikaliedosering til bekæmpelse af svovlbrinte fornyes for at modvirke tilstopning af trykledning, samt montering af automatisk Rensegrisafsender til rennholdelse af trykledning til Skarø. Gevinster på projektet er forbedret arbejdsmiljø, klimasikring, lavere driftsomkostninger på el til pumpning og forbedret bekæmpelse af svovlbrinte. Anlægsarbejdet forventes udført i 2020
Renovering af pumpestation Frederiksø	Tilstandsvurdering pumpestationer		1.000.000		0	5.608	5.608			Projekteringen er igang og arbejdet forventes udført i september 2020
Renovering pumpestation Porthusvej 124	Tilstandsvurdering pumpestationer		400.000		56.082	57.054	972			I forbindelse med en overordnet vurdering af pumpestationens placering i forhold til en mulig kommende trykledning fra pumpestationer og renseanlæg i Egebjerg området er det vurderet, at der kun skal udføres nødvendige udskiftninger / forbedringer i 2020 .
Fornyelsesplaner										
Tv-inspektion Stenstrup og Kirkeby	Temaplan for kloakfornyelse		1.400.000		485.073	1.376.384	891.311			Tv-inspektion af hovedkloakledninger i Kirkeby og Stenstrup inkl. markledninger er udført
LAR (Lokal afledning af regnvand)										
LAR-refusioner 2019	Klimatilpasning		650.000		0	782.857	782.857			I 2019 har 24 ejendomme etableret private LAR-anlæg, og dermed frakoblet regnvandet fra kloaksystemet. Ekstra udgifter til refusion skyldes bla. at 7 af de 20 ejendomme på Sandbjergvej, der frivilligt har valgt at frakoble regnvandet fra kloaksystemet, allerede er blevet frakoblet. Refusionen til ejendommene på Sandbjergvej modsvares af besparelsen ved ikke at skulle etablere en regnvandsledning
Ledningsregistrering										
Ledningsregistrering 2019			500.000		0	549.348	549.348			Løbende ajourføring af ledningsdatabasen
Samlede investeringer Ledningsnet renovering							**25.722.038**			

	Projektet fortsætter i 2020
	Afsluttede projekter i 2019
	Som planlagt
	OBS på ændrede forhold
	Skærpet focus

Status 4. kvartal 2019 - Svendborg Spildevand A/S
Investeringer i kr.

	Baggrund	Projektkategori	Samlet budget	Korrigeret budget	Saldo pr. 31.12.2018	Saldo pr. 31.12.2019	Forbrug i 2019	Status: Tid	Status: Økonomi	Bemærkninger
Bassiner:										
Regnvandsbassiner										
Udvidelse af regnvandsbassin Landevejen 1C, Vejstrup	Klimatilpasning		1.400.000		343.884	1.459.768	1.115.884			Projektet er afsluttet
Regnvandsbassin Søkildevej	Klimatilpasning		1.850.000		283.391	342.651	59.260			Ledningen i baghaverne ved Egensevej er blevet fornyet. Projektet vedr. etablering af regnvandsbassin i forbindelse med byggemodning Søkildevej er endnu under forberedelser.
Regnvandsbassin ved Lungrenden (Skovballevej)	Klimatilpasning		1.000.000		0	805.939	805.939			Projektet er afsluttet på nær græssåning, som udføres i foråret 2020
Samlede investeringer bassiner							**1.981.083**			
Byggemodninger:										
Stik 2019			950.000		0	1.077.417	1.077.417			Etablering af kloakstik ved byggemodning af grunde samt kloakering af enkelt ejendomme i kloakeret opland. Der er blevet kloakeret flere ejendomme end forudsat. Omkostningerne kan afholdes indenfor budgetrammen for 2019
Byggemodning Gambøtvej, Thurø			1.700.000		0	194.281	194.281			Ny byggemodning på Gambøtvej og Søndervej. Anlægsarbejdet på Gambøtvej er under udførelse og forventes færdigt 8. april 2020
Byggemodning Vædderen, etape 2			700.000		0	702.557	702.557			Projektet er afsluttet
Byggemodning Krebsen Vest			1.500.000		0	13.657	13.657			Ny byggemodning vest for Krebsen. Projektet er sendt i udbud.
Samlede investeringer byggemodninger							**1.987.912**			
Øvrige projekter:										
Masterplaner, øvrige maskiner, energioptimering mv.										
Renovering pumpestation Drejø, Gammel Havn	Driftsoptimering		2.200.000		1.862.224	2.152.001	289.777			Projektet omfatter udskiftning af el-delen i pumpestationen på Drejø Gammel Havn samt sikring af den mod højvande til kote 3,0. Projektet er blevet udvidet med udvikling af en automatisk rensegrisafsender, så man kan rense trykledningen efter pumpestationen blot ved at fjernbetjene styringen af pumperne. Denne udvikling forventes at give store fordele for driften. Arbejdet er afsluttet
Rensemulighed for trykledning ved pumpestation Drejø og Skarø	Driftsoptimering		550.000		220.878	296.412	75.534			Forundersøgelser for at finde muligheder for renholdelse af havledninger og minimering af svovlbrinteproblemer på Drejø og Skarø er afsluttet. Forundersøgelser har vist muligheder for at en ny form for kemikaliedosering vil kunne modvirke tilstopning af trykledning, samt en efterfølgende montering af en automatisk rensegrisafsender kan medvirke til en bedre drift af ledningen samt give besparelser på pumpedrift.
Optimering af håndtering af slam for tømning af slamsuger	Driftsoptimering		450.000		121.951	128.580	6.629			Der er en del kørsel med dødtslam i forbindelse med tømning af slamsugeren. Som en forsøgsordning indkøbes nogle beton "LEGO-klodser" til opdeling af slampladsen på Hørup Rensningsanlæg, hvor slammen så kan afvande. Denne løsning er billigere end forudsat
Flytning af olieudskiller Ryttermarken 21	Sørupværket		250.000		48.499	140.432	91.933			Flytning af olieudskiller på Ryttermarken i forbindelse med bygning af Sørupværket. Primært af hensyn til fødevaresikkerheden. Projektering er i gang. Udførelse er som følge af forsinkelser på andre projekter flyttet til forår 2020.
Kvalitetssikring af database til Livs Cyklus Vurdering	Krav til ledelsessystem		725.000		627.628	645.669	18.041			Indkøbt IT-program til livscyklusperspektivering ift. anlægsinvesteringer.
Datatilpasning SRO	Driftsoptimering		1.000.000		765.378	882.687	117.309			Tilpasninger af overløbsbygværkerne til dataleverance til SRO-systemet til brug for driftsoptimering. Der er opsat ekstra niveaumålere på kritiske overløbsbygværker.
SRO - PowerBI	Driftsoptimering / Myndighedskrav		100.000		0	119.858	119.858			Automatisering af rapportering af regnvandsbetingede overløb til myndighed. Visualisering af SRO data mhp årsagsanalsyse af nedbrud og driftsforstyrrelser på pumpestationer.
Beredskab for skybrud og stormflod	Klimatilpasning		200.000		0	98.598	98.598			Projektet omhandler sikring af kystnære spildevandsinstallationer mod havstigninger. Desuden færdiggørelse af risikovurdering af alle kystnære spildevandsinstallationer, samt konkret højvandssikring af de mest kritiske installationer.
Implementering af Masterplan	Masterplan for regn- og spildevand / Klimatilpasning		1.050.000		799.352	813.029	13.677			Masterplan for regn- og spildevand er godkendt som retningsgivende i MKT-udvalget. Arbejdet med implementeringen er i gangsat.
Tværgående projektarbejde 2019			1.100.000		0	1.412.816	1.412.816			Omkostningerne dækker forbrug som ikke kan konteres på enkelte projekter, bl.a. er timeforbrug i forbindelse med deltagelse i SamAqua udbud indenfor rådgiverydelser samt Tv-inspektion og Spuling konteret på dette projekt.
Samlede investeringer øvrige projekter							**2.244.170**			

Projektet fortsætter i 2020
Afsluttede projekter i 2019
Som planlagt
OBS på ændrede forhold
Skærpet focus

Status 4. kvartal 2019 - Svendborg Spildevand A/S
Investeringer i kr.

	Baggrund	Projektkategori	Samlet budget	Korrigeret budget	Saldo pr. 31.12.2018	Saldo pr. 31.12.2019	Forbrug i 2019	Status: Tid	Status: Økonomi	Bemærkninger
Renseanlæg:										
Egsmade										
Struktur, energi- og ressourceoptimering Renseanlæg	**Energioptimering**	**A**	**1.550.000**		**466.019**	**708.622**	**242.603**			**Egsmade Renseanlæg ansøgte Miljøstyrelsen om deltagelse i et energioptimeringsprojekt, og blev udtaget som et ud af 3 renseanlæg. Rapporten er modtaget og der skal arbejdes videre med energioptimering på renseanlæggene. Udarbejdelse af en masterplan for fremtidig renseanlægsstruktur forventes igangsat i 2020. Der er afsat 750.000 kr. til energioptimering i 2020**
Udskiftning onlinemålere Renseanlæg	Driftsoptimering		500.000		0	389.425	389.425			Udskiftning af onlinemålere til mindre recourcekrævende enheder er udført. Forbedring af arbejdsmiljø ved eliminering af kemikalier, samt reduktion af omkostninger til reservedele og service. Tilbagebetalingstiden er cirka 2 år.
Renovering af sandskraberbro, Egsmade	Vedligeholdelse		475.000		0	445.995	445.995			Renovering af styreskinner og tandhjule m.m. til sandskraberbro på Egsmade Renseanlæg er pga. kraftig tæring udført i 2019. Desuden har det været nødvendigt at sikre karet i sandfanget med en coating.
Egebjerg Syd										
Gasmotor og omlægning af varmesystemet, Egebjerg Syd	Energioptimering		2.400.000		105.434	2.010.546	1.905.112			Udvidelsen af kedelbygningen er i gang og gasmotorerne er i drift. Der arbejdes pt. med opstilling af ny el-tavle samt optimering af varmesystemet. Der har været en del udfordringer med at få varmepumperne og varmen fra gasmotorene til at kunne samarbejde. Det har ligeledes vist sig nødvendigt at ombygge gasrampen for at kunne måle det rigtige gasflow.
Forundersøgelser ny procestank 3, Egebjerg Syd	Driftsoptimering		250.000		139.970	177.559	37.589			Skitseprojektet foreligger, dog er der bedt om små justeringer.
Ledninger for tekniskvand, Egebjerg Syd	Driftsoptimering		130.000		103.176	103.176	0			Anlægsarbejdet er færdigt. Det er etableret ledninger til teknisk vand til efterklaringstank 2 og 3, så der ikke skal anvendes vandværksvand, når efterklaringstank 1 er lukket ned.
Coating af procestank 2, Egebjerg Syd	Vedligeholdelse		1.300.000		0	1.247.125	1.247.125			Der er udbedret betontæringer i procestank 2. Arbejdet er afsluttet.
Hus over omrører til gasmixer, Egebjerg Syd	Vedligeholdelse		100.000		0	1.508	1.508			Gasmixeren ved rådnetanken er i dag placeret i det fri og skal overdækkes i 2020.
Sand- og fedtfang Egebjerg Syd	Driftsoptimering		300.000		154.036	154.036	0			Skitseprojektet foreligger, dog har vi bedt om små justeringer.
Bjerreby Renseanlæg										
Udskiftning af PLC, Bjerreby Renseanlæg	Vedligeholdelse		300.000		0	278.496	278.496			Arbejdet er afsluttet
Samlede investeringer renseanlæg							**4.547.853**			

Samlet forbrug i 2019:	**kr.**	**36.734.980**
Budgetramme 2019:	**kr.**	**37.500.000**

Projektet fortsætter i 2020
Afsluttede projekter i 2019
Som planlagt
OBS på ændrede forhold
Skærpet focus

Likviditetsoverblik – Vand og Spild

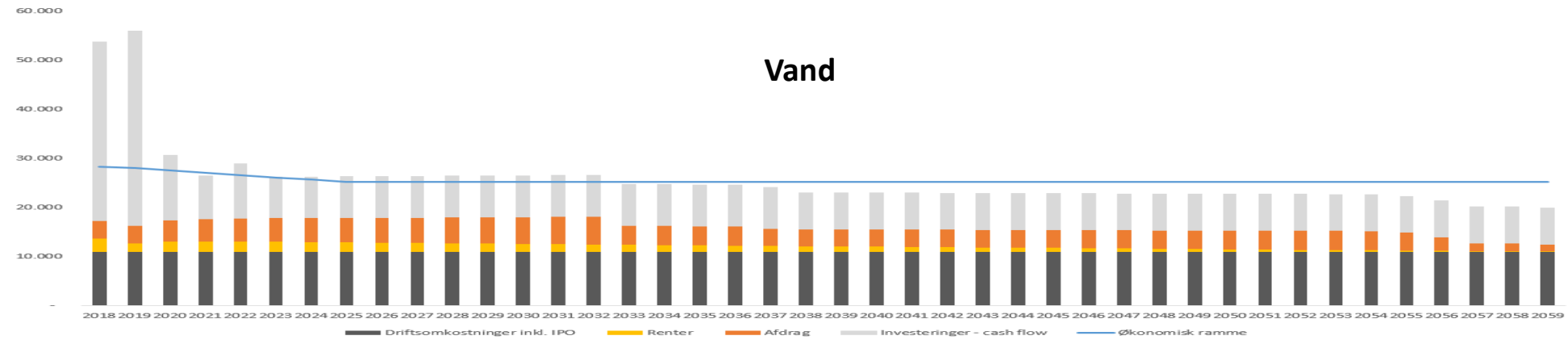

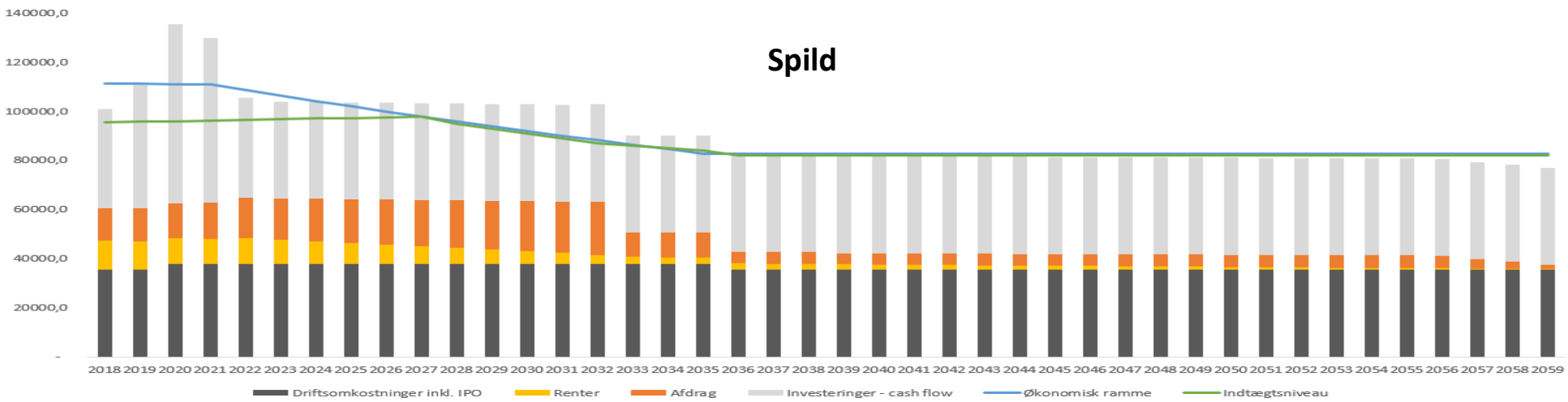

13. november 2018

Overblik vedr. likviditet i VA - 40 år

Svendborg Vand A/S (SVVA):

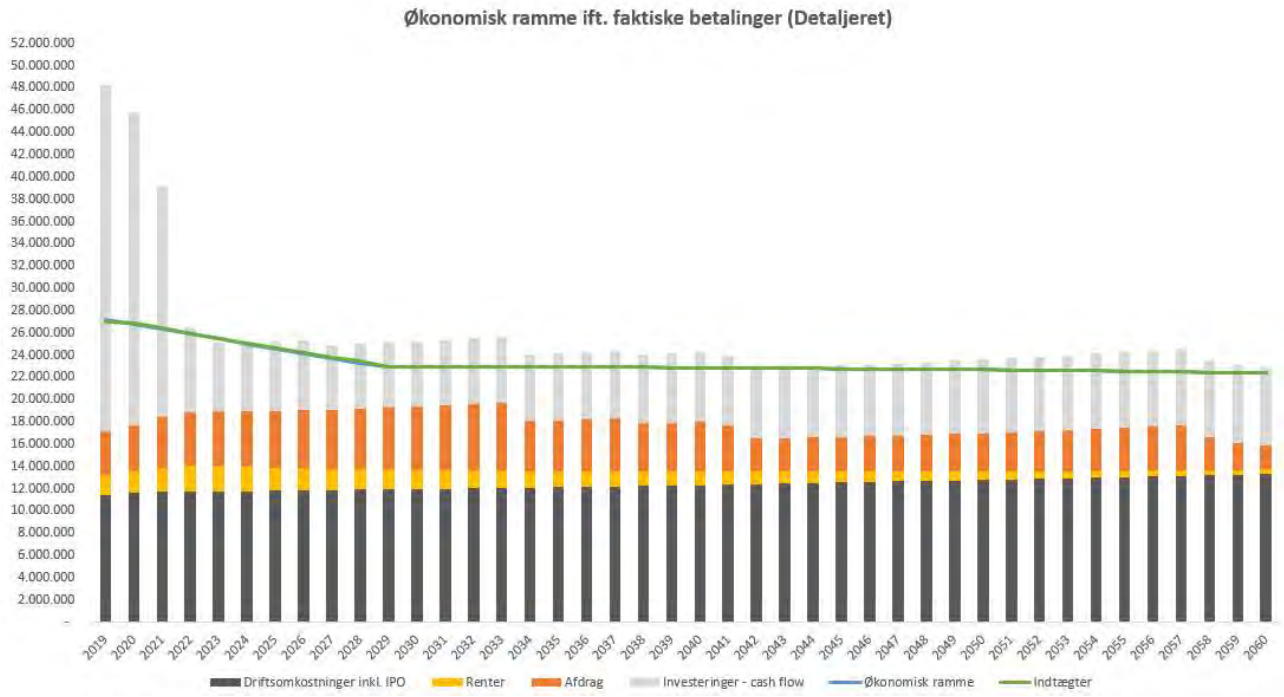

Svendborg Spildevand A/S (SVSP):

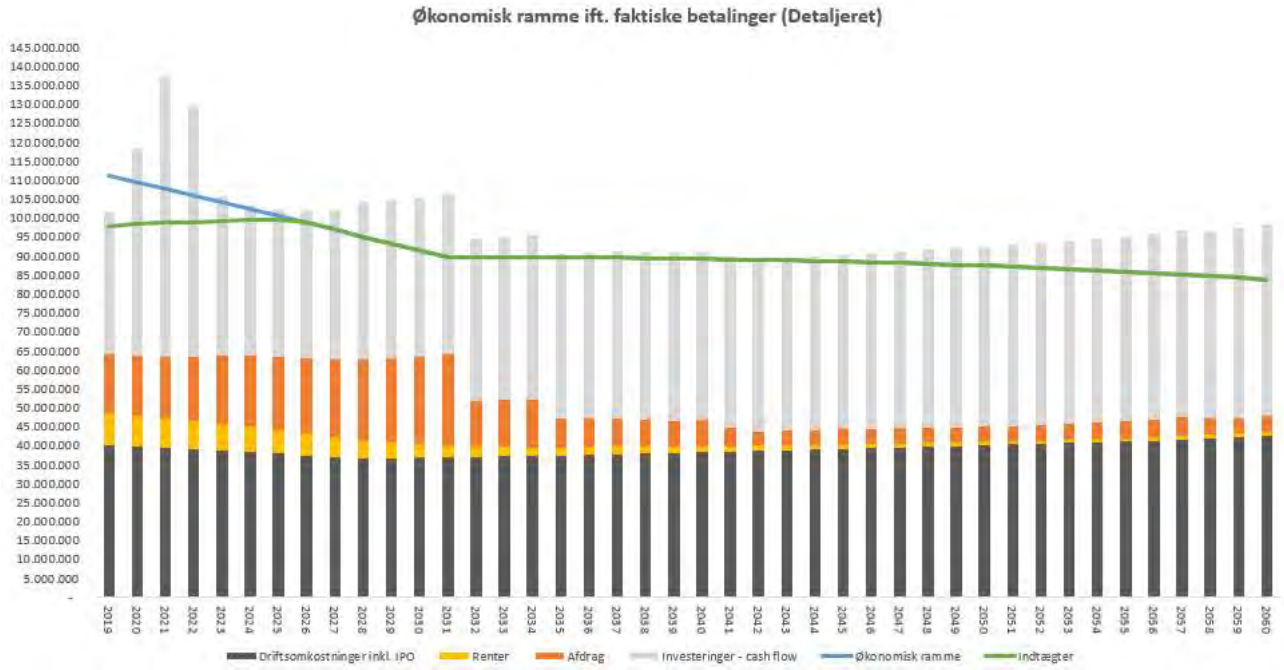

6. november 2019

Overblik vedr. likviditet i VA - 40 år

Svendborg Vand A/S (SVVA):

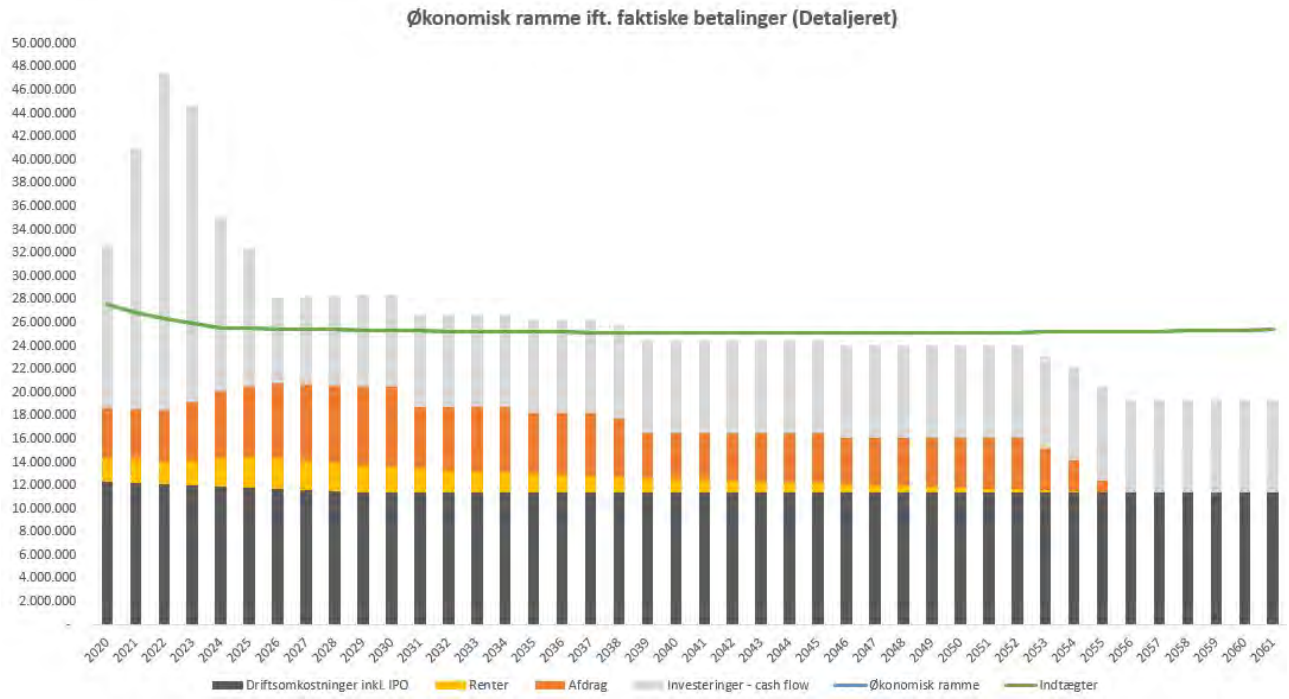

Svendborg Spildevand A/S (SVSP):

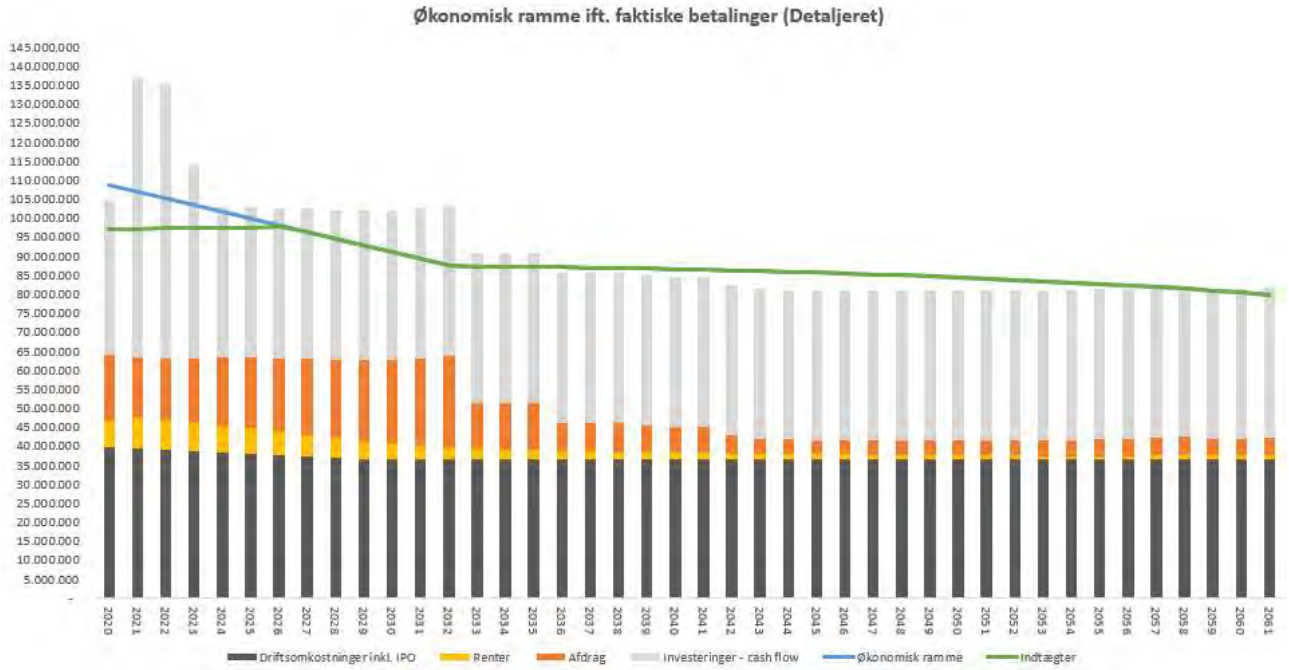

vand og affald

Nyt
Slettet

Godkendt af bestyrelsen den 9. marts 2020

Finansiel strategi for Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S, Svendborg VE A/S, Svendborg Forsyningsservice A/S og Svendborg Forsyning A/S.

Formål
Den finansielle strategi, som formuleret i dette dokument, for Svendborg Vand A/S, Svendborg Spildevand A/S, Svendborg Affald A/S, Svendborg VE A/S, Svendborg Forsyningsservice A/S og Svendborg Forsyning A/S (i det følgende alene benævnt "Vand og Affald") betragtes som et arbejdsredskab for selskabets administration til brug for den løbende håndtering af selskabets finansielle portefølje.

Formålet med en finansiel strategi er at fastlægge rammerne for en aktiv styring af Vand og Affalds finansielle portefølje, dvs. håndtering af de likvide midler herunder en evt. obligationsbeholdning (aktivpleje) og gæld og kreditter (passivpleje) under hensyntagen til de finansielle risici, man er villig til at påtage sig**.**

Strategien har desuden til formål at sikre, at Vand og Affald har et fuldt overblik over de rente- og valutarisici, der er forbundet med selskabets aktiv- og passivside.

Målet er optimering af afkast/risikoforholdet på likviditetsplacering og minimering af finansieringsomkostninger inden for de nedennævnte rammer i nærværende strategi, som er vedtaget af Bestyrelsen i Vand og Affald.

Den finansielle strategi vil løbende blive revideret i takt med udviklingen i de finansielle markeder og selskabets vurderinger af finansiel risiko, dog minimum en gang om året i forbindelse med selskabets regnskabsaflæggelse eller låneoptagelse.

Lånesiden omfatter alle selskabets kort- og langfristede lån.

Likviditetsstrategi – likvide aktiver
Poster der omfatter likviditetsstrategien er på aktivsiden de likvide aktiver.
Selskabet ønsker at afkastet på overskydende likviditet placeres på en sådan måde, at det forventede afkast bliver størst mulig inden for strategiens rammer.

Selskaberne kan investere dets kapital i følgende typer værdipapirer fra lande/valutaer i EU/EØS:

- Aftaleindskud
- Statsobligationer
- Skatkammerbeviser
- Realkreditobligationer
- Investeringsbeviser

Selskaberne kan indgå porteføljeaftaler med samarbejdspartnere som efter nærmere aftale får stillet et beløb til rådighed for en periode på maksimalt 2 år.

Selskabet kan kun indgå aftaleindlån med finansielle institutioner, der som minimum har en kreditvurdering på minimum A2 hos Moody´s eller A hos Standard & Poors, eller finansielle institutioner der er udpeget som SIFI (Systemisk Vigtige Finansielle Institutter i Danmark).

Den korrigerede varighed må maksimalt være 4.

Afkastet på porteføljen holdes op mod et benchmark, hvor der i første omgang anvendes Bloomberg Barclays Series-E Denmark Govt 1-5 Yr. EFFAS 1-5.

Beslutningskompetence
Selskabet bemyndiger den adm. direktør sammen med økonomichefen i Vand og Affald til at placere overskudslikviditet inden for strategiens rammer samt at indgå porteføljemanagementaftaler. Porteføljeplejen baseres på rådgivning fra ekstern rådgiver.

Finansieringsstrategi - finansiel gæld
I selskabets finansielle strategi fastlægges generelle retningslinier i forbindelse med lånoptagelse og pleje af selskabernes låneportefølje. Formålet er at minimere selskabernes finansieringsudgifter under hensyntagen til de finansielle risici, man ønsker at påtage sig**.** Desuden skal strategien sikre, at selskaberne har et fuldt overblik over de rente- og valutarisici, der er forbundet med selskabernes låneportefølje.

I et finansielt marked med mange forskellige finansielle instrumenter og mange måder at sammensætte selskabernes låneportefølje på, er det vigtigt at virksomheden inden for de af bestyrelsen vedtagne retningslinier, kan reagere uden først at have bestyrelsens godkendelse.

Selskabets finansielle strategi omfatter alle selskabets kort- og langfristede lån.

Beslutningskompetencer
Beslutningen om optagelse af lån og lånebeløbets størrelse, samt evt. løbetid og afdragsform træffes af Bestyrelsen med endelig godkendelse af Svendborg Byråd.

Beslutning om de konkrete lånevilkår og omlægning af lån er uddelegeret den adm. direktør sammen med økonomichefen i Vand og Affald inden for strategiens rammer.
Omlægning af porteføljen baseres på rådgivning fra ekstern rådgiver.

Fast og variabel rente.
Selskaberne har mulighed for at optage såvel fast som variabel forrentet finansiering og kan omlægge både til fast og variabel finansiering.

Variabelt forrentede lån må maksimalt udgøre 60 % af den samlede låneportefølje.

Udbud af lån
Når det drejer sig om lån indhentes der tilbud fra KommuneKredit og som hovedregel fra et større finansieringsinstitutter for at opnå de mest fordelagtige priser og vilkår.

Løbetider
Valg af løbetider fastlægges konkret i hvert tilfælde af Bestyrelsen på grundlag af en vurdering af selskabets langvarige økonomiske situation og efter en vurdering af det lånefinansierede aktivs levetid. Afdragsprofilen fastlægges ud fra samme principper. Ved lån mod kommunal garanti skal løbetiden til enhver tid overholde reglerne i lånebekendtgørelsen.

Valuta.
Selskabets låneportefølje kan indeholde finansiering i fremmed valuta. Lån kan optages i DKK eller EUR. Lån kan optages i EUR, hvis rentebesparelsen overstiger 0,10% -point p.a.
Andelen af EUR lån kan maksimalt udgøre 40% af den samlede låneportefølje.

I de tilfælde hvor rentebesparelsen er under det angivne niveau optages ikke valutafinansiering.

Reglerne kan sammenfattes således:

Finansieringsvaluta	Renteforskel	Andel
DKK		40 % - 100 %
EUR	Over 0,10 %-point	0 % - 40 %

Finansielle instrumenter.
Selskabet kan anvende finansielle instrumenter. De finansielle instrumenter kan kun anvendes i relation til direkte betalingsforpligtelser vedrørende selskabets gæld.

De instrumenter, der kan anvendes i Vand og Affald, er:

FRA (Fremtidig Rente Aftale)

Rente- og valutaswaps

Valutaterminsforretninger

Til forklaring af ovennævnte instrumenter se nedenstående bilag 1 til den finansielle strategi.

Modpartsrisiko Rente- og valutasikringsinstrumenter er finansielle produkter, der indebærer en risiko for tab i de tilfælde, hvor modparten i aftalen ikke kan opfylde sine forpligtelser f.eks. på grund af konkurs. Selskabet kan kun indgå swap-aftaler, optionsforretninger og valutaterminsforretninger med finansielle institutioner, der som minimum har en kreditvurdering på minimum A2 hos Moody´s eller A hos Standard & Poors, eller finansielle institutioner der er udpeget som SIFI (Systemisk Vigtige Finansielle Institutter i Danmark).

Valg af metode til omlægning af lån.
Lån kan omlægges ved:

- indfrielse af det gamle lån og optagelse af et nyt lån
- at der udfærdiges en allonge til det eksisterende gældsbrev
- indgåelse af en swap.

Valg af metode til omlægning afhænger af, hvilken lånetype, der skal omlægges (konverterings-mulighed m.v.). Endvidere indgår en vurdering af, hvad der administrativt er mest hensigtsmæssigt i den givne situation.

Risikoprofil.
Ovenstående kan sammenfattes i en risikoprofil for Vand og Affald samt for hvert enkelt selskab, hvor profilen kan betegnes som ”medium risiko”.

Valuta andel	0 % - 40 %
Variabel rente andel	0 % - 60 %
Fast rente andel	40 % - 100 %
Finansielle instrumenter	• Konverterbare obligationer • Fastforrentede aftalelån • Variabelt forrentede lån • Lån i DKK og EUR • Simpel rente swap • Simpel valuta swap • Valutaterminsforretninger • FRA (Fremtidig Rente Aftale)

Lovgivning
Ved lånoptagelse mod kommunal garantistillelse skal låntagning til enhver tid overholde reglerne i lånebekendtgørelsen.

Bilag 1 til Vand og Affalds finansielle strategi

FRA

Med en FRA (Fremtidig Rente Aftale - renteterminsforretning) er det muligt, at lægge renten fast i en periode på et variabelt forrentet lån, og dermed sikre lånet mod en rentestigning i aftaleperioden.

Eksempel: Et selskab har optaget et lån, der forrentes med udgangspunkt i 3 måneders CIBOR – **C**openhagen **I**nter**B**ank **O**ffered **R**ate (den rente bankerne i Danmark låner ud til hinanden fastsat udfra udbud og efterspørgsel). Der forventes stigende, korte renter i markedet, og selskabet ønsker derfor at fastlåse renten i den kommende 3 måneders renteperiode. Derfor indgår selskabet en FRA.

Rente- og valutaswaps

En swap er et meget fleksibelt instrument, der kan anvendes til omlægning af et lån – i hele eller en del af løbetiden. Med en swap kan et lån med fast rente omlægges til variabel rente – og omvendt – og eventuelt også til en anden valuta. Rent praktisk sker der det, at to parter bytter betalingsforpligtelser.

Eksempel: Et selskab har optaget et fast forrentet lån, hvor selskabet betaler en årlig rente på 5 %. Lånet ønskes omlagt til et variabelt lån med 3 måneders renteperioder.
Selskabet indgår derfor en swapaftale, hvor selskabet modtager den faste rente, der skal betales på lånet. Til gengæld betaler selskabet en variabel rente på 3 måneders CIBOR.

Swaps er også et velegnet instrument til omlægning af lån, der har særlige indfrielsesvilkår eller er inkonverterbare. Fordelen består heri, at et lån, der kun vanskeligt eller umuligt kan indfris, kan omlægges, uden at det er nødvendigt, at realisere et valuta- eller kurstab.

Valutaterminsforretninger

En valutaterminsforretning er en forpligtende aftale mellem to parter om levering af valuta på et aftalt tidspunkt til en på forhånd aftalt pris. Valutaterminsforretninger kan f.eks. anvendes, hvis et selskab har optaget et lån i udenlandsk valuta og ønsker at sikre en eller flere kommende ydelsesbetalinger.

Årsopgørelse

Journalnr: G-4033
Svendborg Vand A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Fra 01.01.2019 til 31.12.2019 Indeksværdi: 278,689

Lån uden støtte

Status

Lånenr	Lånetype	Fondskode	Obl. kurs	Udbetalings dato	Udløbs dato	Nom. rente	Valuta	Valuta kurs	Opr. hovedstol i valuta	Restgæld i valuta	Restgæld i DKK	Markedsværdi
201442821	KKbasis	-	-	05.12.2014	07.06.2033	-	DKK	100,00	4.824.831,74	3.691.088,65	3.691.088,65	-
201442823	KKbasis	-	-	05.12.2014	30.01.2037	-	DKK	100,00	9.069.396,68	7.389.436,52	7.389.436,52	-
201543445	KKbasis	-	-	05.03.2015	05.03.2040	-	DKK	100,00	10.000.000,00	8.283.398,22	8.283.398,22	-
201545092	KKbasis	-	-	30.12.2015	24.10.2033	-	DKK	100,00	22.455.806,33	17.889.046,26	17.889.046,26	-
201645314	KKbasis	-	-	11.02.2016	11.02.2041	-	DKK	100,00	27.000.000,00	23.528.124,30	23.528.124,30	-
201747100	KKbasis	-	-	30.03.2017	30.03.2057	-	DKK	100,00	36.000.000,00	34.155.231,52	34.155.231,52	-
201848479	KKbasis	-	-	01.03.2018	01.03.2058	-	DKK	100,00	18.000.000,00	17.445.090,81	17.445.090,81	-
201949993	KKfast	-	-	31.01.2019	29.01.2049	1,50000%	DKK	100,00	10.000.000,00	9.736.683,50	9.736.683,50	-
											122.118.099,78	

Bevægelser i perioden

Lånenr	Lånetype	Valuta	Afdrag	Rente	Bidrag	Andre betalinger	Hovedstol udbetalinger	Indeksopskr.	I alt
201442821	KKbasis	DKK	235.884,99	108.254,55	0,00	0,00	0,00	-	344.139,54
201442823	KKbasis	DKK	349.496,23	194.320,44	0,00	0,00	0,00	-	543.816,67
201543445	KKbasis	DKK	368.051,82	96.833,14	0,00	0,00	0,00	-	464.884,96
201545092	KKbasis	DKK	1.162.979,28	260.140,39	0,00	0,00	0,00	-	1.423.119,67
201645314	KKbasis	DKK	943.760,36	376.221,24	0,00	0,00	0,00	-	1.319.981,60
201747100	KKbasis	DKK	679.635,04	576.615,73	0,00	0,00	0,00	-	1.256.250,77
201848479	KKbasis	DKK	331.796,74	301.413,35	0,00	0,00	0,00	-	633.210,09
201949993	KKfast	DKK	263.316,50	136.023,47	0,00	0,00	10.000.000,00	-	10.399.339,97

Årsopgørelse

Journalnr: G-4034
Svendborg Spildevand A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Fra 01.01.2019 til 31.12.2019 Indeksværdi: 278,689

Lån uden støtte

Status

Lånenr	Lånetype	Fondskode	Obl. kurs	Udbetalings dato	Udløbs dato	Nom. rente	Valuta	Valuta kurs	Opr. hovedstol i valuta	Restgæld i valuta	Restgæld i DKK	Markedsværdi
201442826	KKbasis	-	-	05.12.2014	05.09.2031	-	DKK	100,00	157.927.886,09	121.926.856,97	121.926.856,97	-
201442827	KKbasis	-	-	05.12.2014	05.12.2034	-	DKK	100,00	83.840.891,54	65.905.246,07	65.905.246,07	-
201442828	KKbasis	-	-	05.12.2014	13.02.2037	-	DKK	100,00	9.208.694,82	7.502.931,91	7.502.931,91	-
201543446	KKbasis	-	-	05.03.2015	05.03.2040	-	DKK	100,00	48.000.000,00	39.760.311,52	39.760.311,52	-
201645315	KKbasis	-	-	11.02.2016	11.02.2041	-	DKK	100,00	25.000.000,00	21.785.300,27	21.785.300,27	-
201747101	KKbasis	-	-	30.03.2017	30.03.2057	-	DKK	100,00	32.000.000,00	30.360.205,79	30.360.205,79	-
201848478	KKbasis	-	-	01.03.2018	01.03.2058	-	DKK	100,00	10.000.000,00	9.691.717,12	9.691.717,12	-
201339953	KKvar	-	-	14.02.2013	16.02.2038	DKK-ECP6M	DKK	100,00	10.000.000,00	7.738.932,75	7.738.932,75	-
											304.671.502,40	

Bevægelser i perioden

Lånenr	Lånetype	Valuta	Afdrag	Rente	Bidrag	Andre betalinger	Hovedstol udbetalinger	Indeksopskr.	I alt
201442826	KKbasis	DKK	7.781.523,01	4.928.811,64	0,00	0,00	0,00	-	12.710.334,65
201442827	KKbasis	DKK	3.731.665,12	1.963.672,30	0,00	0,00	0,00	-	5.695.337,42
201442828	KKbasis	DKK	354.864,19	208.589,59	0,00	0,00	0,00	-	563.453,78
201543446	KKbasis	DKK	1.766.648,72	464.799,07	0,00	0,00	0,00	-	2.231.447,79
201645315	KKbasis	DKK	873.852,17	348.353,01	0,00	0,00	0,00	-	1.222.205,18
201747101	KKbasis	DKK	604.120,04	512.547,33	0,00	0,00	0,00	-	1.116.667,37
201848478	KKbasis	DKK	184.331,52	167.451,87	0,00	0,00	0,00	-	351.783,39
201339953	KKvar	DKK	342.609,77	-14.191,61	0,00	0,00	0,00	-	328.418,16

Årsopgørelse

Journalnr: G-4390
Svendborg Affald A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Fra 01.01.2019 til 31.12.2019 Indeksværdi: 278,689

Lån uden støtte

Status

Lånenr	Lånetype	Fondskode	Obl. kurs	Udbetalings dato	Udløbs dato	Nom. rente	Valuta	Valuta kurs	Opr. hovedstol i valuta	Restgæld i valuta	Restgæld i DKK	Markedsværdi
201340956	KKbasis	-	-	20.09.2013	20.09.2038	-	DKK	100,00	17.815.000,00	14.682.122,43	14.682.122,43	-
201442820	KKbasis	-	-	05.12.2014	05.09.2035	-	DKK	100,00	8.661.236,91	6.859.972,68	6.859.972,68	-
											21.542.095,11	

Bevægelser i perioden

Lånenr	Lånetype	Valuta	Afdrag	Rente	Bidrag	Andre betalinger	Hovedstol udbetalinger	Indeksopskr.	I alt
201340956	KKbasis	DKK	556.043,88	450.704,64	0,00	0,00	0,00	-	1.006.748,52
201442820	KKbasis	DKK	372.116,00	170.442,20	0,00	0,00	0,00	-	542.558,20

Årsopgørelsen oplyser om lån og swaps, som er udbetalt eller har startdato inden opgørelsesperiodens udløb. Oplysning om lån og swaps, som er indgået med endnu ikke udbetalt, kan oplyses ved henvendelse til KommuneKredit. Årsopgørelse forudsætter rettidig indbetaling.

Markedsværdier på swaps er vejledende og er beregnet som nutidsværdien til tidspunktet for opgørelsesperiodens udløb. Beregningerne er baseret på markedsdata fra eksterne kilder. KommuneKredit indestår ikke for, at sådanne markedsdata er nøjagtige eller fyldestgørende. KommuneKredits beregninger kan afvige fra beregninger foretaget af trediemand. KommuneKredit påtager sig intet ansvar for dispositioner foretaget på baggrund af oplysninger om markedsværdierne.

De anvendte kurser og markedsdata er pr. 31-12-2019 ved handelsdagens afslutning.

Årsopgørelse

Journalnr: G-4422
Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Fra 01.01.2019 til 31.12.2019 Indeksværdi: 278,689

Lån uden støtte

Status

Lånenr	Lånetype	Fondskode	Obl. kurs	Udbetalings dato	Udløbs dato	Nom. rente	Valuta	Valuta kurs	Opr. hovedstol i valuta	Restgæld i valuta	Restgæld i DKK	Markedsværdi
201442824	KKbasis	-	-	26.11.2014	28.02.2033	-	DKK	100,00	24.756.242,57	18.822.677,73	18.822.677,73	-
											18.822.677,73	

Bevægelser i perioden

Lånenr	Lånetype	Valuta	Afdrag	Rente	Bidrag	Andre betalinger	Hovedstol udbetalinger	Indeksopskr.	I alt
201442824	KKbasis	DKK	1.233.325,46	427.116,30	0,00	0,00	0,00	-	1.660.441,76

Årsopgørelsen oplyser om lån og swaps, som er udbetalt eller har startdato inden opgørelsesperiodens udløb. Oplysning om lån og swaps, som er indgået med endnu ikke udbetalt, kan oplyses ved henvendelse til KommuneKredit. Årsopgørelse forudsætter rettidig indbetaling.

Markedsværdier på swaps er vejledende og er beregnet som nutidsværdien til tidspunktet for opgørelsesperiodens udløb. Beregningerne er baseret på markedsdata fra eksterne kilder. KommuneKredit indestår ikke for, at sådanne markedsdata er nøjagtige eller fyldestgørende. KommuneKredits beregninger kan afvige fra beregninger foretaget af trediemand. KommuneKredit påtager sig intet ansvar for dispositioner foretaget på baggrund af oplysninger om markedsværdierne.

De anvendte kurser og markedsdata er pr. 31-12-2019 ved handelsdagens afslutning.

Oplæg til nye takstprincipper for dagrenovation og boligbidrag.

Det følgende er en kort beskrivelse af principperne for fastlæggelse af de vigtigste takster for dagrenovation og boligbidrag i forbindelse med de nye affaldsordninger.

Principperne fokuserer på at beregne takster, som både giver et retvisende billede af den enkelte kundes behov for affaldshåndtering og samtidig giver incitament til at sortere så meget som muligt til genanvendelse.

Takster for afhentning af dagrenovation.

Prisen for energifraktionerne (mad- og restaffald) afhænger af beholderens størrelse, mens prisen for ressourcebeholdere (pap/papir og glas/metal) bliver uafhængig af beholderens størrelse. Det vil sige, at man kan øge kapaciteten til genanvendelige materialer omkostningsfrit.

Taksterne for dagrenovation vil afhænge af hvilken type løsning, der er tale om.

- Enkeltløsning
  Alle får som minimum en løsning med 2 stk. 240 liters opdelte spande til de fire fraktioner.
  Prisen er fast for den samlede løsning, og man kan ikke fravælge den ene spand.
  Hvis en familie ønsker at øge kapaciteten, betaler man kun for øget kapacitet på energispande (incitament til sortering).
  Sommerhuse afregnes efter samme princip – dog baseret på færre årlige tømninger.

- Sækkeløsning i indre by
  Der gives dispensation til sækkeløsning, hvor der udleveres sække til alle fire fraktioner.
  Dispensation gives kun til ejendomme, hvor det ikke er muligt at transportere en spand ud til skel (f.eks. byhus, hvor affaldet skal ind gennem huset).
  Sækkeløsningen koster det samme som enkeltløsning.

- Fællesløsning
  Fællesløsninger findes, hvor flere husstande er fælles om affaldsbeholdere. Det vil sige boligforeninger, andelsboligforeninger, grundejerforeninger eller to eller flere naboer, som bliver enige om at dele ordning.
  Der betales én fast takst pr. husstand (VA sikrer at der er tilstrækkelig kapacitet – forudsat korrekt sortering).
  Taksten varierer afhængigt af antallet af tilmeldte husstande f.eks. 2-5 husstande, 6-25, +26 husstande. Trinene i taksterne ligger endnu ikke fast – VA er i færd med at teste princippet.
  Taksten fastlægges på baggrund af antal tilmeldte boliger på afhentningsadressen.

- Nedgravede løsninger.
  Flere boligselskaber ønsker at etablere løsninger med nedgravede beholdere. Her vil taksten blive opgjort enten som en årlig omkostning med faste tømningsdage eller med tømning efter behov.
  Dette vil afhænge af udbuddet på tømningen, som igangsættes i marts 2020.

- Kommunale institutioner og erhverv
  Disse betaler de beregnede tømningspris pr. beholder pr. år.
  En del kommunale institutioner vil have behov for større beholdere samt et mere fleksibelt

tømningsmønster. Disse takster vil blive beregnet særskilt.

- Blandet bolig / erhverv.
  I dag kan erhvervsdrivende, der har erhverv på egen adresse, få dispensation fra den kommunale affaldsordning og få afhentet restaffald af en privat renovatør. Fremover er der ingen dispensation for blandet bolig/erhverv, da der skal indsamles husholdningsaffald i de fire fraktioner.

Prisen for standardløsningen for en familie.

En standardløsning for en familie består af to 240 liter to-kammerspande.

De foreløbige beregninger af takster viser følgende relation mellem de nuværende priser og de fremtidige. Nedenstående prisindikationer er ikke endelige, og der tages derfor forbehold for, at ændringer kan forekomme.
Bemærk at indkøb og forrentning af affaldsbeholdere er indregnet i de nye takster, da Vand og affald ejer de nye spande, til forskel fra den nuværende løsning, hvor kunderne selv ejer dem.

De fire størrelse af nuværende beholderløsning vil alle blive erstattet af 2 stk. 240 liter to-kammerspande og koster derfor det samme i den nye ordning.

Nuværende beholder	Nuværende pris	Prisindikation for ny ordning
110 liter sæk	1.060 kr.	* 1 563 kr.
140 liter spand	1.200 kr.	1 563 kr.
190 liter spand	1.350 kr.	1 563 kr.
240 liter spand	1.515 kr.	1 563 kr.

Priser er inkl. moms.

* Med de nye ordninger e det muligt at etablere fælles løsninger for to eller flere husstande, som beslutter at dele affaldsbeholdere. Denne ordning er uafhængig af ejerform. En fællesløsning vil medføre en prisreduktion på ca. 30% pr husstand i forhold til en standardløsning med to to-kammerspande.

Boligbidrag

Boligbidraget, som dækker indsamling med genbrugsbilen, genbrugspladserne og administration vil være påvirket af følgende ændringer.

Boligbidraget differentieres mere end i dag, så parcelhus/rækkehus betaler fuldt boligbidrag og andre boligtyper et reduceret boligbidrag:

- Parcelhus/rækkehus 100%
- Etageejendomme 70% (der bruges færres ressourcer på indsamling af genbrugsmaterialer og farligt affald)
- Ældre/ungdomsboliger 60%
- Sommerhus 60%
- Kolonihave 20%
- Værelse 10%

Genbrugsbilen (nuværende storskraldsbil) får færre fraktioner (småt pap, papir, glas og småt metal).
Til gengæld tilføjes indsamling af farligt affald i røde kasser, en ordning, som er obligatorisk. Denne ordning er relativt omkostningstung.
Miljøstationerne nedlægges, da papir og glas bliver indsamlet ved husstandene.

Ordningen for haveaffald, som i dag er en del af storskraldsordningen, bliver i fremtiden en selvstændig abonnementsordning.

Det endelige niveau på boligbidraget kan endnu ikke beregnes, da budgettet for en stor del ikke er kendt endnu.

9. marts 2020

Notat vedr. brug af privat inddrivelse af restancer i VA

Fra den 1. januar 2020 blev det muligt for kommunalt ejede forsyningsselskaber at benytte sig af privat inddrivelse i stedet for den traditionelle inddrivelse via gældsstyrelsen. Det er dog således, at der skal træffes et valg i selskaberne (VA), hvis man ønsker at bruge privat inddrivelse.

Lovændringen giver VA et engangstilbud, hvilket betyder, at vi inden for de første 6 måneder af 2020 skal have besluttet, om man vil gå over til at inddrive gæld uden om det offentlige. Herefter vil forsyningen være bundet af sit valg i en treårig periode, hvorefter der igen vil være mulighed for at vælge.

Ud over muligheden for at anvende privat inkasso, bliver det også muligt at pålægge skyldnere at betale de inddrivelsesomkostninger, der opstår ved privat inddrivelse.

I VA har vi restancer liggende ved **SKAT** for **ca. 2,5 millioner kroner**, som der dagligt arbejdes på at få inddrevet. Det er dog ofte ”2 skridt frem” og ”2 skridt tilbage”.

Anbefaling fra VA

Det anbefales, at bestyrelsen i VA beslutter sig for at overgå til privat inddrivelse efter bestyrelsesmødet den 9. marts 2020. VA ønsker at afprøve privat Inddrivelse i de kommende 3 år.

SKAT er pt. i gang med en ny og forbedret inddrivelsesmetode/system, som tidligst forventes i drift i 2021. Der er dog flere meldinger på, at systemet bliver forsinket, hvorfor det giver god mening at prøve privat inddrivelse af og vurdere på ny i løbet af 2022.

Strategi 2030, 23. april 2018

INDLEDNING

I en verden, hvor betingelser og grundlaget for liv synes at forandre sig med stor hast, er det nyttigt at være opmærksom på de vigtigste udfordringer og opgaver, som kan og skal præge vores udvikling.

Sjældent arter livet sig, som vi planlægger det. At planlægge betyder således at udstikke en kurs, så alle kender retningen.

Strategien hjælper til at prioritere bevidst og løbende kunne justere vores indsats, så vi bliver ved med at være et velfungerende hold, der evner at navigere i forandringer.

Den er blevet til igennem dialog om udfordringer, risici og muligheder i bestyrelse, ledergruppe og med alle medarbejdere.

BAGGRUND OG RAMME

VA er sat i verden for at forvalte en fælles ressource. Det er en vigtig opgave, og opgaven er ikke blevet mindre vigtig i en tid, hvor vores fælles ressource – fælleden – på mange måder er under pres.

> *"Fælleder er fælles ressourcer, som deles mellem mennesker, der bruger dem med mere eller mindre respekt. Alle har lige adgang, ingen har ejerskab og kontrol, man deler fælleden. Det kan være en græsmark, hvor kvæget græsser; et lufthav alle ånder af eller et hav fuld af fisk og et sprog fuld af ord. Afgørende for, at det er en fælled er, at det er fælles. Ikke nogens, men fælles."*

Sådan skriver Søren Hermansen og Tor Nørretranders i bogen *Fælledskab* (2011), der handler om, hvordan klimakrisen og den grønne omstilling kalder på, at vi går sammen i fællesskaber for at forvalte vores fælles ressourcer bedst muligt. Ordene rammer lige ned i kernen af VA's eksistens: Vi er sat i verden for at forvalte en fælles ressource, en fælled. Og vi kan ikke gøre det alene – vi er født af fællesskabet, og vi har brug for fællesskabet for at håndtere tidens nye opgaver og udfordringer.

Men først et kort tilbageblik på hvad VA er rundet af:

Siden de første mennesker rejste fra sted til sted for at finde egnede steder at bosætte sig, har det vigtigste kriterium for valg af boplads været en let og sikker adgang til rent vand. Det var og er stadig en livsbetingelse.

Vand er grundlaget for alt liv. Voksne mennesker består af 60 procent vand, spædbørn af op til 90 procent. Alt det vand, vi har i os, har vi drukket – så vi *er* bogstaveligt talt, hvad vi drikker. Selvfølgelig skal det vand være rent, sundt og livsbevarende.

Menneskers efterladenskaber blev oprindelig set som en ressource. Før vi kloakerede, tømte natmændene baggårdenes tønder, hvorefter det blev kørt med tog ud på landet for at indgå i naturens kredsløb igen. "Det er møget, der sætter maden på bordet", lyder et gammelt mundheld, som på glimrende vis illustrerer visheden om behovet for cirkulation af næringsstoffer.

Det samme gælder "affald", som oprindeligt var et ord for blade, der falder til jorden om efteråret. Som et udtryk for årets og livets cyklus og grundlaget for overlevelse og vækst efter vinteren. Først senere blev ordet affald brugt om et udtjent produkt, der skal bortskaffes.

I 1853 rasede en koleraepidemi i Svendborg, ligesom det jævnligt var (og stadig er) tilfældet i andre byer over hele verden. Når epidemierne kunne sprede sig så voldsomt, som de gjorde, skyldtes det blandt andet, at drikkevandet blev forurenet af stigende befolkningstæthed og uhensigtsmæssig omgang med spildevand og affald.

I 1867 fik Svendborg sit første vandværk, kort efter besluttede man at kloakere, og spildevand blev noget, man bare "skulle af med". I begyndelsen blev spildevandet ikke renset, men ledt direkte ud i hav og åer, men med stigende opmærksomhed på forurening af vandmiljøet indså man nødvendigheden af at rense spildevandet, så det ikke ødelægger vores omgivelser og livsgrundlag.

VA er altså skabt af fællesskabets beslutning om at prioritere sundhed, rent vandmiljø og bevarelse af vores fælles livsgrundlag, vores fælled, højt.

Men vores opgave slutter ikke der, for i dag står vi foran nye udfordringer og krav.

Klimaforandringer og deres konsekvenser udgør globalt nogle af de største udfordringer. Når World Economic Forum vurderer de største globale risici, ligger ekstremt vejr, naturkatastrofer og klimaforandringer øverst på listen. Adgangen til rent drikkevand rangerer også højt som en udfordring, der har indflydelse på mange menneskers liv. Også lokalt – i Svendborg – mærker vi de globale udfordringer: Effekterne af klimaforandringerne, fokus på mere cirkulær økonomi og truslen om forurening af drikkevandet.

Internationale klimaaftaler gennem COP og europæiske mål om energieffektivitet og cirkulær økonomi forsøger at imødekomme nogle af de globale udfordringer og er med til at sætte den politiske ramme for VA's virke. Med nutidens tanker om cirkulær økonomi og øget fokus på reduktion af drivhusgasser er forståelsen af både affald og spildevand under forandring. Samtidig med at vi fortsat skal håndtere begge dele, så vi bevarer vores sundhed og livsgrundlag, har vi fået øget bevidsthed om ressourcerne i form af næringsstoffer, råstoffer og produktion af grøn energi, der kan være med til at løse nogle af vores nuværende samfundsproblemer.

Den fælled vi er sat til at passe på er altså ikke blevet mindre betydningsfuld, tværtimod. Fra at være "gemt væk" er vand, affald og regn- og spildevand blevet noget, vi alle er nødt til at forholde os til. Det betyder, at VA ikke kan stå alene, men har brug for fællesskabet til at løfte opgaven med sikre drikkevand for fremtiden, mindske effekterne af klimaforandringerne og arbejde hen imod en grøn omstilling.

VISION OG MISSION

VA har sin rod i fællesskabets beslutning om at investere i sundhed og bevarelse af livsgrundlag. At passe på noget, der er større end den enkeltes behov og ønsker - kort sagt at skabe og bevare forudsætningen for bysamfundets fortsatte eksistens, med boliger, håndværk og øvrigt erhvervs- og kulturliv.

Dette har ikke ændret sig. Men vi står på kanten af en ny æra, hvor opgaven bliver endnu større, end den var før.

Vores vision handler om ***i fællesskab at bevare vores livsgrundlag, vores fælled***. For os som samfund, individer og for planter og dyr omkring os.

Vores opgave er vigtig. Vi er en vigtig spiller i en bæredygtig by- og bosætningsøkologi, og gennem vores virke er vi med til at sikre det gode liv i Svendborg.

Vi er ikke en virksomhed, der "forsyner" med en "vare". Vi er en virksomhed med rod i fællesskabet, der passer på noget af uvurderlig værdi. Vi er samtidig en aktiv spiller i samfundets omstilling til bæredygtighed.

Det er især tre store temaer, der kommer til at sætte dagsordenen for VA's arbejde de kommende år:

- Vi har en vigtig opgave at sikre vores grundvand mod forurening, så vi kan levere rent drikkevand, også til vores børn og børnebørn.
- Vi skal sørge for en bedre udnyttelse af ressourcerne i vores affald gennem øget genbrug og genanvendelse.

- Det ændrede klima betyder fortsat større regnmængder, og vi skal afprøve og forfine metoder til at sikre, at regnvandet kan håndteres uden oversvømmelser og overløb af opspædet spildevand.

Vores opgaver kan beskrives som at:

- Fremme forståelsen hos alle vores interessenter for den rolle, vi alle spiller i fællesskabet og bevarelsen af vores livsgrundlag/fælled.
- Sikre, bevare og styre tilgængelighed og adgang til rent drikkevand.
- Udvikle og få øje på nye muligheder for at udvinde og anvende de værdifulde ressourcer i det, vi i mange år har kaldt for "spildevand" og "affald" og bidrage til reduktion af drivhusgasser.
- Som en lokalt funderet virksomhed levere de bedst mulige rammer for samfundsudviklingen på en forsvarlig og bæredygtig måde. Herunder også socialt og økonomisk bæredygtig.

STRATEGISKE PEJLEMÆRKER

Vores strategiske pejlemærker og udgangspunktet for vores overordnede prioriteringer i strategiperioden 2018-2022 er følgende: Sundhed og bevarelse af livsgrundlag – klima og ressourcer – fællesskaber og samarbejde – socialt ansvarlig virksomhed – økonomisk ansvarlig virksomhed.

SUNDHED OG BEVARELSE AF LIVSGRUNDLAG

VA er en livsbevarende virksomhed. Vi sælger ikke et "produkt" – vi bevarer forudsætningen for et velfungerende, sundt samfund.

Der vil i de kommende år være stigende behov for at sikre vores kildepladser mod forurening fra tidligere og nuværende aktiviteter, såsom nedsivning af plantegifte og deres nedbrydningsstoffer, gamle lossepladser og bynære indvindinger. Nye, ukendte risici sætter en ramme for vores arbejde, hvor vi skal arbejde for at minimere de risici, der truer det gode liv.

Stigende og mere voldsomme regnmængder betyder, at der er behov for at nytænke strategier, som forebygger, at områder af byen oversvømmes og ejendomme ødelægges. Det betyder, at der bliver behov for investeringer i ændrede anlæg og at etablere samarbejder omkring regnvand som værdi med grundejere, boligselskaber og virksomheder.

Samtidig skal vi sikre vores vandmiljø blandt andet ved at hindre overløb ved voldsom regn. Vel vidende den store værdi vandmiljøet har for det gode liv – og som forudsætning for rekreative aktiviteter, (fiskeri)turisme, lokal jobskabelse og vækst.

Indsatsområder:

- Sikre drikkevandet i dag og i fremtiden
    - Skabe overblik over risici for forurening af vores kildepladser
    - Udvikle metoder til at beskytte dem, f.eks. gennem indgåelse af dyrkningsaftaler, giftfrie haver og skovrejsning
- God badevandskvalitet og et rent vandmiljø
    - Kvalitet i rensning af spildevandet
    - Håndtere skybrud og regn på en måde, så vi minimerer overløb
- Integrere vandet i vores by
    - Synliggøre og indrette os i balance med vandet i åer og vandløb
    - Give regnvand værdi, hvor det falder og designe synligt med det
- Ingen oversvømmelser
    - Håndtere skybrud og regn lokalt i det omfang, det kan lade sig gøre
    - Minimere effekten af grundvandsstigning som følge af klimaforandringer
    - Udvikle kompetencer der fremmer nye løsninger omkring regnvand

KLIMA OG RESSOURCER

Som en del af den grønne omstilling har VA naturligt fokus på at bidrage til at mindske udledningen af drivhusgasser. VA kan bidrage som leverandør af energi, næringsstoffer og råvarer og gennem vores egen praksis ved energioptimering af anlæg, drift og processer.

Inden for affalds- og spildevandsområderne vil der de kommende år være yderligere fokus på øget ressourceudnyttelse og cirkulær økonomi: Spildevand ses i stigende grad som ressourcevand, hvorfra der kan hentes energi og værdifulde næringsstoffer. Affald betragtes som råvarekilde og energiressource.

Klimaproblematikker kræver samtidig, at vi optimerer vores anlæg, drift og processer i forhold til reduktion af drivhusgasser.

Indsatsområder

- Ressourcegenanvendelse (cirkulær økonomi)
    - Svendborg/Fyn uden affald (øget genanvendelse og direkte genbrug)
    - Øget udnyttelse af energi og næringsstoffer i spildevand (fra energiforbrugende til energiproducerende)
    - Tage stilling til hvordan vi bedst udnytter ressourcerne i vores slam
- Positiv energibalance
    - Energioptimering af eksempelvis bygninger, anlæg, drift og køretøjer
    - Egen produktion af grøn energi

FÆLLESSKABER OG SAMARBEJDE

Udfordringerne med klimaforandringer, voldsomme regnskyl og opdagelse af spor efter bl.a. sprøjtegifte i drikkevandet øger vores kunders bevidsthed om behovet for grøn omstilling – og kræver samtidig, at VA styrker samarbejdet med kunder og andre interessenter om udvikling af løsninger.

Udfordringerne er ikke lokale, men i høj grad regionale, nationale og globale. Derfor skal den enkelte i fællesskabet forstå sammenhængen mellem hverdagens adfærd og resten af den verden, vi er en del af – og for den rolle vi alle har i fællesskabet og for bevarelsen af vores livsgrundlag. Her spiller undervisning og kommunikation en vigtig rolle.

Som virksomhed skal vi fortsat indgå i samarbejder på mange niveauer og på tværs af traditionelle skel. Vi skal bruge vores samarbejdserfaringer i nye konstellationer og på nye områder, og i fællesskab med kunder og samarbejdspartnere udvikle og teste nye teknologier. Og vi skal tiltrække medarbejdere, hvis kompetencer matcher de nye krav til samarbejde og videndeling.

I takt med bevidstheden om udfordringernes globale karakter, styrkes nødvendigheden af en lokal, stabil virksomhed, der kan løse opgaverne kompetent og innovativt. Vi har derfor en vigtig opgave i at højne oplevelsen af den lokale værdi af selskabet og at vi ikke er en privat virksomhed, men netop fællesskabets ejerskab.

Indsatsområder

- Synliggøre betydningen af vores kunders rolle og adfærd
    - Synliggøre vores ordninger og udfordringer
    - Kundeinddragelse når det giver mening
    - Ansvarliggøre og hjælpe til ændret adfærd i forhold til LAR, affaldssortering, henkastet affald, kloakker mv.
    - Flytte det gængse *mindset* fra at se spildevand og affald som noget vi skal *af* med til at være en kilde til vigtige og nyttige ressourcer.

- Videndeling
    - Inddrage og skabe alliancer med vores kunder
    - Videndeling med samarbejdspartnere
- Samarbejdsrelationer
    - Søge nye partnerskaber og samarbejdsformer, som eksempelvis fælles fynsk affaldsordning
    - Koordinere og tænke synergier med byens andre aktiviteter
    - Være en aktiv spiller i branchen og med til at påvirke lovgivningen
    - Tiltrække projekter, der kan bidrage til at gøre os attraktive for kompetente medarbejdere
    - Søge samarbejdspartnere blandt eksempelvis leverandører, uddannelsesinstitutioner, kunder, netværk, lokale erhvervsvirksomheder, NGO'er, boligforeninger og kommunale institutioner
    - Være åbne for at bidrage med ydelser, der i dag er placeret andre steder, men relaterer sig til vores anlæg og viden
- En attraktiv arbejdsplads
    - Vi skal udvikle og synliggøre os som en attraktiv arbejdsplads med meningsfulde opgaver inden for grøn omstilling, som forudsætning for at kunne rekruttere og fastholde dygtige medarbejdere
    - Udvikle kompetencer, der matcher bevægelsen fra udelukkende at skulle "drifte" en forsyningsvirksomhed til at kunne samarbejde om løbende udvikling
- Undervisning og formidling
    - Udvikle vores undervisning af og formidling til skoleelever, ungdomsuddannelser, videregående uddannelser, foreninger mv
    - Udvide vores undervisning til nye områder, eksempelvis klimatilpasning
- Udvikling af teknologi og løsninger
    - Involvere kunder i udvikling af strategier, løsninger og teknologi
    - Søge flere og nye samarbejdspartnere i udviklingen af ny teknologi
    - Undersøge betydningen af ny teknologi for vores investeringer – og den nødvendige *know-how*, vi skal have
    - Følge med øget digitalisering og nyeste teknologier

SOCIALT ANSVARLIG VIRKSOMHED

Som en naturlig forlængelse af vores samfundsbevarende rolle og som en virksomhed ejet af fællesskabet skal vi overveje omfanget af vores sociale ansvar. Dette afspejler sig i vores ansættelser, arbejdsmiljø, uddannelsesansvar og socialøkonomiske initiativer.

Vi vil være en virksomhed, der giver vores medarbejdere de bedste muligheder for trivsel og udvikling, ligesom vi arbejder på at skabe bedre forudsætninger for andre både lokalt og internationalt.

Indsatsområder

- VA's sociale ansvar afspejler sig i ansættelser
    - Ansættelse af elever, lærlinge, studerende, praktikanter
    - Mangfoldighed i ansættelser med hensyn til alder, køn, etnicitet, mm.
    - Socialøkonomisk virksomhed
    - Vi øger bevidstheden om vores sociale- og samfundsansvarlighed, internt og eksternt.
- Godt arbejdsmiljø og gennemsigtighed
    - Arbejdsmiljø er i fokus både i dagligdagen og i fokuserede indsatser
    - Vi er en socialt ansvarlig og udviklende arbejdsplads – både menneskeligt og som organisation
    - Intern synlighed af prioriteringer og beslutninger

    - Styrke den interne kommunikation
- Uddannelse og kompetenceudvikling
    - Understøtte initiativer, som sikrer medarbejdes kompetenceudvikling

ØKONOMISK ANSVARLIG VIRKSOMHED

Vi kalder os en miljøforretning. Det betyder, at vi har fokus på bæredygtighed og klima – samtidig med at vi er en økonomisk veldrevet og robust virksomhed, og økonomisk ansvarlighed gennemsyrer vores aktiviteter.

VA er ejet af fællesskabet og derfor ikke sat i verden for at tjene penge, men for at få det bedste ud af de midler, som fællesskabet betror os. Vi har en vigtig opgave i at forvalte fællesskabets ressourcer bedst muligt og synliggøre økonomiske prioriteringer og konsekvenser for vores kunder.

Indsatsområder

- Sund forretning og godt købmandskab
    - Anvende asset-management og udfordre vore reinvesterings- og investeringsbudgetter
    - Udfordre "det rigtige niveau" og koordinere med øvrige aktører, samt have overblik over, hvor det i de tilfælde kan betale sig for os at skifte før fuld afskrivning
    - Synliggøre hvorledes den optimale værdi for fællesskabet på kort og lang sigt skabes. Dvs. redegøre for "Best value"
    - Investere med bevidstheden om, at vi ikke kan spare os til vækst. Håndtere udfordringerne i balancen mellem økonomi og langsigtede løsninger.
    - Have for øje, at økonomisk regulering kan bremse grønne langsigtede løsninger
- Synliggøre økonomiske prioriteringer
    - Synliggøre hvordan vi bruger vores investeringskroner
    - Være tydelig med sammenhængen mellem mål, udfordringer og takster
    - Gøre det synligt for vores kunder, at når de tager ansvar gennem ændret adfærd, er det med til at holde omkostningerne nede. Adfærd har altså en afsmittende effekt på forretningen og fællesskabets økonomi
- Synergier i samarbejde
    - Tydeliggøre gevinsterne ved samarbejder. Eksempelvis økonomiske gevinster, som gør det muligt at fastholde grundlaget for lokalt ejerskab og lokal værdiskabelse

FRA STRATEGI TIL HANDLING

VA udarbejder virksomhedsplaner for konkrete aktiviteter, der skal understøtte vores strategi. Virksomhedsplanerne evalueres årligt.

VORES LIV - VORES FÆLLED

-VAs strategi 2030

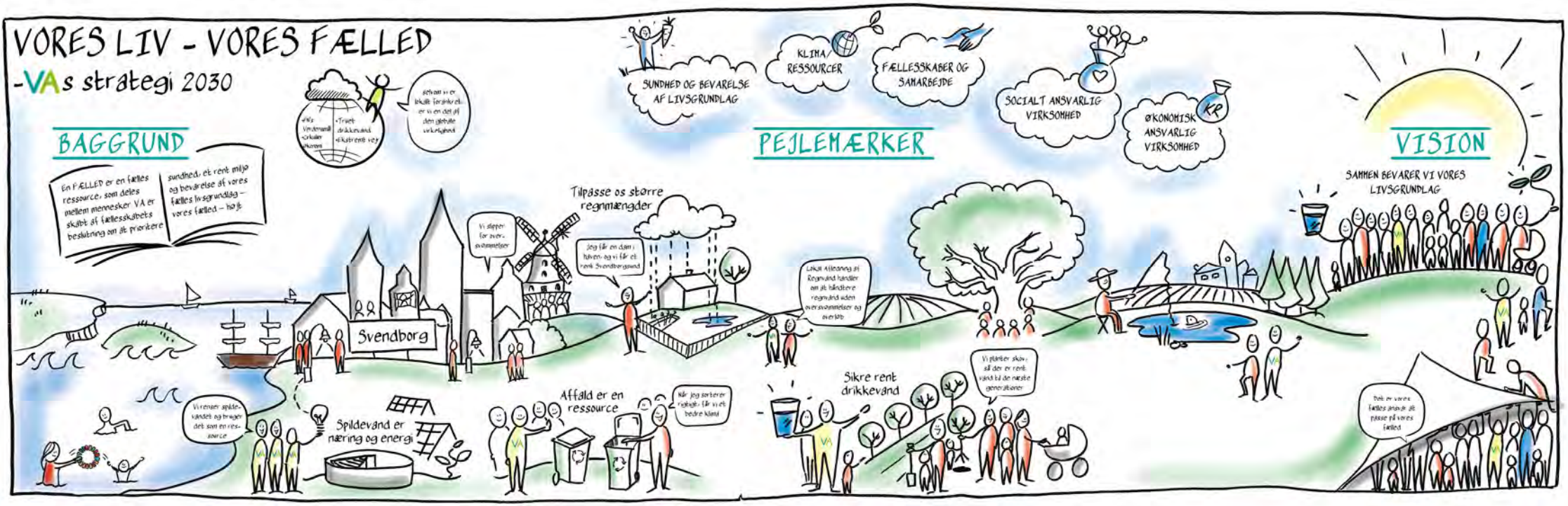

OPFØLGNING PÅ VIRKSOMHEDSPLAN 2018 – 2020

SUNDHED OG BEVARELSE AF LIVSGRUNDLAG	**Status pr. 1. marts 2020**
1 Grundvandsbeskyttelse Der vil i de kommende år være et stigende behov for at sikre vores kildepladser mod forurening fra tidligere og nuværende aktiviteter. Vi skal arbejde for at minimere de risici, der truer det gode liv. Der foreligger en vedtaget politik for strategi for grundvandsbeskyttelse, og med statens nye grundvandsmodeller (udmeldt til at komme i 2018), forventes strategi for grundvandsbeskyttelse, som danner grundlaget for opstilling af handleplaner for grundvandsbeskyttelse at være til stede ultimo 2018. Handleplaner med indsatser for grundvandsbeskyttelse udarbejdes herefter.	Statens nye grundvandsmodeller er yderligere forsinket og forventes nu først ultimo 2020. Der er i nov. 2019 indgået partnerskab med Region Syddanmark, Svendborg Kommune og os angående pesticidproblematikken ved Skovmølleværkets boringer. Projektet er igangværende med udtagning af prøver til analyser mv. Fælles skovrejsningsprojekt er i proces i partnerskab med Svendborg Kommune samt Naturstyrelsen. Der har været afholdt møde med lodsejere den 30. januar 2020. Offentligt møde om projektet afholdes den 11. marts. Miljøvurdering forventes gennemført inden sommer og samarbejdsaftale forventes underskrevet august 2020. Forhandlinger om erstatninger for pesticidfri drift i BNBO-områder er igangværende ved større kildeplads. Der er ansøgt om nye indvindingstilladelser.
2 Opgradering af vandværker mv. Realisering af Masterplanen for fremtidens vandforsyning er godt i gang med det etablerede Sørupværk. Højdebeholderanlægget ved Heldagervej forventes igangsat primo 2019 og projektering af Skovmølleværket igangsættes ultimo 2018. Opgradering af de tekniske anlæg til højeste fødevarestandard er et vigtigt tiltag for fortsat at kunne levere drikkevand i høj kvalitet til de nuværende og kommende generationer.	Sørupværket har været i drift siden januar 2018. Højdebeholderanlægget på Heldagervej blev idriftsat august 2019. Afhændelse af Vandværksvej er klar til at blive udbud i 1. kvartal 2020. Skitseprojektering af Skovmølleværket er i gang, og projektet bliver udbudt i partnering i løbet af 2020. Herefter planlægges projekteringsfasen i partneringssamarbejdet at forløbe i første halvdel af 2021, således at selve udførelsen kan starte medio 2021 efter afholdelse af Landsstævnet. Skitseprojektering af sundledning er igangværende og forventes fremsat på bestyrelsesmøde september 2020.

3 Afkobling af regnvand Stigende og mere voldsomme regnmængder betyder, at der er behov for at nytænke strategier, som forebygger, at områder af byen og land oversvømmes og ejendomme ødelægges. Det betyder, at der bliver behov for investeringer i ændrede anlæg og at etablere samarbejder omkring regnvand som værdi med grundejere, boligselskaber og virksomheder. Samtidig skal vi sikre vores vandmiljø, blandt andet ved at minimere overløb ved voldsom regn. Masterplan for regn- og spildevand er udarbejdet og vedtaget som retningsgivende plan i 2016. Projektorganisation med Svendborg Kommune for det blå-grønne Svendborg er etableret. Konkrete handleplaner skal udarbejdes med kort, mellem og langt sigt. Realiseringen af masterplanen kræver en lang og helhedsorienteret indsats, som kun kan lykkes i fællesskab med bidrag fra alle parter.	Forslag til Spildevandsplan 2020-2031 blev 1. behandlet i Miljø- og Naturudvalget i februar 2020 og skal igennem 2. behandling på udvalgsmødet i marts 2020. Principper og visioner fra Masterplan for regn- og spildevand er indarbejdet i Forslag til Spildevandsplan 2020-2031, og når Spildevandsplanen er vedtaget og gældende, vil der kunne arbejdes ud fra disse principper. Der er foretaget en analyse af forslag til Svendborg Kommunes serviceniveau for vand på terræn jfr. Skrift 31. Resultaterne af denne analyse er ligeledes indarbejdet i forslag til Spildevandsplan 2020-2031. Projektorganisering med Svendborg Kommune om det blå-grønne Svendborg er etableret, og skal for alvor i gang i forlængelse af den nye kommende spildevandsplan.
KLIMA OG RESSOURCER	
4 Planlægge og implementere nye affaldsordninger Vi skal sørge for en bedre udnyttelse af ressourcerne i vores affald gennem øget genbrug og genanvendelse. Der er stillet nationale krav om minimum 50% genanvendelse af husholdningsaffald i 2022. Der er nye strammere EU-krav på vej både i relation til genanvendelsesprocenter og fraktioner.	Projektet er løbende afrapporteret som statuspunkt på hvert bestyrelsesmøde: Af større punkter kan nævnes: Udbud af indsamling af dagrenovation kontrakt indgået maj 2019, starter april 2020. Udbud på spande gennemført, kontrakt indgået maj 2019, udrulning af de nye spande sker fra september 2020. Lejet hal til omlastning af organisk dagrenovation, spande håndtering mv.

Svendborg har været initiativtager til at undersøge og konkretisere hvorledes affaldsressourcerne bedst kan genanvendes på Fyn i et større udredningsprojekt SYFRE (Synergier i Fynske Ressourcestrategier). Der skal i 2018 tages beslutninger om nye affaldsordninger. Vidensgrundlaget for at beslutte hvilke affaldsordninger, der skal planlægges og implementeres, er nu til stede. De nye affaldsordninger forventes at understøtte et fælles fynsk ressourcesamarbejde, og der planlægges efter et overordnet design i 1. halvår af 2018 med implementering og udrulning ultimo 2019.	Der afholdes løbende koordineringsmøder med Svendborg Kommune. Overtager indsamling fra kommunale institutioner og SAB (tidligere haft dispensation) Lang række kommunikationsaktiviteter er igangsat. Synlighed ved diverse messer og ved eventbil. Dialogmøder med boligforeninger, kolonihaver, andelsforeninger mv. Ny genbrugsbilordning, haveaffaldsordning og farligt affald (røde kasser) starter op 1. januar 2021.
5 Fælles fynsk behandlingsanlæg Indsamlet organisk husholdningsaffald skal behandles i et pulpanlæg, inden det kan afsættes til biogasanlæg. Der er sideløbende med SYFRE-projektet sket en udredning i en fælles fynsk arbejdsgruppe af mulighederne for etablering af et fælles fynsk pulpanlæg. Der planlægges efter en beslutning i efteråret 2018, om at igangsætte udbud og etablering af et fælles fynsk pulpanlæg. Potentialet i at eftersortere restaffaldet fra de nye affaldsordninger fra husholdningerne er, jævnfør SYFRE-projektet, både økonomisk og miljømæssigt interessant. Grundlaget for at kunne etablere et fælles fynske sorteringsanlæg til restfraktionen skal undersøges nærmere, før der kan tages endelig stilling til beslutning om udbud og etablering af et fælles fynsk ressourcesorteringsanlæg.	 Beslutning om evt. etablering af fælles fynsk biopulp anlæg (Pulp A/S) har været behandlet af flere omgange på det fynske borgmesterforum og forsinket en del. Pt. arbejdes der for et fælles udbud og kontroludbud for 6 kommuner/affaldsselskaber En teknisk og økonomisk udredning af et eftersorteringsanlæg er opstartet og Borgmesterforum har den 20/2 2020 bakket op om dette forprojekt for en evt. fælles fynsk eftersorteringsanlæg. Alle fynske kommuner og affaldsselskaber deltager i projektet, der skal afrapporteres til borgmesterforum med henblik på valg af organisationsform, såfremt forprojektet bekræfter eftersorteringsanlæggets funktion i de fynske affaldsordninger.

OPFØLGNING PÅ VIRKSOMHEDSPLAN 2018 – 2020

6 Pilotprojekt for institutioner Øget affaldssortering i kommunale daginstitutioner og skoler er et fokuspunkt, for at alle kan bidrage til en højere ressourcegenanvendelse. Det planlægges at deltage i et pilotprojekt med udvalgte kommunale daginstitutioner og skoler.	Pilotprojekt for en række skoler og daginstitutioner blev opstartet i 1. kvartal 2019. Pilotprojektet er forankret hos Svendborg Kommune og VA deltager i projektgruppen. Dialog med ældreområdet er ligeledes igangværende. Pilotprojekt afrapporteres i 1. kvartal 2020. VA overtager indsamling i forbindelse med ny ordning.
7 Ressourceudnyttelse af spildevand Spildevandet indeholder værdifulde næringsstoffer og har potentiale for energiudnyttelse. Det skal undersøges hvilke muligheder der er for at øge energiproduktionen i de eksisterende renseanlæg, tillige med hvilke muligheder der er for at reducere energiforbruget ved udskiftning af maskiner og ændring af processer.	Screening af energiforbruget på renseanlæg er gennemført og afrapporteres i 2019. Overblik over tiltag for energieffektiviseringer er udarbejdet og de lavt hængende gevinster er realiseret. Biogasmotor er etableret og blev igangsat på Egebjerg Syd renseanlæg december 2019. Mulighed for at hente varme ud af spildevandet i forbindelse med etablering af ny hovedpumpestation på havnen er under opstart i samarbejde med Svendborg Fjernvarme.
8 Næringsstoffer i slam Restproduktet slam fra renseanlæg indeholder en række næringsstoffer som i dag tilgår landbrugsjord. Der er imidlertid en række faktorer, der skal undersøges nærmere for at kunne vurdere fremtidig optimal udnyttelse af næringsstofferne i slam, uden at dette udgør en potentielle risiko for natur og grundvand. Udbringning på landbrugsjord er den danske miljøstyrelses højeste prioritet, men i Tyskland er forbud mod slam på landbrugsjord på vej.	Udbud af genanvendelse af slam er gennemført i 2019 i SamAqua regi. Samtidigt med dette igangsættes er der i SamAqua regi igangsat en overordnet analyse af hvilke muligheder der er for alternative behandlinger og afsætninger af slam. Dialog med leverandør om alternativ slambehandling (pyrolyse) er ligeledes igangværende.

9 Reduktion af drivhusgasser, energieffektivitet og grøn energi Vores bidrag til udledning af drivhusgasser skal reduceres. Konkrete muligheder for at øge energieffektiviteten i alle dele af virksomheden skal undersøges og vurderes efter en af bestyrelsen vedtaget tilbagebetalingstid. Konkrete muligheder for at kunne bidrage til etablering af vedvarende energianlæg skal opstilles.	→ Analyse om mulighed for at overtage kommunale solcelle- og varmepumpeanlæg er igangværende i samarbejde mellem Svendborg Kommune og Svendborg VE A/S. Projektet er forankret i Svendborg VE A/S og afventer svar fra Energistyrelsen (forventet juni 2020). I Svendborg VE A/S arbejdes endvidere med at undersøge muligheder for etablering af vindmøller og større solcelleanlæg. Se endvidere punkt 7) om ressourceudnyttelse af spildevand. Midtvejs evaluering af indsats med energieffektivitet i Svendborg Vejbelysning A/S er gennemført og ny 5 års plan blev besluttet i 2019. Udbud på markeds el er gennemført i 2019 og ”grøn strøm” er valgt fra 1. januar 2020
FÆLLESSKABER OG SAMARBEJDE	
10 Øget samarbejde med kunderne Udfordringerne med klimaforandringer, voldsomme regnskyl og opdagelse af spor efter bl.a. sprøjtegifte i drikkevandet øger vores kunders bevidsthed om behovet for grøn omstilling – og kræver samtidig, at VA styrker samarbejdet med såvel private som erhvervskunder og andre interessenter, om udvikling af løsninger og produkter. Der vil være særlig fokus på kundeinvolvering i udvikling af klimatilpasningsprojekter (afkobling af regnvand), mere affaldssortering og kildepladsbeskyttelse.	→ Kommunikationsafdelingen er blevet styrket ressource- og kompetencemæssigt. En række kampagner og aktiviteter er gennemført i 2018 og 2019; Undervisning og vandflasker til børnehaveklasse i vores forsyningsområder i forbindelse med vandets dag 22. marts Åbent hus og rundvisning på Sørupværket den 23. marts 2019 Vandbar på Kulinarisk Sydfyn Aktiv deltagelse i Klimauge og grøn fredag Kampagne med fokus på restaffald Deltagelse i Boligmesse i 2018, 2019 og 2020 Deltagelse med stand i forbindelse med Klima- og miljøfolkemøde.

	Deltagelse i temauge om elektroniskrot i samarbejde med TV2Fyn og SDU Kampagne "Brug ikke toilettet som skraldespand" Eventbil – de nye affaldsordninger er indrettet og deltager i række arrangementer i 2020
11 Øget vidensdeling Det er vigtigt at den enkelte forstår sammenhængen mellem hverdagens adfærd og effekten på fællesskabets ressourcer. Fx har fællesskabet en stor økonomisk, og nogle gange, miljømæssig omkostning ved at en enkelt kunde bruger toilettet som skraldespand til en brugt klud. Kluden sætter sig fast i en spildevandspumpe med akut udkald og evt. nødoverløb af spildevand til recipienten. Forståelsen af vores adfærd og påvirkning på fællesskabet er vigtig. Vi vil udvikle vores undervisning og formidling yderligere, blandt andet gennem samarbejde med andre lokale aktører (forsyningsselskaber, skoler, mv) om udvikling og koordinering af undervisningsforløb.	→ Delvis sammenfald med punkt 10. Ressourcer til kommunikation og formidling er styrket. Udvikling af undervisningstiltag er igangværende. I 2018 og 2019 modtog hhv. 1741 og 1887 elever undervisning. Mulighed for at tilpasse kommende Skovmølleværk med fokus på formidling er igangværende. Samarbejde med Svendborg Fjernvarme og SEF er igangsat med henblik på undervisning i "den grønne omstilling".
12 Øget samarbejde om udvikling og innovation Vi vil indgå med vores viden og øge graden af vores innovative samarbejder. Vi vil søge samarbejdspartnere blandt eksempelvis leverandører, uddannelsesinstitutioner, kunder, forsyninger, netværk, lokale virksomheder, Ngo'er, boligforeninger og kommunale institutioner. Vi ønsker at styrke vores involvering i relevante netværk for at sikrer at vi påvirker og henter ny viden og inspiration.	→ Samarbejde med SDU etableret bl.a. i forbindelse med det fælles fynske ressourceprojekt (SYFRE) og efterfølgende arbejde med hhv. pulp og eftersorteringsanlæg. SDU-studerende, maskinmesterstuderende, fysioterapeut studerende er løbende tilknyttet VA for studieprojekter og praktik. Automatisk rensegrisafsenderstation til spildevandsledninger er udviklet i samarbejde med lokal virksomhed.

13 Andre kommunikationsaktiviteter I forlængelse af strategien for 2030 skal den nuværende hjemmeside revideres, og vi skal have et servicetjek af nuværende navn og logo. Vi vil generelt styrke den eksterne kommunikation gennem hjemmeside, sociale medier, afholdelse eller deltagelse i events og direkte kundekontakt, hvor det giver mening. Der er også fokus på intern kommunikation, eksempelvis gennem tværgående teams (eksempelvis om ny hjemmeside) og øget intern videndeling.	→ Ny hjemmeside er taget i brug 17. Februar 2020. Nye interne aktiviteter er igangsat på intranettet.
SOCIALT ANSVARLIG VIRKSOMHED	
14 Lærlinge, elever, praktikpladser og mangfoldighed Vi vil understøtte en aktiv beskæftigelsesindsat med skabelse og tilbud om praktik, lærlinge- og elevpladser. Muligheden for at kunne tilknytte lærlinge og elever fra flere fagområder skal undersøges evt i deleordninger. Mulighed for at tilknytte studerende i perioder skal endvidere undersøges. Ved ansættelser skal mangfoldighed tilstræbes med hensyn til såvel, alder, køn, etnicitet mm.	→ Pt. har vi 3 processoperatørelever og 1 chaufførelev tilknyttet VA. I 2018 og 2019 havde vi hhv. i alt 8 og 15 personer i praktik og samfundstjeneste.

OPFØLGNING PÅ VIRKSOMHEDSPLAN 2018 – 2020

15 Attraktiv og udviklende arbejdsplads Vi vil give vores medarbejdere de bedste muligheder for kunne skabe resultater, trivsel og udvikling. Der er fokus på det gode arbejdsmiljø, fysisk som psykisk og på samarbejdsværdierne. Vi ønsker at understøtte initiativer som sikre såvel den enkelte medarbejders som det selvforvaltende teams kompetenceudvikling. En attraktiv og udviklende arbejdsplads er forudsætning for at kunne fastfolde og tiltrække de bedste medarbejdere.	Screening af det psykiske arbejdsmiljø er gennemført i 2018 og der er i 2019 arbejdet med handleplaner for de enkelte teams. Generelt er der stor medarbejdertrivsel, men naturligvis også nogle forbedringsområder. To medarbejdere fra team rens har gennemført og bestået driftslederuddannelsen i 2019. Pt. har vi 3 processoperatørelever under uddannelse, hvoraf 1 er intern.
ØKONOMISK ANSVARLIG VIRKSOMHED	
16 Best value og asset management Vi skal udfordre det rigtige niveau og tidspunkt for reinvesteringer og investeringer i vores anlæg gennem en øget brug af asset management. Vi skal synliggøre hvornår den optimale værdi for fællesskabet skabes på kort og lang sigt, dvs. redegøre for "best value". Vi skal øge synlighed og forståelse for hvordan vi anvender investeringskroner.	Revision af reinvesteringsbehov og handleplaner for renovering af såvel spildevandsanlæg og ledninger og ditto på drikkevandssiden er under revision. Fælles workshop med 6 andre forsyninger blev afholdt i september 2019. I 2020 vil der blive arbejdet videre med at finde en brugbar Asset Management metode, der er enkelt og værdiskabende.
17 Synergi i samarbejde Vi skal have fortsat fokus på realisering af synergier i samarbejde med andre forsyninger, virksomheder og interessenter. Vi skal udvikle fælles standarder på tværs af forsyninger og indhente synergier bla. gennem det fælles serviceselskab SamAqua A/S. Vi skal synliggøre gevinsterne ved samarbejdet.	Fælles fynsk affaldssamarbejde med SDU og fynske affaldsselskaber og kommuner er etableret bl.a. med henblik på evt. fælles Pulpanlæg/udbud og et igangværende forprojekt om et evt. fælles fynsk eftersorteringsanlæg. Den fælles serviceselskab SamAqua A/S blev stiftet at Middelfart spildevand A/S, Vandcenter Syd og os i 2012 til håndtering af bl.a. indkøb og IT. Selskabet ejes i dag af 14 forsyninger hvor der løbende hentes synergier i relation til standardisering og skala.

Kvalitet, Miljø, Arbejdsmiljø- og energimålsætninger og mål for Vand og Affald 2020

Fokus	Nr.	Påvirkninger	Afdeling	Realiseret 2019	Lovkrav	Frekvens	Målsætninger	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Mål 2023	Mål 2024
	1	Rensekvalitet [%]	Spildevand	158%	Ja	Måned	Vi vil maksimalt belaste vores renseanlæg med 95% af tilladt PE-belastning. Måling på højeste PE-belastning for alle anlæg.	95%	95%	95%	95%	95%
	2	AKK. analyse-overskridelse [stk]	Vand	6	Ja	Måned	Ingen akkrediterede analyser må overskride grænseværdier.	0	0	0	0	0
	3	CO_2 [ton]	Alle	1.242	Nej	År	I 2025 skal 75% af energiforbrug være CO_2-neutal.	927	813	699	585	470
	4	Elforbrug [MWh]	Alle	8.125	Nej	Måned	I 2025 vil vi have reduceret elforbruget med 10% i forhold til 2019. Reduktionen på 10% vil gælde for alle selskaber. Elforbrug opgøres som absolut forbrug.	7.922	7.718	7.515	7.313	7.109
	5	Energiproduktion [MWh]	Alle	657	Nej	Måned	Vi vil gennem etablering af CO_2-neutrale energikilder reducere vores miljømæssige påvirkning ved at øge vores energiproduktion 2,5% årligt.	673	690	708	725	743
	6	Genanvendelses %	Affald	57,6%	Nej	Måned	I takt med at de 7 fokusfraktioner i højere grad sendes til genanvendelse vil den generelle genanvendelsesprocent øges tilsvarende.	60%	65%	70%	70%	70%
	7	Genanvendelses % efter Bilag 5	Affald	32,8%	Ja	Måned	Min. 55 % af det samlede husholdningsaffald genanvendes i 2022.	40%	45%	55%	55%	55%
	8	Vandtabs %	Vand	5,36	Nej	År	Vi vil reducere spildet af vand	7%	7%	7%	7%	7%
	9	Driftsstop [stk]	Spildevand	12	Nej	Måned	Vi vil opretholde en høj aftagesikkerhed målt som driftsstop i hoved- og stikledning pr. år, oplevet hos kunden.	15	15	15	15	15
	10	Ledningsbrud [stk]	Vand	2	Nej	Måned	Vi vil opretholde en høj forsyningssikkerhed. Ledningsbrud ÅTD skal være færre end gennemsnit for forgangne 5 år. Mål revideres årligt.	4	4	4	4	4
	11	Driftsfejl [stk]	Vejbelysning	338	Nej	Måned	Vi vil opretholde en høj driftssikkerhed. Antal driftsfejl må ikke overstige forgående år.	338	338	338	338	338
	12	Dagrenovation [$^0/_{00}$]	Affald	1,55	Nej	Måned	Vi vil reducere mængden af afvigelser. Andelen af uafhentet dagrenovationsbeholdere må maksimalt udgøre 1,5 $^0/_{00}$. Målopfyldelse anses for indikator for kundetilfredshed i Affald.	1,5 $^0/_{00}$	1,5 $^0/_{00}$	1,5 $^0/_{00}$	1,5 $^0/_{00}$	1,5 $^0/_{00}$
	13	Kundetilfredshed [%]	Vand	100%	Nej	Halvår	Vi vil sikre en høj kundetilfredshed. Minimum 95 % af de kunder, der har henvendt sig vedrørende en afvigelse, skal opleve vores behandling af afvigelsen som positiv.	95%	95%	95%	95%	95%
	14	Kundetilfredshed [%]	Spildevand	100%	Nej	Halvår	Vi vil sikre en høj kundetilfredshed. Minimum 95 % af de kunder, der har henvendt sig vedrørende en afvigelse, skal opleve vores behandling af afvigelsen som positiv.	95%	95%	95%	95%	95%

Kvalitet, Miljø, Arbejdsmiljø- og energimålsætninger og mål for Vand og Affald 2020

Fokus	Nr.	Påvirkninger	Afdeling	Realiseret 2019	Lovkrav	Frekvens	Målsætninger	Mål 2020	Mål 2021	Mål 2022	Mål 2023	Mål 2024
	15	AUB elevpoint	Alle	2,48	Ja	År	Vi vil efterleve vores sociale ansvar om at uddanne elever. Mål revideres hvert år i april jf. AUB-opgørelse.	-	-	-	-	-
	16	AUB helårselever	Alle	-0,58	Ja	År	Vi vil efterleve vores sociale ansvar om at uddanne elever. Mål revideres hvert år i april jf. AUB-opgørelse.	0	0	0	0	0
	17	Antal praktikanter og arbejdsprøvning [stk]	Alle	11	Nej	År	Antal praktikanter og arbejdsprøvninger skal svare til min. 10% af antal heltidsansatte. Mål fastsættes årligt.	7,8	-	-	-	-
	18	Sygefravær [%]	Alle	2,13%	Nej	Kvartal	Sygefraværet måles uden langtidssygemeldinger.	3%	3%	3%	3%	3%
	19	Arbejdsulykker [stk]	Alle	3	Nej	Kvartal	Arbejdsulykker opgøres kvartalsvis. Antal arbejdsulykker må ikke overstige antal forgående år opgjort kvartalsvis.	-	-	-	-	-
	20	Projektinvesteringer [t.kr]	Alle		Nej	Kvartal	Mål følger budget i AX	-	-	-	-	-
	21	Budgetopfølgning [t.kr]	Alle		Nej	Kvartal	Mål følger budget i AX	-	-	-	-	-
	22	FADO [t. kr]	Alle		Nej	År	FADO følger posteringer i AX. FADO reduceres med 1% årligt.	0	0	0	0	0

RTM
FORSIKRINGSMÆGLER
For ansvarlige beslutninger

Forsikringsoversigt

vand og affald

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

FORSIKRINGSOVERSIGT

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Den 07/02/2020

Selskab	Policenr	Forsikringsart/dækning	kr.	Selvrisiko kr.	Hoved-forfald	Årspræmie inkl. afgift
Gjensidige	2110111	All-Risk			01/01	243.437
	I kraft	**Bygning - Skårupøre Strandvej 54D Mfl, 5700 Svendborg Løsøre - Skårupøre Strandvej 54D Mfl, 5700 Svendborg**				
		Bygning:				
		Brand	Se betingelser	10.000		
		Elskade/kortslutning	10.408.765	10.000		
		Husejer ekskl. storm	Se betingelser	10.000		
		Stormskade	Se betingelser	10.000		
		Anden pludselig skade	Se betingelser	10.000		
		Udvidet huslejetab	5.204.383	10.000		
		Udvidet oprydning	10.408.765	10.000		
		Udvidet jord	5.204.383	10.000		
		Udvidet lovliggørelse	10.408.765	10.000		
		Udvidet haveanlæg	3.122.630	10.000		
		Udvendigt produktionsudstyr	1.040.876	10.000		
		Skure, halvtage ol. - storm	Se betingelser	10.000		
		Enhver form for fundament	Se betingelser	10.000		
		Hærværk på bygningsdele	Se betingelser	10.000		
		Anden genopførelse	Se betingelser	10.000		
		Meromkostninger	10.408.765	10.000		
		Løsøre:				
		Brand	101.072.422	10.000		
		El-skade/kortslutning	10.127.747	10.000		
		Indbrudstyveri	101.072.422	10.000		
		Vandskade	101.072.422	10.000		
		Meromkostning	10.127.747	10.000		
		Anden pludselig skade	Se betingelser	10.000		
		Transport	1.215.329	10.000		
		Lovliggørelse	5.063.874	10.000		
		Genfremstillingsomkostninger	5.063.874	10.000		
		Udv oprydningsomkostninger	10.127.747	10.000		

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Den 07/02/2020

Selskab	Policenr	Forsikringsart/dækning	kr.	Selvrisiko kr.	Hoved-forfald	Årspræmie inkl. afgift
Gjensidige	1830373	Ansvar			01/01	81.598
	I kraft	Erhverv og produktansvar	20.000.000	5.000		
		Behandling & Bearbejdning	5.000.000	5.000		
		I/K Skade	10.000.000	5.000		
		I/K Tab	10.000.000	5.000		
		Pludselig forurening	10.000.000	5.000		
		Fareafværgelse	2.000.000	5.000		
		Bygherreansvar	5.000.000	5.000		
		Medforsikrede: Svendborg Forsyning A/S Svendborg Spildevand A/S Svendborg Forsyningsservice A/S Svendborg VE A/S				
		Omsætningsfordeling: Vandforsyning - 175.618.000 Ikke finansielle selskaber - 46.900.000				
Gjensidige	1838570	Arbejdsskade			01/01	209.086
	I kraft	Kontor - 19 Ingeniør - 8 Drift spildevand - 18 Drift vand - 8 Drift affald - 25 Rengøring - 2 Maskinmestre - 2	Jf. Lov			
		I alt 83 ansatte				
AIG	50002382	Direktions- og bestyrelsesansvar			01/01	21.169
	I kraft	Forsikringssum	25.000.000	250.000 pr. skade for krav rejst i USA 0 kr. pr skade for krav i resten af verden		
		Sagsomkostninger	6.250.000			
Gjensidige	1995558	Entreprise/montage			01/01	39.493
	I kraft	Allrisk for bygge/anlægsarbejde	30.000.000	25.00		
		Allrisk Bestående bygninger	5.000.000	25.000		
		Entrepriseansvar	10.000.000	25.000		
		Allrisk montagearbejde	15.000.000	25.000		

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Den 07/02/2020

Selskab	Policenr	Forsikringsart/dækning	kr.	Selvrisiko kr.	Hoved-forfald	Årspræmie inkl. afgift
Tryg	8823000002278	Kollektiv ulykke			01/01	3.534
	I kraft	Invaliditet	3.056.511			
		Død	3.056.511			
		Tandskade	Efter regning			
		Omfatter direktør Ole Stensberg Øgelund				
AIG	52001257	Kriminalitet			01/01	15.943
	I kraft	Forsikringssum	5.000.000	100.000		
Gjensidige	7842895	Motor			01/01	19.557
	I kraft	Flådeforsikring for biler og lastbiler for Svendborg Forsyningservice A/S		'		
		Dækninger biler:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		
		Førerulykke	500.000	0		
		Dækning for lastbiler:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Den 07/02/2020

Selskab	Policenr	Forsikringsart/dækning	kr.	Selvrisiko kr.	Hoved-forfald	Årspræmie inkl. afgift
Europæiske Rejseforsikring	0081001894	Rejse			01/01	1.600
	I kraft	Grunddækning, Norden	Ubegrænset			
		Grunddækning, Europa	Ubegrænset			
		Grunddækning, Uden for Europa	Ubegrænset			
		Ulykke:				
		Ulykke, Død	764.919			
		Ulykke, Invaliditet og Tilskadekomst	1.223.870			
		Overfald	500.000			
		Bagage:				
		Bagage	32.435			
		Bagageforsinkelse	5.000			
		Bagageservice	Ubegrænset			
		Privatansvar:				
		Personskade	10.000.000			
		Tingskade	5.000.000			
		Global juridisk assistance	100.000			
		Sikkerhedsstillelse	100.000			
		Selvrisikodækning ved billeje	10.000			
		Hjemkaldelse og Erstatningsperson	Ubegrænset			
		Rejsedage:				
		Verden - 12				

Oversigten er kun et kortfattet resume. Police og betingelser vil altid være gældende.

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Den 07/02/2020

Selskab	Policenr	Forsikringsart/dækning	kr.	Selvrisiko kr.	Hoved-forfald	Årspræmie inkl. afgift
Gjensidige	7864884	Motor			01/01	35.421
	I kraft	Flådeforsikring for biler og påhængsvogne for Svendborg Affald A/S				
		Dækninger biler:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		
		Førerulykke	500.000	0		
		Dækning arbejdsmaskiner:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		
		Brand	Se policen	0		
		Dækning for lastbiler:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		

Oversigten er kun et kortfattet resume. Police og betingelser vil altid være gældende.

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Den 07/02/2020

Selskab	Policenr	Forsikringsart/dækning	kr.	Selvrisiko kr.	Hoved-forfald	Årspræmie inkl. afgift
Gjensidige	7866474	Motor			01/01	74.176
	I kraft	Flådeforsikring for biler og påhængsvogne for Svendborg spildevand A/S				
		Dækninger biler:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		
		Førerulykke	500.000	0		
		Dækning påhængsvogne:				
		Kasko	Se policen	10.000		
		Brand	Se policen	0		
		Dækning for lastbiler:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		

Oversigten er kun et kortfattet resume. Police og betingelser vil altid være gældende.

Svendborg Forsyningsservice A/S
Ryttermarken 21
5700 Svendborg

Den 07/02/2020

Selskab	Policenr	Forsikringsart/dækning	kr.	Selvrisiko kr.	Hoved-forfald	Årspræmie inkl. afgift
Gjensidige	1830373	Ansvar			01/01	79.992
	I kraft	**Medforsikrede:** Svendborg Forsyning A/S Svendborg Spildevand A/S Svendborg Forsyningsservice A/S Svendborg VE A/S				
		Dækninger:				
		Erhverv og produktansvar	20.000.000	5.000		
		Behandling og bearbejdning	5.000.000	5.000		
		I/K skade	10.000.000	5.000		
		I/K tab	10.000.000	5.000		
		Pludselig forurening	10.000.000	5.000		
		Fareafværgelse	2.000.000	5.000		
		Bygherreansvar	5.000.000	5.000		
Gjensidige	7861241	Motor			01/01	29.680
	I kraft	Flådeforsikring for biler og arbejdsmaskiner -Svendborg Vand A/S				
		Dækninger for bil:				
		Ansvar	Jf.Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		
		Førerulykke	500.000	0		
		Dækning for lastbil:				
		Ansvar	Jf. Lov	0		
		Kasko	Se policen	10.000		
		Brand	Se policen	0		
		Dækning for påhængsvogn:				
		Kasko	Se policen	10.000		
		Brand	Se policen	0		

RTM FORSIKRINGSMÆGLER

Ændringer markeret

Kontrolleret af:
Danny Søegaard
d. 24.jan.2020

AIG

BusinessGuard
Bestyrelses- og Direktionsansvarsforsikring

Policenummer: 50.0.02.382-05

1. Oplysninger om forsikringstager

Forsikringstager	:	Svendborg Forsyning A/S
Adresse	:	Ryttemarken 21 DK - 5700 Svendborg
CVR nr.	:	33 25 42 88

2. Periode

(a) Forsikringsperioden	:	Fra kl. 00.01 den 01. januar 2020 Er aftale om automatisk fornyelse af tegningsperioden truffet, fornys Forsikringen for 1 år ad gangen, medmindre forsikringen opsiges senest 30 dage før hovedforfaldsdatoen, jf. policetillægget "Automatisk fornyelse".
(b) Hovedforfald	:	01. januar
(c) Kontinuitetsdato	:	01. januar 2012
(d) Retroaktiv dato	:	Der gælder ingen retroaktiv dato.

3. Forsikringsomfang, forsikringssummer og selvrisiko

(a) Forsikringssum	:	DKK 25.000.000 pr. skade og i alt pr. år.
(b) Sagsomkostninger	:	DKK 6.250.000 i alt pr. år, jf. betingelsernes pkt. 7.3.
(c) Non Executives	:	DKK 0,00 pr. non-excecutive director pr. skade og i alt pr. år. DKK 0,00 i alt pr. år under denne udvidelse.
(d) Udvidelser	:	Følgende undersummer er en del af og ikke i tillæg til forsikringssummen som anført under pkt. 3 (a) ovenfor.

5.1 Udvidet Opdagelsesperiode
Dækket – Fuld forsikringssum

5.2 Livsvarig Opdagelsesperiode for Fratrådte Sikrede
Dækket – Fuld forsikringssum

5.3 Ledelsesansvar udenfor Koncernen
Dækket – Fuld forsikringssum

5.4 Employment Practices Claims
Dækket – Fuld forsikringssum

5.5 Repræsentation ved Undersøgelse
Dækket – Fuld forsikringssum

5.6 Forundersøgelse
Dækket - Undersum DKK 750,000

5.7 Punitive Damage
Dækket – Fuld forsikringssum

5.8 Omkostninger til genetablering af Renommé
Dækket – Fuld forsikringssum

5.9 Nødsituationsomkostninger
Dækket – Undersum 20% af forsikringssummen

5.10 Person- og Tingsskade
Dækket – Undersum 20% af forsikringssummen

5.11 Arbejdsmiljøbegrundede dødsfald
Dækket – Fuld forsikringssum

5.13 Kaution, Frihedsberøvelse og Beslaglæggelse af Aktiver
Dækket – Fuld forsikringssum

5.14 Udleveringsomkostninger
Dækket – Fuld forsikringssum

5.15 Sikredes Bo
Dækket – Fuld forsikringssum

5.16 Sikredes Partner eller Ægtefælle
Dækket – Fuld forsikringssum

(e) Selvrisiko : Koncernens skadesløsholdelse, jf. pkt. 8 i betingelserne:

DKK 250.000 pr. skade for krav rejst i USA.
DKK 0 pr. skade for krav rejst i resten af verden.

4. Vilkår

Forsikringsbetingelser	:	BusinessGuard Bestyrelses- og Direktionsansvarsforsikring 12.2014
Geografisk område	:	Hele Verden
Særlige betingelser	:	Policetillæg nr. 1 Udvidelse for bøder
		Policetillæg nr. 2 Automatisk fornyelse
Lokalpolicer	:	Nærværende forsikring indeholder ikke udstedelse af lokalpolicer.
FOS skatter	:	Det er mellem parterne forstået og aftalt, at denne police ikke indeholder distribuering af FOS skatter.
Forsikringsskatter (generelt udenfor EU)	:	Det er mellem parterne forstået og aftalt, at denne police ikke indeholder distribution af forsikringsskatter udenfor EU.

5. Præmie og provision

Årlig præmie : DKK 20.938,40eksklusiv mæglerprovision.

Policens præmie indekseres 1. januar med virkning fra den første forfaldsdag i kalenderåret. Reguleringen beregnes på baggrund af det af Danmarks Statistik offentliggjorte ikke-sæsonkorrigerede ILON2, hvilket offentliggøres august måned året forinden.

Ophører udgivelsen af ovennævnte reguleringsindeks, er selskabet berettiget til at fortsætte reguleringen på baggrund af et af selskabet valgt, tilsvarende indeks fra Danmarks Statistik

6. Udvidet opdagelsesperiode

Udvidet opdagelsesperiode, jf. betingelserne pkt. 5.1.1.

12 måneder for 75% af forsikringspræmien anført under pkt. 5, eller
24 måneder for 125% af forsikringspræmien anført under pkt. 5, eller
36 måneder for 150% af forsikringspræmien anført under pkt. 5, eller
72 måneder for 250% af forsikringspræmien anført under pkt. 5.

7. Skatter og afgifter

Skadeforsikringsafgift : DKK 230,32

Skadeforsikringsafgiften berigtiges i henhold til skadeforsikrings-afgiftsloven.

8. Forsikringsmægler

Forsikringsmægler : RTM

9. Selskab og kontakter

Selskab :
AIG Europe S.A.
Osvald Helmuths Vej 4
2000 Frederiksberg
Danmark

Kontakt :
Policeudstedelse m.v.:
Louise.harmsen@aig.com
Aigdk@aig.com

Skader:
bo.berner@aig.com
anmeldelse@aig.com (brug til anmeldelse af skade)

Dato : 02. December 2019

Bestyrelses- og direktionsansvarsforsikring

Policetillæg nr. 1

1 Udvidelse for bøder

Dette policetillæg udgør en integreret del af nærværende police udstedt af AIG.

1.1 Uanset betingelsernes undtagelse 6.4 og i tillæg til direkte formuetab er forsikringen udvidet til at dække bøder pålagt en sikret, som følge af en administrativ eller offentlig undersøgelse, granskning eller efterforskning iværksat af en offentlig myndighed i forbindelse med dennes undersøgelse af koncernens forhold, med mindre at:

1. bøden er pålagt i forbindelse med sikredes faktiske forsætlige skadeforvoldelse eller retsbrud; eller

2. bøden er af strafferetlig karakter; eller

3. bøden ikke er forsikringsbar under (a) anvendelse af den lovgivning, policen er underlagt eller (b) i den jurisdiktion eller under anvendelse af lovgivningen i det land eller den stat, hvor bøden er pålagt; eller

4. bøden er pålagt i forbindelse med nogen form for overtrædelse af skatteretlige regler eller regulering

1.2 Det samlede forsikringssum til rådighed for alle bøder pålagt alle sikrede under denne udvidelse er begrænset til en undersum på DKK 15.000.000 pr. skade og i alt pr. år, hvilket er en del af og ikke i tillæg til forsikringssummen jf. pkt. 3 på policen.

Uanset ovenstående skal denne udvidelse ikke omfatte bøder pålagt i eller under anvendelse af lovgivningen i USA.

Alle andre forhold er uændret gældende.

Bestyrelses- og direktionsansvarsforsikring

Policetillæg nr. 2

1 Automatisk fornyelse

Dette policetillæg udgør en integreret del af nærværende police udstedt af AIG.

Betingelsernes pkt. 16 "Forsikringens ophør" slettes i sin helhed og erstattes af følgende:

1.1 Forsikringsaftalen fornys automatisk for en ny 12 måneders policeperiode, jf. pkt. 2 (a) på Policen, på uændrede betingelser og til uændret præmie, medmindre et af følgende forhold foreligger inden 30 dage forud for hovedforfaldsdato:

1. Der er anmeldt krav eller omstændigheder som kan føre til krav under policen,

2. Der er sket ændring i et lovgrundlag, som forhindrer AIG Europe Limited i at fortsætte policen på de aftalte betingelser og vilkår,

3. Der er ikke betalt præmie,

4. Forsikringstageren har registreret eller stiftet juridisk enhed i USA eller nogen stat, territorium eller besiddelse herunder,

5. Forsikringstageren er begyndt at drive virksomhed som en Finansiel Institution. Finansiel Institution defineres som: nogen form for bank, forsikringsselskab, og/eller forskelligartet finansiel virksomhed, herunder men ikke begrænset til børsmægler- eller investerings virksomhed,

6. Forsikringstageren eller koncernen udsteder eller registrerer værdipapirer ved offentligt udbud.

7. Der er sket risikoforandringer for forsikringstager, jf. de generelle betingelsers pkt. 14 eller forsikringstager har været i eller er under rekonstruktion, likvidation eller er under konkursforhandlinger eller er gået konkurs.

1.2 Forsikringsaftalen kan af enhver af parterne opsiges med en (1) måneds skriftlig varsel til en hovedforfaldsdato.

Alle andre forhold er uændret gældende.

BusinessGuard
Bestyrelses- og Direktionsansvarsforsikring

Forsikringsbetingelser 12.2014

1 Sikrede

1.1 Sikrede under forsikringen er enhver fysisk person, som er tidligere, nuværende eller kommende medlem af bestyrelse og/eller direktion eller tilsvarende ledelsesorgan i koncernen, herunder de facto medlemmer og shadow directors, samt enhver tidligere, nuværende eller kommende ansat i koncernen, som vil kunne pådrage sig et personligt ledelsesansvar.

Sikrede er også øvrige ansatte i koncernen som medsagsøgte sammen med direktions- og/eller bestyrelsesmedlem i koncernen for et krav, hvilket denne påstås at have assisteret eller medvirket til.

1.2 Som koncern anses forsikringstageren og dennes datterselskaber, hvorved forstås juridiske enheder, hvori forsikringstageren på tidspunktet for forsikringens ikrafttrædelse, jf. pkt. 2 (a) på policen, direkte eller indirekte:

(i) besidder mere end halvdelen af aktiekapitalen/anpartskapitalen; eller

(ii) kontrollerer flertallet af stemmerettighederne; eller

(iii) har ret til at udpege flertallet af bestyrelsesmedlemmerne; eller

(iv) ved vedtægt eller aftale i øvrigt har kontrol over den juridiske enhed, og som er 100 % konsolideret ind i forsikringstagerens koncernregnskab; eller

(v) på grundlag af aftale med andre ejere råder over flertallet af stemmerettighederne, og som er 100 % konsolideret ind i forsikringstagerens koncernregnskab; eller

(vi) øvrige juridiske enheder nævnt under "Øvrige virksomheder", jf. pkt. 1 på policen: "Forsikringstager".

1.3 Som del af koncernen anses tillige alle juridiske enheder, hvori koncernen tidligere har haft en indflydelse, som beskrevet i pkt. 1.2 (i)–(v) ovenfor.

1.4 Forsikringen omfatter automatisk de juridiske enheder som stiftes eller overtages efter forsikringens ikrafttrædelse, jf. pkt. 2 (a) på policen, hvori koncernen får indflydelse, som beskrevet i pkt. 1.2 (i)-(vi), med undtagelse af juridiske enheder der:

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

(i) a. er børsnoteret, men ikke har dets værdipapirer noteret på nogen børs eller marked i USA, eller

b. er registreret eller stiftet i USA, og

har samlede aktiver der overstiger 25 % af de samlede konsoliderede aktiver i koncernen på policens ikrafttrædelsesdato, eller

(ii) har og fortsætter med at have værdipapirer noteret på nogen børs eller marked i USA.

I tilfælde, hvor fremtidige stiftede eller overtagede juridiske enheder efter policeperiodens ikrafttræden, jf. pkt. 2 (a) på policen, falder ind under pkt. 1.4 (i) – (ii) ovenfor, dækkes disse som en del af koncernen i enten 60 dage fra første overtagelse eller stiftelse, eller indtil forsikringsperioden udløber, alt afhængigt af hvilken dato der kommer først.

1.5 Dækning for ethvert krav mod en sikret er betinget af at dette vedrører handlinger eller undladelser begået mens den juridiske enhed var en del af koncernen.

2 Forsikringens omfang

2.1 (i) Forsikringsselskabet vil:

a. betale på vegne af sikrede enhver erstatning for formuetab som følge af krav rejst første gang mod sikrede for personligt ledelsesansvar i forsikringsperioden, i det omfang sikrede ikke er blevet skadesløsholdt af koncernen, eller

b. godtgøre eller betale på vegne af koncernen enhver erstatning for formuetab som følge af krav rejst første gang mod sikrede for personligt ledelsesansvar i forsikringsperioden, i det omfang koncernen eller en juridisk enhed har skadesløsholdt sikrede.

(ii) Ved krav forstås:

a. ethvert søgsmål eller retsskridt rejst mod sikrede med påstand om erstatning, eller

b. ethvert skriftligt krav om erstatning, eller

c. en strafferetlig sigtelse direkte mod sikrede, eller

d. en administrativ eller offentlig proces eller sag vedrørende sikredes handlinger, eller

e. civilretlig, strafferetlig, administrativ eller offentlig undersøgelse, granskning eller efterforskning af en sikret:

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

1. når sikrede skriftligt er identificeret af en undersøgende myndighed som værende genstand for en procedure, som beskrevet ovenfor i pkt. 2.1 (ii) e, eller

2. når sikrede af en international eller lokal myndighed, som regulerer handelen med værdipapirer, har modtaget stævning,

som følge af en faktisk eller påstået ansvarspådragende handling eller undladelse, der medfører ledelsesansvar for sikrede i dennes egenskab af bestyrelsesmedlem, direktionsmedlem eller anden sikret i koncernen, eller for andre forhold, hvor der rejses krav mod sikrede udelukkende på grund af sikredes position som bestyrelsesmedlem, direktionsmedlem eller anden sikret i koncernen.

2.2 Forsikringen betaler rimelige omkostninger til sikredes forsvar i forbindelse med et krav. Omkostningerne betales på vegne af sikrede, efterhånden som de påløber.

Forsvarsomkostninger omfatter også rimelige omkostninger til indhentelse af ekspertudtalelse og –evaluering (ikke medregnet omkostninger til løn, honorar eller anden godtgørelse eller andre omkostninger til sikrede), herunder udarbejdelse af rapport, i forbindelse med forberedelse af forsvar af et dækket krav.

Betaling af forsvarsomkostninger er betinget af forsikringsselskabets forudgående skriftlige godkendelse, jf. dog. pkt. 5.9.

3 Forsikringsperioden

3.1 Forsikringen dækker krav, som første gang rejses mod sikrede i forsikringsperioden, jf. pkt. 2 (a) på policen.

3.2 Krav anses som rejst, når sikrede modtager første skriftlige henvendelse herom. Krav, som er rejst mod sikrede i forsikringsperioden, jf. pkt. 2 (a) på policen, men som anmeldes senere end 12 måneder efter forsikringsperiodens udløb, dækkes ikke.

3.3 Endvidere dækker forsikringen krav rejst i forsikringsperioden, jf. pkt. 2 (a) på policen, der udspringer af omstændigheder, der vil kunne give anledning til krav dækket under forsikringen, jf. betingelsernes pkt. 10.3, såfremt sådanne omstændigheder anmeldes indenfor forsikringsperioden, jf. pkt. 2 på policen, med detaljerede oplysninger om grundlaget for erstatningsansvaret.

4 Geografisk område

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

Med mindre andet er anført i pkt. 4 på policen, dækker forsikringen krav rejst i hele verden.

5 Dækningsudvidelser

Forsikringens øvrige vilkår og undtagelser gælder for nedenstående udvidelser i den udstrækning, de ikke specifikt er fraveget.

5.1 Udvidet opdagelsesperiode

5.1.1 Hvis forsikringen ikke fornyes og forsikring, der omfatter bestyrelses- og direktionsansvar eller lignende dækning, herunder nogen anden udvidet opdagelsesperiode, ikke tegnes andetsteds, gælder for nærværende forsikring en opdagelsesperiode på 60 dage efter forsikringens ophør.

Derudover er forsikringstageren berettiget til en udvidet opdagelsesperiode som anført i policens pkt. 6, hvis der fremsættes skriftligt anmodning derom, og den i policens pkt. 6 anførte præmie betales senest 30 dage efter præmiens opkrævning. Præmien er fuldt optjent, når den udvidede opdagelsesperiode er begyndt, og kan ikke refunderes.

5.1.2 Køb af en udvidet opdagelsesperiode berettiger sikrede til at anmelde krav, som rejses i den udvidede opdagelsesperiode, og som vedrører:

(i) ansvarspådragende handlinger eller undladelser begået før udløb af forsikringsperioden, eller

(ii) offentlig undersøgelse, efterforskning eller granskning, udlevering, kaution, frihedsberøvelse og beslaglæggelse af aktiver, som er indtrådt eller vedrører omstændigheder, som er indtrådt før udløb af forsikringsperioden.

5.1.3 I tilfælde af risikoforandringer, jf. betingelsernes pkt. 14, eller i forbindelse med konkurs, likvidation, rekonstruktion eller lignende foranstaltninger i Danmark eller andre jurisdiktioner, bortfalder forsikringstagerens og de sikredes ret til udvidet opdagelsesperiode som beskrevet ovenfor. Dog har forsikringstageren og de sikrede retten til senest 30 dage efter ophøret af forsikringsperioden at anmode forsikringsselskabet om tilbud på en udvidet opdagelsesperiode på op til 72 måneder. Forsikringsselskabet har pligt til at afgive tilbud på den anmodede udvidet opdagelsesperiode på betingelser og vilkår, som forsikringsselskabet finder rimelige.

5.2 Livsvarig opdagelsesperiode for fratrådte sikrede

5.2.1 Forsikringen er udvidet til at omfatte en livsvarig opdagelsesperiode for fratrådte sikrede.

Ved fratrådte sikrede forstås en sikret person, som fratræder sin position som følge af alder, helbredsmæssige årsager, omstruktureringer eller i øvrigt fratræder efter gensidig aftale.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

Denne udvidelse finder ikke anvendelse, hvis:

(i) den eller de sikrede er fratrådt(e) i forbindelse med risikoforandringer, jf. betingelsernes pkt. 14 eller i forbindelse med konkurs, likvidation, rekonstruktion eller lignende foranstaltninger i Danmark eller andre jurisdiktioner.

(ii) forsikringen fornyes, eller forsikring der omfatter bestyrelses- og direktionsansvar eller lignende dækning, herunder afløbsforsikring, tegnes eller placeres andetsteds, medmindre en sådan dækning ikke giver mulighed for en udvidet opdagelsesperiode på mindst 6 år for sådanne sikrede.

Ethvert krav rejst og anmeldt som følge af denne udvidelse behandles efter de bestemmelser og den forsikringssum på den police, som er i kraft på det tidspunkt, hvor kravet anses for at være rejst, eller senest gyldige police herunder afløbspolice.

5.2.2 Denne udvidede opdagelsesperiode omfatter alene krav rejst mod fratrådte sikrede:

(i) der baserer sig på ansvarspådragende handlinger eller undladelser begået forud for udløb af den i policen pkt. 2 (a) fastsatte forsikringsperiode, og som ellers måtte være dækket af forsikringen, eller

(ii) i forbindelse med en offentlig undersøgelse, efterforskning eller granskning, samt ved sager om udlevering, kaution, frihedsberøvelse og beslaglæggelse af aktiver, som er indtrådt eller vedrører omstændigheder forud for policens ophør.

5.3 Ledelsesansvar udenfor koncernen

5.3.1 Forsikringen er udvidet til at dække krav rejst mod personer, som på specifik anmodning af koncernen var, er eller bliver medlem af bestyrelse og/eller direktion eller tilsvarende ledelsesorgan, herunder de facto medlemmer og shadow directors, i en relateret enhed, forudsat at dette krav rejses mod disse personer i deres egenskab af direktions- og/eller bestyrelsesmedlem som beskrevet ovenfor.

5.3.2 Dækning under denne udvidelse skal være subsidiær i forhold til enhver anden bestyrelses- og direktionsansvarsforsikring for den relaterede enhed, samt enhver skadesløsholdelse ydet fra den relaterede enhed eller ethvert andet selskab i koncernen.

5.3.3 Ved relateret enhed forstås enhver juridisk enhed, med undtagelse af:

(i) et datterselskab, eller

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

(ii) nogen form for bank, forsikringsselskab og/eller nogen anden form for finansiel virksomhed, herunder men ikke begrænset til projekt udbyder, børsmægler- eller investeringsvirksomhed, eller

(iii) enhver juridisk enhed der har nogen værdipapirer noteret på nogen børs/marked, og/eller herunder "over-the-counter" i USA eller nogen stat, territorium eller besiddelse herunder, og er genstand for nogen forpligtigelse, jf. Section 13 i den amerikanske U.S. Securities and Exchange Act of 1934.

5.3.4 Dækningen omfatter ikke krav rejst mod personer, der skyldes ansvarspådragende handlinger eller undladelser begået før kontinuitetsdatoen for ledelsesansvar udenfor koncernen, hvis disse personer før eller på denne dato vidste eller burde have vidst, at sådanne ansvarspådragende handlinger eller undladelser ville eller kunne give anledning til krav.

Ved kontinuitetsdatoen for ledelsesansvar udenfor koncernen forstås, i relation til denne udvidelse, den dato, hvor personen første gang tjente som direktions- eller bestyrelsesmedlem eller medlem af tilsvarende organ eller lignende position i en relateret enhed på specifik anmodning af koncernen.

5.4 Employment practices claims

5.4.1 Forsikringen er udvidet til at dække erstatningskrav vedrørende formuetab, der rejses af eller på vegne af ansatte mod sikrede i disses egenskab, som anført i pkt. 5.4.3. I tillæg til formuetab dækkes erstatning for følelsesmæssig forstyrrelse eller psykisk skade.

5.4.2 Krav fra ansatte betyder i denne udvidelse erstatningskrav, som er rejst af en tidligere, nuværende, kommende eller en potentiel ansat i koncernen, som følge af faktisk eller påstået chikane, diskrimination, forskelsbehandling eller lignende, herunder manglende vedtagelse eller fejlagtig gennemførelse af personalepolitik eller procedurer.

5.4.3 Sikrede under denne udvidelse er alle tidligere, nuværende og kommende bestyrelses- og direktionsmedlemmer samt ansatte i koncernen.

5.5 Repræsentation ved undersøgelse

5.5.1 Forsikringen er udvidet til at omfatte rimelige og nødvendige omkostninger (ikke medregnet omkostninger til løn, honorar eller andet vederlag til sikrede) forbundet med ethvert pligtig fremmøde for nogen sikrede under enhver offentlig udredning, afhøring, efterforskning eller lignende proces som koncernen eller en relateret enhed har givet anledning til, når meddelelse om sådant pligtigt fremmøde er modtaget i forsikringsperioden, og at omkostningerne på forhånd skriftligt er godkendt af forsikringsselskabet. Dette skal også gælde andet pligtig fremmøde for sikrede på baggrund af sikredes stilling i koncernen.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

5.5.2 Denne udvidelse finder ikke anvendelse på offentlig udredning, afhøring, efterforskning eller lignende proces, der er at anse som et krav i henhold til betingelsernes pkt. 2.1 (ii) d ovenfor.

5.5.3 Denne udvidelse omfatter ikke processer som er foranlediget af omstændigheder, der generelt påvirker den branche hvori koncernen opererer.

5.6 Forundersøgelse

5.6.1 Forsikringen er udvidet til at omfatte rimelige omkostninger (ikke medregnet omkostninger til løn, honorar eller andet vederlag til sikrede) forbundet med at engagere juridiske rådgivere, eller til forberedelse af en rapport, herunder supplerende rapporter, til en offentlig myndighed, som er nødvendig i forbindelse med en forundersøgelse til en offentlig undersøgelse, efterforskning eller granskning af sikrede.

5.6.2 Ved en offentlig undersøgelse, efterforskning eller granskning forstås:

(i) et dawn raid eller virksomhedsbesøg i forsikringsperioden, jf. pkt. 2 (a) på policen, foretaget af en offentlig myndighed, som medfører produktion, gennemgang, kopiering eller konfiskation af dokumenter, eller samtale med sikrede, eller

(ii) en offentlig annoncering af det i pkt. 5.6.2 (i) nævnte, eller

(iii) en offentlig myndigheds formelle krav i forsikringsperioden, jf. pkt. 2 (a) på policen, om sikredes produktion af dokumenter til, besvarelse af spørgsmål af eller deltagelse i samtale med, denne myndighed.

5.6.3 Forsikringssummen til rådighed for omkostninger under denne udvidelse er begrænset til en undersum, jf. pkt. 3 (d) på policen.

5.7 Punitive damage

Forsikringen er udvidet til i tillæg til formuetab at dække ”aggravated-”, ”punitive-” og ”exemplary damages”, pålagt sikrede hvor ”aggravated-”, ”punitive-” og ”exemplary damages” er forsikringsbare. Rækkeviden af denne dækning skal afgøres efter den lovgivning, der i øvrigt er anvendelig på forholdet, og som i størst mulig omfang tillader forsikringsdækning for ”aggravated-”, ”punitive-” og ”exemplary damages”.

Denne udvidelse skal ikke finde anvendelse på dækning for Employment Practices Claims, jf. pkt. 5.4.

5.8 Omkostninger til genetablering af renommé

5.8.1 Forsikringen er udvidet til at dække sikredes omkostninger til genetablering af renommé, som følge at et dækningsberettiget krav eller ved gennemførelse af en offentlig undersøgelse.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

5.8.2 Med omkostninger til genetablering af renommé forstås rimelige omkostninger (ikke medregnet omkostninger til løn, honorar eller anden godtgørelse eller andre omkostninger til sikrede), som sikrede med forsikringsselskabets forudgående godkendelse pådrager sig til konsulentydelser med henblik på at dæmpe den negative eller potentielt negative effekt på sikredes renommé, som følge af et dækket krav eller offentlig undersøgelse.

5.9 Nødsituationsomkostninger

Hvis forsikringsselskabets skriftlige godkendelse af forsvarsomkostninger ikke kan opnås indenfor rimelig tid, er forsikringen udvidet til at dække sådanne omkostninger uden forhåndsgodkendelse, som følge af et under forsikringen dækningsberettiget krav, med den under pkt. 3 (d) på policen anførte undersum.

5.10 Person- og tingsskade

5.10.1 Udover omkostninger som anført i pkt. 2.2, er forsikringen udvidet til at dække rimelige omkostninger til en sikrets forsvar overfor krav, jf. punkt 2.1 (ii), mod den pågældende sikrede i dennes egenskab som nævnt i pkt. 1.1 om erstatning for faktisk eller påstået legemsbeskadigelse, sygdom, lidelse, død, følelsesmæssig forstyrrelse eller psykisk skade eller anden personskade samt erstatningskrav for tingsskade, herunder for mistet brug af ting. Forsikringen yder ikke dækning for selve det fremsatte krav.

5.10.2 Forsikringssummen til rådighed for omkostninger under denne udvidelse er begrænset til en undersum, jf. pkt. 3 (d) på policen.

5.11 Arbejdsmiljøbegrundede dødsfald

5.11.1 Udover omkostninger som anført i pkt. 2.2, er forsikringen udvidet til at dække rimelige omkostninger til en sikrets forsvar overfor krav, jf. punkt 2.1 (ii), mod den pågældende sikrede i dennes egenskab som nævnt i pkt. 1.1 om erstatning for arbejdsmiljøbegrundet dødsfald. Forsikringen yder ikke dækning for selve det fremsatte krav.

5.11.2 Ved arbejdsmiljøbegrundet dødsfald forstås persondødsfald som følge af arbejdsgivers grove sikkerhedsmæssig pligtforsømmelse, herunder men ikke begrænset til krav rejst iht. Corporate Manslaughter and Corporate Homicide Act 2007.

5.12 Non-executive directors

5.12.1 I tillæg til forsikringssummen angivet i pkt. 3 (a) på policen, er forsikringen udvidet til at dække forsikringstagers non-executive directors, som defineret i pkt. 5.12.2, med den i pkt. 3 (c) på policen angivne sum, når følgende er udtømt:

(i) forsikringssummen angivet på policen pkt. 3 (a), og

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

(ii) enhver anden forsikringsdækning for ledelsesansvar til rådighed for non-executive directors, og

(iii) enhver anden mulighed for skadesløsholdelse af non-executive directors.

5.12.2 Ved non-executive directors forstås enhver sikret, der:

(i) besidder bestyrelseshverv hos forsikringstageren i løbet af forsikringsperioden, jf. pkt. 2 (a) på policen, og

(ii) ikke besidder eller har besiddet direktionshverv i koncernen, og

(iv) ikke er eller har været ansat i koncernen, og

(iv) ikke direkte eller indirekte modtager eller har modtaget betaling eller anden kompensation fra et selskab i koncernen for ydelser udført som konsulent, rådgiver eller enhver anden servicevirksomhed, der ikke er relateret til bestyrelseshvervet.

5.12.3 Forsikringssummen til rådighed for hver enkelte non-executive director under denne udvidelse, fremgår af tillægssummen anført i pkt. 3 (c) på policen.

5.13 Kaution, frihedsberøvelse og beslaglæggelse af aktiver

5.13.1 Forsikringen er udvidet til at dække rimelige og nødvendige omkostninger (ikke medregnet omkostninger til løn, honorar eller anden godtgørelse eller andre omkostninger til sikrede) som sikrede pådrager sig til sit forsvar eller for at opnå frifindelse eller omstødelse af en offentlig myndigheds påbud, der medfører:

(i) frakendelse af en sikrets ret til at besidde embede som medlem af bestyrelse, direktion eller tilsvarende ledelsesorgan i koncernen, eller

(ii) konfiskation, overtagelse af ejerskab og kontrol, suspension eller fastfrysning af ejendomsrettigheder over fast ejendom eller personlige aktiver som tilhører sikrede, eller

(iii) restriktioner over sikredes fast ejendom eller personlige aktiver, eller

(iv) midlertidigt eller permanent forbud mod sikredes besiddelse af embede eller udførelse af arbejde som medlem af bestyrelse, direktion eller tilsvarende ledelsesorgan i koncernen, eller

(v) begrænsning af sikredes personlige bevægelsesfrihed til en specifik privat bolig eller offentlig detention, eller

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

(vi) deportation af sikrede som følge af tilbagekaldelse af gældende og gyldig immigrationstilladelse, medmindre tilbagekaldelsen skyldes at sikrede er dømt skyldig i en strafbar handling.

Dækning under nærværende udvidelse forudsætter forsikringsselskabets forudgående skriftlige godkendelse.

5.13.2 I forbindelse med en offentlig myndigheds påbud i medfør af pkt. 5.13.1 (ii) ovenfor, betaler forsikringen udgifter direkte til sikredes privatskole for umyndige børn, privat bolig, privat husholdning, herunder og begrænset til privat forbrug af vand, elektricitet, gas, telefon og Internet, samt private personforsikringer.

Det er dog en betingelse for dækning, at:

(i) betalingsforpligtelserne er indgået forinden nedlæggelse af offentligt påbud, og

(ii) ethvert anden rådighedsbeløb stillet hertil er opbrugt.

Forsikringssummen til rådighed for disse omkostninger er begrænset til en undersum på DKK 500.000 pr. sikrede, og i alt DKK 1.500.000 pr. forsikringsperiode, og dækker, efter at en 30 dages karenstid er sprunget, indenfor forsikringssummen, indtil påbudets ophævelse, dog maksimalt i 12 måneder.

5.13.3 Forsikringen dækker udgifter til provision, gebyr og andre omkostninger med henblik på at stille kaution eller anden sikkerhed for et idømt eller krævet beløb med hensyn til et krav, som i øvrigt er dækket af forsikringen, såfremt sådan sikkerhed fordres af domstolene i forbindelse med sagsanlæg, appel eller lignende. Dækningen omfatter ikke selve sikkerhedsstillelsen eller pant eller anden sikkerhed, som måtte blive fordret af en kautionist, garant eller lignende som vilkår for at stille sikkerheden.

5.13.4 Såfremt krav om rettighedsfrakendelse m.v., jf. pkt. 5.13.1 ovenfor, rejses under en straffesag eller en anden sag som også angår andre forhold, omfatter omkostningsdækningen kun de omkostninger, som særskilt pådrages som følges af kravet om rettighedsfrakendelse m.v., men ikke sagens øvrige omkostninger.

5.14 Udleveringsomkostninger

Forsikringen er udvidet til at dække rimelige omkostninger (ikke medregnet omkostninger til løn, honorar eller anden godtgørelse eller andre omkostninger til sikrede) som enhver sikrede pådrager sig ved:

(i) enhver anmodning om udlevering af en sikret, herunder ved enhver appelsag, enhver juridisk undersøgelse og/eller prøvelse af anmodningen om udlevering, uanset hvilken konvention eller lov der ligger til grund for anmodningen og hvilken offentlig myndighed der træffer beslutning i sagen, eller enhver ansøgning

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol eller tilsvarende domstol i en anden jurisdiktion, eller

(ii) sikredes direkte engagering af en advokat eller skatterådgiver i forbindelse med en udleveringssag mod denne sikrede, eller

(iii) sikredes engagering af PR konsulenter i forbindelse med en udleveringssag, såfremt de er afholdt med forsikringsselskabets forudgående skriftlige godkendelse.

5.15 Sikredes bo

Ved sikredes død, umyndiggørelse, insolvens eller konkurs, er forsikringen udvidet til at dække krav, der rejses mod sikredes bo, administrator, repræsentant, bobestyrer eller arvinger, dog kun når sådanne krav baseres på sikredes personlige ledelsesansvar.

5.16 Sikredes partner eller ægtefælle

Forsikringen er udvidet til at dække krav rejst mod sikredes registrerede partner, samlever eller ægtefælle, såfremt sådanne krav rejses mod hende eller ham på baggrund af dennes status som sikredes registreret partner eller ægtefælle, dog kun når sådanne krav baseres på sikredes personlige ledelsesansvar.

6 Undtagelser

Forsikringen dækker ikke:

6.1 (i) Krav der skyldes, at sikrede faktisk har opnået uberettiget personlig vinding, eller

(ii) krav der skyldes sikredes faktiske forsætlige skadeforvoldelse eller retsbrud.

Ovenstående undtagelser i pkt. 6.1 (i) og (ii) finder først anvendelse, når det ved dom som ikke kan appelleres, eller anden endelig afgørelse er fastslået, at et undtaget forhold faktisk foreligger eller, hvis sikrede tilstår. At én sikrets handling er omfattet af ovenstående undtagelser i pkt. 6.1 (i) og (ii) påvirker ikke andre sikredes dækning.

6.2 (i) Krav der skyldes eller baseres på nogen tidligere eller verserende retssager per kontinuitetsdatoen, jf. pkt. 2 (c) på policen, eller i det væsentlige samme faktum og kendsgerninger som påstået isådanne tidligere eller verserende retssager, eller

(ii) krav der skyldes eller relaterer sig til faktiske eller påståede forhold, der har været anmeldt til en tidligere forsikringsgiver som omstændigheder, der vil kunne give anledning til krav.

6.3 Krav rejst af eller på vegne af nogen sikret, koncernen eller nogen relateret enhed, hvori sikrede var eller er medlem af bestyrelsen og/eller direktionen eller tilsvarende ledelsesorgan eller position, hvis kravet rejses i eller under

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

anvendelse af lovgivningen i USA eller nogen stat, territorium eller besiddelse herunder. Dog dækkes:

(i) ansættelsesretlige erstatningskrav (Employment Practice Claim) rejst af en sikret, og

(ii) regreskrav rejst af en sikret som følge af et i øvrigt dækningsberettiget krav, og

(iii) afledte aktionærkrav (shareholder derivative actions) rejst eller opretholdt på vegne af koncernen, uden anmodning eller deltagelse af nogen sikret eller koncernen, og

(iv) krav rejst af kurator eller nogen midlertidig bobestyrer som rejses og gennemføres uden anmodning fra eller deltagelse af nogen sikret eller koncernen, og

(v) krav rejst af en tidligere sikret, og

(vi) forsvarsomkostninger, og

(vii) sikrets engagement i enhver beskyttet aktivitet i medfør af 18 U.S.C. 1514(A) (whistleblower-beskyttelse, jf. Sarbanes-Oxley Act of 2002), eller enhver anden beskyttet aktivitet i medfør af enhver anden whistleblower-beskyttelse iht. tilsvarende lovgivning.

6.4 Krav om betaling af bøder, afgifter og skatter, eller andre forhold, som ikke er forsikringsbare i henhold til gældende ret, med undtagelse af sikredes ansvar for koncernens undladelse af betaling af skatter, såfremt ansvaret er pålagt sikrede i henhold til gældende ret i den jurisdiktion hvori kravet er rejst, og forudsat at koncernen eller den relaterede enhed ikke kan betale disse skatter (hverken fuldt eller delvist) på grund af insolvens.

6.5 Krav om erstatning for tab ved faktisk eller påstået legemsbeskadigelse, sygdom, lidelse, død, følelsesmæssig forstyrrelse eller psykisk skade eller anden personskade, eller beskadigelse eller ødelæggelse af fysiske ting, herunder tab af brug af samme. Dog skal undtagelsen for følelsesmæssig forstyrrelse og psykisk skade ikke finde anvendelse på ansættelsesretlige krav (Employment Practices Claims), jf. pkt. 5.4.

Denne undtagelse gælder dog ikke for forsvarsomkostninger ved:

(i) person- og tingsskade, jf. pkt. 5.10, og

(ii) arbejdsrelaterede dødsfald, jf. pkt. 5.11.

6.6 Krav der skyldes eller på nogen måde relaterer sig til tilbud om køb eller salg af, eller køb af eller salg af værdipapirer udstedt af koncernen eller nogen relateret enhed ved offentligt udbud.

Undtagelsen skal omfatte ethvert krav, som er en følge af, hidrører fra eller på nogen måde relaterer sig til urigtige, misvisende eller mangelfulde

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

oplysninger i noget registreringsdokument ("Registration statement"), prospekt, tilbudsdokument ("offering circular"), eller andet dokument eller meddelelse udarbejdet i forbindelse med udbuddet af værdipapirer, samt krav som skyldes eller på nogen måde relaterer sig til manglende registrering af dokumenter hos lokale eller udenlandske myndigheder, når sådan registrering er påkrævet.

Denne undtagelse skal dog ikke finde anvendelse ved:

(i) tilbud om køb eller salg af, eller køb af eller salg af værdipapirer udstedt af koncernen eller nogen relateret enhed før ikrafttrædelsen af denne forsikring, jf. pkt. 2 (a) på policen, eller

(ii) noget krav fra koncernens aktionærer eller indehavere af tegningsrettigheder til koncernens aktier, erhvervet før tilbud om køb eller salg af, eller køb af eller salg af finansielle instrumenter som nævnt i pkt. 6.6 fandt sted, eller

(iii) udstedelse af obligationer udenfor USA/Canada med en nominel værdi under DKK 1.000.000.000, og som udgør under 10% af koncernens samlede gæld på tidspunktet for udstedelsen.

6.7 Forsikringsselskabet er ikke ansvarlig for foretagelse af nogen udbetalinger af erstatning eller kompensation under nogen dækning eller udvidelse til denne forsikring for noget krav eller tab relaterende til borgere, juridiske enheder eller regeringer i territorierne eller jurisdiktionerne for Cuba, Iran Nordkorea, Myanmar, Sudan eller Syrien som anført i Office of Foreign Assets Control-sanktionerne (OFAC), administreret og håndhævet af Amerikas Forenede Staters finansministerium.

Derudover er forsikringsselskabet ikke ansvarlig for foretagelse af nogen erstatningsudbetalinger for noget krav eller tab, hvor begunstiget er en fysisk person, juridisk enhed eller organisation som er erklæret uhjemlet modtager af økonomiske bistand, som følge nogen handels- eller økonomiske sanktioner vedtaget af De Forenede Nationer, Den Europæiske Union eller Amerikas Forenede Stater, eller godtgørelse af en sikret som har kompenseret en sådan begunstiget.

7 Forsikringssum

7.1 Forsikringssummen er den højeste grænse for forsikringsselskabets forpligtelse for samtlige krav, rejst mod sikrede i forsikringsperioden, jf. pkt. 2 (a) på policen.

7.2 For alle dækninger og udvidelser gælder, at disse gives inden for forsikringssummen og ikke i tillæg hertil, med undtagelse af den i afsnit 5.12.3 nævnte tillægssummer for non-executive directors.

7.3 Forsvarsomkostninger dækkes i tillæg til forsikringssummen med det i pkt. 3 (b) på policen fastsatte beløb. Overstiger forsvarsomkostninger det i pkt. 3 (b)

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

fastsatte beløb, vil disse yderligere forsvarsomkostninger blive dækket indenfor forsikringssummen i pkt. 3 (a) på policen.

Renter dækkes ikke i tillæg til forsikringssummen, og skal således indeholdes i forsikringssummen i pkt. 3 (a) på policen.

8 Selvrisiko

Hvis koncernen er forpligtet til eller lovligt kan skadesløsholde sikrede for et krav, der i øvrigt er omfattet af denne forsikring, bærer koncernen selvrisikoen nævnt i pkt. 3 (e) på policen. Enhver betaling af selvrisiko kan ikke pålægges nogen sikret person.

Såfremt koncernen ifølge gældende ret, koncernens vedtægter eller aftale i øvrigt er forpligtet til, eller kan skadesløsholde sikrede, antages dette at være sket i videst mulig omfang.

Selvrisikoen skal forblive uforsikret.

9 Serieskadeklausul

Hvis én eller flere relaterede, gentagne eller ensartede ansvarspådragende handlinger eller undladelser bevirker, at der fremføres flere krav mod sikrede, anses samtlige sådanne krav for rejst på det tidspunkt, hvor det første af disse krav rejses og sådanne krav anses under forsikringen for ét krav.

10 Anmeldelse af skade

10.1 Når sikrede eller forsikringstageren får kendskab til, at der er rejst krav mod sikrede, skal der snarest muligt indgives skriftlig anmeldelse til forsikringsselskabet.

10.2 Krav, der anmeldes senere end 12 måneder efter udløbet af forsikringsperioden eller den udvidede opdagelsesperiode, dækkes ikke.

10.3 Sikrede eller forsikringstager har i forsikringsperioden ret til at anmelde omstændigheder, som med rimelighed kan forventes at give anledning til at krav vil blive rejst. Anmeldelsen skal indeholde oplysninger om omstændighederne og årsagerne til at forvente et sådant krav, med detaljeret information om grundlaget for erstatningspligten. Ethvert krav, der efterfølgende rejses mod sikrede, og som kan tilskrives disse omstændigheder, anses for at være rejst samtidig med, at meddelelsen om at sådanne forventede krav blev givet.

11 Behandling af skade

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

11.1 Forsikringsselskabet har en ret og en pligt til at forsvare sikrede mod krav.

11.2 Sikrede og forsikringstageren er forpligtet til at yde enhver bistand til sagens oplysning og afslutning.

11.3 Såfremt der opstår uenighed mellem sikrede og forsikringsselskabet omkring, hvorvidt et søgsmål mod de sikrede skal bestrides overfor sagsøger, skal hverken sikrede eller forsikringsselskabet være forpligtet til at bestride kravet, medmindre en opmand anbefaler, at kravet bestrides. Opmanden udpeges efter nærmere aftale mellem sikrede og forsikringsselskabet, og omkostningerne til denne opmand bæres af forsikringsselskabet.

11.4 Ved behandling af dækningsberettiget krav under nærværende forsikringen, udbetales i ethvert tilfælde først erstatning til:

(i) sikrede fysiske personer, og dernæst

(ii) indenfor den i policen fastsatte forsikringssum og på skriftlig anmodning fra forsikringstagers administrerende direktør eller tilsvarende ledende medarbejder hos denne, udbetales eller tilbageholdes erstatning til eventuelt andre sikrede på policen.

12 Allokation

12.1 Forsikringen dækker ikke koncernens forsvarsomkostninger eller noget erstatningskrav af nogen art mod koncernen.

12.2 Såfremt et krav involverer såvel dækkede som ikke dækkede forhold eller personer under denne forsikring, skal sikrede og forsikringsselskabet bestræbe sig på at fastslå en rimelige fordeling af formuetabet og forsvarsomkostningerne under forsikringens dækningen, idet der tages hensyn til den relative juridiske og økonomiske risiko, og de relative fordele opnået af de respektive parter.

12.3 Såfremt der ikke kan opnås enighed om, hvilket beløb som på vegne af sikrede skal betales som forsvarsomkostninger, da skal forsikringsselskabet betale det beløb i forsvarsomkostninger, som anses for rimeligt indtil et andet beløb på baggrund af forsikringens vilkår måtte blive fastslået af en opmand. Opmanden udpeges efter nærmere aftale mellem sikrede og forsikringsselskabet, og omkostningerne til denne opmand bæres af forsikringsselskabet.

13 Informationer afgivet ved forsikringens tegning

Forsikringen tegnes og fornyes på grundlag af de oplysninger, som er givet til forsikringsselskabet, da forsikringen blev tegnet og ved efterfølgende fornyelser. Enhver oplysning, som er afgivet ved forsikringens tegning og dens fornyelse, anses tillige for afgivet ved fremtidige fornyelser.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

Oplysningerne fortolkes som afgivet af hver enkelt sikret. Oplysninger afgivet af én sikret, eller en sikredes viden, skal ikke påvirke andre sikredes ret til dækning.

14 Risikoforandringer

Forsikringstageren er forpligtet til at informere forsikringsselskabet ved risikoforandringer. I tillæg til forsikringsaftalelovens almindelige regler om fareforøgelse vil følgende altid være væsentlige risikoforandringer:

(i) forsikringstageren fusionerer med eller sælger alle eller en væsentlig del af sine aktiver til en anden person eller enhed, eller

(ii) nogen person eller enhed opnår kontrol med forsikringstageren gennem besiddelse af mere end 50% af forsikringstagerens aktiekapital eller stemmerettigheder, eller

(iii) forsikringstageren eller noget datterselskab eller selskab eller virksomhed i koncernen udsteder eller registrerer værdipapirer i USA eller nogen stat, territorium eller besiddelse herunder.

I tilfælde af ovennævnte hændelser ændres dækningen under forsikringen til alene at gælde krav baseret på ansvarspådragende handlinger eller undladelser begået før datoen for de i pkt. 14 (i)-(iii) ovenfor nævnte hændelser.

15 Regres

I tilfælde af, at der finder udbetaling sted under denne forsikring, indtræder forsikringsselskabet for dette beløb i alle rettigheder, der tilkommer sikrede. Koncernen og sikrede skal udfærdige alle nødvendige dokumenter og skal gøre alt, hvad der måtte være nødvendigt for at sikre disse rettigheder, herunder udarbejdelse af de dokumenter, der er nødvendige for forsikringsselskabets regres.

16 Forsikringens ophør

Forsikringen tegnes for den i pkt. 2 (a) på policen angivne forsikringsperiode og udløber automatisk ved hovedforfaldsdag.

17 Andre forhold

17.1 Forsikringen dækker ikke i det omfang, sikrede er dækket af anden forsikring. Er det i anden forsikring anført, at dækningen falder bort eller indskrænkes, hvis forsikring er eller bliver tegnet andetsteds, gælder nærværende forsikring med samme forbehold.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

17.2 Forsikringstageren skal optræde på koncernens og de sikredes vegne med hensyn til at afgive og modtage meddelelse om rettigheder og pligter under nærværende forsikring.

17.3 Forsikringen og enhver af de rettigheder, der gælder i henhold hertil, kan ikke overdrages uden forsikringsselskabets skriftlige samtykke.

18 Præmiens betaling

18.1 Første præmie forfalder til betaling ved forsikringens ikrafttræden og senere præmier til betaling på de anførte forfaldsdage.

18.2 Betales præmien ikke rettidigt, sendes påkrav om betaling til den af forsikringstageren opgivne betalingsadresse.

18.3 Betales præmien ikke senest 14 dage efter modtagelse af påkrav, sender forsikringsselskabet 2. påkrav.

18.4 Betales præmien ikke senest 14 dage efter modtagelse af 2. påkrav, bortfalder forsikringsselskabets ansvar.

18.5 Har forsikringsselskabet udsendt 2. påkrav, er forsikringsselskabet berettiget til at opkræve et ekspeditionsgebyr.

19. Klager

Hvis en kunde ikke føler at have fået den ydelse, der er aftalt eller er krav på, eller hvis sagsbehandlingen trækker unødigt i langdrag, er der ret til at klage. Det kan ske ved at ringe eller skrive AIG Europe Limited, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg, Danmark. AIG´s regler for klagebehandling kan hentes på vores hjemmeside.

Ankenævn for forsikring

AIG er tilsluttet Ankenævnet for Forsikring, der behandler klager vedrørende egne privat forsikringer og fra forbrugere, der er sikret under en af tredjemand tegnet forsikring. Dersom der opstår uenighed mellem forsikrede og AIG om forsikringens dækning og en fornyet henvendelse til AIG ikke fører til et tilfredsstillende resultat for forsikrede, kan der klages til:

Ankenævnet for Forsikring
Anker Heegaards Gade 2
DK – 1572 København V
Telefon (+45) 33 15 89 00

Ved indgivelse af klage skal der udfyldes et særligt klageskema, og der skal betales et mindre gebyr. Klageskemaet kan rekvireres ved henvendelse til Ankenævnet for Forsikring eller Forsikringsoplysningen på telefonnummer (+45) 41 91 91 91.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

Klage over fastsættelse af ménprocenten

Angår klagen fastsættelse af ménprocent, kan forsikrede anmode AIG om at indsende sagen til:

Arbejdsskadestyrelsen
Sankt Kjelds Plads 11
Postboks 3000
2100 København Ø
Tlf.: 72 20 60 00
www.ask.dk

Mod Forsikredes indbetaling af Arbejdsskadestyrelsens gebyr. Gældende gebyrsatser findes på Arbejdsskadestyrelsens hjemmeside, eller ved telefonisk henvendelse til Arbejdsskadestyrelsen.

Der kan også rettes henvendelse til Forsikringsoplysningen:

Forsikring og Pension
Forsikringsoplysningen
Philip Heymans Allé 1
2900 Hellerup
Telefon (+45) 41 91 91 91

20. Behandling af personoplysninger

Forsikrede personer gøres udtrykkeligt opmærksom på, at Forsikringstager og Forsikringsgiver foretager elektronisk databehandling af Forsikredes og andre i forsikringsbetingelserne nævnte personers personoplysninger, som indhentes af Forsikringstager, Forsikringsgiver eller Forsikringsgivers skadebehandler vedrørende forsikringsdækningen og behandlingen deraf og af skader omfattet af forsikringen, og Forsikrede erklærer sig ved begæring af eller tilslutning til forsikringen indforstået dermed.

I henhold til Lov om behandling af Personoplysninger nr. 429 af 31. maj 2000 med senere ændringer gøres forsikrede udtrykkeligt opmærksom på, at afgivelse af personoplysninger er nødvendig for at opnå dækning og for behandling i henhold til forsikringsprogrammet, og at disse Personoplysninger kan blive videregivet til eller behandlet for AIG i lande uden for Danmark og EU.

Disse oplysninger er udelukkende bestemt for Forsikringstager og Forsikringsgiver og deres partnere med henblik på opfyldelse af opgaver i henhold til forsikringsprogrammet og til brug for myndigheders eventuelle tilsynsopgaver.

Personer har krav på indsyn i og anmode om en kopi af de personlige data, der opbevares om dem (for et mindre gebyr), og bede om at eventuelle fejl bliver rettet. Kontakt venligst AIG Europe Limited, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg, Danmark. Der henvises til AIG Politik for Anvendelse af Person-oplysninger, som kan hentes på vores hjemmeside eller tilsendes efter skriftlig anmodning.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

21. Værneting og lovregler

For denne forsikring gælder lov om forsikringsaftaler nr. 129 af 15. april 1930 med senere ændringer, medmindre andet følger af nærværende betingelser eller policen.

Tvister vedrørende forsikringsaftalen afgøres efter dansk ret ved danske domstole.

AIG Europe, dansk filial af AIG Europe S.A., Luxembourg, Osvald Helmuths Vej 4, 2000 Frederiksberg.
CVR-nr. 39475723 | Tlf: (+45) 91375300 | Fax (+45) 33732400

AIG Europe S.A. er et forsikringsselskab med R.C.S. Luxembourg nummer B 218806.
AIG Europe S.A. har hovedkontor på adressen 35 D Avenue J.F. Kennedy, L-1855, Luxembourg.

Slettes
Tilføjes

Vand og Affalds indkøbspolitik

Nærværende indkøbspolitik for Vand og Affald godkendt af bestyrelsen den 12.03.2019.

Det overordnede formål med indkøbspolitikken er, at indkøb fortsat sker med fokus på service og kvalitet under hensyntagen til miljø og økonomi, samt at brugerrepræsentanters erfaring og viden inddrages.

Indkøbspolitikken omfatter indkøb af varer og tjenesteydelser samt bygge og anlægsprojekter. Alle selskabets enheder er forpligtet til at leve op til denne indkøbspolitik.

Indkøbsfunktionen i SamAqua står for samordning og koordinering af selskabets indkøb, heriblandt at drive fælles udbud i samarbejde med andre selskaber.

Der skal sikres at selskabet overholder forpligtelserne for offentlige indkøb. Der skal indgås aftaler og kontrakter efter princippet om ligebehandling, proportionalitet og gennemsigtighed. Kontrakter og aftaler skal udbydes i henhold til danske og EU-retslige regler. Følgende love og direktiver vil som hovedregel være gældende: forsyningsvirksomhedsdirektivet, udbudsdirektivet udbudsloven, tilbudsloven og vandsektorloven.

Det betyder, at selskabet ved deres indkøb skal skabe konkurrence således, at leverandører på lige, gennemsigtige og proportionale vilkår har mulighed for at blive leverandør til selskabet.

Indkøbspolitikken skal sikre, at indkøb vurderes i deres helhed og ud fra ressourcemæssige overvejelser - herunder medgået tid, forretningsmæssige principper, bæredygtighed herunder energieffektivitet og opnåelse af stordriftsfordele.

Selskabet har en særlig samfundsmæssig forpligtigelse til, at forholde sig til sociale- og miljømæssige hensyn og ansvarlighed. Sociale klausuler samt miljømæssige krav skal som udgangspunkt anvendes.

Selskabet skal sikre, at regler om sociale klausuler indenfor uddannelses- og praktikaftaler ved udbud af bygge- og anlægsopgaver samt tjenesteydelser følges. Krav om, at entreprenøren eller leverandøren skal beskæftige én eller flere praktikanter på opgaven, alternativt krav om udformning af uddannelsespolitik skal indskrives som minimumskrav i udbudsmaterialet.

Vand og Affald skal agere som én kunde og være en professional sparingsparter, der efter bedste overbevisning udbyder kontrakter i overensstemmelse med realistisk volumen og betingelser.

Regeringens klimapartnerskaber

Kommissorium for klimapartnerskaber

8. november 2019

Formål og baggrund

Regeringen har sat en målsætning om, at Danmark skal nedbringe sin udledning af drivhusgas med 70 pct. i 2030 i forhold til 1990. Det er ambitiøst og vil kræve løsninger, som vi end ikke kender til i dag. Danmark skal tilbage i den grønne førertrøje og tage internationalt lederskab for den grønne omstilling. Og gøre det på en måde, hvor vi understøtter job, velfærd, eksport og konkurrenceevne.

Verdensmarkedet for grøn omstilling bliver kun større. For at nå målet i Paris-aftalen om at begrænse temperaturstigningerne skønnes det, at verdenssamfundet de næste 11 år skal investere 90.000 mia. kr. i den grønne omstilling. Her er der en unik mulighed for dansk erhvervsliv, som skal udnyttes.

Vi skal både kunne levere nye, grønne løsninger i forhold til klimaet og tage dem i brug. Vi skal sammen finde løsningerne på de omstillingsudfordringer, som samfundet og virksomhederne står overfor, for at vi i fællesskab kan indfri regeringens ambitiøse reduktionsmål.

Regeringen ønsker på den baggrund at etablere et tæt samarbejde med erhvervslivet i form af klimapartnerskaber, som skal bidrage til reduktionen af drivhusgasser i Danmark. Dette kommissorium sætter rammerne herfor.

Klimapartnerskaber

Erhvervslivet har en vigtig rolle i indsatsen for at realisere regeringens mål om 70 pct. reduktion af drivhusgasudledning i Danmark i 2030. Dels gennem direkte reduktioner af virksomhedernes udledning fra produktionsprocesser mv., dels gennem de reduktioner, som sker gennem udviklingen af grønnere produkter, services og forretningsmodeller, som understøtter den grønne omstilling i resten af samfundet.

Desuden spiller dansk erhvervsliv en central rolle i at fremme Danmarks globale lederskab på klimadagsordenen. Danske, globale og grønne virksomheder kan i høj grad være med til at trække verden i en bedre retning ved at udvise det nødvendige lederskab.

Regeringen ønsker på den baggrund at indgå et tæt samarbejde med erhvervslivet i form af *klimapartnerskaber* med fokus på, hvordan erhvervslivet og regeringen i samarbejde kan bidrage til at løse klimaudfordringerne på en måde, der samtidig understøtter dansk konkurrenceevne, eksport, job, velfærd og velstand samt ikke skaber øget ulighed.

Klimapartnerskaberne består af erhvervslivets egne forpligtelser til reduktioner og initiativer samt regeringens forpligtelser til de initiativer, som vil indgå i regeringens klimahandlingsplan i løbet af 2020, samt en forståelse om et løbende samarbejde herom. Der er så-

ledes tale om en gensidig forpligtelse til at arbejde for at opnå regeringens mål om 70 pct. reduktion i drivhusgasudledningerne.

Der etableres 13 *klimapartnerskaber* inden for erhvervslivets sektorer, *jf. bilag a.* Hvert klimapartnerskab vil have forskellige vilkår og muligheder for reduktioner, idet produktionsmetoder, værdikæder, efterspørgsel mv. vil variere fra sektor til sektor. Arbejdet med klimapartnerskaberne følges løbende i et nyoprettet *Grønt Erhvervsforum* bestående af repræsentanter fra regeringen samt formænd for klimapartnerskaberne, repræsentanter for erhvervslivet, fagbevægelsen samt uafhængige eksperter.

Arbejdet med klimapartnerskaberne tilrettelægges i tre faser:

1. *Udarbejdelse af foreløbigt bud på, hvad sektoren umiddelbart kan bidrage med:* Inden ultimo februar 2020 og som optakt til regeringens klimahandlingsplan udarbejder hvert af klimapartnerskaberne sit foreløbige, overordnede bud på, hvordan sektoren vil styrke sin grønne omstilling med henblik på at understøtte opfyldelsen af regeringens mål om 70 pct. reduktion i 2030. Endvidere kan påpeges mulige barrierer i rammevilkår og deraf følgende forslag til regeringstiltag. Bidraget fremlægges for Grønt Erhvervsforum og offentligheden ved en større konference i ultimo februar 2020.

   Bidraget forventes at indeholde følgende:

   - *Foreløbige reduktionsambitioner og 2030-vision:* Klimapartnerskabet beskriver sin vision for sektorens grønne omstilling og sit ambitionsniveau for sektorens reduktion af drivhusgasudledning frem mod 2030. Vision og reduktionsambitioner kan fokusere på sektorens *egne reduktioner* i Danmark og kan også omhandle sektorens bidrag til reduktioner i *andre sektorer* (f.eks. i energi- eller transportsektoren) samt *internationalt* og i *internationale værdikæder*. Vision og ambitionsniveau bør afspejle, hvad sektoren kan opnå af reduktioner under hensyntagen til forventet vækst i sektoren frem mod 2030.

   - *Tiltag, som sektoren selv kan foretage for at reducere udledningerne:* Forslag til konkrete initiativer, som sektoren under de nuværende rammevilkår kan realisere for at nå visionen og reduktionsmålsætninger. Dette kan f.eks. være initiativer, der understøtter reduktion af udledninger i virksomhedernes produktion og råstofudvinding, energieffektiviserer ift. fossile brændsler eller lign., omstilling til mere klimavenlig transport mv. Tiltagene skal fokusere på, hvad sektoren kan gøre under nuværende rammebetingelser og med nuværende eller allerede kendte, kommende teknologiske løsninger.

   - *Barrierer og rammevilkår for yderligere drivhusgasreduktion og grøn konkurrenceevne:* Der kan påpeges potentialer og barrierer for yderligere reduktioner af drivhusgasser i de enkelte sektorer og deraf følgende behov for regeringstiltag. For eksempel teknologiske muligheder og forskningspotentiale samt barrierer i rammevilkårene for virksomhedernes grønne omstilling og konkurrenceevne. Anbefalinger skal fokusere på *væsentlige barrierer*, de skal tage hensyn til statsstøtteretlige og konkurrencemæssige forpligtelser og bør i udgangspunktet ikke have statsfinansielle konsekvenser eller øge de samlede samfundsøkonomiske omkostninger.

2. *Regeringens klimahandlingsplan og partnerskabernes køreplaner:* Regeringen vil på baggrund af klimapartnerskabernes bidrag vurdere, om og hvordan de barrierer, der indmeldes, skal adresseres politisk i forbindelse med klimahandlingsplanen i 2020. I klimahandlingsplanen kan indgå input fra sektorerne, såfremt de vurderes politisk og fagligt relevante. Samtidigt arbejder klimapartnerskaberne videre med at konkretisere indsatserne i de enkelte sektorer med henblik på udarbejdelse af en køreplan for sektoren. Klimapartnerskabernes køreplaner og regeringens klimahandlingsplan udgør samlet en gensidig forpligtelse til at arbejde for at reducere drivhusgasudledningerne i Danmark med 70 pct. i 2030.

3. *Løbende opfølgning og dialog om tiltag:* I regi af Grønt Erhvervsforum drøftes løbende status for klimapartnerskabernes arbejde samt synergier og samarbejdsflader mellem de forskellige sektorer, f.eks. omkring teknologiudvikling og forskning samt erhvervsmulighederne i den grønne omstilling. Endvidere drøftes status på regeringens klimahandlingsplan samt yderligere veje til at opnå drivhusgasreduktioner og styrket grøn konkurrenceevne gennem indsatser i erhvervslivet og politiske tiltag fra regeringens side, som for eksempel kan adresseres i regeringens kommende initiativer som en plasthandlingsplan, strategi for bæredygtigt byggeri, prioritering af forskningsmidler til grøn omstilling mv.

Organisering

Formanden for hvert klimapartnerskab er, bistået af relevante erhvervsorganisationer, ansvarlig for udarbejdelse af erhvervslivets vision og reduktionsambitioner samt køreplan for den konkrete sektor. Sekretariatsbetjeningen af sektorpartnerskabet forventes som udgangspunkt varetaget af den erhvervsorganisation, som formandens virksomhed er en del af, og i samarbejde med de øvrige erhvervsorganisationer, der deltager i partnerskabet.

Klimapartnerskaberne dækker i flere tilfælde en række forskellige brancher. Der vil derfor være behov for tæt samarbejde mellem flere erhvervsorganisationer. Efter aftale med formanden kan der endvidere tilknyttes yderligere erhvervsledere, som kan bidrage til at drive arbejdet med sektorpartnerskabet. Såfremt det vurderes hensigtsmæssigt, kan sektorpartnerskaberne selv etablere arbejdsgrupper inden for underbrancher. Det er væsentligt, at udarbejdelsen af vision og reduktionsambitioner samt køreplanerne foregår i en åben proces med involvering af øvrige virksomheder og interesseorganisationer fra hele sektoren.

Der er udarbejdet særskilt kommissorium for Grønt Erhvervsforum.

Grønt Erhvervsforum

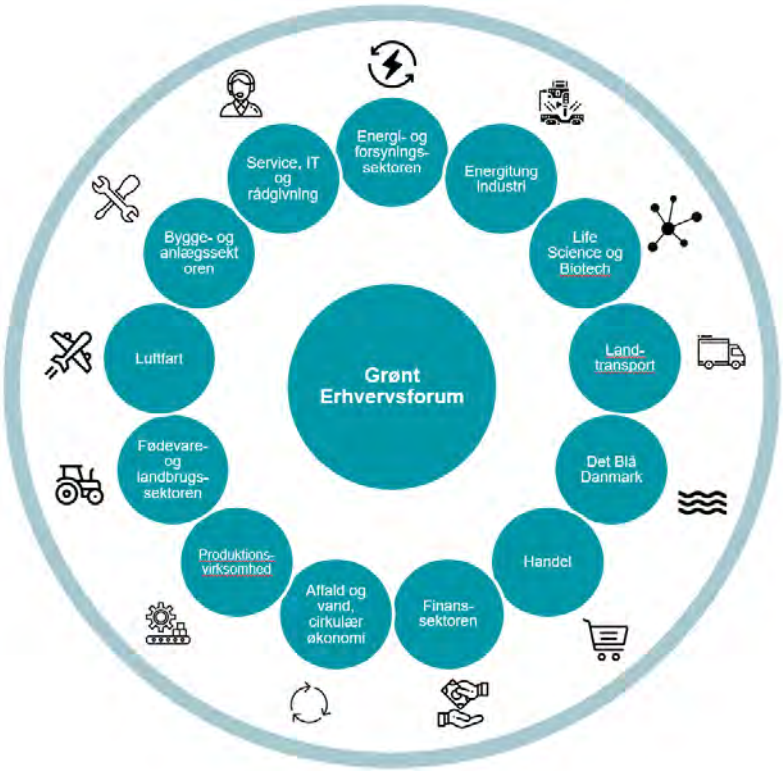

*Fast deltagende ministre i Grønt Erhvervsforum er erhvervsministeren, klima-, energi- og forsyningsministeren, udenrigsministeren, skatteministeren, minister for fødevare, fiskeri og ligestilling, sundheds- og ældreministeren, transportministeren, uddannelses- og forskningsministeren, boligministeren samt miljøministeren.

Relevante ressortministerier vil være tilknyttet de enkelte sektorpartnerskaber blandt andet med henblik på dialog med erhvervslivet om rammevilkår og politiske tiltag samt understøtte sektorernes arbejde med at analysere drivhusgasreduktioner mv. Klima-, energi- og forsyningsministeriet og Erhvervsministeriet står for – i samarbejde med relevante ressortministerier - at tilrettelægge de efterfølgende drøftelser i regi af Grønt Erhvervsforum.

Bilag a: Overblik over branchegruppering i sektorpartnerskaber

Tabel 1 – oversigt over sektorpartnerskaber

Sektor	Eksempler på brancher	Tilhørende brancheorganisationer	Ministerieinvolvering
1) Energi- og forsynings-sektoren	• El- og varmeproduktion • Olie- og gasproduktion	• Dansk Energi/Dansk Industri • Dansk Erhverv • Dansk Affaldsforening • Dansk Fjernvarme • De frie Energiselskaber • Drivkraft Danmark • Landbrug & Fødevarer • Olie Gas Danmark • Wind Denmark	• Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet • Miljø- og Fødevare-ministeriet • Erhvervsministeriet
2) Affald og vand, cirkulær økonomi	• Affaldssektor • Vand og spildevand	• Dansk Industri • ARI • DAKOFA • Dansk Affaldsforening • Dansk Erhverv • Dansk Miljøteknologi • Danske Vandværker • DANVA • Plastindustrien	• Miljø- og Fødevare-ministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet • Erhvervsministeriet
3) Energitung industri	• Beton- og teglindustri	• Dansk Industri • Asfaltindustrien • Dansk Beton • Dansk Tegl	• Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet • Erhvervsministeriet
4) Produktionsvirksomhed	• Metalvareindustri • Elektronik • Møbelindustri • Plastindustri • Øvrig fremstillingsvirksomhed	• Dansk Industri • Dansk Erhverv • Plastindustrien • Wind Denmark	• Erhvervsministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
5) Life Science og biotech	• Lægemidler • Bioteknologi • Medico	• Dansk Er-hverv/Lægemiddelindustriforeningen • Dansk Industri • Dansk Biotek • Medicoindustrien	• Erhvervsministeriet • Sundheds- og Ældre-ministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
6) Fødevare- og landbrugs-sektoren	• Landbrug • Fødevareproduktion og – forædlingsindustri • Skovbrug • Fiskeri og akvakultur	• Landbrug & Fødevarer • Dansk Industri • Dansk Bryggeriforening • Dansk Erhverv • Økologisk Landsforening • Mejeriforeningen • Dansk Akvakultur • Dansk Skovforening	• Miljø- og Fødevare-ministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet • Erhvervsministeriet
7) Landtransport	• Vejgodstransport • Tung transport • Godstransport med tog	• Dansk Erhverv (herunder SLD, Dansk Transport og Logistik, Dansk Speditører) • Dansk Industri • Dansk Banegods • Danske Havne • Dansk Person Transport • ITD – brancheorganisation for dansk vejgodstransport	• Transport og Bolig-ministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet • Erhvervsministeriet
8) Luftfart	• Luftfart	• Dansk Luftfart • Dansk Industri	• Transport og Bolig-ministeriet • Erhvervsministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

9) Det Blå Danmark	• Søtransport • Udstyrsproduktion • Havnedrift • Fiskeri	• Danske Rederier • Danske Maritime (Dansk Industri) • Danske Havne • Danmarks Fiskeriforening • Danmarks Pelagiske Producentorganisation	• Erhvervsministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet • Transport og Boligministeriet
10) Bygge- og anlægssektoren	• Byggeri • Anlægsvirksomhed	• Dansk Byggeri • Dansk Industri • SMVdanmark • TEKNIQ	• Transport og Boligministeriet • Erhvervsministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
11) Handel	• Detailhandel • Engroshandel • Mode og tøjdesign	• Dansk Erhverv • Dansk Industri • Dansk Mode & Tekstil • SMVdanmark	• Erhvervsministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet • Miljø- og Fødevareministeriet
12) Service, it og rådgivning	• Turisme • Hoteller og restaurationer • IT-branchen • Ejendomsdrift og –udlejning • Videnservice	• Dansk Erhverv • Dansk Industri • HORESTA • IT-Branchen • SMVdanmark	• Erhvervsministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
13) Finanssektoren	• Banker og realkredit • Pensionsselskaber	• Forsikring og Pension • Danish Venture Capital Association • Finans Danmark • Fondsmæglerforeningen	• Erhvervsministeriet • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Bilag b: Sektorbeskrivelse

Energi- og forsyningssektoren

Energi- og forsyningssektoren omfatter fjernvarmeproducenter, vedvarende samt traditionelle energiproducenter, olie- og gasproducenter, herunder energiselskaber, distributionsselskaber, varmeforsyningsselskaber, centrale og decentrale kraftvarmeværker, upstream olie- og gasselskaber mv. Sektoren er kendetegnet ved en høj diversitet og består af mange forskellige store og små aktører. Sektoren udgør samlet ca. 3,4 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Den danske energi- og forsyningssektor er allerede meget grøn sammenlignet med andre lande. Det skyldes bl.a., at Danmark har en høj vedvarende energiandel i energiforbruget, og at udvindingen af naturressourcer som olie og gas sker på en grønnere måde end andre steder i verden. Udledningerne fra sektoren er således allerede mere end halveret siden 1990. På trods af dette tegner sektoren sig fortsat for en anseelig del af det danske erhvervslivs samlede nationale udledninger. Udledningsreduktion i sektoren er derfor centralt for at opnå regeringens målsætning om en 70 pct. reduktion i de nationale udledninger i 2030 sammenlignet med 1990.

Elproducenterne og en stor del af varmeproducenterne er omfattet af EU's kvotehandelssystem, hvor kvoteudstedelsen reduceres årligt for at nedbringe udledningerne i EU. Det sikrer, at reduktionerne sker der, hvor det bedst kan betale sig i EU. Reduktion af udledninger i energi- og forsyningssektoren vil have betydelige afledte virkninger i andre sektorer, der anvender energi, varme, olie, gas mv. Reduktioner i udledninger i sektoren er derfor central for omstillingen af hele det danske samfund – både af erhvervslivet som helhed, men også for den offentlige sektor og privatforbrugerne.

Relevante interesseorganisationer inden for energi- og forsyningssektoren er:

- Dansk Energi/Dansk Industri
- Dansk Erhverv
- Dansk Affaldsforening
- Dansk Fjernvarme
- De Frie Energiselskaber
- Drivkraft Danmark
- Landbrug og Fødevarer
- Olie Gas Danmark
- Wind Denmark

Relevante ressortministerier er:

- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
- Miljø- og Fødevareministeriet
- Erhvervsministeriet.

Affald og vand, cirkulær økonomi

Affaldssektoren består hovedsageligt af kommunalt ejede depoter og forbrændingsanlæg samt privatejede affaldsbehandlingsanlæg. Vandsektoren består af vandselskaber, spildevandselskaber og virksomheder. Samlet udgør sektoren ca. 0,7 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Drivhusgasudledning fra affalds- og spildevandssektoren udgør ca. 2 pct. af den danske udledning, da det kun er direkte emissioner fra deponi og affaldsforbrænding, som medregnes. Øget genanvendelse bidrager primært til at nedbringe den globale udledning af drivhusgasemissioner fra udvinding og forarbejdning af naturressourcer, der er skyld i ca. halvdelen af den globale udledning af drivhusgasser. Spildevandsbehandling udgør ca. 10 pct. af affalds- og spildevandsektorens samlede udledning. Der vurderes at være et reduktionspotentiale - særligt ift. lattergas.

En del affald indsamlet til genanvendelse bliver i sidste ende forbrændt, fordi den mekaniske finsortering ikke er tilstrækkelig udviklet. Sorteringsanlæggene er således væsentlige i forhold til at øge den reelle genanvendelse og dermed reducere drivhusgasudledningerne. På vandområdet er den primære klimaudfordring, at det tager tid, før den nyeste teknologi er implementeret, og at der mangler viden og incitamenter til at anvende nye digitale teknologier, der kan optimere driften klimamæssigt gennem bedre dataunderstøttet viden om processerne.

Der ventes stigende international efterspørgsel efter genanvendelsesteknologi på affaldsområdet, ikke mindst på grund af skærpede genanvendelsesmål i EU's affaldsdirektiv, samt EU's løbende fokus på cirkulær økonomi. Der ventes derudover øget efterspørgsel efter grønne løsninger inden for spildevandsområdet blandt andet som følge af implementeringen af FN's bæredygtighedsmål 6, der medfører, at andelen af verdens spildevand, der skal renses, skal tredobles inden 2030.

For så vidt angår cirkulær bioøkonomi kan anvendelse af biomasse som f.eks. afgrøder, rest- og sidestrømme og affald gennem bioraffinering også belyses.

Relevante interesseorganisationer inden for affald og vand sektoren er:

- Dansk Industri
- ARI
- DAKOFA
- Dansk Affaldsforening
- Dansk Erhverv
- Dansk Miljøteknologi
- Danske Vandværker
- DANVA
- Plastindustrien

Relevante ressortministerier er:

- Miljø- og Fødevareministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
- Erhvervsministeriet

Energitung industri

Energitung industri omfatter hovedsageligt virksomheder, der producerer beton, cement, tegl, glasuld og glas. Sektoren er kendetegnet ved energitunge produktionsprocesser, der kræver megen energi til at opnå de nødvendige fremstillingstemperaturer. Der er i overvejende grad tale om store virksomheder. Samlet set udgør sektoren ca. 0,5 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015) og beskæftiger mellem 10.000 og 15.000 personer i Danmark.

Den energitunge industri udleder en forholdsmæssig stor andel af det danske erhvervslivs drivhusgasudledninger. Alene beton- og cementproduktionen bidrager på verdensplan til ca. 7 pct. af drivhusgasudledningerne. Den energitunge industris udledninger i Danmark har været på et relativt konstant niveau siden 1990. Udledningsreduktioner i sektoren vil derfor kunne bidrage væsentligt til den nationale reduktion af drivhusgasser.

Stort set alle danske virksomheder i den energitunge industri er omfattet af EU's kvotehandelssystem, hvor kvoteudstedelsen reduceres årligt for at nedbringe udledningerne i EU. Det sikrer, at reduktionerne sker der, hvor det bedst kan betale sig i EU.

Udledningerne i sektoren kommer bl.a. dels fra fremstillingsprocesserne og dels fra energiforbruget, der stammer fra den procesenergitunge fremstilling. Sektoren har således et reduktionspotentiale, der kan henføres til udvikling af nye produkter og teknologier, der gør det muligt at omlægge fremstillingen, og et reduktionspotentiale, der kan henføres til energieffektiviseringer og øget brug af grønne energier til proces.

Dansk beton- og cementproduktion er i dag mere miljøvenlig end de fleste andre landes. Såfremt den højenergiintensive industri i endnu højere grad end hvad tilfældet er i dag lykkedes med at fremstille produkter med et lavere klimaaftryk, rummer dette et væsentligt eksportpotentiale.

Relevante interesseorganisationer inden for energitung industri:

- Dansk Industri
- Asfaltindustrien
- Dansk Beton
- Dansk Tegl

Relevante ressortministerier er:

- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
- Erhvervsministeriet

Produktionsvirksomhed

Sektoren omfatter produktionsvirksomheder inden for maskinindustri, metalvareindustri, elektronik, plastindustri, kemisk industri, møbelindustri mv. Sektoren udgør ca. 8,2 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Siden 1990 har sektoren halveret sin direkte udledning af drivhusgasser i Danmark. Sektorens aktiviteter påvirker dog også udledningerne i andre sektorer. Det gælder fx, når sektorens virksomheder bruger energi fra forsyningssektoren, sender spildevand til rensning, producerer affald til forbrænding, indkøber transportydelser mv. Sektoren påvirker desuden den globale drivhusgasudledning som led i virksomhedernes produktion og aktiviteter i andre lande.

Sektorens virksomheder kan reducere deres udledninger af drivhusgasser gennem reduktion af energi- og vandforbruget, omstilling til bæredygtig strøm, øget brug af bæredygtige og genanvendelige materialer i produktionen mv. Der er således potentiale for fortsat udvikling af mere ressourceeffektive og bæredygtige produktionsprocesser, hvilket blandt andet ny digital teknologi kan bidrage til.

Den stigende globale efterspørgsel efter grønne løsninger udgør et vækstpotentiale for mange af sektorens virksomheder. Det gælder både virksomheder, som er underleverandører af løsninger til andre virksomheder, og som kan hjælpe disse med fx at reducere energiforbrug og vandforbrug. Det gælder også virksomheder, som gennem nye produkter, services og forretningsmodeller kan understøtte den enkelte forbrugers ønske om et grønnere forbrug.

Relevante interesseorganisationer inden for sektoren er:

- Dansk Industri
- Dansk Erhverv
- Plastindustrien
- Wind Denmark

Relevante ressortministerier er:

- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Life science og biotech

Sektoren omfatter virksomheder inden for lægemidler og bioteknologi samt medicoprodukter. I Danmark har vi flere store eksportvirksomheder inden for disse områder blandt andet inden for insulin, psykofarmaka, stomi og høreapparater. Sektoren har haft betydelig vækst de senere år og er en stærk erhvervsmæssig styrkeposition for Danmark. Life Science industrien udgør ca. 3,2 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015). I andre opgørelser af BVT for Life Science industrien indgår også engroshandel, forskning mv. inden for industrien. Her udgør Life Science industrien ca. 7 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Sektorens direkte udledning af drivhusgasser i Danmark er relativ lav sammenlignet med andre sektorer. Men som en industri i høj vækst i Danmark har ressourceforbruget og udledningerne dog samlet været stigende de senere år. Sektorens samlede klimaaftryk ligger også i andre sektorer, for eksempel i forbindelse med udledning af spildevand til rensning samt produktion af affald til forbrænding. Hertil indkøber sektorens virksomheder også fx transportydelser, som udleder drivhusgasser. Fordi sektoren er højt internationaliseret med produktion og andre aktiviteter globalt, ligger den overvejende del af sektorens drivhusgasudledning uden for Danmark.

For at styrke den grønne omstilling i sektoren kan der for eksempel arbejdes med udvikling af nye bæredygtige materialer og produktionsprocesser samt genanvendelse og affaldsreduktion, herunder særligt fokus på emballage.

Relevante interesseorganisationer inden for Life Science og Biotech er:

- Dansk Erhverv/Lægemiddelindustriforeningen
- Dansk Industri
- Dansk Biotek
- Medicoindustrien

Relevante ressortministerier er:

- Erhvervsministeriet
- Sundheds- og Ældreministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Fødevare- og landbrugssektoren

Fødevare- og landbrugssektoren betegner den gruppe erhverv, som primært er bygget op omkring landbrug, skovbrug, fiskeri og fødevareproduktion. Sektoren omfatter således forsyningsvirksomheder, ingrediensindustrien, virksomheder der producerer maskiner og teknologi til landbrugs- og fødevareproduktionen, virksomheder, der leverer løsninger til akvakultur, detailsektoren samt gyllehåndtering, skovbrug, bioøkonomi og biogas/bioenergi fra landbrug. Fødevare- og landbrugssektoren udgør ca. 3 pct. af Danmarks bruttoværditilvækst.

Den samlede udledning fra sektoren udgjorde i 2017 12,29 millioner ton CO2 ækvivalenter. I 2016 udgjorde landbrugets samlede udledninger ca. 22 pct. af Danmarks totale udledning ekskl. LULUCF (Land Use, Land Use Change and Forestry). Udledninger fra landbruget kan opdeles i fire overordnede kategorier: Dyrenes fordøjelse (ca 35 pct.), husdyrgødning (ca. 25 pct.), landbrugsjorder (ca. 38 pct.) og øvrige udledninger (ca. 2 pct.). Hertil kommer udledninger og optag i LULUCF, som samlet bidrager med 6-7 pct. af Danmarks udledninger.

Landbrugssektoren er ikke kvotebelagt, men på EU-niveau er Danmark forpligtet til at reducere drivhusgasudledningerne i den ikke-kvotebelagte sektor, herunder landbrugssektoren, med 39 pct i 2030 ift. niveauet i 2005. Landbruget bliver reguleret af national lovgivning og EU-regulering, herunder gennem EU's fælles landbrugspolitik (CAP).

Udfordringen er at nedbringe landbrugets reduktioner, samtidig med at opretholde en levedygtig fødevare- og landbrugssektor. Vigtige områder er reduktion af klimabelastningen fra dyr, stald, lager og mark, en mere ressourceeffektiv fødevareindustri, øget optag gennem skovrejsning, et mere bæredygtigt fødevareforbrug og bidrag til mindre madspild.

Flere store danske landbrugsorganisationer og -virksomheder har udmeldt mål om at reducere udledninger og blive klimaneutrale.

Relevante interesseorganisationer inden for fødevare- og landbrugssektoren er:

- Landbrug & Fødevarer
- Dansk Industri
- Dansk Bryggeriforening
- Dansk Erhverv
- Økologisk Landsforening
- Mejeriforeningen
- Dansk Akvakultur
- Dansk Skovforening

Relevante ressortministerier er:

- Miljø- og Fødevareministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.
- Erhvervsministeriet

Landtransport

Landtransportsektoren består af aktører på vej og bane. På vejsiden udgøres disse af vognmænd, speditører, busvognmænd, taxachauffører samt virksomheder m.fl. inden for godstransport. Megen logistik foregår ligeledes via landtransport. I Danmark er der ca. 4.900 vognmandsvirksomheder. Sektoren udgør ca. 1,6 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015). På banen består aktørerne af jernbanegodsvirksomheder, speditører, kombiselskaber, operatører af kombiterminaler m.fl. Færre end ti jernbanevirksomheder opererer på det danske banenet.

Landtransporten, herunder lastbiler, varebiler og busser står for ca. 35 pct. af transportsektorens CO_2-udledning i Danmark. Sektoren er ikke omfattet af EU's kvotehandelssystem.

Både vej- og jernbanesektoren er præget af en høj grad af regulering på EU-niveau. Det gælder eksempelvis CO_2-krav til tunge køretøjers udledninger. Det indebærer et overordnet CO_2-reduktionsmål til visse kategorier af tunge køretøjer i EU på 15 pct. i 2025 og et vejledende reduktionsmål på mindst 30 pct. i 2030 i forhold til 2019. EU har ligeledes en dagsorden om at fremme godstransport på jernbane i Europa, som blandt andet tager afsæt i et ønske om at begrænse trængslen på vejnettet og reducere godstransportens miljø- og klimamæssige påvirkning.

En væsentlig udfordring for den grønne omstilling er, at de tekniske løsninger til at gennemføre omstillingen endnu ikke er modne. Det gælder særligt udbredelsen af alternative drivmidler, der afhænger af f.eks. potentialet i biomassen, afgiftssystemet, infrastruktur, forsyning og distribution samt andre landes satsninger. Herudover er der fortsat potentiale for sektoren i at udnytte den fossile energi mere effektivt, indtil teknologien for alternative drivmidler er klar.

Relevante interesseorganisationer inden for landtransport er:

- Dansk Erhverv (herunder SLD, Dansk Transport og Logistik og Dansk Speditører)
- Dansk Banegods
- Danske Havne
- Dansk Industri
- Dansk Person Transport
- ITD – brancheorganisation for dansk vejtransport

Relevante ressortministerier er:

- Transport- og Boligministeriet
- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Luftfart

Luftfartssektoren består af luftfartsselskaber, lufthavne, handlingsselskaber, luftfartsskoler og andre luftfartsrelaterede virksomheder, der håndterer logistik via fly. Sektoren er karakteriseret ved enkelte store aktører og mange små aktører i form af små virksomheder og lokale flyvepladser. Sektoren udgør ca. 0,3 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Luftfart er et globalt erhverv, som spiller en afgørende rolle for national, europæisk og international transport af personer og gods. I Danmark befordrede luftfarten samlet i 2018 omkring 35 mio. passagerer, heraf omkring 3,1 mio. passagerer med indenrigsflytrafikken. Indenrigsflyvninger udgør i alt 0,29 pct. af DK's samlede udledninger og 1 pct. af transportsektorens udledninger.

Drivhusgasudledningerne fra luftfart udgør omkring 3 pct. af EU's samlede CO_2-udledning. Ifølge Europa-Kommissionen forventes lufttransportaktiviteten, herunder internationale flyvninger ud af EU, samlet set at stige med 43 pct. i 2030 ift. 2015. Da luftfarten primært drives på tværs af landegrænser, har luftfarten en høj grad af europæisk og internationale regulering. Sektoren er som den eneste transportsektor omfattet af EU's kvotehandelssystem. Udledninger for flyvninger til og fra tredjelande er dog undtaget frem til udgangen af 2023, hvorfor det i dag kun er flyvninger internt i EU, der er omfattet. Fra 2021 vil sektoren ligeledes være reguleret ved det globale CO_2-instrument CORSIA i regi af FN's luftfartsorganisation ICAO.

En væsentlig udfordring i den grønne omstilling af luftfartssektoren er, at de tekniske løsninger ikke er modne eller udrullet i stor skala. Det gælder særligt udbredelsen af alternative drivmidler, hvor mængden af bæredygtigt brændstof fra biomasse skal opskaleres for at være et reelt alternativ til flybrændstof, mens syntetiske brændstoffer og batteridrevne fly endnu ikke er tilgængelige. Omstillingen forudsætter udvikling af nye teknologier og brændstoffer. Omstillingen kræver desuden, at der indgås fælleseuropæiske løsninger, da luftfarten er et internationalt erhverv.

Relevante interesseorganisationer inden for luftfartssektoren er:

- Dansk Luftfart
- Dansk Industri

Relevante ressortministerier er:

- Transport- og Boligministeriet
- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.

Det Blå Danmark

Det Blå Danmark består af bl.a. rederier, havne, skibsværfter samt maritime service- og udstyrsleverandører, der står for logistik til søs. Sektoren står for ca. 25 pct. af Danmarks samlede eksport, hvor skibsfarten alene bidrager med ca. 19 pct. Dansk skibsfart opererer, hvad der svarer til verdens 5. største handelsflåde og er dermed vigtig for international skibsfart. Det Blå Danmark har således et stort ansvar for at bidrage til den internationale skibsfarts grønne omstilling. Sektoren udgør ca. 3 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Det Blå Danmark har en relativt høj udledning af drivhusgasser, idet dansk skibsfart globalt udleder, hvad der svarer til Danmarks samlede udledning af drivhusgasser. Langt størstedelen af udledningen sker dog i forbindelse med international sejlads og dermed ikke i dansk farvand. Den internationale skibsfart står for transporten af mere end 80 pct. af verdenshandlen og står for i omegnen af 2 til 3 pct. af de globale drivhusgasudledninger. I forhold til den nationale færgedrift kan der være potentiale i el-færger, da de kan medvirke til at reducere den samlede udledning af klimaskadelige stoffer. Langt størstedelen af de danske virksomheders drivhusgasudledning sker dog uden for Danmarks grænser, hvorfor dette kan være i fokus for partnerskabets arbejde.

Skibsfarten er ikke omfattet af EU's kvotehandelssystem, og den internationale konkurrencesituation for skibsfarten kræver globale løsninger for at undgå carbon-leakage. FN's søfartsorganisation IMO har i 2018 vedtaget en strategi om at reducere udledningen af drivhusgasser med minimum 50 pct. i 2050 sammenlignet med 2008-niveau og en total udfasning inden udgangen af dette århundrede.

Pga. de forskellige afstande, der sejles over, og skibenes størrelser er der ikke én løsning, der kan begrænse udledningerne. Mens skibe i dansk farvand fx kan anvende batterier og landstrøm, så mangler der løsninger i form af alternative bæredygtige brændstoffer i den internationale skibsfart. Hertil kommer udfordringer med ny global infrastruktur og tilgængelighed af de alternative brændstoffer.

Det Blå Danmark spænder over mange spillere på tværs af forskellige segmenter. Det kræver et bredt samarbejde på tværs af industrien blandt andet om udvikling af nye teknologier og brændstoffer.

De nye grønne forretningsmuligheder ligger blandt andet i udvikling og kommercialisering af alternative bæredygtige brændstoffer, bæredygtig anvendelse af havets ressourcer, digitale systemer til at understøtte mere effektiv sejlads, energieffektiv teknologi, udstyr og vedligehold (fx ny maling) mv.

Relevante interesseorganisationer inden for Det Blå Danmark er:

- Danske Rederier
- Danske Maritime (Dansk Industri)
- Danske Havne
- Danmarks Fiskeriforening
- Danmarks Pelagiske Producentorganisation

Relevante ressortministerier er:

- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
- Transport- og Boligministeriet

Bygge- og anlægssektoren

Bygge og anlæg omfatter nybyggeri, reparation og vedligeholdelse og anlægsvirksomhed. Bygge- og anlægsbranchen består af ca. 32.000 virksomheder, hvilket svarer til lidt under 10 pct. af alle virksomheder i Danmark. Sektoren er karakteriseret ved mange små virksomheder. Sektoren udgør ca. 5 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Byggeriet har et forholdsvis højt råstofforbrug og set over hele en bygnings levetid – fra materialeproduktionen til opførelse og drift – står byggeriet for en væsentlig del af drivhusgasudledningen både i Danmark og internationalt. Hidtil har der været et stort fokus på energiforbruget i driften, men i de senere år er fokus drejet i retning af at se på den samlede klimabelastning fra vugge til grav, dvs. ved opførelse, drift og vedligeholdelse og nedrivning. Store dele af sektoren er omfattet af EU's kvotehandelssystem med undtagelse af de dele, der vedrører transport og opvarmning af boliger.

En af de mest effektive måder at begrænse byggeriets klimapåvirkning er ved at mindske brugen af materialer. Jo færre materialer, der skal produceres, transporters og benyttes ved et byggeri, desto mindre drivhusgas udledes der. Der er derfor behov for tiltag, så levetider for bygninger forlænges, og så der sikres en bedre kvalitet i byggeriet, så byggesjusk og byggeskader og dermed unødigt materialeforbrug mindskes.

Relevante interesseorganisationer inden for byggeri og anlægssektoren er:

- Dansk Byggeri
- Dansk Industri
- SMVdanmark
- TEKNIQ

Relevante ressortministerier er:

- Transport- og Boligministeriet
- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Handel

Handelserhvervet beskæftiger over 300.000 fuldtidsansatte og udgør knap 14 pct. af de danske virksomheder. Erhvervet står for 21 pct. af den samlede danske eksport og 18 pct. af værditilvæksten. Sektoren udgør ca. 12 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Sektorens egen direkte drivhusgasudledning gennem fx elforbrug er relativt lille sammenlignet med andre sektorer. Virksomhederne kan dog påvirke drivhusgasudledningen hos leverandører og forbrugere gennem drivhusgasreduktioner i form af mindre madspild i dagligvarehandlen, længere levetid for produkter, mindre emballage og plastik, varetransport mv. Og fx modebranchen, der har produktion i andre lande, kan medvirke til at påvirke efterspørgslen og de globale værdikæder. Herigennem kan handelserhvervet bidrage til at skabe en mere bæredygtig handel og produktion med mindre overforbrug.

Den stigende globale e-handel kan medføre negative konsekvenser for drivhusgasudledningen pga. flere lastbilleveringer, øget emballageforbrug og mere spildplads i fragten. Der er behov for fokus på mere grøn e-handel.

Relevante interesseorganisationer inden for handel er:

- Dansk Erhverv
- Dansk Industri
- Dansk Mode & Tekstil
- SMVdanmark

Relevante ressortministerier er:

- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet.
- Miljø- og Fødevareministeriet

Service, it og rådgivning

Sektoren omfatter virksomheder inden for en række brancher som hotel og restauration, rengøring, ejendomshandel, it- og videnservice, rådgivning, kommunikation, kreative erhverv mv. Sektoren udgør ca. 23 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015).

Sektorens egen direkte drivhusgasudledning fx gennem virksomhedernes eget elforbrug er relativt lille sammenlignet med flere andre sektorer. Virksomhederne har dog gode muligheder for at påvirke drivhusgasudledningen i andre sektorer og bredere i samfundet gennem mere grønne indkøb hos leverandører, gennem mindre madspild i hotel og restauration og gennem udvikling og levering af mere klimavenlige services og produkter til kunderne. For eksempel kan it-branchen hjælpe andre virksomheder med at blive mere ressourceeffektive gennem brug af ny digital teknologi.

Relevante interesseorganisationer inden for service, IT og rådgivning er:

- Dansk Erhverv/IT-Branchen
- Dansk Industri
- HORESTA
- IT-Branchen
- SMVdanmark

Relevante ressortministerier er:

- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Finanssektoren

Den finansielle sektor omfatter penge- og realkreditinstitutter, pensions- og livsforsikringsselskaber, skadesforsikringsselskaber samt kapitalformidling, herunder investeringsforeninger. Sektoren udgør ca. 5 pct. af dansk økonomi (målt ved BVT 2015). Den finansielle sektor er relativt stor i Danmark. Eksempelvis har pensions- og livsforsikringsselskaberne i Danmark aktiver for, hvad der svarer til to gange dansk BNP. Kapitalmarkederne har en størrelse, der svarer til tre gange BNP.

Den finansielle sektors eget aftryk på klimaet og miljøet er relativt begrænset både i Danmark og i udlandet. Sektoren er dog vigtig i forhold til at understøtte den grønne omstilling af den øvrige del af økonomien og samfundet. Det skyldes, at den grønne omstilling kræver massive investeringer, som blandt andet skal finansieres af den finansielle sektor.

Det kan fx være finansiering af langsigtede projekter inden for vedvarende energi, investeringer i energioptimering af produktionen i eksisterende virksomheder, investeringer i grønne vækstvirksomheder eller finansiering af en grønnere bygningsmasse. Samtidig er der i den finansielle sektor en række kompetencer i forhold til at strukturere finansiering af projekter, som vil skulle bringes i anvendelse for at opbygge de nødvendige kompetencer inden for investeringer i den grønne omstilling. Der gælder en række krav til de forskelle dele af den finaniselle sektor igennem EU- og national lovgivning. Det omfatter blandt andet kapital- og solvenskrav, som skal bidrage til at sikre finansiel stabilitet. Den finansielle sektors bidrag til den grønne omstilling vil skulle ske inden for disse rammer.

Relevante interesseorganisationer inden for den finansielle sektor er:

- Forsikring og Pension
- Danish Venture Capital Association
- Finans Danmark
- Fondsmæglerforeningen

Relevante ressortministerier er:

- Erhvervsministeriet
- Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet

Bilag c: Oversigt over udledninger pr. sektorpartnerskab

Tabel 2 – oversigt over udledninger pr. sektorpartnerskab

	Millioner ton CO2 ækvivalenter		Andel af dansk økonomi (BVT)
Branchegruppering	**1990**	**2017**	**2015**
1) Energi- og forsyningssektoren	26,54	11,63	3,4%
2) Affald, vand og cirkulær økonomi	1,86	1,27	0,7%
3) Energitung industri	3,26	3,12	0,5%
4) Produktionsvirksomhed	2,65	1,44	8,2%
5) Life Science og biotech	0,10	0,05	3,2%
6) Fødevare- og landbrugssektoren	15,61	12,29	2,8%
7) Landtransport	4,39	4,38	1,6%
8) Luftfart	0,23	0,09	0,3%
9) Det Blå Danmark	1,28	0,82	2,8%
10) Bygge- og anlægssektoren	0,38	0,42	5,0%
11) Handel	0,43	0,14	12,2%
12) Service, it og rådgivning	0,38	0,22	22,8%
13) Finanssektoren	0,04	0,01	5,1%

Kilde: Energistatistikkens opgørelse af faktiske CO_2 udledninger fra den årlige energistatistik. Hvor udledninger på branchegrupperingsniveau ikke er tilgængelige i energistatistikken er denne splittet ud på valgte sektorer ved brug af detaljeret opgørelse af emissioner fra Danmarks Statistik.

Figur 3 – overblik over udledninger pr. sektorpartnerskab

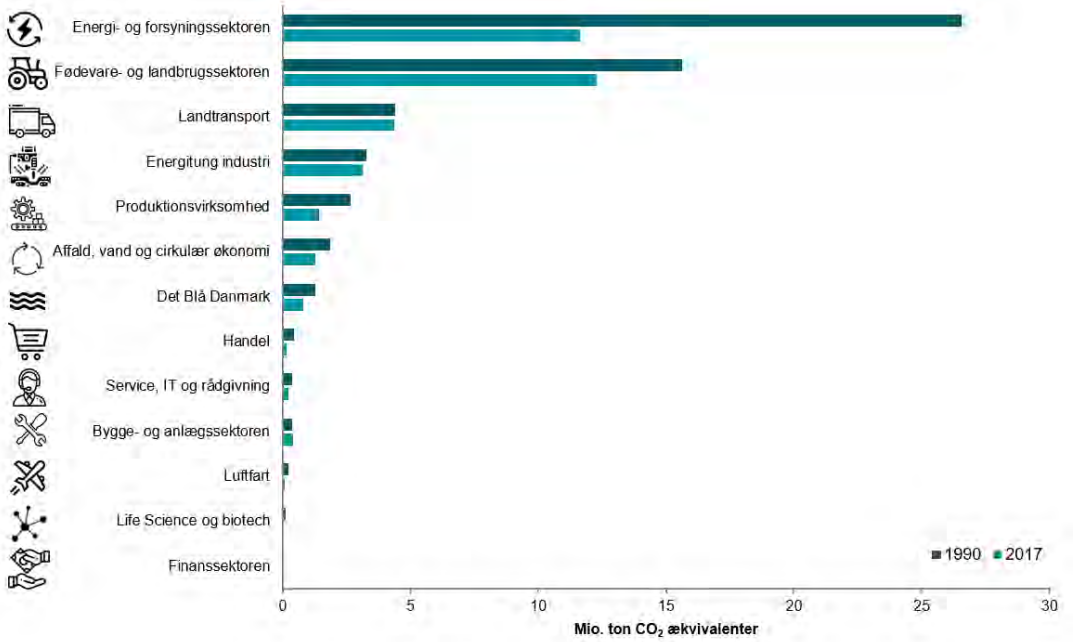

Svendborg Kommune

Klima- og Energipolitik

Svendborg Kommune

Målsætninger og indsatsområder 2020-2025

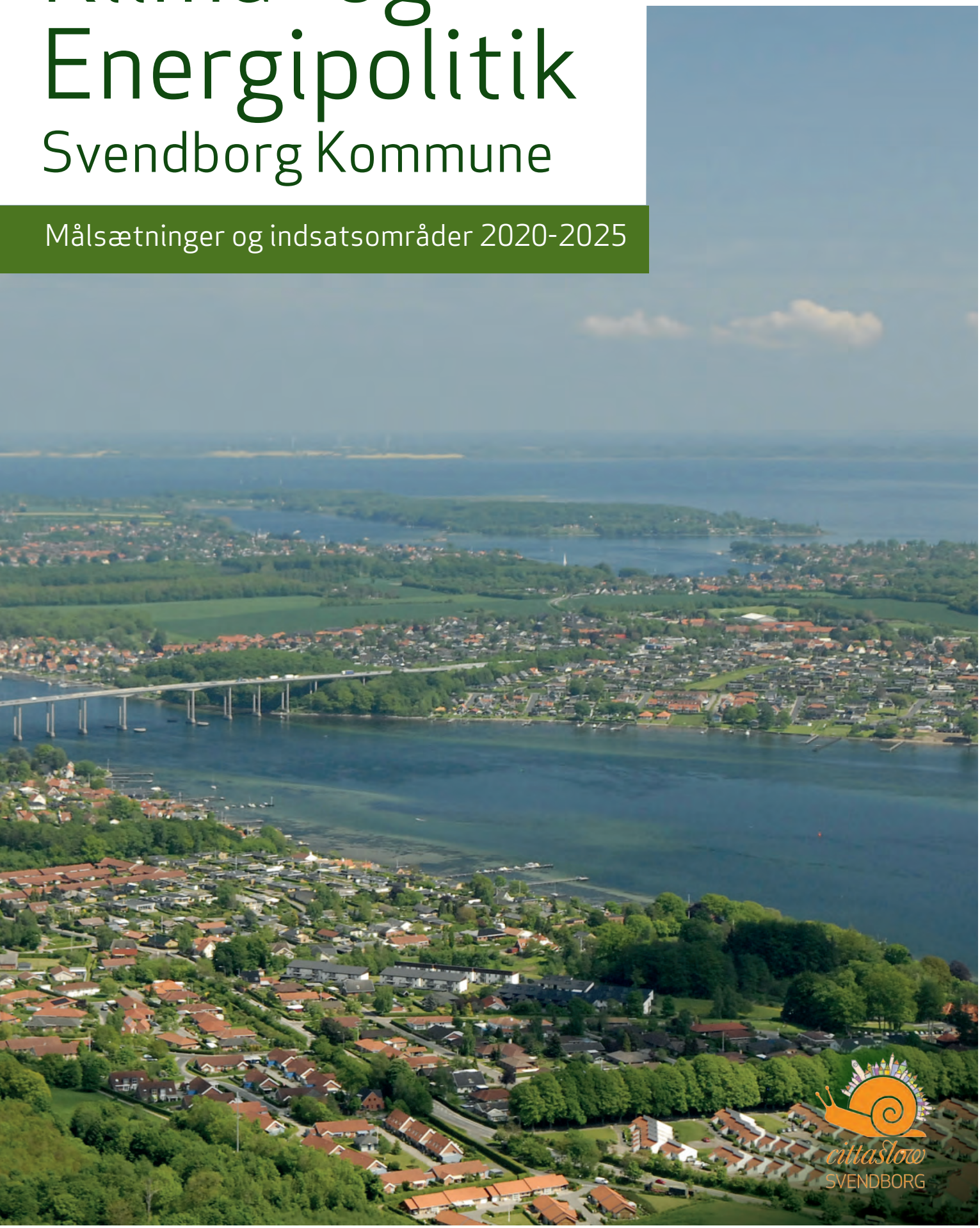

Indhold

Forord ..... s. 3

Baggrund ..... s. 4

Globalt og nationalt s.4

Lokalt ..... s. 5

Målsætninger ..... s. 7

Relevante kommunale politikker, strategier og planer ..... s. 8

Klimakommune Plus+ og CO_2-opgørelser ..... s. 9

Cittaslow ..... s. 11

Bæredygtighed ..... s. 12

Definition af bæredygtighed ..... s. 12

FNs verdensmål i Svendborg Kommunes arbejde ..... s. 13

GO2Green ..... s. 14

Energiplan Fyn ..... s. 15

Gennemførte indsatser fra 2013-2019 ..... s. 16

Effekt af indsatsområderne ..... s. 17

Indsatsområder i 2020-2025 ..... s. 19

Kommunal virksomhed ..... s. 20

By og boliger ..... s. 21

Erhverv og turisme ..... s. 22

Transport ..... s. 23

Energiproduktion og -forsyning ..... s. 24

Uddannelse ..... s. 25

Natur og grønne arealer ..... s. 25

Kolofon ..... s. 27

Forord

Svendborg Kommune ønsker at bidrage til forebyggelse af klimaforandringerne. Vi anerkender, at det er af stor betydning, hvad der sker lokalt såvel som globalt. Derfor har det stor betydning, hvordan en kommune agerer.

I februar 2019 besluttede Udvalget for Miljø og Natur at skærpe kommunens målsætninger på klima- og energiområdet, således at omstilling af energiforbruget til 100 % vedvarende energi (VE) skal være opnået i 2030 for kommunen som virksomhed og i 2040 for kommunen som geografisk enhed. De nye målsætninger kræver en fælles og øget indsats indenfor flere af kommunens fagområder.

Den grønne omstilling er vigtig, og med vedtagelse af nærværende Klima- og Energipolitik viser Svendborg Kommune vejen og engagementet indenfor drift og udvikling af vores egen virksomhed samtidig med, at vi understøtter grøn omstilling for borgere og virksomheder. Vi bygger videre på Energiplan Fyns rammeplan, som vi tilsluttede os i 2016.

Det er af afgørende betydning, at kommune, borgere, virksomheder og foreninger samarbejder for at nå Klima- og Energipolitikkens mål. Alle må vi indstille os på, at vi skal bidrage til den fælles udvikling - også i form af ændret forbrug og merudgifter på kort sigt. Det skylder vi vores børn og børnebørn.

Venlig hilsen

Bo Hansen
Borgmester
Svendborg Kommune

December 2019

Bruno Hansen
Formand for Miljø- og Naturudvalget
Svendborg Kommune

December 2019

Baggrund
Globalt og nationalt

Verdens ledere har ved adskillige topmøder erklæret, at et fælles mål er, at den globale temperaturstigning ikke må overskride 2 grader i år 2100.

FN's klimapanel, IPCC, vurderede i 2014, at den globale temperatur var steget ca. 0,9 grader siden industrialiseringen. I 2017 vurderede den meteorologiske verdensorganisation, WMO, at den globale temperatur i 2016 var steget yderligere 0,2 grader til 1,1 grader.

Det vil ifølge FN's klimapanel kræve betydelige reduktioner af drivhusgasudledningen på meget kort sigt, samt et øget optag af CO_2 i jorde og skove, hvis det skal lykkes at holde den globale temperaturstigning under 2 grader.

FN's klimapanel vurderede i oktober 2018, at selv ved 2 grader vil vi opleve alvorlige konsekvenser for mennesker, dyr og planter. De vurderer blandt andet, at levegrundlaget vil forsvinde eller blive stærkt reduceret i store egne af verden omkring ækvator på grund af vandmangel. Østater i Stillehavet vil forsvinde på grund af havvandsstigninger. Storme og ekstreme hedebølger vil tage til overalt, dyrearter vil risikere at uddø, koralrev vil blive skadet, og tropiske sygdomme vil påvirke flere mennesker end i dag.

Der er brug for samtidige reduktioner i vores energiforbrug og en omstilling af energiforbruget fra fossile energikilder til vedvarende energikilder. Tænketanken CONCITO slog i november 2015 fast, at jo senere vi topper med mængden af drivhusgasser i atmosfæren, desto hurtigere skal vi efterfølgende reducere vores udledninger. De mener, der dog er grænser for denne dynamik. Hvis vi først topper vores udledninger af drivhusgasser efter 2040, kan vi ikke længere holde den globale opvarmning under 2 grader. Og jo længere vi venter frem mod 2040, desto større er prisen (investeringsbehovet) alt andet lige for at fastholde verden på et 2 graders globalt opvarmningsscenarie.

Ifølge Parisaftalen, som blev indgået ved COP21 i 2015, forpligter de underskrivende lande, herunder Danmark, sig til at begrænse temperaturstigningerne til under 2 grader og gerne tættere på 1,5 grader.

Med indsatsområderne, som beskrives i nærværende Klima- og Energipolitik, ønsker Svendborg Kommune at bidrage til at Danmark kan overholde Parisaftalen.

Baggrund
Lokalt

Klimaforandringerne mærkes allerede lokalt, også økonomisk. Oversvømmelser fra stormflod og ekstrem nedbør sker med jævne mellemrum. Svendborg Kommune samarbejder målrettet gennem Vand og Affald med at realisere projekter, der kan sikre mod oversvømmelser fra både havvand og nedbør.

Svendborg Kommunes hidtil gældende Klima- og Energipolitik er fra 2013. Hovedparten af indsatsområderne i den er gennemført, og der er behov for at fastlægge nye indsatsområder.

I 2017 og 2018 har der været en række politiske drøftelser om den nye politiks målsætninger og indhold, samt om hvorvidt kommunen skulle gennemføre en planlægning for store vindmøller og markbaserede solenergianlæg. I 2018 besluttede byrådet, at der ikke skal udpeges specifikke områder for store vindmøller eller for solenergianlæg, men at der i stedet skal tages særskilt stilling til planlægningen fra sag til sag, som måtte komme. På den måde sikres formentlig størst mulig udbredelse af VE-anlæg.

Svendborg Kommunes målsætninger har indtil 2018 været, at 100 % omstilling skulle nås i 2050 for kommunen som geografisk enhed og i 2040 for kommunen som virksomhed. I februar 2019 besluttede Miljø- og Naturudvalget, at klimamålsætningerne skulle skærpes. Desuden besluttede Byrådet i 2018, at der skal udarbejdes en bæredygtighedsstrategi med indarbejdelse af FNs verdensmål.

Energioptimering førte til bedre indeklima for familie på Tåsinge.

Solceller på Nymarkskolen.

Energirådgiver Ole Ebbesen på arbejde.

En af kommunens elbiler.

Målsætninger

Svendborg Kommune har vedtaget målsætninger for både kommunens egen virksomhed og for kommunen som geografisk enhed.

Målsætning for kommunen som virksomhed:

- Virksomheden skal være 100 % omstillet til vedvarende energi (VE) i 2030.
    - Delmål: virksomheden skal være 75 % omstillet til VE i 2025.

Målsætning for kommunen som geografisk enhed:

- Den geografiske enhed skal være 100 % omstillet til vedvarende energi (VE) i 2040.
    - Delmål: den geografiske enhed skal være 50 % omstillet i 2025.

Målsætningerne tager altså udgangspunkt i andelen af vedvarende energi (VE). Andelen af VE skal løbende stige. Det sker på forskellige måder:

- Udbygning med vedvarende energianlæg, eksempelvis vindmøller og solcelleanlæg.
- Reduktion i el- og varmeforbrug.
- Udskiftning af fossilt energiforbrug med VE-forbrug.

I 2009 udgjorde sol- og vindenergi i Danmark henholdsvis 0,3 % og 19 % af det samlede elforbrug. I 2018 var det steget til henholdsvis 2,8 % og 40,7 %.

Udviklingen i andel VE af det samlede energiforbrug kan ses af figur 1. Den viser udviklingen som den har været, og hvordan den skal se ud, hvis vi skal nå målet. Det er tydeligt, at udfordringen er betydelig, og at der skal ske en stor øgning i andelen af VE i de kommende år.

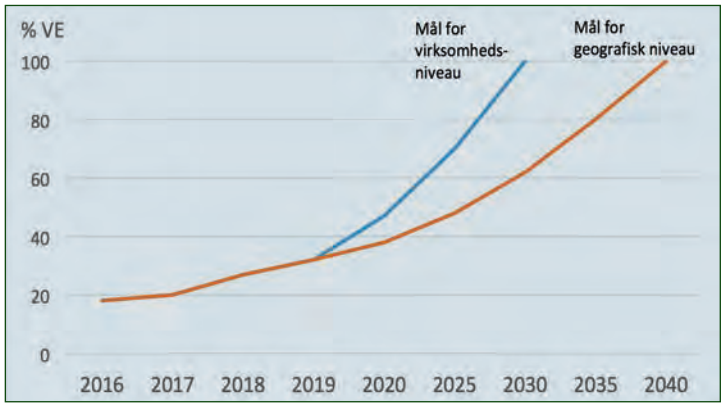

Figur 1: Udviklingen i andel vedvarende energi af energiforbruget.

Klima- og Energipolitikken

skal understøtte en udvikling, som fører til:

- øget elektrificering af varmesektoren.
- en fossilfri transportsektor, herunder elektrificering af den lettere transport og indførelse af alternative drivmidler i den tungere transport.
- flere private solenergianlæg
- etablering af vedvarende energianlæg i regi af Svendborg VE A/S, hvor der åbnes mulighed for, at borgere og virksomheder kan købe andele.
- lagring af strøm produceret fra vedvarende energikilder (VE).
- energioptimeringer af bygninger, både kommunale og private.

Relevante kommunale politikker, strategier og planer

Arbejdet med at omsætte visioner i klima- og energipolitikken til praksis sker gennem udmøntning af en række kommunale politikker, strategier og planer samt dertil hørende konkrete projekter og aktiviteter. På tidspunktet for vedtagelse af Klima- og Energipolitikken drejede det sig om følgende:

- Planstrategi '19
- Kommuneplan 2017-2029
- Ejerstrategi
- Ejendomsstrategi
- Bygningsvedligeholdelsesstrategi
- Sciencestrategi
- Vækststrategi
- Arkitekturpolitik
- Spildevandsplan
- Affaldsplan
- Vandforsyningsplan
- Belysningsplan
- Cykelruteplan
- Plan for grønne områder
- Natur og Friluftsliv
- Trafiksikkerhedsplan

Klimakommune Plus+ og CO_2-opgørelser

Siden 2013 har Svendborg Kommune via aftale med Danmarks Naturfredningsforening været *Klimakommune*, og siden 2016 har vi været *Klimakommune Plus+*. Aftalerne indebærer, at vi skal nedbringe CO_2-udledningen fra vores bygninger og vores kørsel med minimum 2 % om året. Desuden skal vi udføre mindst to andre initiativer, som rækker ud over Klimakommuneaftalen. I vores tilfælde gælder det et tilbud til borgerne om tilskud til energitjek af deres huse samt etablering af mere skov.

Af CO_2-opgørelsen fra 2018 over CO_2-udledningen for Svendborg Kommune som virksomhed fremgår det, at den samlede CO_2-udledning fra vores bygningsdrift og kørsel var 5.922 tons. Deri var indregnet en CO_2-reduktion på 84 tons som følge af 8,4 ha ny skov siden 2016. Figur 2 viser CO_2-udledningen årligt siden 2013.

Udvalgsformand for Miljø- og Naturudvalget Bruno Hansen med Klimakommune-aftalen for 2019-2025.

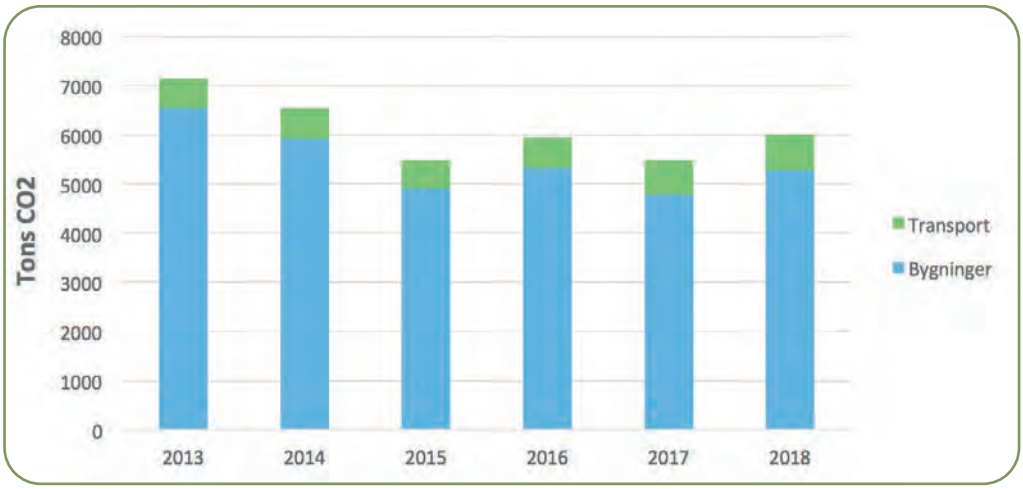

Figur 2: Udvikling i CO_2-udledning fra Svendborg Kommunes kørsel og bygningsdrift.

Stigningen i CO_2-udledning i 2018 skyldes, at emissionsfaktoren for el var højere end i 2017 pga. mindre vindproduktion, samt at vi har skiftet beregningsmetode, så vi overgår fra en lokal emissionsfaktor til at anvende den nationale. Rent faktisk var elforbruget 3 % mindre i 2018 end i 2017, og varmeforbruget var uændret. Kørslen var stigende, men kun fordi data fra flere biler var med i opgørelsen.

Siden 2013 er vores CO_2-udledning i gennemsnit reduceret med 3,1 % årligt.

Kommunens andel af CO_2-udledningen som virksomhed er ca. 2 % af den geografiske kommunes, som i 2015 var på 340.873 tons, hvilket svarer til 5,8 tons per indbygger.

Lokal fødevareproduktion, Skiftekær.

Cittaslow

Cittaslow er et internationalt netværk af byer, som har det til fælles, at de gerne vil styrke rammerne om "det gode liv". Svendborg Kommune blev som den første kommune i Danmark optaget i bynetværket i marts 2008. Der er i dag mere end 126 Cittaslow byer fra 19 lande over hele verden.

Citta betyder by på italiensk. Cittaslow opstod i slutningen af 1990´erne i Italien og er en videreudvikling af "Slowfoodbevægelsen" og dets oprør mod fastfoodkulturen ved at vægte værdien af gode, lokale råvarer, og mad, der er lavet "fra bunden". At Svendborg er blevet Cittaslow betyder ikke, at Svendborg er blevet langsom. Men snarere, at Svendborg ønsker at sætte fokus på at give sig tid til nærvær og fordybelse, kvalitet og oplevelser og at nyde livet. Det er et ønske, som Klima- og Energipolitikkens indsatsområder skal være med til at efterleve.

Naturpleje og kødproduktion i Rødme Svinehaver.

Bæredygtighed

Svendborg Kommune er ved at udarbejde en bæredygtighedsstrategi, som vedtages i 2019. Heri uddybes vores fokus på FNs verdensmål, og hvordan vi ønsker at arbejde med dem.

Definition af bæredygtighed

Bæredygtighed defineres ved:

- mindst mulig miljøpåvirkning,
- økonomisk balance,
- de sociale forhold tilgodeses.

I praksis sker der en afvejning i det konkrete arbejde, hvor det kan forekomme, at enten mindst mulig miljøpåvirkning, det økonomiske eller de sociale forhold vægter mere end de to øvrige.

Svendborg Kommune arbejder med et helhedsorienteret bæredygtighedsbegreb. Vi ønsker at overlevere en kommune, der er i bedre stand økonomisk, socialt og miljømæssigt, som da vi overtog den. Det kræver samarbejde på tværs af forskellige fagligheder.

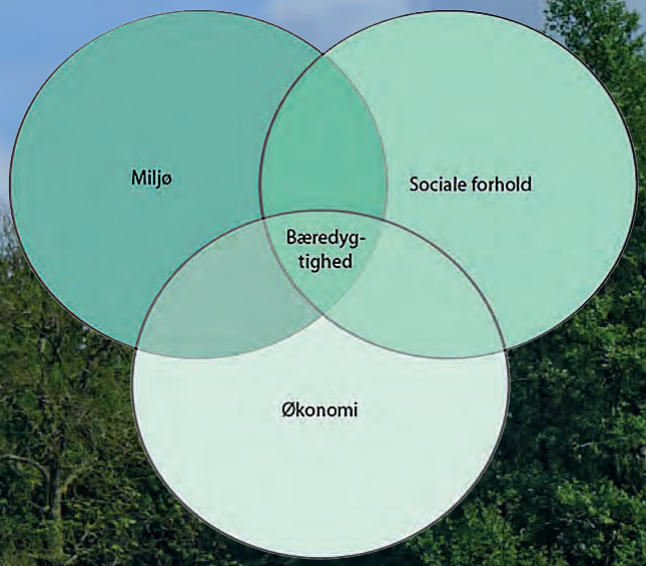

FNs verdensmål i Svendborg Kommunes arbejde

Svendborg Kommune har vedtaget at arbejde målrettet med FNs verdensmål. Det beskrives nærmere i vores bæredygtighedsstrategi. Strategien vil for alle de udvalgte mål beskrive, hvad vi vil opnå lokalt i Svendborg Kommune, hvad vi allerede gør, som understøtter målene, og hvordan vi kan måle, om vi forbedrer vores indsats? Det skal være tydeligt, at vi lokalt har en forpligtelse i forhold til FN og den globale udvikling.

Klima- og Energipolitikken vil være med til at understøtte det arbejde, da indsatsområderne vil bidrage til opnåelse af hovedparten af verdensmålene. De mål, som Klima- og Energipolitikken i særdeleshed vil bidrage til er:

- Mål 4: Kvalitetsuddannelse
- Mål 6: Rent vand og Sanitet
- Mål 7: Bæredygtig energi
- Mål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst
- Mål 9: Industri, innovation og infrastruktur
- Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund
- Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion
- Mål 13: Klimaindsats
- Mål 14: Livet i havet
- Mål 15: Livet på land

I flere afsnit i Klima- og Energipolitikken er der indsat ikoner for FNs verdensmål, og i hvert tilfælde er det vist hvilke verdensmål, som arbejdet/indsatserne er med til at realisere. Det varierer afhængigt af emnet. Eksempelvis bidrager GO2Greens arbejde med at realisere andre verdensmål end indsatserne indenfor ”Erhverv og turisme”.

GO_2Green

Svendborg Kommune er partner i GO_2Green, som er en non-profit organisation. Deres mål er at reducere energiforbrug, skåne miljøet og bane vej for bæredygtig vækst i det Sydfynske område. De fungerer desuden som katalysator for et bredt samarbejde mellem industri, forsyning, kommune, undervisningstilbud og andre virksomheder.

Vi har i de forgangne år samarbejdet med GO_2Green om blandt andet afholdelse af arrangementer og tiltag som klimauge, grøn fredag, boligmesse, klima- og energifolkemøde og oliefyrsmøder.

Ligeledes har vi i samarbejde etableret Sundhøj Energihus, som er et 50'er hus, der er forvandlet til et energioptimeret og anderledes samlingssted for borgere, boligejere, håndværkere, skoleelever og studerende. Huset udvikler sig konstant i takt med at nye løsninger opfindes.

GO_2Green

Sundhøj Energihus på Tåsinge.

Energiplan Fyn

Fra 2013-2016 samarbejdede 9 fynske kommuner, de store fynske energiselskaber, Centrovice, Udvikling Fyn og Syddansk Universitet om en fælles fynsk energiplanlægning hen imod 100 % omstilling til vedvarende energi. Resultatet blev en rammeplan. Den præsenterer en konsensus blandt aktørerne om en overordnet ramme, med pejlemærker for udarbejdelse af de strategiske planer og beslutninger, som aktørerne fremover nødvendigvis må lave og træffe. Dette med forventning om at sådanne strategier fremover, i øget grad, laves ud fra tværgående perspektiver og, helt oplagt, i styrket samarbejde med andre aktører.

Energiplan Fyns vision, for en model for afvikling af det fossile system, er illustreret i et *Road Map* i figur 2. Afviklingen skal ske via en delvis og midlertidig overgang til biobrændsler i dele af systemet og en stigende elektrificering efterfulgt af en integration af brint, især i fremstillingen af biobrændstoffer til transport..

Svendborg Byråd har i 2016 vedtaget at tilslutte sig rammeplanen og dermed også Road Map, som fundament for et fremtidigt fynsk samarbejde om energiplanlægning.

Om udviklingen på Fyn reelt følger Road Map er ikke opgjort, men der er en del initiativer i gang, som understøtter den illustrerede udvikling baseret på vedvarende energi. Blandt andet kan nævnes:

- Nature Energy udvider løbende deres produktion af biogas.
- Miljøforum Fyn har opnået EU midler til et projekt om eFuel - et samarbejdsprojekt med Nature Energy, Biogasclean, SDU og DTU.
- Alle fjernvarmeværker i kommunen arbejder med konkrete projekter, som omstiller dem til produktion af ikke-fossil varme (eks. varmepumper og overskudsvarme).
- Der er planer om at etablere et fælles fynsk pulpanlæg til organisk affald.

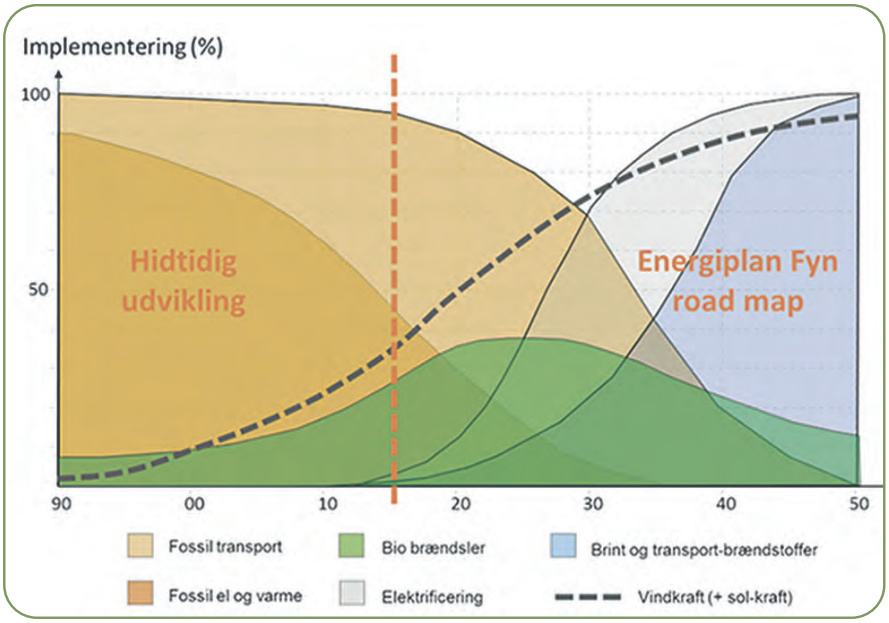

Figur 3: Road Map - Energiplan Fyns vision for en robust Road Map frem mod afvikling af fossile brændsler i 2050.

Gennemførte indsatser fra 2013 - 2019

Siden 2013 har vi i Svendborg Kommune arbejdet ihærdigt med at nedbringe vores CO_2-udledning og omstille energiforsyningen til vedvarende energi. Det har vi gjort i form af store energirenoveringsprojekter i de kommunale bygninger, men også ved at inddrage borgere og virksomheder i omstillingen.

De vigtigste tiltag har været:

- Investering på 58 mio. kr. i energi-optimeringer i kommunale bygninger, hvilket har ført til en besparelse i energiforbrug på 3,3 mio. kr. årligt samt en reduktion i CO_2-udledning på i alt 1.265 tons.
    - Energioptimeringerne har omfattet efterisoleringer, energivinduer, solceller, solfangere, varmepumper, ventilationsmotorer og LED-belysning.
- Vejbelysningen er løbende udskiftet til mere energirigtige løsninger. Halvdelen af vores 12.500 armaturer er udskiftet til LED, og den anden halvdel er lav-energilys.
- Udskiftning af 6 benzin/dieselbiler til el- og hybridbiler.
- Facilitering af opsætning af ladestandere til elbiler 9 steder i kommunen.
- Energirenoveringshjulet - tilskud til energitjek af private boliger (for alle borgere samt ansatte i kommunen). Fra 2013-2018 er der i projektet energitjekket 440 huse og 228 huse er meldt energirenoveret med en estimeret reduktion i CO_2-udledning på i alt 520 tons.
- Afholdelse af 5 info-møder fra 2016-2018 om fossilfrie varmekilder for i alt 190 oliefyrsejere.
- Etablering af delebilsordning med én elbil i Svendborg til medarbejderkørsel og for borgere.
- Udlån af elcykler flere steder i kommunen fra 2014-2018. Næsten 500 borgere har afprøvet en elcykel i én uge.

Solfangeranlæg ved Skårup Fjernvarme.

Varmepumper på Tåsingeskolen, afdeling Sundhøj.

Effekt af indsatsområderne

Effekten af investeringerne til energioptimeringer i vores bygninger er tydeligt afspejlet i figur 2. Stort set hele reduktionen kan tilskrives disse investeringer.

På transportområdet har der ikke været den samme udvikling for kommunen. Andelen af biobrændstoffer i benzin og diesel har i hele perioden udgjort 5 %, andelen af el- og hybridbiler er lille og antallet af biler og dermed kørte kilometer, som indgår i opgørelsen, er steget over årene (pga. bedre flådestyring). Samlet set har der derfor været en stigning i CO_2-udledningen fra vores transport.

Fra 2013 til 2018 har udskiftningerne til LED og lavenergiarmaturer betydet et fald i elforbrug til vejbelysning på 36 %.

Energiforbrug til vejbelysning har indtil 2018 ikke været medregnet i CO_2-opgørelsen for kommunens egen drift. Det samme gælder energiforbrug til færgedriften. For at kunne sammenligne med CO_2-udledningen fra de tidligere år, er de to poster ikke en del af data i figur 2.

I projektet Energirenoveringshjulet, som tilbyder billige energitjek til boligejere, er der indtil medio 2019 gennemført i alt ca. 500 energitjek, og der er gennemført energioptimeringer i 246 af dem. Det har givet en reduktion på i alt ca. 530 tons CO_2. Den samlede CO_2 udledning fra opvarmning af private huse var i 2013 på 85.229 tons. Det vil sige Energirenoveringshjulet har bidraget med en besparelse på ca. 1 %. Ifølge SEF A/S har de i samme periode købt energibesparelser fra i alt ca. 1500 boligejere med en følgende reduktion på ca. 2.000 tons CO_2. Det svarer til en reduktion på i alt ca. 2 %. De 246 boligejere, Svendborg Kommune har givet tilskud til, er formentlig en del af de boligejere SEF A/S har købt energibesparelser fra. Der ud over kan der være boligejere, som har solgt (og registreret) deres energibesparelse hos andre energiselskaber. Svendborg Kommune har ikke tal for dem.

Fra 2013 til 2018 er der i kommunen sket en reduktion i antallet af oliefyr på 23 %. Hvor meget, der skyldes vores informationsmøder om alternative opvarmningsformer til oliefyr, kan ikke fastslås. De formodes dog at være medvirkende.

Det er ikke muligt at måle, hvor stor en CO_2-besparelse, der er opnået som følge af delebilsordningen og udlån af elcykler. På baggrund af spørgeskemaundersøgelser blandt lånerne har det vist sig, at op til 25 % efterfølgende selv køber en elcykel, og at næsten 2 % efterfølgende skiller sig af med en bil. Det viser, at der er et potentiale for, at elcykler kan erstatte en del bilkørsel.

Figur 2: Udvikling i CO_2-udledning fra Svendborg Kommunes kørsel og bygningsdrift.

Indsatsområder i 2020 - 2025

Svendborg Kommune har flere indsatsområder for de kommende 5 år. De dækker kommunens egen drift og byggeri samt indsatsområder målrettet borgere og virksomheder. I de følgende underafsnit er oplistet seks planlagte indsatsområder indenfor *Kommunal virksomhed*, *By og boliger*, *Erhverv og turisme*, *Transport*, *Energiproduktion og -forsyning*, *Uddannelse* samt *Natur og grønne arealer*.

Vi er bevidste om, at de listede indsatser ikke er nok til at nå i mål. Ved en revision af politikken inden 2025 vil vi derfor evaluere på, hvor langt vi til den tid er, og vi vil udvælge nye indsatser.

Sandsynligvis vil der komme nye teknologier, som kan anvendes og/eller undersøges indenfor de enkelte områder. Det vil vi selvfølgelig være opmærksomme på og iværksætte nye tiltag, når der opstår muligheder for det.

De indsatser, som kommunen har mest kontrol over, er de indsatser, som er listet under ”Kommunal virksomhed”. De indsatser vil blive iværksat senest i 2025. Dog er det muligt, at nogle af indsatserne kan blive erstattet af andre indsatser, som viser sig mere effektive eller rentable.

Kommunal virksomhed

Den kommunale virksomhed er den, som vi selv har indflydelse på driften af. Via kommunikation og gode eksempler vil vi gerne gå forrest og vise, hvordan vi tænker klima-indsats ind i så mange aspekter som muligt i kommunen som virksomhed.

Vi vil:

- Reducere CO_2-udledningen fra kommunen som virksomhed;
  - Ifølge Klimakommune Plus+ aftale med Danmarks Naturfredningsforening skal vi reducere med minimum 2 % årligt, og
  - Ifølge egne målsætninger skal vi reducere med minimum 6 % årligt.
- Der udarbejdes årligt en CO_2-reduktionsplan med input fra alle direktørområder.
- Tage ansvar og gå forrest til inspiration for borgere og erhvervsliv.
- Foretage energirenoveringer af kommunale ejendomme, herunder
  - fortsættelse af det Innovative energiSpareProjekt (ISP).
- Gennemføre energibesparelser i kommunale ejendomme, herunder
  - udskifte naturgasfyr med varmepumper,
  - opsætte solceller på kommunale bygninger og
  - løbende udskifte al belysning til LED.
- Efteruddanne teknisk servicepersonale til at drifte bygninger energimæssigt optimalt.
- Etablere demonstrationsprojekter med lagring af el fra kommunale solceller.
- Sikre at nye kommunale bygninger opføres med miljøcertifikat.
- Sikre at indkøbte og leasede biler er elbiler.
- Stille krav om el som energikilde i udbud vedrørende busser.
- Stille krav om ikke-fossilt brændstof i udbud vedrørende renovationsbiler.
- Indarbejde klima- og miljøkrav i indkøbspolitik, aftaler og udbud.
- Stille krav til leverandører og underleverandører til dokumentation af deres klima- og miljøindsats.
- Indtænke klimahensyn i events og store arrangementer.
- Integrere klima, energi og miljø i administrationens arbejde og møder.
- Formidle vores erfaringer med klimatilpasning, reduktion af energiforbrug og udledning af CO_2 via kommunens digitale platforme og i samarbejde med GO2Green. Blandt andet i den årlige klimauge.
- Hele kommunens elforbrug skal dækkes af vedvarende energi. Det sker enten ved produktion, der kommer fra kommunalt ejede selskaber eller ved køb af grøn strøm.

By og boliger

Byer spiller en stor rolle for et bæredygtigt samfund. Byerne skal bruge mindre energi og reducere CO_2-udledningen kraftigt og samtidig være forberedt til at imødekomme klimaforandringerne. Derfor er det vigtigt, hvordan vi indretter vores by og vores boliger.

Vi vil:

- Fremme energirenoveringer af eksisterende boligmasse, herunder
  - fortsættelse af Energirenoveringshjulet.
- Oplyse borgere om alternative varmekilder til oliefyr og naturgasfyr.
- Indarbejde flere grønne arealer med træer i Svendborg By.
- Fortsætte udviklingen af Tankefuld, som en ny bæredygtig bydel.
- Klimasikre Svendborg Havn gennem Blå Kant-projektet.
- Sikre, at ny bebyggelse, som der lokalplanlægges for i områder med risiko for oversvømmelse, ikke oversvømmes af havet ved en 100-års hændelse i 2100.
- Informere bygherrer om i hvilke områder byggeri bør sikres mod oversvømmelse.
- Tilpasse bymiljøer og infrastruktur til fremtidens klimaforandringer.
- Fokusere på lokal håndtering af regnvand (LHR).
- Sikre vandpermeable belægninger ved udskiftning af befæstede arealer.
- Omlægge al gadebelysning til LED.

Erhverv og turisme

Kommunens virksomheder, herunder også landbrug, skal inddrages i klimaarbejdet. Derfor vil vi gennemføre lokale klimatiltag til gavn for og sammen med dem.

Vi vil:

- Understøtte virksomheders viden om klima, energi og miljø.
- Fokusere på virksomheders energiforbrug som en del af det kommunale miljøtilsyn.
- Facilitere energioptimeringer af virksomheder, dels gennem Erhvervshus Fyn og dels direkte gennem projekter målrettet specifikke grupper.
- Understøtte samarbejder mellem virksomheder om klimatiltag og CO_2-reducerende aktiviteter, herunder
    - mulighed for lagring af vedvarende energi.
- Arbejde for størst mulig genanvendelse af affald og understøtte virksomhedernes fokus på mængder, sortering samt cirkulær økonomi.
- Samarbejde med GO2Green.
- Fremme klimahensyn i turismesektoren i samarbejde med Destination Fyn/ Erhvervshus Fyn, herunder
    - arbejde for turismeaktiviteter med udgangspunkt i aktiviteter uden fossil brændstof (eks. vandring, cykling, ridning og kajak).

Transport

Transport bidrager til en stor andel af CO_2-udledningen i Svendborg Kommune. Især den private bilisme vejer tungt. Omstilling til vedvarende energikilder og ændring af mobilitetsbehov er derfor i fokus.

Der vil være fokus på elektrificering af privatbilismen, og kommunen vil facilitere den udvikling så meget som muligt. SEF A/S er en vigtig aktør og medspiller på det område.

Som borger i Svendborg Kommune skal det være attraktivt, let og trygt at cykle og bevæge sig til fods.

Vi vil:

- Fremme mulighederne for at borgere vil skifte til elbil herunder understøtte udbygning af ladeinfrastrukturen.
- Gøre det attraktivt at tage cyklen ved at etablere flere cykelstier.
- Minimere bilkørsel til og fra skole, ved gennem læring og oplysning, at øge bevidstheden om fordele ved cykling og offentlig transport. Det skal lede til, at:
    - elever, der har mindre end 5 km til skole, cykler, og
    - elever, der har mere end 5 km til skole, bruger offentlig transport.
- Etablere flere gå- eller cykelbusser for skoleelever, så skolevejen bliver mere tryg.
- Gennemføre energioptimeringer af færgedriften til og fra Svendborg havn, herunder
    - afsøge muligheder for omstilling af færgedriften til vedvarende energi.
- Sikre, at kommunens eget personale i videst muligt omfang benytter elbiler og elcykler til arbejdskørsel.

Energiproduktion og -forsyning

Svendborg Kommune vil gerne medvirke til at reducere klimapåvirkningerne og fortrænge fossilbaserede energikilder.

Danmarks vedvarende energiforsyning er baseret primært på energi fra vindmøller og solceller samt afbrænding af biomasse. Svendborg Kommune har ikke foretaget en planlægning for store vindmøller og solenergianlæg. Hver enkelt ansøgning vurderes og investorerne opfordres til at øge andelen af lokalt ejerskab til anlæggene. På den måde kan vi formentlig sikre størst mulig udbredelse af vedvarende energianlæg.

Energiproduktionen til især opvarmning er en af de største kilder til CO_2-udledning. I Svendborg Kommune findes tre fjernvarmeværker, som tilsammen forsyner 25 % af boligerne med varme. I 2018 var 49 % af varmen fra Svendborg Fjernvarme baseret på VE. For Skårup Fjernvarme var det 18 % VE og for Stenstrup 98 % VE. Fjernvarmen bliver til stadighed mere og mere baseret på vedvarende energi, da alle fjernvarmeværkerne arbejder målrettet på det.

De øvrige boliger i Svendborg Kommune er forsynet med individuel varme, enten i form af naturgas (ca. 43 %), olie (10 %), biomasse (12 %) eller varmepumpe (10 %). Fordelingen ændres løbende mod flere og flere varmepumper til erstatning for oliefyr og biomassefyr.

Vi vil:

- Samarbejde med fjernvarmeværkerne om udbygning af fjernvarmeområderne og omstilling til vedvarende energikilder.
- Fremme fjernvarmeforsyningen ved fortætning indenfor fjernvarmeområderne.
- Løbende være ajour med udvikling i klima- og energisituationen og integrere ny viden i planlægningen.
- Medvirke til udbygning af vind- og solenergianlæg, hvor det er muligt.
- Facilitere mere lokalt ejerskab af VE-anlæg hvor muligt.
- Etablere vedvarende energianlæg på kommunale arealer inklusiv tagflader via Selskabet Svendborg VE A/S, hvor der åbnes mulighed for, at borgere og virksomheder kan købe andele.
- Medvirke til etablering af andre vedvarende energiforsyninger, eks. havvarme, overskudsvarme og biogas.
- Formidle muligheder for brug af vedvarende energikilder til borgere og erhvervsliv. Blandt andet i den årlige klimauge.
- Deltage aktivt i det tværkommunale arbejde i regi af Energiplan Fyn.

Mange af ovenstående indsatser er igangsat, og eksempelvis har vi i samarbejde med fjernvarmeselskaberne lavet beregninger, som viser, at der er positiv samfunds- og selskabs- og brugerøkonomi i flere projekter om udvidelser/konverteringer af deres forsyningsområder. Flere af selskaberne arbejder også på projekter, som kan lede til at en større andel boliger i Svendborg Kommune bliver fjernvarmeforsynet.

Uddannelse

Børn og unge er kommende voksne og er derfor centrale i klimaarbejdet for fremtiden. De voksende klimademonstrationer viser, at klima er et emne, som optager børn og unge meget.

Eksterne aktører kan medvirke til at udvikle undervisningstilbud indenfor klima og energi. Blandt andet har SEF A/S taget initiativ til et samarbejde med os, Vand og Affald samt GO2Green om at udvikle undervisningsmateriale til udskolingen og ungdomsuddannelserne indenfor emnerne energi og bæredygtighed.

Vi vil:

- Understøtte samarbejder mellem børn, forældre og professionelle om klimaundervisning, klimaproblematikker og CO_2-reducerende aktiviteter både i grundskolerne og på ungdomsuddannelserne.
- Understøtte at flere skoler tilmeldes Grønt Flag Grøn Skole konceptet.
- Involvere skoler i arrangementer i den årlige klimauge, eksempelvis i skoleeventen Grøn Fredag.
- Formidle og undervise i FNs verdensmål for bæredygtig udvikling.

Natur og grønne arealer

I Svendborg Kommune skal naturen inddrages konstruktivt i klimaarbejdet ved anvendelse af naturens processer og ved at gendanne naturområder. For eksempel kan gendannelse af vådområder bidrage til, at kulstof bindes i moser og enge og herved reduceres udledning af drivhusgasser. Træer og grønne arealer kan eksempelvis medvirke til at sænke temperaturen i byerne ved at bidrage til øget luftfugtighed, give øget skygge og omsætte luftens CO_2 til ilt.

Fritlægning af vandløb kan fungere som klimasikring, samtidig med at de giver en rekreativ værdi for byer og boligområder.

Vi vil:

- Øge arealet med skov gennem samarbejder med Vand og Affald, Naturstyrelsen og lodsejere.
- Øge antallet af træer på kommunale arealer.
- Inddrage klimaændringer og -effekter i forvaltningen af natur og naturressourcer.
- Arbejde for at etablere vådområder, moser og enge, som kan tilbageholde vand opstrøms fra byer og boligområder.
- Vurdere om rørlagte vandløb kan fritlægges med henblik på at klimasikre byer og boligområder.

Opfølgning på effekt af indsatser

Alle de mulige indsatsområder bidrager enten direkte eller indirekte til en reduktion i energiforbruget og/eller en omstilling til vedvarende energi.

Effekten af indsatsområderne vil blive afspejlet i følgende årlige opgørelser:

- Andelen af vedvarende energi i el-, varme- og transportforbruget.
- CO_2-udledning fra kommunen som virksomhed.
- CO_2-udledning fra kommunen som geografisk enhed.

Fremadrettet vil den årlige opgørelse over CO_2-udledning fra kommunen som virksomhed også inkludere busdriften og andre specialkørsler, i den udstrækning det er muligt at indhente oplysningerne fra vores leverandører. Forhåbentlig kan CO_2-udledningen fra driften af vores grønne arealer også inkluderes på sigt.

Én gang årligt vil opgørelserne over CO_2-udledning og andel af vedvarende energi blive præsenteret for Det Grønne Råd.

Alle direktørområder, kommunale institutioner og selskaber skal på linje med at vurdere økonomiske konsekvenser af ændringer og politiske beslutninger også vurdere væsentlige konsekvenser for CO_2-udslippet i kommunen som virksomhed og som geografisk område. I de sager, hvor der er væsentlige konsekvenser for CO_2-udslippet, orienteres Miljø- og Naturudvalget, således at ændringer indgår i den årlige plan for reduktion af CO_2-udslippet.

Klimatopmøde i 2015 på Tåsingeskolen.

Udarbejdet af:
Svendborg Kommune
Natur og Miljø
December 2019

Grafisk design:
Hjorth-Freelance

Fotos:
Terkel Broe Christensen (for- og bagside samt side 9)
Knud Mortensen (side 6)
Svendborg Kommune (side 6, 16)
Mads Claus Rasmusen (side 8, 26)
Helle Hjorth (himmel samt side 10, 11, 12, 14 ,18-19)

Print:
Svendborg Kommune

17
PARTNERSKABER
FOR HANDLING
1
AFSKAF
FATTIGDOM
2
STOP
SULT
3
SUNDHED
OG TRIVSEL
4
KVALITETS-
UDDANNELSE
5
LIGESTILLING
MELLEM
KØNNENE
6
RENT VAND
OG SANITET
7
BÆREDYGTIG
ENERGI
8
ANSTÆNDIGE
JOBS OG
ØKONOMISK
VÆKST
9
INDUSTRI,
INDOVATION
OG INFRASTRUKTUR
10
MINDRE ULIGHED
11
BÆREDYGTIGE BYER
OG LOKALSAMFUND
12
ANSVARLIGT
FORBRUG
OG PRODUKTION
13
KLIMA-
INDSATS
14
LIVET
I HAVET
15
LIVET
PÅ LAND
16
FRED,
RETFÆRDIGHED
OG STÆRKE
INSTITUTIONER

Svendborg Kommune

Bæredygtig-hedsstrategi

version 1.0 - 2020

Inklusiv lokal Agenda 21-strategi og FN's verdensmål for bæredygtig udvikling

cittaslow SVENDBORG

Indhold

Forord ..... s. 3

Bæredygtighed i Svendborg Kommune ..... s. 5

FNs verdensmål for bæredygtig udvikling - udvalgte mål i fokus ... s. 6

FNs verdensmål: Sådan vil vi arbejde med målene i Svendborg ..... s. 7

Mål 3: Sundhed og trivsel ..... s. 8

Mål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst ..... s. 12

Mål 9: Industri, innovation og lokalsamfund ..... s. 16

Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund ..... s. 18

Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion ..... s. 22

Mål 13: Klimaindsats ..... s. 26

Mål 15: Livet på land ..... s. 28

Mål 17: Partnerskaber for handling ..... s. 32

Forord

I Svendborg Kommune arbejder vi med et helhedsorienteret bæredygtighedsbegreb. Det betyder, at vi arbejder for, at kommunen er i økonomisk, social og miljømæssig balance. Vi definerer derfor bæredygtighed ved:

- *mindst mulig miljøpåvirkning*
- *økonomisk balance*
- *sociale forhold tilgodeses*

I praksis sker der en afvejning i det konkrete arbejde, hvor det kan forekomme, at enten mindst mulig miljøpåvirkning, det økonomiske eller de sociale forhold vægter mere end de to øvrige.

Klimakrise, vildere vejr, insekters massedød og øget pres på naturen diskuteres meget. Vi tror på, at hvis vi skal skabe en kommune i sund udvikling med øget bosætning, turisme, et aktivt liv og fællesskaber, så er vi nødt til at tage hånd om de udfordringer, vi har med hensyn til den miljømæssige bæredygtighed.

Med denne version 1.0 sætter vi fokus på 8 af de 17 verdensmål for at understøtte bæredygtig udvikling. Vi har valgt at starte med disse, da de vurderes mest relevante i forhold til de temaer, som vores Planstrategi omhandler.*

For Byrådet er det vigtigt, at vi generelt handler på en måde, som er med til at realisere FN's verdensmål.

Nærværende Bæredygtighedsstrategi er ligeledes vores Lokal Agenda 21-strategi. Med version 1.0 gives et indblik i, hvordan igangværende projekter og aktiviteter i kommunen er med til at realisere flere af verdensmålene. Samtidig sætter vi fokus på, hvad vi kan gøre fremadrettet, og hvordan vi vil følge op på, at de opsatte mål nås.

I forbindelse med tilblivelsen af bæredygtighedsstrategien har vi holdt et borgermøde, hvor ca. 30 borgere mødte op. På borgermødet blev ønsker og idéer til at styrke bæredygtigheden i kommunen drøftet. Alle input har været med til at kvalificere arbejdet med strategien og nogle af dem er gengivet direkte i strategien.

Fremadrettet vil borgerinddragelse blive et tema for, hvordan vi kan arbejde med at realisere verdensmålene. Det vil ske i forbindelse med udarbejdelse af Bæredygtighedsstrategi 2.0 i 2020. Desuden vil der i 2020 blive udarbejdet en handlingsplan for implementeringen af strategien for hvert direktørområde.

Venlig hilsen

Bo Hansen
Borgmester
Svendborg Kommune

Januar 2020

Bruno Hansen
Formand for Miljø- og Naturudvalget
Svendborg Kommune

Januar 2020

**) En Planstrategi fortæller i hvilken retning, kommunen bevæger sig: Vores vision og strategi for udvikling.*

THEK
Sankt Nicolai gade
APOTEK
INTERSPORT
NOA NOA
PADDINGTO
BIANCO
-kræs for smag
MP/ARKITEKTER

Bæredygtighed i Svendborg Kommune

Byrådet har i forbindelse med vedtagelsen af Planstrategi '19, som er kommunens vision for udvikling de kommende 12 år, besluttet, at vi som kommune skal have en selvstændig bæredygtighedsstrategi. Bæredygtighedsstrategien synliggør vores indsatser på det strategiske niveau og rummer vores fokus på FN's verdensmål for bæredygtig udvikling samt vores lokale Agenda 21-strategi.

FN's 17 mål for en global bæredygtig udvikling blev vedtaget af FN's generalforsamling den 25. september 2015. Målene gælder fra 2015 til 2030.

Begrebet "Agenda 21" stammer fra FN's konference om miljø og udvikling i Rio de Janeiro i 1992, hvor det omfattende handlingsprogram "Agenda 21" blev vedtaget af alle de 180 stater, som deltog - herunder Danmark.

En Lokal Agenda 21-strategi skal indeholde beskrivelse af, hvordan kommunen vil mindske miljøbelastningen, fremme biologisk mangfoldighed, fremme samspil mellem beslutninger om miljø, økonomi og sociale forhold samt inddrage befolkning og erhvervsliv.

Figur 1:
Svendborg Kommunes bæredygtighedsstrategi er vores Lokal Agenda 21-strategi samt vores fokus på udvalgte FN verdensmål.

FN's verdensmål for bæredygtig udvikling

Siden 2015 har regeringen, Folketinget, kommuner, virksomheder m. fl. arbejdet med verdensmålene. I marts 2017 fremlagde regeringen en handlingsplan for FN's verdensmål. Samtidig blev Folketingets tværpolitiske netværk for verdensmålene (2030-netværket) etableret. Netværket har i dag 66 medlemmer, der repræsenterer alle partier i Folketinget.

Der er tre store opgaver knyttet til en realisering af verdensmålene.

For det første skal lande, kommuner, virksomheder og borgere vide, hvad deres udgangspunkt for arbejdet er.

Dernæst skal der formuleres visioner for Danmark i forhold til den fremtidige situation i 2030, hvor man forestiller sig, at verdensmålene er realiseret i Danmark, kommuner og virksomheder m. fl.

Og for det tredje skal det besluttes, hvilke initiativer, der er nødvendige at gennemføre for at realisere verdensmålene i 2030. Det handler om politiske og ledelsesmæssige beslutninger i regering, Folketing, kommunalbestyrelser, virksomhedsledelser mm.

Kommunerne har her en særlig rolle. De er centrale leverandører af offentlige serviceydelser og det er lokalt, at verdensmålene kan oversættes til konkrete løsninger og indsatser.

Desuden er det vigtigt, at kommunerne tager et globalt ansvar, da globale forandringer også kan mærkes lokalt. Eksempelvis når tørke og hungersnød andre steder i verden sætter en migration i gang.

Verdensmålene kan også bidrage til at udvikle ny viden og metoder til at løse danske samfundsudfordringer. For eksempel når flere lande og kommuner beskæftiger sig med at løse de samme problemer, og der opstår nye idéer og innovative metoder til løsning af de samme samfundsproblemer.

I Svendborg Kommune vil vi bidrage til, at visionerne omsættes til handlinger. Med denne Bæredygtighedsstrategi 2020 tager vi de første skridt.

På sigt håber vi, at verdensmålene kan anvendes som fælles ramme for at styrke sammentænkning og udvikling af nye innovative løsninger på tværs. Nye løsninger kan findes i samarbejde på tværs af fag, forvaltninger, kommuner, myndigheder, virksomheder m.fl.

Sådan vil vi arbejde med målene i Svendborg:

I denne bæredygtighedsstrategi har vi fokus på:

- det vi gør,
- det vi vil gøre,
- hvordan vi følger op,
- det borgere, virksomheder og foreninger selv kan gøre, og
- planer, politikker og strategier, der er med til at realisere verdensmålene

Mål 3: Sundhed og trivsel

Svendborg har en bærende vision om det gode liv for alle borgere. Sundhed og trivsel er en af byggestenene for den vision, da oplevelsen af at have det godt, er tæt forbundet med vores fysiske, psykiske og sociale sundhed.

Det gør vi:

- Cigaretter og rusmidler
    - Der er indført røgfri arbejdstid for alle medarbejdere.
    - Der tilbydes rygestopforløb for borgere og medarbejdere.
    - Der er etableret et fagligt netværk mellem kommune og ungdomsuddannelser med særligt fokus på forebyggelse af rusmidler.

- Mental sundhed og bevægelse
    - Der er fokus på at styrke børn og unges mentale sundhed via forældre- og familieforberedelse i sundhedsplejen, sundhedspædagogiske aktiviteter i skole, ressourceindsats i børnehuse og dagplejegrupper, åben anonym rådgivning m.m.
    - Alle folkeskoler er idrætsskoler (alle skoleklasser 0-6. klasse har seks lektioners idræt om ugen).
    - Indsats på dagtilbudsområdet (bevægelse, kropsbevidsthed og motorisk udvikling).
    - Naturens sundhedsfremmende gevinster udnyttes ved at bruge naturen som mødested og ramme for fællesskaber i forskellige sundhedsprojekter som ”Aktiv i naturen”, ”Sund i Naturen”, ”Bevæg dig for livet” og ”Vildmænd”.
    - Der indgås aftaler med private lodsejere om etablering af stier og opholdsarealer, så mulighederne for aktiviteter i naturen øges.
- Sygdomsforebyggelse
    - Der arbejdes systematisk med forebyggelse af kroniske sygdomme.
    - Den kommunale gadesygeplejerske arbejder forebyggende med særligt udsatte borgere.

Det vil vi gøre:

- Understøtte borgerne i at bruge egne ressourcer til at håndtere de udfordringer, der måtte komme i livet, både fysisk, psykisk og socialt.
- Tilbyde børn, unge og seniorer samt foreninger mange muligheder for at dyrke forskellige former for motion, bevægelse og friluftsliv.
- Sætte tidligt ind og forebygge, at borgerne udvikler dårlig fysisk og/eller mental sundhed.
- Skabe lighed i sundhed ved at tilpasse kommunens tilbud til den enkelte borger, i så høj grad det er muligt.
- Arbejde for røgfri skoletid i folkeskoler og på ungdomsuddannelserne.
- Styrke samarbejdet omkring forebyggelse og behandling af rusmiddelmisbrug.
- Skabe muligheder for at borgerne kan indgå i fællesskaber og netværk, der skaber nærvær, forebygger ensomhed og kan rumme forskelligheder.

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Tilvælge bevægelse og motion i hverdagen.
- Fravælge cigaretter og rusmidler.
- Tage imod kommunale tilbud om eksempelvis genoptræning.
- Deltage i fællesskaber omkring eksempelvis interesser, sport og måltider.
- Deltage i tilbud til borgere med kroniske sygdomme i form af patientskoler i Sundhedshuset

BORGERNE MENER

"Brug naturen endnu mere som uderum for undervisning og behandling."
Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Styrk fællesskaber af enhver art. De kan forebygge ensomhed, styrke fysisk og mental sundhed samt skabe vilje og lyst."
Input fra borgermøde

Sådan følger vi op:

- Måler løbende på borgernes sundhed og trivsel i kommunen via:
    - den nationale sundhedsprofil "hvordan har du det?", som gennemføres hvert fjerde år.
    - kommunale undersøgelser som eksempelvis sundhedsplejens undersøgelser, børn- og ungesundhedsprofilen, FOKUS samt program for læringsledelse.
- Sundhedsaftalen i Region Syddanmark 2019-2023 danner rammen om en række tværsektorielle målsætninger, som kommunen vil følge og arbejde ud fra, herunder:
    - Forløbsprogrammer vedrørende kroniske sygdomme og røgfri fremtid.
    - Samarbejder tæt med Svendborg Frivilligråd og Frivilligcentret.

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 3:

- Bevægelsespolitik
- Frivilligpolitik
- Idrætspolitik
- Natur- og Friluftslivstrategi
- Politik for Socialt udsatte borgere
- Rusmiddelpolitik
- Sundhedspolitik
- Værdighedspolitik

BORGERNE MENER

"Byg videre på det, som Svendborg er kendt for indenfor idræt, bevægelse og maritime aktiviteter."

Input fra borgermøde

Mål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

Svendborg kommuner arbejder med at skabe beskæftigelse og tilknytning til arbejdsmarkedet for alle kommunens borgere. Det er vigtigt, at ingen borgere står uden for arbejdsmarkedet, hvis de har mulighed for at bidrage til den økonomiske vækst.

Svendborg Kommune arbejder således målrettet med at skabe beskæftigelse til borgere med selvoplevet handicap samt at nedbringe antallet af unge, der ikke er i arbejde, og som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Der arbejdes løbende på at styrke tilknytningen til kommunens virksomheder gennem forenkling af erhvervsfremmesystemet, oplysning, vejledning og facilitering af netværk. Virksomhedernes bevidsthed om cirkulær økonomi skal øges, hvilket også vil skabe konkurrencefordele både nationalt og globalt.

Det gør vi:

- Beskæftigelse og bæredygtig vækst
    - Tilrettelægger beskæftigelsesindsatsen så mænd og kvinder får lige mulighed for at opnå de kompetencer, der skal til for at få en tilknytning til arbejdsmarkedet.
    - Tilrettelægger en virksomhedsrettet indsats i forhold til rekruttering og opkvalificering til brancher med gode beskæftigelsesmuligheder.
    - Flere borgere med et selvoplevet handicap opnår beskæftigelse.
    - Fremmer naturturisme gennem projekter og samarbejder med andre kommuner: ”Geopark Det Sydfynske Øhav”, ’Havørred Fyn’ og ”Bike Island 2020”.

Det vil vi gøre:

- Sikre at færrest mulige personer modtager passiv forsørgelse.
- Sikre at flere borgere med et selvoplevet handicap opnår en tilknytning til arbejdsmarkedet.
- Reducere antallet af unge, der modtager uddannelseshjælp, i forhold til året før. Herunder særligt fokus på de psykisk sårbare unge.
- Etablere afklaringstilbud for unge for at sikre, at de får en hurtigere afklaring af deres uddannelses-/beskæftigelsesmål.
- Skabe høj kvalitet i oplevelser og aktiviteter for turister.
- Gennem lokalt og tværkommunalt samarbejde vil vi styrke væksten i overnatninger hele året.

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Købe lokalt fremstillede varer og dermed støtte den lokale vækst.
- Bakke op omkring lokale initiativer omkring innovation og iværksætteri.
- Oprette lærlingepladser til kommunens unge.
- Støtte beskæftigelsen ved at finde praktikpladser eller timer til udsatte ledige.

BORGERNE MENER

"Skabe bredere uddannelser, så flere kompetencer kommer i spil. For mange kan for lidt."

Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Virksomheder skal bidrage til at realisere verdensmålene. Kommunen kan promovere virksomheder, når de arbejder med verdensmålene."

Input fra borgermøde

Sådan følger vi op:

- Følger udviklingen i antal modtagere på passiv forsørgelse.
- Følger udviklingen i antallet af unge, der modtager uddannelseshjælp.
- Følger udviklingen i overnatninger via VisitDanmarks kommunale overnatningsstatistik.

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 8:

- Erhvervspolitik
- Handicappolitik
- Indkøbs- og Udbudspolitik
- Integrationspolitik
- Natur- og Friluftslivstrategi
- Politik for socialt udsatte
- Ungestrategi
- Beskæftigelsesplan

BORGERNE MENER

"Genanvend endnu flere materialer, så affaldsmængden falder. Et godt eksempel er virksomheden Gamle Mursten."

Input fra borgermøde

CC Jensen – en lokal virksomhed, der arbejder med cirkulær økonomi indenfor oliefiltreringsløsninger.

Flere handicappede skal i arbejde

Antallet af unge uden arbejde eller uddannelse skal reduceres.

Øhavet tiltrækker turister, blandt andet havkajakroere

Mål 9: Industri, innovation og infrastruktur

Svendborg Kommune prioriterer offentlig transport, cykelstier og etableringen af landsby-klynger, som kan styrke infrastrukturen og bidrage til attraktive og mere bæredygtige lokalområder med kvalitet i boliger og friarealer. Arkitektoniske kvaliteter respekteres.

Kommunens bæredygtige bydel Tankefuld skal fortsat udvikles med fokus på fællesskab og miljø, alternativ energi, energibesparelser samt lokal afledning af regnvand.

Svendborg Kommune tilskynder til bæredygtighed i virksomheder og landbrug gennem oplysning, og så vidt det er muligt gennem myndighedsarbejdet.

Det gør vi:

- Fokuserer på fortætning af byer samt udvikling af landsbyklynger.
- Ved udarbejdelse af miljøgodkendelser og miljøtilsyn, går vi i dialog med ejerne om, hvordan de kan blive mere bæredygtige (information om energirådgivning og energitilskud samt krav om regulering). På den måde sikrer vi, at forurening af luft, jord og vand begrænses.

Det vil vi gøre:

- Give virksomheder adgang til vejledning/services vedrørende grøn omstilling.
- Styrke virksomheders adgang til den ekspertviden og de tilbud, der findes i erhvervsfremmesystemet (ErhvervshusFyn og nationalt) samt i den private sektor.
- Være medarrangør på relevante kampagner/arrangementer omkring cirkulær økonomi målrettet forskellige dele af erhvervslivet, således at det er nærværende og lokalt tilgængeligt.

BORGERNE MENER

"Skab nye virksomheder baseret på lokale ressourcer. Eksempelvis produktion af blå biomasse som samtidig renser vandet (blåmuslinger)."

Input fra borgermøde

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Energioptimere bygninger.
- Udskifte oliefyr til mere miljøvenlige energikilder.
- Erstatte bilture med cykelture/offentlig transport.
- Udskifte benzin/dieselbiler med elbiler.

Sådan følger vi op:

- Udarbejder årligt oversigt over resultater og indsatsområder.

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 9:

- Arkitekturpolitik
- Erhvervspolitik
- Klima- og Energipolitik

BORGERNE MENER

"Sats mere på lokale energiforsyningsanlæg baseret på vind, sol, vand og husdyrgødning."
Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Kan busserne ikke blive mere CO_2-venlige?"
Spørgsmål fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Billigere offentlig transport og bedre cykelstier."
Input fra borgermøde

Mål 11: Bæredygtige byer og lokalsamfund

Svendborg Kommunes Planstrategi '19 sætter fokus på byudvikling, lokalsamfund og fortsat øget bosætning i Svendborg.

Svendborg satser på social mangfoldighed og et alsidigt boligudbud fra små, billige boliger til specialboliger for borgere med særlige behov.

En effektiv kollektiv trafik såvel som specialkørsler, som tilgodeser blandt andet pensionister og handicappede, er med til at skabe et inkluderende og bæredygtigt samfund.

Kommunen har også ansvaret for en affaldsbehandling, hvor deponering og forbrænding af affald så vidt muligt undgås, og hvor affald i stedet skal udnyttes som en ressource.

Cittaslow er med til at fremhæve Svendborgs særlige kendetegn og styrker: naturen, landskaberne, det maritime, det kulinariske, de velbevarede historiske bygninger, de snoede gader og de levende landsbyer. Målet med Cittaslow er at øge livskvaliteten ved at arbejde for at fremme værdier, som kvalitet, bæredygtighed og lokale produkter.

Det gør vi:

- Har særlige kørselsordninger for skoleelever, pensionister og handicappede.
- Indtænker sundhed og trivsel i byudviklingsprojekter, kommuneplanlægning og borgerrettede indsatser.
- Har igangsat alment boligbyggeri seks forskellige steder i Svendborg By, ved Troense og i Stenstrup (fordi der i dag ikke findes ledige almene boliger i kommunen).
- Har udarbejdet "Den boligsociale Helhedsplan 2018-21", som dækker 7 boligområder i samarbejde med boligforeningerne SAB og BSB Svendborg samt Landsbyggefonden.
- I projekterne "Liv i min by" og "Den Blå Kant" skabes mere plads til små grønne områder i den tætbebyggede by og havn.
- Har begrænsninger på den tid en bil må stå i tomgang (1 minut).

Det vil vi gøre:

- Stille krav om el eller anden ikke-fossil energikilde i udbud vedrørende buskørsel og specialkørsler.
- Sikre varierende bosætningsmuligheder i lokalområderne, som er et passende, varieret og fleksibelt udbud af boliger til borgere i alle aldre og i alle livssituationer.
- Forny det almene boligudbud med etablering af familieboliger og for eksempel seniorbofællesskaber.
- Styrke boligområdernes attraktion, både for nuværende og kommende beboere, i tæt dialog og samarbejde med boligorganisationerne, og arbejde for at sikre en fælles indsats og retning for boligsociale tiltag i de udsatte boligområder.
- Indføre ny affaldsordning fra 2020 med mere sortering.
- Bruge naturen til at skabe sunde rammer, som man kan være aktiv i og nyde alene eller i fællesskab med andre.

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Engagere mig socialt og miljømæssigt i mit boligområde.
- Sortere affald til genanvendelse.
- Undlade at holde i tomgang.
- Udskifte benzin/dieselbiler med elbiler.

BORGERNE MENER

"Profilér landsbyer og landejendomme med mere fokus på god plads til aktiviteter. Gør områderne mere attraktive."

Input fra borgermøde

Sådan følger vi op:

- Vurderer behovet for nye typer af boliger, herunder almene boliger (ungdoms-, familie- og ældreboliger), samt beliggenheden heraf.
- Redegør for og revurderer de opstillede mål i samarbejde med boligorganisationerne i forbindelse med ansøgning om en ny Boligsocial Helhedsplan.
- Opgør andelen af borgerrettede indsatser, der anvender udearealet som arena.
- Følger udviklingen af Geoparken og dens selvstændige bæredygtighedsstrategi.

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 11:

- Affaldspolitik
- Den Boligsociale Helhedsplan
- Boligstrategi
- Erhvervspolitik
- Klima- og Energipolitik
- Kommuneplan
- Planstrategi

BORGERNE MENER

"Mere kan deles ved at oprette delecentraler/-portaler – eksempelvis plæneklippere, trailere, redskaber. Alle skal ikke eje alt selv."

Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Flere bytræer – eksempelvis kan veje med navnet "Allè" tilplantes med træalléer."

Input fra borgermøde

Træer i byrummet skaber oplevelser og stemning i byen.

Cittaslow- det gode liv - er også mødet mellem by og havn.

Daginstitutionen Humlebien er DGNB-certificeret.

Demensbyens have giver aktivitetsmuligheder og livskvalitet for beboerne.

Mål 12: Ansvarligt forbrug og produktion

Madspild er et stort problem for samfundet, både etisk, miljømæssigt og økonomisk. Kommunen arbejder derfor målrettet med at reducere madspild. Det sker blandt andet via omlægning af kommunens køkkener til mere økologi. Øget brug af økologi fører ofte til øget brug af uforarbejdede råvarer og årstidens danske og lokale produkter, og spildet af råvarer og den færdige mad bliver mindre.

Kommunens indkøbspraksis tager højde for levetidsomkostninger og ikke alene anskaffelsesprisen, og i stor udstrækning indkøbes miljøcertificerede produkter.

Det Sydfynske Øhav er udpeget som Natura 2000-område, og det er vigtigt at tage hensyn til naturen og sårbare arter for at opnå en bæredygtig livsstil og udvikling i naturturismen i Svendborg Kommune.

Det gør vi:

- Svendborg Kommunes kommunale leverandør af mad, Det Gode Madhus, affaldssorterer og har erhvervet Refood-mærket ved at indsamle madaffald og sende det til genanvendelse til f.eks. biodiesel.
- Via undervisning og pædagogiske aktiviteter gennemføres pilotprojekter om affaldssortering, så børn og unge opnår en øget viden og erfaring med sortering og genanvendelse af ressourcer.
- Har øget indsatsen for at kortlægge bygninger, der skal nedrives, for at undgå spredning af problematiske stoffer fra bygge- og anlægsaffaldet.
- Har etableret et internt møbellager, hvorfra de kommunale afdelinger og institutioner kan hente brugte møbler.
- Har opsat miljø- og bæredygtighedskrav i de aftaler, som indgås på større varekøbsområder, eksempelvis krav til:
    - efterlevelse af emballage- og transportkrav,
    - minimering af skadelige indholdsstoffer samt brug af genbrugsmaterialer (eks. plast),
    - CSR - forankret i FN's Global Compact (menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, miljø og anti-korruption), og
    - arbejdsklausuler (ordentlige løn- og ansættelsesvilkår).

Det vil vi gøre:

- Senest i 2022 skal 50 % af alt husholdningsaffald genanvendes (2017 = 37%).
- Reducere andelen af madspild i kommunale køkkener i forhold til 2019.
- Alle kommunale køkkener omlægges til økologi med det økologiske spisemærke til minimum bronze (30-60 % økologi).
- Stille krav til kemikalier, genanvendelighed, energieffektivitet og/eller miljøcertificering i alle indkøbsaftaler.
- Dele vores naturområder med offentligheden, og arbejde på at understøtte og udvikle naturturisme i respekt for og i balance med naturen.

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Mindske madspild.
- Sortere affald i flere fraktioner til genanvendelse.
- Spise mindre kød og mere af årstidens grønt og frugt.
- Købe flere lokale produkter.
- Købe varer med miljøcertifikat, f. eks. Svanen, Blomsten eller Øko-tex.

BORGERNE MENER

"Afdæk flowet af ressourcer, relationer og strukturer i kommunen og hold dem op imod mål og opgaver med henblik på at gøre ting mere bæredygtigt (udnytte ressourcerne bedre)."

Input fra borgermøde

Sådan følger vi op:

- Danner et samlet overblik over de varekøbsområder, som vi håndterer for at følge op på, hvad der er indkøbt og opgøre, hvor stor en andel, der er bæredygtige indkøb.
- Offentliggør hvilke køkkener der er certificeret efter det økologiske spisemærke.

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 12:

- Affaldspolitik
- Erhvervspolitik
- Indkøbs- og Udbudspolitik
- Klima- og Energipolitik
- Natur- og Friluftslivstrategi

BORGERNE MENER

"Flere muligheder for at bytte og dele ting. Eventuelt kan bibliotekerne udnyttes til det."

Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Del restmad, eksempelvis ved fællesspisninger."

Input fra borgermøde

Økologi og årstidens lokale råvarer er i fokus.

Miljøcertifikater sikrer et mere miljøvenligt valg.

Mere affaldssortering bliver en realitet i 2020.

Restaffaldet afbrændes hos Svendborg Kraftvarme og bliver til varme for Svendborg Fjernvarmes kunder.

BORGERNE MENER

"Efterspørg lokale økologiske produkter. Det kan skabe arbejdspladser."

Input fra borgermøde

Mål 13: Klimaindsats

Når temperaturen på kloden stiger, medfører det ændringer i vejret, også i Svendborg Kommune. Der kommer blandt andet kraftigere og hyppigere regnskyl. Det giver problemer, når kloakkerne ikke har plads til at lede det væk. Så sker der overløb fra de enkelte brønde, bassiner og rensningsanlæg. Derfor skal vi tilpasse vores byer, veje m.v. til det mere ekstreme vejr og desuden sørge for at mindske den negative klimapåvirkning.

Samtidig skaber vand også liv - og især i byerne er der nogle muligheder for at udnytte regnvandet som et aktiv og som et forskønnende element

Det gør vi:

- For at beskytte eksisterende bygninger, tages der forholdsregler, så der ikke planlæggeS bebyggelse i lave områder, hvor vandet nemt samler sig og skaber oversvømmelser.
- Der er vedtaget en udviklingsplan for Svendborg Havn ('Fremtidens Havn') inklusiv projektet 'Den Blå Kant', som er med til at klimasikre Svendborg Havn, både for stormflod og for skybrud. Projektet ventes gennemført senest i 2040.
- I Kommuneplan 2017-2029 er udpeget lavbundsarealer og vådområder. De kan medvirke til at afbøde virkningerne af ændrede klimaforhold.
- Sikrer at regnvand fra nye by-, bolig- og erhvervsområder, i udgangspunktet nedsives på grunden eller ledes til vandløb i stedet for til kloak. Mængderne skal samtidig minimeres, så derfor er der vedtaget maksimale befæstelsesgrader.
- Afholder arrangementer, som oplyser om, hvordan man selv kan håndtere regnvand på egen grund.
- Udarbejder årlige CO_2-opgørelser på kommunalt virksomhedsniveau og på geografisk niveau.
- Har vedtaget en revideret klima- og energipolitik med en række indsatser, som skal medvirke til at forebygge klimaforandringerne.

BORGERNE MENER

"Flere grønne pladser i by- og lokalsamfund - inklusiv flere træer,"

Input fra borgermøde

Det vil vi gøre:

- Dimensionere kloakanlæg større, så det er sjældnere, at kloakvand forurener jord og vand fordi det løber over i forbindelse med ekstremregn (må kun ske hvert 5./10. år afhængig af anlægstypen).
- Fokusere på lokal håndtering af regnvand (LHR).
- Genskabe mere naturlige afvandingsforhold i og opstrøms oversvømmelsestruede områder, så der sker færre oversvømmelser nedstrøms.
- Skabe små vådområder i byerne og åbne rørlagte vandløb og dermed få plads til regnen og samtidig skabe en ny livgivende åre i byen.
- Realisere dele af Grønt Danmarkskort gennem naturgenopretning, som vil kunne bidrage til klimasikring.
- Sikre at kommunen som virksomhed er 100 % omstillet til vedvarende energi (VE) i 2030.
- Sikre at kommunen som geografisk enhed er 100 % omstillet til vedvarende energi (VE) i 2040.

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Aflede vand fra tage, terrasser og indkørsler til regnvandsbede og/eller faskiner.
- Projektere nybyggeri under hensyn til mulige oversvømmelser.
- Undlade for mange flisebelagte arealer.
- Plante træer.

BORGERNE MENER

"Borgere og virksomheder skal ikke spørge, hvad kommunen kan gøre for dem, men hvad de kan gøre for kommunen?"

Input fra borgermøde

Sådan følger vi op:

- Der følges op via forsikringsselskaberne. Skadesomkostningerne i forbindelse med oversvømmelser indikerer problemets omfang.
- Registrerer og følger mængden af vand, der bliver renset på renseanlæggene.
- Registrerer og følger antallet af overløb fra fælleskloak.
- Via årlig udarbejdelse af en CO_2-reduktionsplan.

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 13:

- Klima- og Energipolitik
- Natur- og Friluftslivstrategi
- Kommuneplan
- Spildevandsplan

Mål 15: Livet på land

Naturen i Danmark er under pres. For at bevare en biologisk mangfoldighed er det nødvendigt at sikre og forbedre kvaliteten i de eksisterende naturområder og skabe større og mere sammenhængende naturområder. I Svendborg Kommune har vi værdifulde naturområder, men en stor del af vores naturområder er relativt små, artsfattige og ligger spredt. Sammenlignet med resten af Fyn og landet som helhed udgør de beskyttede naturtyper i Svendborg Kommune en mindre del af landskabet.

Faktuelt er der i Svendborg Kommune registreret 118 arter, som er truede eller sårbare.

Det gør vi:

- Gennemfører forbedringer for vandmiljøet i vandløb og søer.
- Arbejder på at etablere vådområder.
- Sikrer rensning af spildevandet.
- Sikrer pleje af naturarealer, udvider naturarealet og forbedrer levesteder for udvalgte arter.
- Bekæmper invasive arter[2] på kommunale arealer.
- Har vedtaget strategi og handlingsplan for Natur og Friluftsliv i Svendborg Kommune (2019-2030).

Det vil vi gøre:

- Sikre god økologisk tilstand i vandmiljøet og en god naturtilstand (gunstig bevaringsstatus) i vores Natura 2000-områder.
- Øge biodiversiteten.
- Sikre god pleje af vores eksisterende naturområder og sikre levedygtige bestande af vores truede, sjældne eller på anden måde særlige arter.
- Skabe større sammenhængende naturområder og spredningsveje for dyr og planter gennem frivillige aftaler med lodsejere.

2) Dyr og planter, der spredes til områder, hvor de ikke oprindelig hører hjemme, og hvor de har en negativ effekt på den oprindelige biodiversitet.

- Sikre mulighed for at oversvømmelsestruede, værdifulde naturområder kan flytte sig ind i landet (f.eks.. Monnet).
- Opretholde robuste bestande af de internationalt udpegede arter af ynglefugle og rastende trækfugle i Øhavet.
- Øge arealet med offentlig skov.

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Undlade at bruge pesticider.
- Dyrke haver mere naturvenligt (kvasbunker, insektvenlige planter, vandhuller, lade græs gro, etc.).
- Etablere græsnings- og/eller høslætlaug.
- Undlade at dyrke marginaljorde.
- Pleje græsarealer med høslæt og/eller græssende dyr.
- Plante træer.
- Bekæmpe invasive arter, blandt andet Kæmpe Bjørneklo og Japansk Pileurt.

BORGERNE MENER

"Øget fokus på biodiversitet i Natur- og Tekniktimerne samt i Naturskolens aktiviteter."

Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Større artsmangfoldighed på kommunens grønne områder – flere blomster."

Input fra borgermøde

Sådan følger vi op:

- Foretager overvågning og registrering af naturområder og udvalgte arter (fugle, padder og insekter). I relation til Vandplaner og Natura 2000-planer evaluerer og afrapporterer vi til staten.

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 15:

- Klima- og Energipolitik
- Natur- og Friluftslivstrategi
- Skovstrategi

BORGERNE MENER

"50% urørt skov."
Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Ændret opfattelse af hvad der er smukt - til gavn for blomster og insekter."
Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Flere vilde og giftfrie haver som tilgodeser insekter og padder."
Input fra borgermøde

Stribetæge - et smukt insekt, der lever i naturvenlige haver.

Høslet gavner biodiversiteten.

Markfirben stiller særlige krav til levesteder.

Strandenge er karakteristiske for Det Sydfynske Øhav.

Mål 17: Partnerskaber for handling

Vi skaber tid, rum og mulighed for, at alle kan leve og opleve det gode liv, hvad enten man bor, arbejder eller besøger Svendborg Kommune. Vi har derfor fokus på at udvikle kommunen med udgangspunkt i vores særlige by- og landsbymæssige muligheder, den maritime historie og de landskabelige kvaliteter. Den udvikling kobles så vidt muligt med verdensmålene og realiseres via partnerskaber og på tværs af politikker og strategier. Partnerskaber skabes med borgere, frivillige, erhvervslivet og organisationer m.v.

Partnerskaber understøttes f.eks. i visionen for vores samspil med frivillige foreninger, der bidrager til et inkluderende, ansvarsfuldt og meningsbærende samfund, hvor udbyttet viser sig ved engagerede frivillige og gode tilbud til borgerne.

Svendborg Kommune er Cittaslow kommune, og det stemmer godt overens med FN's verdensmål. Helt konkret handler princippet bag Cittaslow om bæredygtighed, respekt for de naturgivne ressourcer, borgerinddragelse, og at de store mål skal opnås gennem handling på det lokale niveau.

Det gør vi:

- Deltager i eller understøtter følgende partnerskaber/frivillige tiltag:
    - Go2Green
    - Miljøforum Fyn
    - Cittaslow
    - Rappenskralderne
- Der er nedsat et Lokaludvalg, som besøger lokalområderne og arbejder for mere nær demokrati. De samarbejder med flere af kommunens 13 lokalområder og herved understøtter de lokalområdernes arbejde og udvikling.
- Der arbejdes målrettet for at styrke samarbejdet og samspillet med kommunens frivillige foreninger. Der er udarbejdet en Frivilligpolitik, som er grundstenen for det formaliserede samarbejde.
- Der er etableret en række bruger- og interesseråd, hvor interessenter deltager og er med til at kvalificere vores arbejde gennem information og dialog[3].
- Har dannet "Geopark Det Sydfynske Øhav" sammen med de andre sydfynske kommuner.
- Er ved at indgå aftale med Naturstyrelsen samt Vand og Affald om skovrejsning. Målet er en større offentlig skov ejet og drevet af Naturstyrelsen.

Det vil vi gøre:

- Partnerskaber med borgere, frivillige, erhvervslivet samt organisationer skal øges endnu mere. Blandt andet gennem flere samarbejdsaftaler mellem Lokaludvalget og lokalområder.
- Etablere et borgerråd, hvor repræsentanter fra alle Svendborg Kommunes lokalområder, får mulighed for at præge udviklingen i lokalområderne.
- Øge en tværgående og sammenhængende politik- og strategiudvikling.
- Opnå certificering som Unesco Geopark.
- Udvikle " Geopark Det Sydfynske Øhav" som i takt med udviklingen mod at blive UNESCO udnævnt, vil arbejde selvstændigt med en bæredygtighedsstrategi.

Det jeg som borger, virksomhed eller forening selv kan gøre:

- Engagere mig i foreninger, skoler, daginstitutioner, råd m.m. i kommunen.

Sådan følger vi op:

- Følger arbejdet i borgerrådet.
- Følger udviklingen af "Geopark Det Sydfynske Øhav" og dens selvstændige bæredygtighedsstrategi.

BORGERNE MENER

"Synliggør virksomheder, der arbejder med verdensmålene."
Input fra borgermøde

Eksempler på politikker, planer og strategier der er med til at realisere FN's verdensmål 17:

- Frivilligpolitik
- Planstrategi

BORGERNE MENER

"Overdrag ansvar for vejstykker og arealer til foreninger, som tager ansvar for at samle affald og holde pænt."
Input fra borgermøde

BORGERNE MENER

"Mere lokalt demokrati, eksempelvis genopliv sognerådene."
Input fra borgermøde

3) Arkitekturråd, Det Grønne Råd, Handicaprådet, Integrationsrådet, Kredsrådet, Rådet for socialt udsatte, Skolerådet for Svendborg Søfartsskole, Svendborg Eliteråd, Svendborg Erhvervsråd, Ældrerådet og strategiske samarbejder mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne.

Udarbejdet af:
Svendborg Kommune
Natur og Miljø
Januar 2020

Grafisk design:
Hjorth-Freelance

Fotos:
Julia Gram-Jensen (forsiden)
Helle Hjorth (side 2, 25, 31)
Svendborg Kommune (side 4, 21, 25, 31 samt bagsiden)
Fotografen.dk/GEIR (side 11)
Mads Claus Rasmussen (side 15)
Colourbox (side 15, 25)
Mogens Lind Jørgensen (side 31)
Biopix (side 31)

Print:
Svendborg Kommune

17
PARTNERSKABER
FOR HANDLING
1
2
3
SUNDHED
OG TRIVSEL
4
5
6
7
8
ANSTÆNDIGE
JOBS OG
ØKONOMISK
VÆKST
9
INDUSTRI,
INNOVATION
OG INFRASTRUKTUR
10
11
BÆREDYGTIGE BYER
OG LOKALSAMFUND
12
ANSVARLIGT
FORBRUG
OG PRODUKTION
13
KLIMA-
INDSATS
14
LIVET
I HAVET
15
LIVET
PÅ LAND
16

Casesamling

Direkte genbrug på danske genbrugspladser

En samling af spændende cases, der viser hvordan kommuner, affaldsselskaber og borgere giver nyt liv til ting, der ellers ville være blevet til affald.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Introduktion

Flere og flere kommuner og affaldsselskaber i Danmark arbejder med direkte genbrug i forbindelse med genbrugspladserne, og det kommer der gode resultater ud af.

Når produkter, ting og sager bliver flyttet op i affaldshierarkiet til genbrug, så reduceres CO2-udledningen – både fordi affaldet ikke skal genanvendes eller energiudnyttes, men også fordi genbrug fortrænger CO2-udledningen forbundet ved at købe nyt.

Samtidigt kan arbejdet med direkte genbrug være medvirkende til at skabe sociale arbejdspladser for folk på kanten af arbejdsmarkedet.

Arbejdet med direkte genbrug spiller ind i verdensmål 12.4 og 12.5, der går ud på at forbedre affaldshåndtering og reducere affaldsmængderne via forebyggelse, reduktion og genbrug, men også i mål 8.5 om anstændigt arbejde for alle.

Meget af det, som borgerne afleverer på genbrugspladserne, fejler ikke noget. Det kan bruges igen af andre, som kan få gode ting til en god pris. I denne case-samling har Dansk Affaldsforening samlet en række eksempler på direkte genbrug, der kan inspirere andre.

God læselyst!

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Overblik

På langt de fleste genbrugspladser i Danmark har borgerne mulighed for at benytte sig af direkte genbrug – enten ved at aflevere ting eller bytte, tage eller købe ting, som andre har afleveret.

I 2018 havde borgerne mulighed for at benytte sig af direkte genbrug på **297** af de **365** genbrugspladser i landets 98 kommuner – svarende til over **80 procent**.

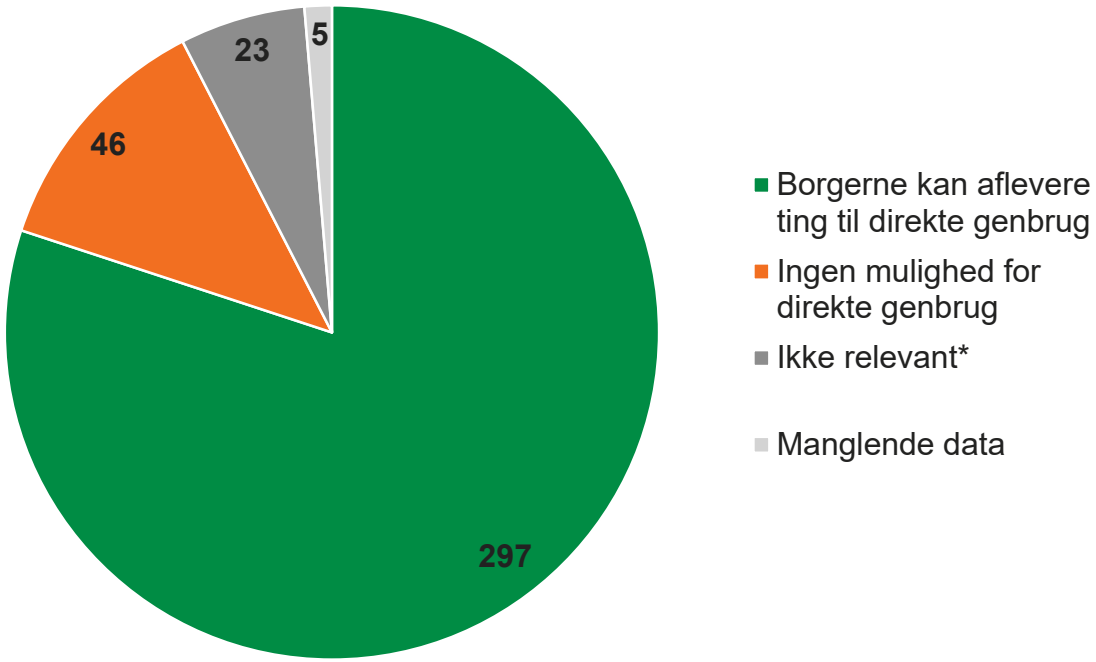

Kilde: JHN Processor

**Her kan fx være tale om haveaffaldspladser, hvor der afleveres affald der ikke kan genbruges*

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

AffaldVarme Aarhus

REUSE

REUSE i Aarhus er en gentænkt genbrugsplads.

Her kan borgerne aflevere ting og sager, som egner sig til genbrug, og samtidigt hente andres aflagte ting – helt gratis.

De genbrugsting, som borgerne afleverer, er stillet op i dertil indrettede containere med forskellige kategorier, fx ”stuen” eller ”værelset”.

På REUSE får tingene nyt liv og undgår derved at blive til affald. Samtidigt er der sørget for, at borgerne kan gå rundt i tørvejr – gangarealerne er nemlig overdækkede.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder AffaldVarme Aarhus ting til direkte genbrug?

Aarhus har indrettet genbrugsstationen REUSE, hvor borgere kan aflevere og tage brugbare ting i dertil indrettede containere.

- REUSE har også åbent i weekender og ferier.
- Borgerne kan låne en ladcykel til at transportere store ting hjem på.
- Containerne er overdækkede, så både borgere og genbrugssager skånes for vind og vejr.
- På de seks andre genbrugsstationer i Aarhus Kommune kan man aflevere ting til genbrug, som bliver kørt til REUSE.

Hvad har AffaldVarme Aarhus opnået?

- REUSE modtager dagligt ca. **to tons** genbrugsartikler fra de seks andre genbrugsstationer i Aarhus, der alle har opstillede REUSE containere – og tallet vokser.
- Ca. **90 procent** af de genbrugsartikler, der kommer ind, kommer videre ud på pladsen.
- Heraf er det igen **90 procent,** der forlader REUSE og får nyt liv hos de mere end **300 daglige besøgende**.

Svendborg Vand og Affald

Her må du ta’

Under mottoet *Her må du ta’,* kan kunder på genbrugsstationen i Svendborg kvit og frit tage brugbare ting med sig hjem. Initiativet er blevet så stor en succes, at det er blevet besluttet at lade det fortsætte permanent.

Svendborg Vand og Affald har en aftale med fire velgørende foreninger, der sælger genbrug i deres genbrugsbutikker, men meget af det donerede bliver kasseret. Det fejler ikke noget, men det er begrænset hvor meget genbrugsbutikkerne kan sælge. Derfor bortgiver Svendborg Kommune nu de tiloversblevne ting på genbrugsstationen.

Når borgerne fremover afleverer materialer på genbrugsstationerne eller til storskrald i Svendborg, går de som udgangspunkt til genbrug. Personalet vil dermed kunne tage brugbare ting ud af containeren og sende dem videre til genbrug.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder Svendborg ting til direkte genbrug?

- Når man har gode, brugte ting med på genbrugsstationen i Svendborg, går de i første omgang til fire sociale foreninger, som tager de ting, de kan sælge videre. Resten går til *Her må du ta',* hvor alle må tage.
- Foreningerne kan bruge godt halvdelen af de ting, de får tilbudt – resten går til *Her må du ta'*
- Fra februar 2020 ændrer Svendborg Vand og Affald procedurer, så materialer, der afleveres til storskrald eller på genbrugsstationen, som udgangspunkt går til direkte genbrug i stedet for at komme i containeren.
- Hvis man ikke ønsker at give sine materialer til genbrug, kan man angive det ved aflevering.

Hvad har Svendborg opnået?

- I de fire måneder, hvor ordningen har kørt i fuld skala er der afsat **10 ton** til direkte genbrug **pr. måned**.
- Med *Her må du ta'* er genbrugsprocenten steget fra 56% til **87%.**
- Godt **6.000 kunder** har besøgt *Her må du ta*'. Når en kunde tager ting fra ordningen med hjem, skal vedkommende registrere dette. Alene i september måned var der **1.589** registreringer.
- Der er sparet ca. **1.000 kr**. pr. ton ved at løfte ting fra genanvendelse til direkte genbrug.

RenoDjurs
Gi’ det videre

Gi´ det videre er et særligt område på alle Reno Djurs’ genbrugsstationer, hvor borgerne kvit og frit kan sætte eller afhente effekter til direkte genbrug.

Alt fra keramik og bøger til byggematerialer, belægningssten og plastikkasser. Alt fra det gamle karlekammerskab, der trænger til en kærlig hånd, til den spritnye og ubrugte håndvask på fejlmål.

Målet er at få så meget som muligt sorteret fra til direkte genbrug.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder RenoDjurs ting til direkte genbrug?

- Borgerne står i høj grad selv for sorteringen ved *Gi' det videre*, men ved tvivl står kyndige pladsmænd klar til at hjælpe.
- Det er også pladsmændene, der som en del af deres arbejde på genbrugsstationen sørger for, at vedligeholde og holde orden i området.
- Borgerne har lov til få ting, fx vinduer eller træ til byggeprojekter, direkte fra affaldscontainerne, hvis de spørger om lov og det vurderes, at det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Hvad har RenoDjurs opnået?

- Det estimeres at der alene i 2019 er afsat **1.500 ton** til direkte genbrug gennem *Gi' det videre.*
- I 2018 havde RenoDjurs ca. **537.000 besøgende**. I 2019 var det tal steget til ca. **578.000**. Direkte genbrug har været en vigtig medvirkende faktor til den store stigning.
- Det er ca. **20 procent** af de besøgende, som afhenter effekter fra *Gi´ det videre,* mens ca. **15 procent** afleverer genstande.

AffaldPlus
Plusbutikkerne

AffaldPlus' to bæredygtige genbrugsbutikker er fysiske butikker, som flere gange om ugen bliver fyldt op med gode fund fra de omkringliggende genbrugspladser. Det er også muligt at købe ting fra butikkerne i den tilhørende webshop.

Plusbutikkerne sælger alt frakunst, tøj, mindre møbler, forskelligt slags indbo og legetøj.

Den tredje Plusbutik åbner til maj 2020 i Slagelse.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

AffaldPlus
PlusByg

Plusbyg er AffaldPlus' genbrugsbyggemarked i Næstved. I Plusbutikken kan borgerne købe byggematerialer, men også værktøj og større møbler, hus- og haveartikler og sågar toiletter.

Derudover består PlusByg af et "levende" værksted som et led i at bevare så mange ressourcer som overhovedet muligt. Her sætter medarbejderne ting og sager i stand, så de kan få nyt liv i PlusButikkerne eller PlusByg.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder AffaldPlus ting til direkte genbrug?

- Siden 2013 har medarbejderne på AffaldPlus' genbrugspladser reddet effekter op af containerne - ting som er for gode til at blive smidt ud og som kan få nyt liv. Disse bliver solgt i de to PlusButikker og i PlusByg - med mindre kunden selv beder om, at vedkommendes ting slutbehandles med det samme.

- Varerne i butikkerne kan også være leveret direkte fra borgere, private såvel som erhvervsdrivende, der har sat effekter fra til direkte genbrug. Erhvervsdrivende skal normalt betale for indkørsel på genbrugspladsen, men det gælder dog ikke, hvis de udelukkende kommer med varer til direkte genbrug.

Hvad har AffaldPlus opnået?

- Plusbutikkerne og PlusByg har skabt **10 fuldtidsstillinger** siden 2013.

- Det skønnes, at kunderne står for at aflevere **90 procent** af alle effekterne til direkte genbrug, mens genbrugsvejlederne på pladserne redder de resterende **10 procent** op af containerne.

- I 2019 havde PlusButikkerne næsten **197.000 besøgende**, og nyåbnede PlusByg havde næsten **42.000 besøgende**.

- I 2018 solgte butikkerne knap **1300 tons** til genbrug. I 2019 var det tal steget til knap **1800 tons**.

Nomi4s
Materiale-Genbrugslager

Nomi4s har etableret to materialelagre i Skive og Holstebro, opstartet i henholdsvis starten af 2019 og starten af 2020. Genbrugslagrene giver områdets skoler, institutioner og kommunale projekter nem adgang til genbrugelige affaldseffekter, som kan bruges i forbindelse med undervisning, projekter og lignende.

Materiale-genbrugslagrene skal inspirere og understøtte genbrugstanken og dermed bæredygtighed og cirkulær økonomi i interessentkommunerne.

Bestilling af genbrugsmaterialer baseres primært på online bestilling via hjemmesiden.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder Nomi4s ting til direkte genbrug?

- Den daglige drift af genbrugslagrene organiseres under Skoletjenesten
- Levering af genbrugsmaterialer til materiale-genbrugslagrene foregår via to genbrugspladser. Materialerne består dels af ting, som de frivillige organisationer ikke afhenter eller ønsker, herunder ikke-solgte effekter fra genbrugsbutikkerne og dels af materialer, fx glas eller træ, der plukkes fra containerne på genbrugspladserne.
- Forsøgsprojektet omfatter ikke private- og kommercielle projekter.

Hvad har Nomi4s opnået?

- Genbrugslageret i Skive havde **200 bestillinger** af genbrugsmaterialer i 2019. I januar måned 2020 har materialelageret allerede haft 34 bestillinger.
- Genbrugslageret i Holstebro er startet op fra januar 2020. Indtil midt februar har lageret allerede haft **40 bestillinger**.

ARGO
Skraldefest

Til skraldefest hos ARGO kan genbrugsglade borgere hente genbrugelige genstande fra containerne på en af ARGOs genbrugspladser – helt gratis.

I løbet af 2019 har ARGO afholdt Skraldefest fire gange - i Køge, Roskilde, Torkilstrup og i Gørlev. Hver gang har den pågældende genbrugsplads holdt åbent til Skraldefest søndag efter lukketid mellem kl. 17-19.

ARGO vil fortsætte med at afholde skraldefester i 2020.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder ARGO ting til direkte genbrug?

- Skraldefest foregår på en ny genbrugsplads hver gang.
- Borgerne kan således tage lige dét, de vil have. Det er primært tøj, bøger, rent træ og møbler, der er populært.
- Skraldefest foregår udenfor genbrugspladsens normale åbningstid. I 2019 var det søndag kl. 17–19.

Hvad har ARGO opnået?

- I gennemsnit har der været **575 besøgende** til hver af de fire skraldefester. Tilsammen er **6.000 ton** affald blevet til genbrug.
- Skraldefest hos ARGO har stor **signalværdi**. Som koncept er Skraldefest med til at øge borgenes fokus på direkte genbrug.

Københavns Kommune og ARC

Sydhavn Genbrugscenter

Sydhavn Genbrugscenter rummer en række faciliteter og aktiviteter, som sætter fokus på genbrug og bæredygtighed.

Inden man kommer ind på selve genbrugspladsen, skal man igennem **Slusen**, som er bemandet af medarbejdere, der hjælper med at identificere de materialer og genstande, der kan genbruges. De bliver kategoriseret, vejet og kommer på lager, så det kan genbruges af centerets iværksættere.

I **Multihuset** er der materialelager, testlaboratorium og værksted til udvikling af direkte genbrug. I multihuset afholdes der forskellige typer af workshops og arrangementer for børn og voksne relateret til genbrug og bæredygtighed. Der er også undervisning for skoleklasser samt en besøgstjeneste.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder Københavns Kommune og ARC ting til direkte genbrug?

- Inden borgerne kommer ind på selve genbrugspladsen skal de igennem Slusen, hvor medarbejdere fra Amager Ressource Center hjælper med at frasortere de materialer, der kan blive til direkte genbrug.
- Virksomheder, privatpersoner og organisationer kan købe større mængder af genbrugsbyggematerialer en gros.
- På Københavns Kommunes hjemmeside kan borgerne byde på forskellige affaldstyper, der kan genbruges.

Hvad har Københavns Kommune og ARC opnået?

- Fra 1. januar 2020 til midt februar blev der i engrossalg og butik omsat for ca. **42.000kr.**
- I samme periode var der **262 handler** i butikken.
- I 2024 er målet at **20 procent** af det indleverede affald på Sydhavn Genbrugscenter skal genbruges.

AVV's genbrugsværksted

Godt gjort

Hos AVV (affaldsselskab i Hjørring og Brønderslev) ønsker man at forlænge affaldets levetid – til gavn for miljø, mennesker og cirkulær økonomi.

AVV har i tilknytning til deres genbrugsbutik etableret tre reparationsværksteder – et til cykler, et til hårde hvidevarer og et for upcycling af tekstiler og læder.

Her bliver affald og genstande istandsat og upcyclet, så de kan blive genbrugt og holde sig i et materiale-kredsløb.

Samtidig sker det i samarbejde med de lokale jobcentre, så der skabes beskæftigelse til mennesker, som har brug for fodfæste på arbejdsmarkedet.

Dansk Affaldsforening
Affald er ressourcer

Initiativer

Hvordan forbereder AVV ting til direkte genbrug?

- I cykelværkstedet istandsættes cykler, der er indleveret på AVV's genbrugspladser. Hvert år modtages flere tusinde cykler på genbrugspladserne i AVV's område og disse bliver efterfølgende istandsat og solgt i AVV's genbrugsbutik.

- Borgere på kanten af arbejdsmarkedet kan få afdækket ressourcer, udvikle sig socialt og fagligt, og lære om de danske værdier, kulturer og normer, hvis de kommer fra andre dele af verden.

Hvad har AVV opnået?

- Cykelværkstedet har eksisteret i tre år og reparerer nu årligt ca. **1.700 cykler**, som alle sælges i AVV's genbrugsbutik.

- Cykelværkstedet er det værksted, der har beskæftiget flest borgere. **25 borgere** har været tilknyttet.

- De tre værksteder har tilsammen haft **13 integrationsborgere** og **45 danske borgere** i praktik.

- **Over 50 procent** af de tilknyttede integrationsborgere har efterfølgende fået job. Syv andre borgere har ligeledes fået beskæftigelse efter praktikken.